R2 - 1307
1869

MLUVNICA JAZYKA UHERSKÉHO

PRE

SLOVENSKÚ MLADEŽ

SOSTAVENA PODLA METHODY OLLENDORFFA

SKRZE

JOSEFA RÉPÁSZKY,
farára haniščanského.

NAKLADOM SPISOVATELA.

J 21331

Inventár. p. knižnice kraj. úřadu v Košiciach dňa 5/6. 1935

MLUVNICA JAZYKA UHERSKÉHO

PRE

SLOVENSKÚ MLADEŽ

SOSTAVENA PODLA METHODY OLLENDORFFA

SKRZE

JOSEFA RÉPÁSZKY,
farára hanisťanského.

MESTA KOŠIC KNIHOVNA

NAKLADOM SPISOVATELA.

V KOŠICOCH,
U KARLA WERFERA AKAD. KŇIHTLAČARE.
1869.

Vyřazena z knižnice kraj. sídla v Košicích dne 5/6. 1935 [illegible]

MLUVNICA JAZÝKA UHERSKÉHO

PRE

SLOVENSKÚ MLADEŽ

SOSTAVENA PODLA METHODY OLLENDORFFA

SKRZE

JOSEFA RÉPÁSZKY,
farára haniščanského.

MISTA KOŠIC KNIHOVNA

NAKLADOM SPISOVATELA.

V KOŠICOCH,
U KARLA WERFERA AKAD. KŇIHTLAČARE.
1869.

Rr 9
809451.1-5
jazyk. mad.
gramatika
tl. nár.

KRAJSKÁ KNIŽNICA - KOŠICE
Prír. č. 12239/965
Cena Kčs 70.—
Sign. R2-1307
Odb. zn.
494.511-57 804
937
K
Rev. 77

Predmluva.

Dva príčiny me ku vydániu tejto knižečky pohnuli
nakon ten krajiny našej, zajiste velmi užitečny a spaniť
ida, žeby v každej škole obecnej, krem jazyka materins
uherský sa vynučoval. Po druhe: žiadosť ludu na našej
vajšeho, ktory vňutrne o tom predšvečeny je: že znažie
ského v každodennych jeho pracach a obchodoch, mu je
prospešne, ale i neomilne potrebne, a protuž s radostu,
svojo v uherskym jazyku čvičiť. Do teraz ale zajiste ob
totu krásnu reč naučiť, ponevaž nebolo knižečky, na
sporadanej.

Cieľ mojej knižky je ten: učiť sa žadajičeho do
lihčejšim spôsobom, skrze množstvi prikladov, vpravad
celym švete poznano jest: že jazyk, lem takym spôso
naučiť. Darebne si všecke pravidla, kol ody skrze prikla
nebudu vyivetlene. Vedla tej methody ale, na ktorej
sbudovana je, už za jeden rok radostny pokrok może sa

Najprv doch sa naučia slova, ktore pred každ
stoja, potom čvičeňie uherske na hlas sa čita, každa sa
ske sa obraci, zo slovenského z novu na uherske, a
nabudnute, może sa aj na pamäť naučiť. Za uherskym
a tam nabodnju slovenske sudy, tote sa mojo pisanie
obraciť. Všecke te čvičenia sú s veľkima literami tlačene

Pravidla sú s menšima literami, na kratko, sve
dine. Z tych prvičnu lem hlavne tvary (Formen, sklo
dobre zapamatuju. Když už škoňiol k dim lepši pravidl

KNIŽNICA - KOŠICE
2239/965
70 -
1304
K
70
937
Rev. 77

Predmluva.

Dva pričiny me ku vyďaňiu tejto kňižečky pohnuli. Ponajprv: zákon ten krajiny našej, zajiste velmi užitečny a spasitelny, ktory žada, žeby v každej škole obecnej, krem jazyka maťerinského ešte i uhersky sa vynaučoval. Po druhe: žádosť ľudu na násej okolici bývajicého, ktory vňitrne o tom predšvečeny je: že znaňie jazyka uherského v každodennych jeho pracach a obchodoch, mu je ňe lem velmi prospešne, ale i ňeomilňe potrebne, a protož s radosťu, dava ditky svojo v uherskym jazyku čvičiť. Do teraz ale zajiste obtižno bolo sa totu krásnu reč naučiť, ponevač nebolo kňižečky, na školu obecnu sporadanej.

Ciel mojej kňižky je ten: učiť sa žadajicého do uherskej reči lähčejšim spôsobom, skrze množstvi prikladov, vprovadiť. To už na calym šveťe poznano jest: že jazyk, lem takym spôsobom može sa naučiť. Darebne sú všecke pravidla, ked oňy skrze priklady dostatečne ňebudu vyšvetlene. Vedla tej methody ale, na ktorej tota kňižečka sbudovana je, už za jeden rok radostny pokrok može sa učiňiť.

Najprv ňech sa naučia slova, ktore pred každym čvičeňim stoja, potom čvičeňie uherske na hlas sa čita, každa sada na slovenske sa obraci, zo slovenského z novu na uherske, a žeby ňebolo zabudnute, može sa aj na pamäť naučiť. Za uherskym čvičeňim sem a tam následuju slovenske sady, tote sa maju pisemňe na uherske obraciť. Všecke te čvičeňia sú s vekšima litermi tlačene.

Pravidla sú s menšima litermi, na kratko, svetle, zretedlňe dáne. Z tych prvširaz lem hlávne tvary (Formen, alakok) ňech sa dobre zapametaju. Když už školňici k ňim lepši privikli, lähko im

MESTSKÁ KNIHOVNA KOŠICE

buďe cale pravidla dokonalejšej sa učiť. V samych tvarach tote premenky, na ktorych obvzlaštna vaha leži sú najviac s hrubšima litermi tlačene, žeby i stym lepšej pred očima stali.

Co sa slovensku reč kňižečky tejto dotiče: ponevač mi ohlăd na to trebalo mať, žeby ňe lem na okolici našej, ale i v oddalenšich stolicach sa užívať mohla, žeby som tehda tu i tam rozumeny byť mohol, prinuteny som bol zvyk reči slovenskej stredny potrebovať.

Už teda oddavam, do ruk cteného obecenstvi kňižečku totu, pri ktorej ňijaky hmotny zysk ňehledam, lem jediňe to žadam, žeby tym, ktore ju užívať budu, prospešna bola.

Dáno v Haniske (pri Košicoch) dňa 20-ho Septembra 1869.

Josef Répászky,
farar haniščansky.

ÚVOD.

1. Uhersky jazyk ma 39 hlasov (hang) aneb li
(betű), totižto: a, á, b, c, (cz) cs, d, ds, e, é, f, g, gy,
f, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü
v, z, zs.

2. Rozdíl medzi samohláskami.
1. kratke: a, e, i, o, ö, u, ü = rövidek.
2. dlube: á, é, í, ó, ő, ú, ű = hosszak, ékezett
3. hrube: a, á, o, ó, u, ú = vastagok, alhangú
4. ťenke: e, ö, ő, ü, ű, = vékonyak, magashang
5. ostre: é, i, í = élesek.

* Ten rozdíl dobre treba zapametat, ponevač na ňym spo
hlavne základy zvuku (hangzat) reči uherskej. Totižto: k hrubo
nemu slovu lem hrubo-hlásny pripon, a k ťenko-hlásnemu lem
hlásny pripon może sa priložiť. Na priklad: atya, atyának, atý
atykat; szem, szemnek, szemet, szemtől, szemek, szemeke

3. Rozdíl medzi spoluhláskami, z ohledu pisma.
1. Jednoduche (egyszerűek) b, d, f, g, h, j, k,
n, p, r, s, t, v, z.
2. Složene (összetettek) cs, cz, ds, gy, ly, ny,
ty, zs.

4. Rozdíl medzi spoluhláskami z ohledu vyslovy.
1. hrdlne (torokbetűk) = k, g, h.
2. podňebne (menvybetűk) = j.
3. jazične (nyelvbetűk) = l, ly, n, ny, r, s,
r, zs.
4. zubne (fogbetűk) = c, cs, d, ds, gy, sz, t,
5. pyskne (ajakbetűk) = p, b, v, m, f.

dokonalejšej sa učiť. V samych tvarach tote pre-
h obvzlaštna vaha leži sú najviac s hrubšima li-
i stym lepšej pred očima stali.
sku reč kňižečky tejto dotiče: ponevač mi ohlād
žeby ňe lem na okolici našej, ale i v oddalenšich
mohla, žeby som tehda tu i tam rozumeny byť
m bol zvyk reči slovenskej stredny potrebovať.
avam, do ruk cteného obecenstvi kňižečku totu,
notny zysk ňehledam, lem jediňe to žadam, žeby
ť budu, prospešna bola.

iske (pri Košicoch) dňa 20-ho Septembra 1869.

Josef Répászky,
farar haniščansky.

ÚVOD.

1. Uhersky jazyk ma 39 hlasov (hang) aneb litery (betü), totižto: a, á, b, c, (cz) cs, d, ds, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, z, zs.

2. Rozďil medzi samohláskami.
   1. kratke: a, e, i, o. ö, u, ü = rövidek.
   2. dluhe: á, é, í, ó, ő, ú, ű = hosszak, ékezettek.
   3. hrube: a, á, o, ó, u, ú = vastagok, alhangúak.
   4. ťenke: e, ö, ő, ü, ű, = véknyak, magashangúak.
   5. ostre: é, i, í = élesek.

* Ten rozďil dobre treba zapametat, ponevač na ňym spočivaju hlávne základy zvuku (hangzat) reči uherskej. Totižto: k hrubo-hlásnemu slovu lem hrubo-hlásny prípon, a k ťenko-hlásnemu lem ťenko-hlásny prípon može sa priložit. Na priklad: atya, atyá**nak**, atyá**tól**, atyá**kat**; szem, szem**nek**, szem**et**, szem**től**, szem**ek**, szem**eket**.

3. Rozďil medzi spoluhláskami, z ohledu pisma.
   1. Jednoduche (egyszerüek) b, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v, z.
   2. Složene (összetettek) cs, cz, ds, gy, ly, ny, sz, ty, zs.

4. Rozďil medzi spoluhláskami z ohledu vyslovy.
   1. hrdlne (torokbetük) = k, g, h.
   2. podňebne (mennybetük) = j.
   3. jazične (nyelvbetük) = l, ly, n, ny, r, s.
   4. zubne (fogbetük) = c, cs, d, ds, gy, sz, t, ty, z, zs.
   5. pyskne (ajakbetük) = p, b, v, m, f.

5. Vyslova samohlásek.

a, jak v slovenskym: blaho, strach, k. pr. alma, jablko; fa, strom.

á, jak predešle, Ĭem že dlúžši, k. pr. áldás, požehnaňie; szállás, byvaňie, hospoda.

e, jak slovenske, k. pr. kedv, vôĭa; szeg, klinec.

é, ostro a dlúžši, k. pr. él, žije; kép, obraz.

i, jak slovenske, k. pr. ima, modlitba.

í, ostro a dlúžši, k. pr. kín, trapeňie.

o, jak slovenske, k. pr. ok, pričina.

ó, jak predešle, Ĭem že dlúžši, k. pr. ló, kôň.

ö, je v slovenskej reči celkom ňeznámy hlas, stoji medzi **e** a **o,** jak v tych ňemeckych slovoch, Örter, Wörter, k. pr. ördög, čert, diabol.

ő, je dlužše, jak v tych ňemeckych slovoch, Möhre, Röhre, k. pr. kő, kameň.

u, jak slovenské, k. pr. udvar, dvor.

ú, je dlužše, k. pr. úr, pan.

ü, jak ňemecke ü v Sünde, plündern, k. pr. fül, ucho, ül, šedi.

ű, je dlužše, jak ňemecke ü vo fühlen, k. pr. fű, trava; tű, ihla.

Časte čvičeňie vo vyslove samohlásek ö, ő, ü, ű, slovákom je preto velmy potrebne, ponevač oňi v jejich materinskej reči ňeprichádzaju. Časte opakovaňie nasledujicich slov služit bude k tomu:

öl (šaha), köböl (styry korce); öröm (radost); köröm (nohec); örül (raduje sa); őrül (blázni sa); öröl (mele); ürül (vypráznuje sa); üröm (pelinek); üdvözöl (pozdravuje); üdvözül (spaseni byva); könyörög (oroduje); püspök (byskup); gyönyörű (krásny).

6. Vyslova spoluhlásek.

Vyslova spoluhlásek v uherskej reči je velmi lähk
ponevač jak sa píšu, tak sa i vyslovujú. Jednoduche liter
sa vlastne tak vyslovujú, jak slovenske. Složene ale z dvoc
literoch potrebujú malého vysvetleňia strany jejich vyslov
a sice:

cs, jak slovenske č, k. pr. csal, klame; kulcs, kľuč.

cz, v novejjich časoch už i jednoduche **c** pisané, jak sl
venske **c,** k. pr. acél, lebo; acél, oceľ; czomb-com
stehno.

ds, jak slovenske dž, v tym slove: džindžava (vodna ž
lina), k. pr. dsida, pika, kopia.

gy, jak slovenske ď, k. pr. gyermek, dieťe.

ly, jak ľ, k. pr. hely, mesto; folyó, potok.

ny, jak ň, k. pr. nyár, leto; nyelv, jazyk, reč.

s, jak š, k. pr. sas, orel; seb, rana.

sz, jak s, k. pr. szalma, slama.

ty, jak ť, k. pr. atya, otec.

zs, jak ž, k. pr. zsák, vrece, mech.

7. Častky reči:

1. Meno hlavne (főnév): k. prikl. Isten, Andr
ember, virág.
2. Meno pridavne (melléknév): jó, boldog, szé
nagy, piros.
3. Zámeno (névmás): ki, mely, valaki, az, ez, ama
ku temu še pričituje aj član, aneb predslov
(névelő, articulus): a, az.
4. Číslovo, aneb početne meno (számnév): eg
kettő, egyszer, kétszer, első, második stb.
5. Časslovo (ige, verbum): adok, irtam, fogok t
nuhni, néz stb.
6. Prislovo (igehatározó, adverbium): sebesen, sz
pen, magasan stb.

ova samohlásek.

venskym: blaho, strach, k. pr. alma, jablko; ı.

lešle, ľem že dlúžši, k. pr. áldás, požehnaňie; byvaňie, hospoda.

enske, k. pr. kedv, vôľa; szeg, klinec.

llúžši, k. pr. él, žije; kép, obraz.

enske, k. pr. ima, modlitba.

dlúžši, k. pr. kín, trapeňie.

enske, k. pr. ok, pričina.

dešle, ľem že dlúžši, k. pr. ló, kôň.

venskej reči celkom ňeznámy hlas, stojí medzi jak v tych ňemeckych slovoch, Örter, Wörter, rdög, čert, diabol.

še, jak v tych ňemeckych slovoch, Möhre, Röhre, kő, kameň.

venské, k. pr. udvar, dvor.

še, k. pr. úr, pan.

mecke ü v Sünde, plündern, k. pr. fül, ucho, ül,

žše, jak ňemecke ü vo fühlen, k. pr. fü, trava; la.

čvičeňie vo vyslove samohlásek ö, ő, ü, ű, sloreto velmy potrebne, ponevač oňi v jejich mateňeprichádzaju. Časte opakovaňie nasledujicich bude k tomu:

aha), köböl (styry korce); öröm (radost); köröm ül (raduje sa); őrül (blázni sa); öröl (mele); ürül je sa); üröm (pelinek); üdvözöl (pozdravuje); üdseni byva); könyörög (oroduje); püspök (byskup); (krásny).

6. Vyslova spoluhlásek.

Vyslova spoluhlásek v uherskej reči je velmi lähka, ponevač jak sa pišu, tak sa i vyslovujú. Jednoduche litery sa vlaštňe tak vyslovujú, jak slovenske. Složene ale z dvoch literoch potrebujú malého vysvetleňia strany jejich vyslovy, a sice:

cs, jak slovenske č, k. pr. csal, klame; kulcs, kľuč.
cz, v novejšich časoch už i jednoduche **c** pisané, jak slovenske **c,** k. pr. aczél, ľebo; acél, oceľ; czomb-comb, stehno.
ds, jak slovenske dž, v tym slove: džindžava (vodna želina), k. pr. dsida, pika, kopia.
gy, jak slovenske ď, k. pr. gyermek, dieťe.
ly, jak ľ, k. pr. hely, mesto; folyó, potok.
ny, jak ň, k. pr. nyár, leto; nyelv, jazyk, reč.
s, jak š, k. pr. sas, orel; seb, rana.
sz, jak s, k. pr. szalma, slama.
ty, jak ť, k. pr. atya, otec.
zs, jak ž, k. pr. zsák, vrece, mech.

7. Častky reči:

1. Meno hlavne (főnév): k. prikl. Isten, András, ember, virág.
2. Meno prídavne (melléknév): jó, boldog, szép, nagy, piros.
3. Zámeno (névmás): ki, mely, valaki, az, ez, amaz; ku temu še pričituje aj član, aneb predslovko (névelő, articulus): a, az.
4. Čislovo, aneb početne meno (számnév): egy, kettő, egyszer, kétszer, első, második stb.
5. Časoslovo (ige, verbum): adok, irtam, fogok tanulni, néz stb.
6. Prislovo (igehatározó, adverbium): sebesen, szépen, magasan stb.

7. Záloška (névutó, postpositio): alatt, fölött, mellett, miatt stb.
8. Spojka (kötszó, conjunctio): és, is, meg, vagy, hogy stb.
9. Vykrikňik (fölkiáltó, interjectio): óh, ah, jaj, ejnye stb.
10. Pripojka, aneb prípon (rag, suffixum): atyá-**é**, anyá-**tól**, kert-**em**, ház-**ban**, jár-**ok**, olvas-**tam**, ad-**nék**, néz-**ni** stb.

* Všecke te deset častky reči na kelo možno muša byt aj ze slovenskeho skrze učitele školnikom dobre vyšvetlene.

Čvičeňie. — Gyakorlat.

1.

Isten, az Isten,	Boh.	jó, dobry, dobra, dobre.
Az atya, apa,	otec.	nagy, veliky, a, e.
Az anya,	matka.	szép, pekny, krasny, a, e.
A szülő,	rodič.	rosz, ňedobry, zly, a, e.
A világ,	švet, švetlost.	és, aj, — egy, jeden.

Naznamka. 1. Predslovko, aneb član **a**, **az** stoji običajňe pred hlávnym, aneb prídavnym menom, a zastava vždy ňepremenitedlne. Pred menama, ktere so samohlasku počinaju, stoji **az**, k. pr. az anya, az atya. Pred menama, ktere so spoluhlásku počinaju, stoji **a**, k. pr. a szülő, a világ.

2. Član ma tu vlastnosť, že mena — pred ktoryma stoji z osobytnuje (meghatározza), k. pr. „az ember nem képes azt elviselni“ = človek (isti človek) ňemože to znašať. V tejto ale sade: „ember nem képes azt elviselni“ = človek, (kterykolvek) človek ňemože to znašať.

8. Član v uherskej reči ňeznači ňijake pokoleňie, ňebo hlávne a prídavne mena reči tej ňemaju žadneho pokoleňia.

A jó Isten. A jó atya. A jó anya. A szép világ. A rosz világ. A jó szülő. A jó és nagy Isten. Az atya nagy. Az anya szép. Az Isten jó. A világ nagy és szép. Jó az atya és szép az anya. Egy atya, egy anya, egy az Isten.

2.

A fivér,	brat.	kis, maly, maličky, a, e.
A nővér,	šestra.	kicsiny, maly, maličky, a, e; kicsiny vždy lem za menom stoji.
A testvér,	brat, aneb šestra.	kedves, milý, a, e.
A kert,	záhrada.	édes, sladky; édes—kedves, premilý.
A ház,	dom.	**csak**, lem; **igen**, bars, velmy, hej; **nem**, ňe; **is**, tiež.

A jó és kis fivér. A jó és kis nővér. Az édes-kedves testvér. A ház kicsiny. A kert nagy és szép. A nagy Isten igen jó. A kis ház igen kedves. Csak a kis nővér kedves és jó. Az édes anya kedves. Az édes apa nagy. Édes-kedves kis fivér. A kis kert nem rosz. Egy kis ház is jó. A nagy világ igen rosz. A nagy nővér is kedves. A jó nem rosz és a rosz nem jó. A nagy kert nem kicsiny és a kis ház nem nagy.

3.

fiú,	chlapec,	pajkos, akratos, rozpustly, svojvolny.
gyermek,	dieťa.	beteg, bolny, ňemocny.
madár,	ptáčok.	jámbor, tichy, bohabojny.
ember,	človek.	fehér, biely.
toll,	pjžko.	sárga, žolty.
mész,	mád.	zöld, zelený.
mészet,	vapno.	fa, strom, drevo.
		szürke, sivy.
		de, ale.

Csak a jó gyermek szép. Csak a jámbor ember jó és kedves. A pajkos fiú nem jó. Az édes anya beteg. A kis madár. A madár kicsiny. A toll fehér, a mész is fehér; de a

Záloška (névutó, postpositio): alatt, fölött, mellett, miatt stb.
Spojka (kötszó, conjunctio): és, is, meg, vagy, hogy stb.
Vykrikňik (fölkiáltó, interjectio): óh, ah, jaj, ejnye stb.
Pripojka, aneb prípon (rag, suffixum): atyá-**ó**, anyá-**tól**, kert-**em**, ház-**ban**, jár-**ok**, olvas-**tam**, ad-**nék**, néz-**ni** stb.

ke te deset častky reči na kelo možno muša byt aj ze krze učitele školnikom dobre vyšvetlene.

Čvičeňie. — Gyakorlat.

1.

en,	Boh.	jó, dobry, dobra, dobre.
,	otec.	nagy, veliky, a, e.
	matka.	szép, pekny, krasny, a, e.
	rodič.	rosz, ňedobry, zly, a, e.
	švet, švetlost.	és, aj, — egy, jeden.

namka. 1. Predslovko, aneb član **a**, **az** stoji običajňe m, aneb prídavnym menom, a zastava vždy ňepremenitedlne. na, ktere so samohlásku počinaju, stoji **az**, k. pr. az anya, red menama, ktere so spoluhlásku počinaju, stoji **a**, k. pr. világ.

Član ma tu vlastnosť, že mena — pred ktoryma stoji z osobghatározza), k. pr. „az ember nem képes azt elviselni“ = člověk) ňemože to znašať. V tejto ale sade: „ember nem elviselni“ = člověk, (kterykolvek) člověk ňemože to znašať.

Član v uherskej reči ňeznači ňijake pokoleňie, ňebo hlávne mena reči tej ňemaju žádneho pokoleňia.

A jó Isten. A jó atya. A jó anya. A szép világ. A rosz világ. A jó szülő. A jó és nagy Isten. Az atya nagy. Az anya szép. Az Isten jó. A világ nagy és szép. Jó az atya és szép az anya. Egy atya, egy anya, egy az Isten.

2.

A fivér,	brat.	kis, maly, maličky, a, e.
A nővér,	šestra.	kicsiny, maly, maličky, a, e; kicsiny vždy lem za menom stoji.
A testvér,	brat, aneb šestra.	kedves, mily, a, e.
A kert,	záhrada.	édes, sladky; édes—kedves, premily.
A ház,	dom.	**csak**, lem; **igen**, bars, velmy, hej; **nem**, ňe; **is**, tiež.

A jó és kis fivér. A jó és kis nővér. Az édes-kedves testvér. A ház kicsiny. A kert nagy és szép. A nagy Isten igen jó. A kis ház igen kedves. Csak a kis nővér kedves és jó. Az édes anya kedves. Az édes apa nagy. Édes-kedves kis fivér. A kis kert nem rosz. Egy kis ház is jó. A nagy világ igen rosz. A nagy nővér is kedves. A jó nem rosz és a rosz nem jó. A nagy kert nem kicsiny és a kis ház nem nagy.

3.

fiú,	chlapec,	pajkos, akaratos, rozpustly, svévolny.
gyermek,	dieťe.	beteg, hory, ňemocny.
madár,	ptaček.	jámbor, tichy, bohabojny.
ember,	človek.	fejér, fehér, biely.
toll,	pirko.	sárga, žolty.
méz,	mäd.	zöld, želeny.
mész,	vapno.	fa, strom, drevo.
		száraz, suchy.
		de, ale.

Csak a jó gyermek szép. Csak a jámbor ember jó és kedves. A pajkos fiú nem jó. Az édes anya beteg. A kis madár. A madár kicsiny. A toll fehér, a mész is fehér; de a

méz sárga. Jó az édes méz; de nem édes a fehér mész. Zöld fa. A beteg gyermek jámbor. A szép kis fivér igen akaratos. A pajkos fiú nem jó. Něha (ňekedi) a nagy ember is akaratos; de az akaratos ember nem jó és nem jámbor. A sárga kis madár is igen kedves. A szép kis ház igen fehér. A nagy fa zöld.

Boh dobry, svet zly. Zly člověk ňe je mily, ale dobry a bohabojny chlapec je mily. Otec bars dobry, a matka velmy ňemocna. Ľem dobre dieťe je mile. Velky brat a pekna šestra. Žeľeny maly strom. Suche drevo je ňe žeľene, ale žolte. Sladky mäd dobry, ale biele vapno je ňe sladke. Žolty a žeľeny ptaček je maličky, ale bars mily. Veľka záhrada je bars žeľena a krásna. Bars svévolny chlapec je ňe mily. Ňemocny člověk je bohabojny.

4.

könyv,	kňiha, kňižka.	télen,	v žime.
hasznos,	osožny, užitečny.	nyáron,	v leťe.
csúnya, rút,	britky, škáredy.	őszszel,	v ješeňi.
mindig,	vše, vždy.	tavaszszal,	na jar.
lehet,	može byť.	ha a könyv hasznos, ked knižka osožna.	
ha,	ked, když.	az ember mindig lehet jámbor, člověk vždy može byť pobožny.	
akkor,	vtedy.		

A kert nem mindig zöld télen-nyáron. A fa őszszel sárga, tavaszszal zöld. A beteg fiú nem mindig jámbor és jó. A jámbor nővér mindig kedves. Ha a könyv rosz, nem lehet hasznos. Csak a jó könyv szép és hasznos. Nyáron zöld a kert és télen fehér a világ. A rosz ember nem lehet kedves. Csak a jámbor gyermek mindig kedves. A rút könyv mindig rosz. Ha az ember nagy, nem lehet kicsiny. A testvér lehet mindig jámbor, de ha pajkos, nem lehet jó. Tavaszszal zöld a kert és a fa, de télen nem lehet a fa zöld. Az ember nem lehet mindig nagy és szép; de jámbor és jó

az édes méz; de nem édes a fehér mész. Zöld
ermek jámbor. A szép kis fivér igen akaratos.
em jó. Néha (ňekedi) a nagy ember is akara-
karatos ember nem jó és nem jámbor. A sárga
gen kedves. A szép kis ház igen fehér. A nagy

ory, svet zly. Zly človek ňe je mily, ale dobry
chlapec je mily. Otec bars dobry, a matka
na. Ľem dobre dieťe je mile. Velky brat a
Žeľeny maly strom. Suche drevo je ňe žeľene,
adky mäd dobry, ale biele vapno je ňe sladke.
y ptaček je maličky, ale bars mily. Velka zá-
s žeľena a krásna. Bars svévolny chlapec je ňe
cny človek je bohabojny.

4.

kňiha, kňižka.		télen,	v žime.
osožny, užitečny.		nyáron,	v lete.
britky, škáredy.		őszszel,	v ješeňi.
vše, vždy.		tavaszszal,	na jar.
može byt.		ha a könyv hasznos,	ked kňiha osožna.
ked, když.		az ember mindig lehet jámbor,	človek vždy može byt pobožny.
vtedy.			

kert nem mindig zöld télen-nyáron. A fa őszszel
vaszszal zöld. A beteg fiú nem mindig jámbor és
mbor nővér mindig kedves. Ha a könyv rosz, nem
znos. Csak a jó könyv szép és hasznos. Nyáron zöld
télen fehér a világ. A rosz ember nem lehet ked-
ak a jámbor gyermek mindig kedves. A rút könyv
rosz. Ha az ember nagy, nem lehet kicsiny. A test-
et mindig jámbor, de ha pajkos, nem lehet jó. Te-
zöld a kert és a fa, de télen nem lehet a fa zöld.
er nem lehet mindig nagy és szép; de jámbor és jó

mindig lehet. Ha a zöld fa kicsiny is, de lehet hasznos. Ha nyáron sárga a kert nem lehet hasznos és kedves. Ha a gyermek igen pajkos, akkor nem lehet jó és kedves.

5.

kutya,	pes.	hideg,	žimny, stúdeny.
macska,	mačka.	hű	verny.
hal,	ryba.	ravasz,	lstivy, falešny.
eső,	dišť.	néma,	ňemy.
szorgalmas,	ušilovny.	eső esik,	dišť pada.
meleg,	teply.	hó esik,	šňeh pada.

Jó ember. Hű kutya. Ravasz macska. Jámbor gyermek. Akaratos fiú. A kis gyermek szorgalmas akar lenni. A kutya hű, de a macska ravasz. Csak a szorgalmas fiú lehet jó és kedves. A nagy kert tavaszszal zöld, őszszel sárga, és télen fehér. Nyáron a nagy ház is meleg. A kis gyermek nagy akar lenni, a nagy ember pedig kis gyermek akar lenni. A hű kutya igen hasznos lehet. Jó könyv mindig lehet szép és hasznos. Rosz ember nem lehet jámbor és kedves. A jó ember mindig jámbor is, de a ravasz ember sem (aňi) jó, sem (aňi) jámbor nem lehet. Nyáron meleg a nagy ház is, télen hideg a kis ház is. A hal néma. Jó tavaszszal a meleg eső. A néma hal vizben él (vo vođe žije). A kert akkor zöld nyáron, ha meleg eső esik. A hó fehér és hideg. Télen nem jó a meleg eső. Nyáron nem jó a hideg hó. Ha nyáron hó esik, az nem lehet jó.

Ryba v teplej a vžimnej vođe žije. Pes je velmi verny, ale mačka je vždy falešna. Dobra knižka je velmy osožna. Maličky ptaček je bars mily. Falešny človek ňemože dobry byt; ale ušilovne dieťe je dobre a mile. Velka záhrada je osožna. Strom je v ješeňi žolty, ale na jar žeľeny. Biely pes. Pekna kniha. Sladky mäd. Dobra matka vždy hce byt bohabojna. Ušilovna šestra. V žime je ňe osožny teply dišť, a

v leťe ňedobry žimny šňeh. Ňemy človek. Dobry je v žime maličky a teply dom. Veľky dom v žime ňemože teply byt, ale dobra kňižka, dobra veľka záhrada je vždy osožna.

6.

atya, otec.
aty**ám**, az én atyám, moj otec.
any**ám**, moja matka.
kefe, kefa, stetka.
kef**ém**, moja stetka.

hal**am**, moja ryba.
gond, starost.
gond**om**, moja starost.
kert**em**, moja záhrada.
ezüst, striebro; ezüst**öm**, mojo striebro.

nem csak, ňe ľem; — csaknem, takoj.

N a z n a m k a. Moj, enyém; tvoj, tied; jeho, övé; su: zámena privlastnovajice, k. pr. moj otec, atyám; tvoja matka, anyád; jeho brat, fivére. Tote zámena v uherskej reči vyloža sa skrze prípony majetku na koncu mena.

Moj, moja, mojo, je zámeno privlastnovajice 1-ej osoby. Ono sa vyloži v uherskej reči na koncu mena skrze prípon: **m**, **am**, **om**, **em**, **öm**. A sice:

1. Mena, ktere na samohlásku vychadzaju, dostaňu **m**; a ked tota posledňa samohláska je kratke **a**, **e**, vtedy jak pred príponem majetku, t á k a j p r e d k a ž d y m p r í p o n e m z o s t a ň e d l ú h a. K. prikladu: atya, aty**ám**, moj otec; kefe, kef**ém**; gyürű, prsteň; gyű**rűm**, moj prsteň a t. d.

2. Mena, ktere na spoluhlásku vychadzaju, dostaňu jeden z tych príponoch: **am**, **om**, **em**, **öm**. K. prikl. ház**am**, gond**om**, kert**em**, ezüst**öm**.

Atyám jó és szorgalmas. Nővérem nem lehet ravasz. Kutyám nagy és hasznos. Kis testvérem nemcsak igen szorgalmas, de igen jámbor is. Kertem kicsiny, de csaknem mindig szép. Az én fám zöld, a tied sárga és száraz. Tollam jó és ezüstöm fehér. Mézem édes. Édesem. Kedves testvérem. Az én gondom igen nagy. Kis házam igen kedves. Télen az én nagy kertem is fehér. Kertem nem oly nagy, mint földem. Az én ezüst halam is vizben él.

7.

legkisebb, najmenší.
kisebb, menší.
legkisebb, najmenší.
legszomorúbb, najsmutnejší.
szomorú, smutný.
legszomorúbb, najsmutnejší.
szomorúbb, smutnejší.
legszomorúbb, najsmutnejší.
jó, dobrý.
jobb, lepší.
legjobb, najlepší.
nagy, veľký.
nagyobb, väčší, vetší.
legnagyobb, największí, najvetší.
kis, malý.
kisebb, menší.
legkisebb, najmenší.
kis, malý.
kisebb, menší.
legkisebb, najmenší.
rest, lenivý.
restebb, legrestebb, lenivější, najlenivější.
szorgalmas, szorgalmasabb, legszorgalmasabb.
fejér, fejérebb, legfejérebb.
édes, édesebb, legédesebb.
sok, mnoho, veľo.
sokkal, vioj.
enyém, moj; tied, tvoj; én, ja; te, ty.
mint, jako, neďi.

Naznamka. Tvoj, tvoja, tvojo, je zámeno privlastnovajice druhej osoby. Ono sa vyloži v uherskej reči na koncu mena skrze prípon: **d**, **ad**, **ed**, **ed**, **öd**. A sice:

1. Mena, ktere na samohlásku vychadzaju, dostaňu **d**, k. pr. atya, atyád, tvoj otec; kave, snop, kávéd, tvoj snop; gyűrű, gyűrűd, tvoj prsteň.

2. Mena, ktere na spoluhlásku vychadzaju, dostaňu jeden z tych príponoch: **ad**, **ed**, **ed**, **öd**. K. pr. házad, gond**od**, kert**ed**, ezüst**öd**.

3. Atyám, atyád, znač: az én atyám, a te atyád, moj otec, tvoj otec; **az én**, **a te**, obyčajne sa nevyhlada, lem ňekedy z ohledu veľkej rozdielnosti ke prikladu, ale je kapitulne.

4. Kde ke mu **am**, **ad**, a kde **om**, **od** prilňit? o tym ňi-že budu naučiť.

Az én gyermekem nagyobb, mint a tied. Kertem kisebb, mint a te kerted; de az én kertem zöldebb, mint a tied. Atyám kisebb, mint a te atyád. Mézem édesebb, mint a te mézed; de a te mezed sokkal fehérebb, mint az enyém. Atyád sokkal nagyobb, mint az én macskám. Sárga és fehér ezüstöd sokkal szomorúbb, mint az én fekete (čarny) nagy testvérem. Mézedből hasznosabb, mint az én madaram. Kertem szebb és szélesebb, mint a tied; de a te házad sokkal fejérebb,

žimny šňeh. Ňemy človek. Dobry je v žime
ly dom. Veľky dom v žime ňemože teply byt,
žka, dobra veľka záhrada je vždy osožna.

6.

atyám, moj otec.	hal**am**, moja ryba.
matka.	gond, starost.
tka.	gond**om**, moja starost.
stetka.	kert**em**, moja záhrada.
	ezüst, striebro; ezüst**öm**, moja striebro.

nem csak, ňe lem; — csaknem, takoj.

amka. Moj, enyém; tvoj, tied; jeho, övé; su: zámena
ce, k. pr. moj otec, atyám; tvoja matka, anyád; jeho
Tote zámena v uherskej reči vyloža sa skrze prípony
koncu mena.
moja, mojo, je zámeno privlastnovajice 1-ej osoby. Ono
uherskej reči na koncu mena skrze prípon: **m**, **am**,
om. A sice:
ena, ktere na samohlásku vychadzaju, dostaňu **m**; a kd
ňa samohláska je kratke **a**, **e**, vtedy jak pred prípon
ák aj pred každym príponem zostaňe dlúha
: atya, aty**ám**, moj otec; kefe, kef**ém**; gyürű, prsteň;
noj prsteň a t. d.
Mena, ktere na spoluhlásku vychadzaju, dostaňu jeden z
noch: **am**, **om**, **em**, **öm**. K. prikl. ház**am**, gond**om**,
ezüst**öm**.

tyám jó és szorgalmas. Nővérem nem lehet ravasz.
nagy és hasznos. Kis testvérem nemcsak igen szor-
de igen jámbor is. Kertem kicsiny, de csaknem
szép. Az én fám zöld, a tied sárga és száraz. Tollam
ezüstöm fehér. Mézem édes. Édesem. Kedves testvé-
Az én gondom igen nagy. Kis házam igen kedves.
az én nagy kertem is fehér. Kertem nem oly nagy,
földem. Az én ezüst halam is vizben él.

7.

hasznos,	osožny.
hasznosabb,	osožňejši
leghasznosabb,	najosožňejši.
szép,	pekny.
szebb,	pekňejši.
legszebb,	najpekňejši.
jó,	dobry.
jobb,	lepši.
legjobb,	najlepši.
nagy,	veľky.
nagyobb,	vekši, veťši.
legnagyobb,	najvekši, najveťši.
kis,	maličky.
kisebb,	meňši.
legkisebb,	najmeňši.
rest,	leňivy.
restebb, legrestebb,	leňivši, najleňivši.
szorgalmas, szorgalmasabb,	legszorgalmasabb.
fejér, fejérebb,	legfejérebb.
édes, édesebb,	legédesebb.
sok, mnoho,	velo.
sokkal,	vicej.
enyém, moj; tied,	tvoj; én, ja; te, ty.
mint, jako,	nežli.

Naznamka. Tvoj, tvoja, tvojo, je zámeno privlastnovajice druhej osoby. Ono sa vyloži v uherskej reči na koncu mena skrze prípon **d**, **ad**, **od**, **ed**. **öd**. A sice:

1. Mena, ktere na samohlásku vychadzaju, dostaňu **d**, k. pr. atya, aty**ád**, tvoj otec; kéve, snop, kév**éd**, tvoj snop; gyürű, gyű**rűd**, tvoj prsteň.

2. Mena, ktere na spoluhlásku vychadzaju, dostaňu jeden z tych príponoch: **ad**, **od**, **ed**, **öd**. K. pr. ház**ad**, gond**od**, kert**ed**, ezüst**öd**.

3. Atyám, atyád, aneb: az én atyám, a te atyád, moj otec, tvoj otec. **Az én**, **a te**, obyčajňe sa ňevykláda, lem ňekedy z ohledu vekšej zretedlnosti še priloži, ale je ňepotrebne.

4. Kde še ma **am**, **ad**; a kde **om**, **od** priložit? o tym ňižej bude nauka.

Az én gyermekem nagyobb, mint a tied. Kertem kisebb, mint a te kerted; de az én kertem zöldebb, mint a tied. Anyám kisebb, mint a te anyád. Mézem édesebb, mint a te mézed; de a te meszed sokkal fehérebb, mint az enyém. Kutyád sokkal nagyobb, mint az én macskám. Sárga és fehér kis macskád csunyább, mint az én fekete (čarny) nagy kutyám. Macskád hasznosabb, mint az én madaram. Kertem szebb és zöldebb, mint a tied; de a te házad sokkal fejérebb,

mint az enyém. Nővérem szorgalmasabb, mint én. Fivérem kicsiny, de a te nővéred sokkal kisebb. Könyved szép, de az én könyvem sokkal szebb és hasznosabb. Az én kis házam télen a legmelegebb ház és a te nagy kerted tavaszszal sokkal zöldebb, mint az én kis kertem. Ezüst gyűrűm. A te ezüst gyűrűd kicsiny. Házam nagyobb, mint a tied, de gondom is nagyobb mint a te gondod. A legnagyobb könyv nem mindig a leghasznosabb is. Kisebb könyved hasznosabb, mint az én legnagyobb könyvem.

Moja knižka je osožnejša, nežli tvoja. Moja záhrada je ňe ľem najpekňejša, ale aj najvekša. Tvoja starost je menša, jak moja. Moj brat je ušilovňejši, jak tvoja šestra. Tvojo dieťe je bohabojňejše, nežli moj svévoľny chlapec. Moja záhrada je v ľeťe zeľena, ale ona je ľem (csak) maličká. Tvoj pes je vekši, jak moja čarna mačka. Moja zem (roľa) je meňša, ale zeľenša, jak tvoja. Tvoja šestra je veľo ušilovňejša, jak moj leňivy brat. Maly chlapec hce byt ušilovny. Tvoja šestra hce byt vekša, ale ňemože byt vekša. Moj otec je velmy ňemocny, ale tvojo dieťe je ešťe ňemocňejše. Moj biely velky pes je verny; ale tvoja čarna a žolta mačka je veľmi falešna. Tvoj strom je osožnejši, nežli moj; ale moj mäd je sladši jak tvoj. Leňive dieťe je škarede, a bohabojny chlapec je najmilejši. Moj mily brat je najušilovňejši chlapec.

8.

bátya, starši brat.
öcs, mladši brat.
atya, aneb: az ő atya, jeho, jej otec.
anyja, jeho, jej matka.
bátyja, jeho, jej brat starši,
öcscse, jeho, jej brat mladši.
tolla, jeho, jej pirko.
gyermeke, jeho, jej dieťe.
gondja, jeho, jej starost.
kertje, jeho, jej záhrada.
atyámnak, mojeho otca, mojemu otcovi.
barát, priateľ.
barátomnak, mojeho priateľa.
ruha, rucho, šat.
öltöny, rucho, šat, odiev.
ruhám, ruhád, ruhája, moj, tvoj, jeho rucho.

öltönyöm, öltönyöd, öltönye.
levél, list, lístok.
levelem, leveled, levele, moj, tvoj, jeho list.
falevél, stromovi list; fámnak levele, mojeho stroma list.
még, ešťe, aj.

Naznamka. Jeho, jej, jeho (ove), je zámeno privlastňovajíce tvrdej osoby. Ono sa vyloži v uherskej reči na koncu mena skrze pripon **a**, **e**, **ja**, **je**. A sice:

1. Mena, ktere na samohlásku vychadzaju, dostaňu **ja**, **je**. K. pr. marha (hovädo) marhája; kocsi (voz) kocsija; elme (rozum) elmije; kapu (vrata) kapuja. Ľem fi (syn) fia, jeho, jej syn; hi (pramy) hia. Atya, anya, bátya, öcs tak majú jak vissej stoji.

2. Mena, ktere na spoluhlásku vychadzaju, dostaňu **a**, **e**, **ja**, **je**. K. pr. bizna, könyve, gondja, kertje.

Az én házam nagyobb, mint a te házad; de atyámnak háza még sokkal nagyobb és szebb. Barátomnak atyja igen szorgalmas és jó. Atyám kutyája igen szép, de barátom kutyája még szebb. Madaram igen kicsiny, de sokkal szebb mint öcsem madara. Testvérem igen hű (verny) és szorgalmas. Fivérem atyja az én atyám is. Édes anyám kisebb, mint én, de atyám nagyobb. Bátyád háza nagyobb, mint a te házad. Az én kertem sokkal kisebb, mint a tied. Az ő anyjának kertje nagyobb és hasznosabb, mint az én testvérnek kisebb földje. Nővérem ruhája szebb, mint az én ruhám. Fámnak levele zöld. Őszszel sárga a falevél. Fádnak levele zöldebb, mint az ő fájának levele. Télen jó a meleg öltöny. Öltönyöm melegebb, mint az ő öltönye.

9.

szorgalom, szorgalmas, igyekezet, igyekezetes, szorgalmatlan, szorgalmatlanság, szorgalmatlanul, szorgalmas, ušilovnosť, vernosť, dobrota, falešnosť, pravda, spravedlivosť, ľudobny, bohatý, vysoký, alacsony, végetlen, véges, boldog, boldogtalan, oly, olyan, gyakran, nízky, nekonečny, konečny, blahoslavený, neblahoslavený, taky, a, a, často.

ém. Nővérem szorgalmasabb, mint én. Fivérem
e a te nővéred sokkal kisebb. Könyved szép, de az
nyvem sokkal szebb és hasznosabb. Az én kis házam
a legmelegebb ház és a te nagy kerted tavaszszal sok-
öldebb, mint az én kis kertem. Ezüst gyűrűm. A te
gyűrűd kicsiny. Házam nagyobb, mint a tied, de gya-
is nagyobb mint a te gondod. A legnagyobb könyv
mindig a leghasznosabb is. Kisebb könyved hasznos
mint az én legnagyobb könyvem.

Moja knižka je osožnejša, nežli tvoja. Moja záhrada
e ľem najpekňejša, ale aj najvekša. Tvoja starosť je
ša, jak moja. Moj brat je ušilovňejši, jak tvoja šestra
jo dieťe je bohabojňejše, nežli moj svévoľny chlapec.
a záhrada je v ľeťe zeľena, ale ona je ľem (csak) maličká
j pes je vekši, jak moja čarna mačka. Moja zem (rudo
neňša, ale zeľenša, jak tvoja. Tvoja šestra je velo ušilov-
a, jak moj leňivy brat. Maly chlapec hce byt ušilovny
oja šestra hce byt vekša, ale ňemože byt vekša. Moj otec
velmy ňemocny, ale tvojo dieťe je ešte ňemocňejše. Moj
ly velky pes je verny; ale tvoja čarna a žolta mačka
mi falešna. Tvoj strom je osožnejši, nežli moj; ale moj
d je sladši jak tvoj. Leňive dieťe je škarede, a bohabojn
lapec je najmilejši. Moj mily brat je najušilovňejši chlapec

8.

tya, starši brat.	kertje, jeho, jej záhrada.
a, mladši brat.	atyámnak, mojeho otca, mojeho otcovi.
ya, aneb: az ő atya, jeho, jej otec.	barát, priateľ.
yja, jeho, jej matka.	barátomnak, mojeho priateľa.
átyja, jeho, jej brat starši.	ruha, rucho, šat.
csse, jeho, jej brat mladši.	öltöny, rucho, šat, odiev.
olka, jeho, jej pirko.	ruhám, ruhád, ruhája, moj, tvoj, jeho rucho.
gyermeke, jeho, jej dieťe.	
gondja, jeho, jej starost.	

öltönyöm, öltönyöd, öltönye.	falevél, stromovi list; fámnak levele, mojeho stroma list.
levél, list, listek.	még, ešte, aj.
levelem, leveled, levele, moj, tvoj, jeho list.	

Naznamka. Jeho, jej, jeho (övé), je zámeno privlastnovajice treťej osoby. Ono sa vyloži v uherskej reči na koncu mena skrze prípon **a**, **e**, **ja**, **je**. A sice:

1. Mena, ktere na samohlásku vychadzaju, dostaňu **ja**, **je**. K. pr. marha (hovädo) marhá**ja**; kocsi (voz) kocsí**ja**; elme (rozum) elmé**je**; kapu (vrata) kapu**ja**. Ľem fi (syn) fi**a**, jeho, jej syn; hi (prazny) hi**a**. Atya, anya, bátya, öcs tak maju jak viššej stoji.

2. Mena, ktere na spoluhlásku vychadzaju, dostaňu **a**, **e**, **ja**, **je**. K. pr. ház**a**, könyv**e**, gond**ja**, kert**je**.

Az én házam nagyobb, mint a te házad; de atyámnak háza még sokkal nagyobb és szebb. Barátomnak atyja igen szorgalmas és jó. Atyám kutyája igen szép, de barátom kutyája még szebb. Madaram igen kicsiny, de sokkal szebb mint öcsém madara. Testvérem igen hű (verny) és szorgalmas. Fivérem atyja az én atyám is. Édes anyám kisebb, mint én, de atyám nagyobb. Bátyád háza nagyobb, mint a te házad. Az én kertem sokkal kisebb, mint a tied. Az ő anyjának kertje nagyobb és hasznosabb, mint az én testvéremnek kisebb földje. Nővérem ruhája szebb, mint az én ruhám. Fámnak levele zöld. Őszszel sárga a falevél. Fádnak levele zöldebb, mint az ő fájának levele. Télen jó a meleg öltöny. Öltönyöm melegebb, mint az ő öltönye.

9.

szorgalom,	ušilovnosť.	alacsony,	ňizky.
hűség,	vernosť	végetlen,	nekonečny.
jóság,	dobrota.	véges,	konečny.
ravaszság,	falešnosť.	boldog,	blahoslaveny.
igazság,	pravda, spravedlivosť.	boldogtalan,	ňeblahoslaveny.
szegény,	hudobny.	oly, olyan,	taky, a, o.
gazdag,	bohaty.	gyakran,	často.
magas,	visoky.		

MESTNÁ KNIŽNICA MARÓHNY

Istennek jósága végetlen. Atyádnak szorgalma igen nagy. Kutyám igen hű. Barátom szorgalma és hűsége igen nagy. A kutya hivebb, mint a macska. Fám magasabb, mint házam. Az ember véges, az Isten végtelen. Barátom is igen szegény, de testvérem még szegényebb. A rest ember nem lehet gazdag. A szegény ember nem mindig boldogtalan. A szorgalmas atya nem lehet mindig gazdag, de ha jó és jámbor, ha szegény is, lehet boldog. Barátjának jósága oly nagy, mint hűsége. Fám magasabb, mint a tied; de az én fámnak levele zöldebb. Nővéred háza alacsonyabb, mint az enyém. A ravaszság rút. Ravasz ember nem lehet kedves és boldog.

Tvojeho brata ptaček je maličky. Leňivy človek je vždy hudobny. Tvojeho priaťeľa vernosť je velmy krásna. Falešnost zleho človeka je škareda. Boha dobrota je nekonečna. Ušilovny a bohabojny človek je vždy blahoslaveny, Aj najlepši človek može byt hudobny. Falešny človek je ňekedy bars bohaty, ale blahosláveny byt ňemože. Tvoj menši brat je ňe taky bohaty, jak tvoj starši brat. Tvoja šestra je ušilovnejša, jak jej mladši brat. Moj priaťel je verňejši, jak tvoj. Jeho záhrada je vekša, jak tvoja; ale moja malička záhrada je najžeľenša a najosožnejša.

10.

Atyámnak barátja, aneb: atyám barátja, mojeho otca priaťel.	a ki, ten, kto, ktery, (o osobach).
elégedett, spokojny, kontetny.	akkor, vtedy.
	mert, mivel, ponevač, lebo, ňeb.

Naznamka. Atyámnak barátja, mojeho otca priaťel. Tu je „Moj otec“ majitel; a „priaťel“ je mojeho otca, majetek. Ked dva mena tak še vjedno potahuju jak majitel a majetek, a sice: ked majitel pred majetkom stoji, vtedy prípon privlastňeňia: **nak, nek**, može sa vyhabit; tehda mesto teho: atyám**nak** barátja, može stat; atyám barátja; mesto teho: gyermekem**nek** ruhája, može stat: gyermekem ruhája.

Barátom atyja boldog, mert elégedett. A szegény ember is lehet boldog, ha elégedett. Testvérem könyve szebb a tanítónak, mint ennek könyve. Atyád háza szebb és nagyobb, mint az enyém. Kis kertem fája zöldebb, mint az nagy kertjének fája. Nővérem boldog, mert megelégedett. Az ember csak bizonyos idő megelégedett, ha szorgalmas és jó. Öcsém ruhája szebb, mint az enyém, de kis gyermekednek ruhája szebbek.

11.

sapka, sapka, sapka,	klobuk.
sapka,	čapka.
fej,	hlava.
láb,	noha.
látni,	videt.
láttam,	videl som.
láthatlan,	neviditelny.
adni,	dat.
adtam,	dal som.
soha, sohasem,	nikdy.

Ugyanazt testvérnek adtam. Atyámat és anyámat nagy bizalommal szeretem, de Istent sohasem láttam, mert az láthatlan. Barátomnak adtam tollamat. Testvérem madarát ebédre testvérnek adtam. Sohasem láttam szegény embert. Embernek fája. Atyádnak kalapja sokkal szebb, mint az enyém. Az én kalapom kicsiny, de öcsém kalapja nagy és szép. Az ő könyve hasznosabb, mint az enyém. Kis kertem szilvái, mint anyám testvérének szilvái. A szegény ember gyakran boldogabb, mint a gazdag ember. A szegény atya boldog, mert megelégedett, de a gazdag atya sohasem lehet boldog.

Tvoj slabý strom je bars visoky a pekny. Tvoja slabá strom je vrlo vekši a peknejši, jak tvojeho pria-

Istennek jósága végetlen. Atyádnak szorgalma
agy. Kutyám igen hű. Barátom szorgalma és hűsége
agy. A kutya hivebb, mint a macska. Fám magasabb,
házam. Az ember véges, az Isten végtelen. Barátom is
szegény, de testvérem még szegényebb. A rest ember
ehet gazdag. A szegény ember nem mindig boldog
A szorgalmas atya nem lehet mindig gazdag, de ha
jámbor, ha szegény is, lehet boldog. Barátjának jósága
nagy, mint hűsége. Fám magasabb, mint a tied; de
fámnak levele zöldebb. Nővéred háza alacsonyabb, mint
enyém. A ravaszság rút. Ravasz ember nem lehet
és boldog.

Tvojeho brata ptaček je maličky. Leňivý člověk
vždy hudobny. Tvojeho priateľa vernosť je velmy
Falešnost zleho človeka je škareda. Boha dobrota je
nečna. Ušilovny a bohabojny človek je vždy blahoslaven
Aj najlepši človek može byt hudobny. Falešny člověk
ňekedy bars bohaty, ale blahosláveny byt ňemože.
menši brat je ňe taky bohaty, jak tvoj starši brat.
šestra je ušilovnejša, jak jej mladši brat. Moj priatel
verňejši, jak tvoj. Jeho záhrada je vekša, jak tvoja
moja maličká záhrada je najželenša a najosožnejša.

10.

Atyámnak barátja, aneb: atyám barátja, mojeho otca priatel.	a ki, ten, kto, který, (o osobách) akkor, vtedy.
elégedett, spokojny, kontetny.	mert, mivel, ponevač, lebo.

Naznamka. Atyámnak barátja, mojeho otca priatel. „Moj otec" majitel; a „priatel" je mojeho otca, majetok. Dva mena tak že vjedno potahuju jak majitel a majetok: ked majitel pred majetkom stoji, vtedy pripon **ev** **nak**, **nek**, može sa vyhabit; tehda mesto teho: atyámnak barátja, může stat; atyám barátja; mesto teho: gyermekemnek ruhája, stat: gyermekem ruhája.

Barátom atyja boldog, mert elégedett. A szegény ember is lehet boldog, ha elégedett. Testvérem könyve szebb és hasznosabb, mint fiad könyve. Atyád háza szebb és nagyobb, mint anyám háza. Kis kertem fája zöldebb, mint az ő nagy kertjének fája. Nővérem boldog, mert megelégedett. Az Isten jósága legnagyobb, mert végetlen. Az ember csak akkor lehet megelégedett, ha szorgalmas és jó. Öcsém ruhája melegebb, mint az enyém, de kis gyermekednek ruhája a legmelegebb.

11.

atyának,	otcovo, otcovi.	kalap,	klobuk.
atyámnak, otcovi.	mojeho otca, mojemu	sipka,	čapka.
		fej,	hlava.
atyát,	otca.	láb,	noha.
atyámat,	mojeho otca.	látni,	viďet.
kertnek,	záhrady, záhrade.	láttam,	viďel som.
kertemnek, rade.	mojej záhrady, záh-	láthatlan,	ňeviditelny.
		adni,	dať.
kertet,	záhradu.	adtam,	dal som.
kertemet,	moju záhradu.	soha, sohasem,	nikdy.

Könyvemet testvéremnek adtam. Atyámat és anyámat meg barátom fivérét gyakran láttam, de Istent sohasem láttam, mert az Isten láthatatlan. Barátomnak adtam tollamat. Nővérem madarát édes öcsémnek adtam. Sohasem láttam oly ravasz embert, mint fivérem barátja. Barátom atyja a legjobb ember. Embernek feje. Atyádnak kalapja sokkal nagyobb, mint az enyém. Az én kalapom kicsiny, de öcsém kalapja még kisebb. Az ő könyve hasznosabb, mint az én könyvem. Kis kertem zöldebb, mint anyám testvérének kertje. A szegény ember gyakran boldogabb, mint a gazdag ember. A jó gyermek anyja boldog, mert megelégedett, de a rosz gyermek anyja sohasem lehet boldog.

Tvojej záhrady strom je bars visoky a pekny. Tvojeho otca dom je o velo vekši a peknejši, jak tvojeho pria-

ťela dom. Tvoju záhradu som už viďel, ale moj visoky strom som eště ňeviďel. Moj klobuk som dal hudobnemu človeku. Jeho staršeho brata ušilovnost je velmy pekna. Tvojej šestre dal som mojeho brata ptačka. Moj priatel je hudobňejši, jak tvoj priatel, ale je blahoslaveňejši, jak tvoj, nebo on je pobožny a spokojny. Moja hlava je meňša, jak hlava mojeho staršeho brata. Rozum mojeho menšeho brata, je bars velky. Dobremu priaťelovi dal som sladkeho mädu.

12.

Atyák, otcove.	szeretek, rad mam, milujem nečo.
atyáknak, otcov, otcom.	szeretem, rad mam, milujem nečo isteho.
atyákat, otcuv.	szerettem, rad som mal, miloval som.
könyveknek, kňihov, kňihom.	kell, treba, muši byt; nekem kell, ja hcem, treba my.
könyveket, kňižky.	erényes, čnostlivy, a, e.
az ég, ňebesa.	szerencse, štastie; volt, byl, bol.
találni, najsť, naleznut.	
találtam, našol som, naleznul som.	
szeretni, milovat.	

A jó barátot szeretni kell. Jó barátokat nem lehet mindig találni. A gyermekeknek szép könyvet adtam. Rest embereket nem lehet szeretni, de az erényes és szorgalmas embereket szeretni kell. Szeretek szép kertet látni. Nagy kertemet igen szeretem. Az Istent szeretem. Testvéredet igen szeretem, de az ő barátját sohasem szerettem, mert rest és ravasz volt. Jó könyveket és jó embereket mindig szerettem. Az eget nem lehet mindig látni. Istent mindenek felett (nadevšecko) szeretni kell, mert az ő jósága végetlen. Hasznos könyveket, hű barátokat, elégedett embereket nem mindig lehet találni. Jó anyákat, szorgalmas atyákat, jámbor gyermekeket, kedves testvéreket mindig szeretni kell. Bátyámnak nagy szerencséje volt. Erényes embereket szeretek. Csak az erényes embert szeretem. Jó és szorgalmas gyermek szereti (miluje) az Istent és kedves szülőit (rodiče svojo).

Tvojeho otca som vždy miloval, neb on dobry a ušilovny bol. Čnostlivy človek je vždy mily. Rad vidim (milujem) tvojeho menšieho brata, bo on je ušlovny a pobožny. Ne rad vidim svévolne dieťe. Dobre a osožne kňižky dal som tvojemu staršemu bratovi. Dobrych lidi milovat treba. Verneho priaťela som našol. Verneho a pobožneho priaťela nalezmut, je velke stástie. Falešne lide ňemožno jest (nem ľeht) milovat. Boh miluje svet a lidi.

13.

Skloňanie men (névragozás, declinatio).

Hrubohlásne (vastag hangúak).	Tenkohlásne (vékony hangúak).

Jednotny počet (egyes szám).

1. anya, matka.	1. kert, záhrada.
2. anyának, matky (jednej).	2. kertnek, záhrady (jednej).
3. anyának, matke.	3. kertnek, záhrade.
4. anyát, matku.	4. kertet, záhradu.

Množny počet (többes szám).

1. anyák, matky (vecej).	1. kertek, záhrady (vecej).
2. anyáknak, matiek.	2. kerteknek, záhrad.
3. anyáknak, matkom.	3. kerteknek, záhradom.
4. anyákat, matky.	4. kerteket, záhrady.

Jednotny počet.

1. pólya, mošna.	1. felhő, hmara.
2. pólyának, mošnu.	2. felhőnek, hmari.
3. pólyának, mošnu, mošnovi.	3. felhőnek, hmare.
4. pólyát, mošnu.	4. felhőt, hmaru.

ela dom. Tvoju záhradu som už videl, ale moj
strom som eště ňeviděl. Moj klobuk som dal
človeku. Jeho staršeho brata ušilovnost je velmy
Tvojej šestre dal som mojeho brata ptačka. Moj
hudobňejši, jak tvoj priatel, ale je blahoslaveňejši,
nebo on je pobožny a spokojny. Moja hlava je
hlava mojeho staršeho brata. Rozum mojeho
je bars velky. Dobremu priatelovi dal som sladkeho

12.

Atyák,	otcove.
atyáknak,	otcov, otcom.
atyákat,	otcuv.
könyveknek,	kňihov, kňihom.
könyveket,	kňižky.
az ég,	ňebesa.
találni,	najsť, naleznut.
találtam,	našol som, naleznul som.
szeretni,	milovat.
szeretek,	rad mam, milujem
szeretem,	rad mam, milujem isteho.
szerettem,	rad som mal, som.
kell,	treba, muši byť; ja hcem, treba mi.
erényes,	čnostlivy, a, e.
szerencse,	šťastie; volť

A jó barátot szeretni kell. Jó barátokat
mindig találni. A gyermekeknek szép könyvet
embereket nem lehet szeretni, de az erényes és
embereket szeretni kell. Szeretek szép kertet
kertemet igen szeretem. Az Istent szeretem.
igen szeretem, de az ő barátját sohasem szerettem.
és ravasz volt. Jó könyveket és jó embereket
rettem. Az eget nem lehet mindig látni. Istent
felett (nadevšecko) szeretni kell, mert az ő jósága
Hasznos könyveket, hű barátokat, elégedett
mindig lehet találni. Jó anyákat, szorgalmas
bor gyermekeket, kedves testvéreket mindig
Bátyámnak nagy szerencséje volt. Erényes
tek. Csak az erényes embert szeretem. Jó és
gyermek szereti (miluje) az Istent és kedves
ňňe svojo).

Tvojeho otca som vždy miloval, neb on dobry a ušilovny bol. Čnostlivy človek je vždy mily. Rad vidim (milujem) tvojeho meňšeho brata, bo on je ušilovny a pobožny. Ňe rad vidim svévolne dieťe. Dobre a osožne kňižky dal som tvojemu staršemu bratovi. Dobrych lidi milovat treba. Verneho priaťela som nášol. Verneho a pobožneho priaťela naleznut, je veľke šťastie. Faľešne lide ňemožno jest (nem lehet) milovat. Boh miluje svet a lidi.

13.

Skloňeňie men (névragozás, declinatio).

Hrubohlásne (vastag hangúak).		Ťenkohlásne (vékony hangúak).	
Jednotny počet (egyes szám).			
1. anya,	matka.	1. kert,	záhrada.
2. anyá**nak**,	matky (jednej).	2. kert**nek**,	záhrady (jednej).
3. anyá**nak**,	matke.	3. kert**nek**,	záhrade.
4. anyá**t**,	matku.	4. kerte**t**,	záhradu.
Množny počet (többes szám).			
1. any**ák**,	matky (vecej).	1. kert**ek**,	záhrady (vecej).
2. any**áknak**,	matiek.	2. kert**eknek**,	záhrad.
3. any**áknak**,	matkom.	3. kert**eknek**,	záhradom.
4. any**ákat**,	matky.	4. kert**eket**,	záhrady.
Jednotny počet.			
1. polgár,	meštan.	1. felhő,	hmara.
2. polgár**nak**,	meštana.	2. felhő**nek**,	hmari.
3. polgár**nak**,	meštanu, meštanovi.	3. felhő**nek**,	hmare.
4. polgár**t**,	meštana.	4. felhő**t**,	hmaru.

Množny počet.

1. polgár**ok**,	meštani.	1. felhő**k**,	hmari.
2. polgár**oknak**,	meštanov.	2. felkő**knek**,	hmarov.
3. polgár**oknak**,	meštanom.	3. felhő**knek**,	hmarom.
4. polgár**okat**,	meštanov.	4. felhő**ket**,	hmari.

Hlávne základy skloňeňia men.

Hlávna vlastnosť uherskej reči je: že každe tvoreňie men a jňnych slovoch sa stáva skrze prípony na koncu men a slovoch.

Ponajprv na to sa treba rozpomenut: že každe meno, ktere na kratkú samohlásku **a**, **e** vychadza, ked jakykolvek prípon dostaňe, tu posledňu kratkú samohlásku prodlúži. K. prikl. atya, atyának, atyát, atyától, atyám a tak dalej.

Tvorna litera množneho počtu 1-ho padu (nevezö, nominativ) je **k**, a sice: čiste **k**, aneb **ak**, **ok**, **ek**, **ök**.

Čiste **k** dostaňu mena na samohlásku vychadzajice; **ak**, **ok**, **ek**, **ök**, dostaňu mena na spoluhlásku a ňektere na samohlasku vychadzajice. Teda:

1. Mena, ktere vychadzaju na **a**, **e**, k. prikl.

j. p.		mn. p.	
alma,	jáblko.	alm**ák**,	jáblka.
bánya,	baňa.	bány**ák**,	baňe.
csonka, béna,	sluty,	csonk**ák**, bén**ák**,	slute, šutave.
eke,	pluh.	ek**ék**,	pluhy.
mese,	pripoviedka	mes**ék**,	pripoviedky.
gyenge,	slaby.	gyeng**ék**,	slabe, ňemocne stb.

2. Z menoch na **i** vychadzajicich lem hlávne mena dostaňu čiste **k**, na prikl.

j. p.		mn. p.	
kocsi,	voz.	kocsi**k**,	vozi.
lakzi,	vešele.	lakzi**k**,	vešela, svadby.
gili,	hrdlička.	gili**k**,	hrdličky stb.

Vybira sa **fi**, syn; tak, jak aj všecke hlavne mena, ktere z **fi** sú složene, jako: **atyafi**, rodina; **férfi**, muž, chlap; **urfi**, mlady pan; **baromfi**, dvorny ptak. Tote dostaňu v množnym počtu **ak**, **k**. prikl. fi**ak**, atyafi**ak**, urfi**ak**, férfi**ak**, baromfi**ak**.

Množny počet.

rok,	mestani.	1. felhő**k**,	hmari.
roknak,	mestanov.	2. felkő**knek**,	hmarov.
roknak,	mestanom.	3. felhő**knek**,	hmarom.
rokat,	mestanov.	4. felhő**ket**,	hmari.

Hlávne základy skloňeňia men.

Hlávna vlastnosť uherskej reči je: že každe tvoreňie men a slovoch sa stáva skrze pripony na koncu men a slovoch.

Ponajprv na to sa treba rozpomenut: že každe meno, ktere kratkú samohlásku **a**, **e** vychadza, ked jakykolvek prípon dostaňe, posledňu kratkú samohlásku prodlúži. K. prikl. **atya**, atyának, at, atyától, atyám a tak dalej.

Tvorna litera množneho počtu 1-ho padu (nevezö, nominativ) **k**, a sice: čiste **k**, aneb **ak**, **ok**, **ek**, **ök**.

Čiste **k** dostaňu mena na samohlásku vychadzajice; **ak**, **ok**, **k**, **ök**, dostaňu mena na spolohlásku a ňektere na samohlásku vychadzajice. Teda:

1. Mena, ktere vychadzaju na **a**, **e**, k. prikl.

j. p.		mn. p.	
alma,	jáblko.	almák,	jáblka.
bánya,	baňa.	bányák,	baňe.
csonka,	slutý,	csonkák,	slute, šutave.
béna,	pluh.	bénák,	pluhy.
eke,	pripoviedka	ekék,	pripoviedky.
mese,	slaby.	mesék,	slabe, ňemocne ati.
gyenge,		gyengék,	

2. Z menoch na **i** vychadzajících lem hlávne mena dostaňu čiste **k**, na prikl.

j. p.		mn. p.	
kocsi,	voz.	kocsik,	vozi.
lakri,	veśele.	lakrik,	veśela, svadby.
gilli,	hrdlička.	gillik,	hrdličky atd.

Vybira sa **fi**, syn; tak, jak aj všecke hlávne mena, kjer [illegible] sú slobodne, jako: **atyafi**, rodina; **férfi**, muž, chlap; **urfi**, [illegible] pes; **baromfi**, dvorny ptak. Tote dostaňu v množnym [illegible] k prikl. **fiak**, atyafiak, urfiak, férfiak, baromfiak.

Mena prídavne na **i** vychadzajice, dostaňu **ak**, ked predposledňa samohláska je hruba; ale **ek**, ked predposledňa samohláska je ťenka, k. prikl.

	j. p.	mn. p.
budai,	budinsky.	budaiak.
nyári,	letušny.	nyáriak.
ale: régi,	davny.	régiek.
téli,	žimušny.	téliek.
földi,	zemsky.	földiek stb.

3. Mena hlávne a pridavne na **ó** vychadzajice, dostaňu čiste **k**, k. prikl.

j. p.		mn. p.	
hajó,	lod (šif.)	hajók,	lody.
korsó,	džban.	korsók,	džbány.
orsó,	vreťeno.	orsók,	vreťena.
jó,	dobry.	jók,	dobre.

Vyberaju še nasledujice mena:

j. p.		mn. p.	
ló,	koň.	lovak,	koňe.
tó,	jezer, mláka.	tavak,	jezere.
hó,	šňeh.	havak,	šňehy.
só,	soľ.	savak,	soľe.
szó,	slovo.	szavak,	slova.

Tote mena preto tvória 's literu **v** množny počet, ponevač **v** davnej reči uherskej jejich jednotny počet bol: lov, tav, hav, sav, szav.

Meno: **jó**, kdiž známena: j ó s z á g, m a j e t n o s t, tvôri množny počet: j a v a k, majetnoste. — B i r ó, richtár, množny počet tvôri: b i r á k, rychtáre.

4. Mena hlávne na **ő** vychadzajice, dostaňu čiste **k**, k. prikl.

j. p.		mn. p.	
eső,	dišť.	esők,	dišťe.
középső,	stredny.	középsők,	stredňe.

Vyberaju sa nasledujice mena:

j. p.		mn. p.	
cső,	rura.	csövek,	rury.
kő,	kameň.	kövek,	kameňe.
tő,	koreň.	tövek,	koreňe.
bő	bivny.	bővek,	bivne.

5. Ňektere mena hlávne a prídavne na **ú** vychadzajice dvojnasobnym spôsobom tvôria množny počet, tote sú:

j. p.		mn. p.
a) hlavne mena:	borjú, tele.	borjúk, aneb: borjak, telata.
faggyú,	loj.	faggyúk, „ faggyak, loje.
fattyú,	pankart.	fattyúk, „ fattyak, pankarti.
gyapjú,	vlna.	gyapjúk, „ gyapjak, vlny.
sarjú,	otava.	sarjúk, „ sarjak, otavy.
varjú,	vrana.	varjúk, „ varjak, vrany.
ifjú,	mládenec.	ifjúk, „ ifjak, mladenci.
fiú,	chlapec.	fiúk, „ fiak, chlapci, synove.

Slovo: fiúk=chlapci, k. pr. fiúk jertek ide, chlapci pridte sem.

j. p.		mn. p.
b) hlavne mena:	darú, jarab.	darúk, aneb: darvak, jarabi.
falú,	dedina.	falúk, „ falvak, dediny.
hamú,	popel.	hamúk, „ hamvak, popeli.
odú,	dudla, diera.	odúk, „ odvak, dudly, diery.
szarú,	roh.	szarúk, „ szarvak, rohy.

c) Mena pridavne na **ú** vychadzajice tvôria sice **mn. p.** z čistym **k**, možu ale aj **ak** dostať, lem že vtedy **ú** strati dlužkú:

j. p.		mn. p.
szomorú,	smutny.	szomorúk, an.: szomoruak, smutne.
domború,	hrbaty.	domborúk, „ domboruak, hrbate.
iszonyú,	strašlivy.	iszonyúk, „ iszonyuak, strašlive.
nyomorú,	núžny.	nyomorúk, „ nyomoruak, nužne.

hosszú, dluhy, ma: hosszúk, hosszak, hosszuak, dluhe.

Ked ale dva prídavne mena vjedno sú spojene, aneb vjedno stoja, vtedy **mn. p.** lem na **ak** tvôria, k. pr. nagylábú, velkonohy, mn. p. nagylábuak; hosszú hajú, dluhovlasity, mn. p. hosszú hajúak.

6. Ňektere mena hlávne a prídavne na **ű** vychadzajice dvojakym spósobem tvôria mn. p. tote sú:

j. p.		mn. p.
a) mena hlavne:	fű, trava.	füvek, travy, biliny.
mű,	dielo, práce.	művek, diela, práce
nyű,	červik.	nyűvek, červiky.
szű,	srdce.	szüvek, srdca.
bű,	čara.	bűvek, čare, čarodlnictva.

Tote mena v množnym počtu možu szűek, nyűek a t. d. stať, ale obyčajňejši lem tak tvôria mn. p. jak viššej stoji.

j. p.		mn. p.
b) mena hlavne:	enyű, klíj.	enyűk, aneb: enyvek, klíje.
fenyű,	jedla.	fenyűk, „ fenyvek, jedly.
tetű,	voš.	tetűk, „ tetvek, vši.
ölyű,	jastrab.	ölyűk, „ ölyvek, jastrabi.

c) Mena pridavne na **ű** vychadzajice tvôria mn. p. na **k**, aneb na **ek**, k. prikl.

j. d.		mn. p.
gömbölyű,	okruhly.	gömbölyűk, aneb: gömbölyűek, okruhle.
gyönyörű,	krásny.	gyönyörűk, aneb: gyönyörűek, krásne.
keserű,	horky.	keserűk, aneb: keserűek, horke.

Ked ale dva mena pridavne vjedno sú spojene, aneb vjedno stoja, vtedy mn. p. lem na **ek** sa tvori, k. pr. kis kerű, malorukv, kis kerűek; jó esű, dobrého rozumu, jó esűek; szép szinű, peknej farby, szép szinűek a t. d.

B) Mena hlávne a prídavne na spolohlásků vychadzajice v množnym počtu dostaňu **ak**, **ok**, **ek**, **ök**, vedla toho, jak sú hrubo- aneb tenkohlásne.

Prípon **ak** dostaňu:

1. Mena ňše-tratice, ktere na **alom** vychadzaju, kdiž vecej jak dva syllaby maju, k. prikl.

j. p.		mn. p.
alkalom,	příležitosť.	alkalmak.
hatalom,	mocnosť.	hatalmak.
szorgalom,	usilovnosť.	szorgalmak.
ragalom,	pomluvačie.	ragalmak.

Vybira sa czimbalom, ktere ma: czimbalmak. — K tym pri-slúchaju ešte tote hlástrátice mena:

j. p.		mn. p.
ajak,	ústa, prsk.	ajkak.
ember,	stan, ember.	emberek.
kazal,	kopa, stoch.	kazlak.
vaszony,	plátno.	vaszonyak.
bátor,	kmoty.	bátorak.
gyakor,	velmy častny.	gyakorak.

K tym priáluha aj: bátorom, try, mn. p. bátormak.

5. Ňektere mena hlávne a prídavne na **ú** vychadzajice dv
obnym spôsobom tvôria množny počet, tote sú:

j. p.		mn. p.
hlavne mena:	borjú, tele.	borjúk, aneb: borjak, telata.
faggyú,	loj.	faggyúk, „ faggyak, loje.
fattyú,	pankart.	fattyúk, „ fattyak, pankarti
gyapjú,	vlna.	gyapjúk, „ gyapjak, vlny.
sarjú,	otava.	sarjúk, „ sarjak, otavy.
varjú,	vrana.	varjúk, „ varjak, vrany.
ifjú,	mládenec.	ifjúk, „ ifjak, mládenci.
fiú,	chlapec.	fiúk, „ fiúk, chlapci, synov

Slovo: fiúk=chlapci, k. pr. fiúk jertek ide, chlapci pridte sem

j. p.		mn. p.
b) hlavne mena:	darú, jarab.	darúk, aneb: darvak, jarabi.
falú,	dedina.	falúk, „ falvak, dediny.
hamú,	popel.	hamúk, „ hamvak, popeli.
odú,	dudla, diera.	odúk, „ odvak, dudly, diery.
szarú,	roh.	szarúk, „ szarvak, roby.

c) Mena prídavne na **ú** vychadzajice tvôria sice mn. p. z ústym k
možu ale aj **ak** dostať, lem že vtedy **ú** stratí dlužku:

j. p.		mn. p.
szomorú,	smutny.	szomorúk, an.: szomorvak, smutni
domború,	hrbaty.	domborúk, „ domborvak, hrbati.
iszonyú,	strašlivy.	iszonyúk, „ iszonyvak, strašliv
nyomorú,	núžny.	nyomorúk, „ nyomorvak, núzni

hosszú, dluhy, ma: hosszúk, hoszzak, hosszvak, dluhe.

Ked ale dva prídavne mena vjedno sú spojene, aneb vj
stoja, vtedy **mn. p.** lem na **ak** tvôria, k. pr. nagylibú, vel
mn. p. nagylábuak; hosszú hajú, dluhovlasitý, mn. p. hosszú haj

6. Ňektere mena hlávne a prídavne na **ű** vychadzajice d
kym spôsobem tvôria mn. p. tote sú:

j. p.		mn. p.
a) mena hlavne:	fű, trava.	füvek, travy, biliny.
mű,	dielo, práce.	művek, diela, práce
nyű,	červík.	nyűvek, červíky.
szű,	srdce.	szűvek, srdca.
bű,	čara.	bűvek, čara, čarodinstv

Tote mena v množnym počtu možu szűcek, nyűcek a t. d.
ale obyčajnejši lem tak tvôria mn. p. jak višej stojí.

j. p.		mn. p.
b) mena hlávne:	enyű, klij.	enyűk, aneb: enyvek, klije.
fenyű,	jedla.	fenyűk, „ fenyvek, jedly.
tetű,	voš.	tetűk, „ tetvek, vši.
ölyű,	jastrab.	ölyűk, „ ölyvek, jastrabi.

c) Mena prídavne na **ű** vychadzajice tvôria mn. p. na **k**, aneb na **ek**, k. prikl.

j. d.		mn. p.
gömbölyű,	okruhly.	gömbölyűk, aneb: gömbölyűek, okruhle.
gyönyörű,	krásny.	gyönyörűk, aneb: gyönyörűek, krásne.
keserű,	horky.	keserűk, aneb: keserűek, horke.

Ked ale dva mena prídavne vjedno sú spojene, aneb vjedno stoja, vtedy mn. p. lem na **ek** sa tvori, k. pr. kis kezű, maloruky, kis kezűek; jó eszű, dobreho rozumu, jó eszűek; szép szinű, peknej barvy, szép szinűek a t. d.

B) Mena hlávne a prídavne na spoluhláskú vychadzajice v množnym počtu dostaňu **ak**, **ok**, **ek**, **ök**, vedla teho, jak sú hrubo- aneb tenkohlásne.

Prípon **ak** dostaňu:

1. Mena hlás-tratice, ktere na **alom** vychadzaju, kdiž vecej jak dva syllaby maju, k. prikl.

j. p.		mn. p.
alkalom,	priležitosť.	alkalmak.
hatalom,	mocnosť.	hatalmak.
szorgalom,	ušilovnosť.	szorgalmak.
rágalom,	pomluvaňie.	rágalmak.

Vybira sa czimbalom, ktere ma: czimbalmok. — K tym prislúhaju ešte tote hlástratice mena:

j. p.		mn. p.
ajak,	usta, pysk.	ajkak.
sator,	stan, šáter.	sátrak.
kazal,	kopa, stoch.	kazlak.
vászon,	platno.	vásznak.
bátor,	šmely.	bátrak.
gyakor,	velmy častny.	gyakrak.

K tym prislúha aj: három, try, mn. p. hármak.

2. Hrubo- a ostrohlásne dlúžku-tratice mena, ktere tu nasleduju:

j. p.		mn. p.
agár,	agar.	agarak.
bogár,	hrobak.	bogarak.
gunár,	gunar.	gunarak.
kosár,	koš.	kosarak.
madár,	ptak.	madarak.
mozsár,	mažar.	mozsarak.
pohár,	pohar.	poharak.
szamár,	osel.	szamarak.
sudár,	vrholec.	sudarak.
sugár,	paperšlek.	sugarak.
csalán,	pokriva.	csalanak.
kanál,	loška.	kanalak.
nyár,	leto.	nyarak.
sár,	blato.	sarak.
kút,	studnica.	kutak.
lúd,	huš.	ludak.
nyúl,	zajac.	nyulak.
rúd,	druk, zrd.	rudak.
úr,	pán.	urak.
út,	draha, cesta.	utak.
híd,	most.	hidak.
nyíl,	strelka.	nyilak.
ín,	žila, šlacha.	inak.
hig,	tekucy.	higak.
víg,	vešely.	vigak.

3. Stupnovane mena prídavne, k. prikl.: jobb, lepši, jobb**ak**, lepše; vastagabb, hrubši, vastagabb**ak**, hrubše.

Jobb, kdiž sa za hlávne meno bere, ma mn. p. jobb**ok**, prave ruky.

4. Hrubo-hlásne z predešlych časoslovoch tvôrene mena, k. pr. adott, dány, adott**ak**, dáne; áldott, požehnány, áldott**ak**, požehnáne a t. d.

5. Na **as**, **ás**, **os**, **ós**, **us** vychadzajice prídavne mena, k. prikl. szárnyas, kridlaty, szárnyas**ak**, kridlate; álmos, zaspany, álmos**ak**, zaspane; fájós, bolestny; fájós**ak**, bolestne; dús, bohaty, dús**ak**, bohate a t. d.

6. Na **ékony** vychadzajice prídavne mena, k. pr. fázékony, zmrzly, fázékony**ak**, zmrzle; hajlékony, shyblivy, hajlékony**ak**, shybline a t. d.

7. Nasledujice hlávne a prídavne mena:

ág, konár, ratolesť.	oly, taky.
agy, mozgy, nabój.	rosz, zly.
agy, pastel, hrnis.	rút, škaredy.
alj, spodek, iberdo.	sark, pâta, stežaj.
all, hrnis.	sok, mnoho.
ar, cena, šidlo, prijlava.	szál, brevno, svor, niť.
arny, fiera.	száj, usta, papuľa.
bog, uzol.	szár, steblo, porisko.
borz, jazvec, borsuk.	szárny, kridlo.
fal, mur, stena.	tág, široky, bivny.
farb chrest.	táj, kraj, okolice.
fog, zub.	talp, podstavek, pâta.
gály, ratolesť.	tár, sklad, otvoreny.
gyors, rychly, chytry.	tárgy, predmet.
had, vojáko, vojna.	társ, tovariš, společník.
haj, vlas.	toll, piro, sloh.
hám, sedlo.	uj, novy.
hal, ryba.	ujj, prst.
hárs, lipa.	vad, divy, plachy.
has, bruch.	vágy, žádost, tužba.
hát, chrbat.	vaj, maslo.
ház, dom.	vall, pleco.
hold, mesiť, utro zeme.	var, zamek, hrad.
hód, bober.	var, chrasta.
hón, parucha.	vas, železo.
kád, kadica.	vaz, kostlivec.
láb, noha šuch.	zár, zamek, zavor.
lágy meky, letny.	agyar, veprovy zub.
láz, zimnica, horučka.	alacsony, nizky.
lyuk, fiera.	finom, tenučky, fajny.
máj, pitra, pečenka.	fonal, niť, cverna.
nád, trstina.	ganaj, hnoj.
nyaj, stado.	gonosz, zly, hriešny.
nyak, krk.	halavany, bledy.
nyál, slina.	hamis, falešny, šepravy.
nyers, surok.	harsány, hlasny, zvučny.
él, chlsev.	hitvány, podly, chatrny.

2. Hrubo- a ostrohlásne dlžku-tratice mena, ktoré tu na-
sleduju:

	j. p.	mn. p.
agár,	agar.	agarak.
bogár,	hrobak.	bogarak.
gunár,	gunar.	gunarak.
kosár,	koš.	kosarak.
madár,	ptak.	madarak.
mozsár,	mažar.	mozsarak.
pohár,	pohar.	poharak.
szamár,	osel.	szamarak.
sudár,	vrholec.	sudarak.
sugár,	paperšlek.	sugarak.
csalán,	pokriva.	csalanak.
kanál,	loška.	kanalak.
nyár,	leto.	nyarak.
sár,	blato.	sarak.
kút,	studnica.	kutak.
lúd,	huš.	ludak.
nyúl,	zajac.	nyulak.
rúd,	druk, zrd.	rudak.
úr,	pán.	urak.
út,	draha, cesta.	utak.
híd,	most.	hidak.
nyíl,	strelka.	nyilak.
ín,	žila, šlacha.	inak.
hig,	tekucy.	higak.
vig,	vešely.	vigak.

3. Stupnovane mena prídavne, k. príkl.: jobb, lepši, jobbak
lepše; vastagabb, hrubši, vastagabbak, hrubše.

Jobb, kdiž sa za hlávne meno bere, ma mn. p. jobbok, p
ruky.

4. Hrubo-hlásne z predošlých časoslovoch tvorene mena, k
adott, dány, adottak, dane; áldott, požehnany, áldottak, p
mne a t. d.

5. Na **as**, **ás**, **os**, **ós**, **us** vychadzajíce prídavne me
k. príkl. szárnyas, kridlaty, szárnyasak, kridlate; álmos, sp
álmosak, zaspane; fájós, bolestny; fájósak, bolestne; dús, bo
dúsak, bohate a t. d.

6. Na **ékony** vychadzajíce prídavne mena, k. pr. fázékony, zmrzly, fázékonyak, zmrzle; hajlékony, shyblivy, hajlékonyak, shyblive a t. d.

7. Nasledujíce hlávne a prídavne mena:

ág, konár, ratolesť.
agy, mozgy, naboj.
ágy, postel, hrada.
alj, spodek, hňezdo.
áll, brada.
ár, cena, šidlo, priplava.
árny, tien.
bog, uzol.
borz, jazvec, borsuk.
fal, mur, stena.
fark chvost.
fog, zub.
galy, ratolesť.
gyors, rychly, chytry.
had, vojsko, vojna.
haj, vlas.
háj, sadlo.
hal, ryba.
hárs, lipa.
has, bruch.
hát, chrbat.
ház, dom.
hold, mesic, utro zeme.
hód, bober.
hón, pazucha.
kád, kadica.
láb, noha šuch.
lágy meky, letny.
láz, zimnica, horučka,
lyuk, dïera.
máj, jatra, pečenka.
nád, tŕstina.
nyáj, stado.
nyak, krk.
nyal, šlina.
nyárs, rožeň.
ól, chliev.
oly, taky.
rosz, zly.
rút, škaredy.
sark, päta, stežaj.
sok, mnoho.
szál, brevno, svor, ňiť.
száj, usta, papula.
szár, stĕblo, porisko.
szárny, kridlo.
tág, široky, bivny.
táj, kraj, okolice.
talp, podstavek, päta.
tár, sklad, otvoreny.
tárgy, predmet.
társ, tovariš, společnik.
toll, piro, sloh.
uj, novy.
ujj, prst.
vad, divy, plachy.
vágy, žádost, tužba.
vaj, maslo.
váll, pleco.
vár, zámek, hrad.
var, chrasta.
vas, železo.
váz, kostlivec.
zár, zámek, závor.
agyar, veprovy zub.
alacsony, ňizky.
finom, tenučky, fajny.
fonál, ňit, cverna.
ganaj, hnoj.
gonosz, zly, hriešny.
halavány, bledy.
hamis, falešny, ňepravy.
harsány, hlasny, zvučny.
hitvány, podly, chatrny.

igaz, spravedlivy.
oldal, bok.
silány, podly, chatrny.
sovány, chudy, ňeurodny.
sovár, chtivy, tužobny.
szakáll, brada.
száraz, suchy.
szikár, chudy.
szilárd, staly, pevny, tvrdy.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ak**, k. pr. ág**ak**, agy**ak**, ágy**ak**, a t. d.

Arany, kdiž znamena dukat, ma mn. p. aran**yak**; kdiž znamena zlato, ma mn. p. aran**yok**. Ale vedla predpisu ma mat vždy aran**yok**. Tak aj olaj, olej ma mat olaj**ok**.

C) Prípon **ok** dostaňu hrubo-hlasne jakokolvek vychadzajice mena, ktere ku predešlym **ak** žadajicim neprislúchaju, k. prikl. domb, kopec, domb**ok**; gond, gond**ok**; juh, ovca, juh**ok**; kulcs, kluč, kulcs**ok** a t. d. Osobytňe:

1. Hlávne na **as**, **ás**, **os**, **ós**, **us** vychadzajice mena. Ano aj pridavne mena, kdiž sa jak hlávne mena beru, k. prikl. orvos, doktor, lekar, orvos**ok**; órás, hodiňar, órás**ok**; koldus, žebrak, koldus**ok**; havas, sňežny, havas**ok**, sňežne hory a t. d.

2. Take miešano-hlasne mena v kterych ostra samohláska s hrubu sa zejde, k. pr.: hasadék, škara, rozpuklina, hasadék**ok**; csillag, hvezda, csillag**ok**; atyafiság, pokrevnost, atyafiság**ok** a t. d.

3. Hlás-tratice mena, ktere tu nasleduju:

akol, ovčarňa.
bagoly, sova.
bugoly, lať z prosa.
fogoly, vezeň, jarabka.
szugoly, kut, uhel.

alom, steliva, slama.
álom, sen.
balom, balon.
barom, hovädo.
czirom, špina, nečistota.
gyalom, šiet rybarska.
halom, vršek, hromada.
izom, žila.
járom, jarmo.
korom, sadza.
majom, nalpa, opica.
malom, mlyn.

ólom, olovo.
orom, štit.
sólyom, sokol, ptak.
sulyom, vodny orech.
szirom, kvetovy lupen.

árok, prikopa.
ászok, klad, granty.
átok, kliadba.
buczok, piesťiny kopec.
burok, mechur, obvinka.
czirok, klasovka.
gyilok, tulich, nož.
szitok, kliatba, prezyvka.
szulok, pupeňec, koži list.
szurok, smola.
tajok, hlemeyzd korytňačky.
titok, tajemstvo.

torok, hrdlo, dziera.
tulok, byk, biček.
vacsok, billoch, leňisko.

bodor, kandraty, kanderavy.
bokor, krak, kytka, mašla.
csokor, kloška, mašla.
csapor, kruk.
csukor, motovidlo.
czukor, cukor.
fodor, kandraty, kaderavy.
gyomor, žaludek.
kacsor, viliciny nož.
kapor, koper.
kotyor, chmatavy.
lator, latr, šibenec.
lobor, slup, pyramida.
odor, jaskiňa.
poczor, žaludek.
sodor, drot, krutek.

szatyor, kapsa, trbovka.
szobor, zdoba, podoba, slup.

dolog, praca, vec, zaležitosť.
horog, hak.

hurok, uzel, klučka.
locsok, mlaka, člapkaňina.
marok, pušť, hrst.
mocsok, škvrna, ňečistota.
murok, mrkva, mrha.
nyirok, vlhkosť, krvovoda.
piszok, špina, ňečistota.
puczok, ohňistko.
sulyok, piest, ubijak.
haszon, užitek, zisk.
horany, vrub, zarez.
szirony, švik.
torony, turen.
kapocs, zápinka.
kobor, lyra.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ok**, k. prikl.: aklok, bagolyok, fogolyok a t. d.

4. Nasledujice ostro-hlasne mena:

cik, cik, prutik.
cél, cieľ.
gyik, jastor.
kin, mrka, sňetňe.
nyirj, otvor, kluč.
pir, červenosť, zápal.

sik, pozladko.
sik, rovňina, hladkosť.
sip, pištala.
sir, hrob.
nyakszirt, šija, tylo.
zsib, starina, har.
zsir, masť, sadlo.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ok**, k. prikl.: **cikok**, gyilok a t. d.

D) Prípon **ek** dostaňu:

1. Na **elem** vychadzajice a hlas-tratice hlávne mena, ktere vissej dvoch sylabach majú, k. prikl.: gyöselem, vitazstvo, gyöselnek; kerelem, prosba, kerelmek.

K tym prislúchaju ešte tote hlas-tratice mena:

spravedlivy.
al, bok.
silány, podly, chatrny.
sovány, chudy, ňeurodny.
sovár, chtivy, tužobny.

szakáll, brada.
száraz, suchy.
szikár, chudy.
szilárd, staly, pevny, tvrdý.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ak**, k. pr. ágak, ágyak, a t. d.

Arany, kdiž znamena dukat, ma mn. p. aran**yak**; kdiž ma mena zlato, ma mn. p. aran**yok**. Ale vedla predpisu ma mat mn. aran**yok**. Tak aj olaj, olej ma mat olaj**ok**.

C) Prípon **ok** dostaňu hrubo-hlasne jakokolvek vychadzajice mena, ktere ku predešlym **ak** žadajicim nepristúchaju, k. prikl. dom, kopec, dom**bok**; gond, gond**ok**; juh, ovca, juh**ok**; kulcs, kulcs**ok** a t. d. Osobytňe:

1. Hlávne na **as**, **ás**, **os**, **ós**, **us** vychadzajice mena, aj pridavne mena, kdiž sa jak hlávne mena beru, k. prikl. orvos, doktor, lekar, orvos**ok**; órás, hodiňar, órás**ok**; koldus, žebrak, dus**ok**; havas, sňežny, havas**ok**, sňežne hory a t. d.

2. Take miešano-hlasne mena v kterych ostra samohlaska hrubu sa zejde, k. pr.: hasadék, škara, rozpuklina, hasadék**ok**; csillag, hvezda, csillag**ok**; atyafiság, pokrevnost, atyafiság**ok** a t. d.

3. Hlás-tratice mena, ktere tu nasleduju:

akol, ovčarňa.
bagoly, sova.
bugoly, lať z prosa.
fogoly, vezeň, jarabka.
szugoly, kut, uhel.

alom, steliva, slama.
álom, sen.
balom, balon.
barom, hovädo.
czirom, špina, nečistota.
gyalom, šiet rybarska.
halom, vršek, hromada.
hom, žila.
jarom, jarmo.
korom, sadza.
nagyom, salpa, opica.
nadom, mlyn.

ólom, olovo.
orom, šiť.
sólyom, sokol, jastrab.
sulyom, vrdy, ovrch.
szirom, kvetny lopen.

árok, príkop.
ászok, klad, granty.
átok, kliatba.
bucsok, pútničky kyjec, mechur, [illegible]
burok, klásovka.
czirok, tulink, rud.
gyilok, kliatba, prudko.
szitok, papuča, kuk.
szulok, smola.
szurok, kleszyd kopytu.
tajok, tajomstvo.
titok,

torok, hrdlo, ďiera.
tulok, byk, biček.
vaczok, bŕloch, ležisko.

bodor, kandraty, kanderavy.
bokor, krak, kytka, mašla.
csokor, klučka. mašla.
csupor, hrnik.
czubor, motovidlo.
czukor, cuker.
fodor, kandraty, kaderavy,
gyomor, žaludek.
kaczor, viňičny nož.
kapor, koper.
kotyor, chmatavy.
lator, latr, šibenec.
lobor, slup, pyramida.
odor, jaskiňa.
puczor, žaludek.
sodor, drot, krutek.

szatyor, kapsa, trhovka.
szobor, zdoba, podoba, slup.

dolog, praca, vec, zaležitosť.
horog, hak.

hurok, uzel, klučka.
locsok, mlaka, člapkaňina.
marok, päst, hrst.
mocsok, škvrna, ňečistota.
murok, mrkva, mrha.
nyirok, vlhkost, krvovoda.
piszok, špina, ňečistota.
puczok, ohňistko.
sulyok, piest, ubijak.
haszon, užitek, zisk.
horany, vrub, zárez.
szirony, švik.
torony, tureň.
kapocs, zápinka.
koboz, lyra.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ok**, k. prikl.: aklok, baglyok, foglyok a t. d.

4. Nasledujice ostro-hlásne mena:

csik, čik, pružik.
czél, ciel.
gyik, jaster.
kín, muka, sužeňie.
nyit, otvor, kluč.
pir, červenost, zápal.

sik, pozladko.
sík, rovňina, hladkosť.
síp, pišťala.
sír, hrob.
nyakszirt, šija, tylo.
zsib, starina, har.
zsir, masť, sadlo.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ok**, k. prikl.: csik**ok**, gyik**ok** a t. d.

D) Prípon **ek** dostaňu:

1. Na **elem** vychadzajice a hlas-tratice hlávne mena, ktere viššej dvoch syllaboch maju, k. prikl.: győzelem, vitazstvo, győzel**mek**; kérelem, prosba, kérel**mek**.

K tym prisluchaju ešte tote hlas-tratice mena:

éber,	bdivy, ktery ňespi.	csegely,	klin, cvik.
meder,	jarek, ričisko.	csepely,	hustina, kračina.
féreg,	červ.	kebel,	luno, srdce.
kéreg,	skora, k. prikl. dreva.	lepel,	pokriv, závij.
méreg,	jed.	tegez,	tulec.
nyereg,	šedlo, kobylka.	terem,	hyžba, sala.
étek,	jedlo.	verem,	dolek.
fészek,	chňezdo.	kehely,	kalich.
vétek,	chrych.	teher,	trh, čežoba.
telek,	pozemek, orek žeme.	vehem,	žrebec.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ek**, k. prikl.: ébr**ek**, med**rek**, férg**ek** a t. d.

2. Dlužku-tratice mena, ktere tu nasleduju:

bél,	črevo, jadro, knot.	hév,	horučost, horlivost.
csél,	fraška, podvod.	lév,	polivka.
dél,	poludňe.	név,	meno.
fél,	polovica.	kéz,	ruka.
nyél,	ručka.	réz,	častka.
szél,	vřetr, poraženňie.	légy,	múcha.
tél,	zima.	szén,	uhel.
dér,	mraz.	téj,	mleko.
ér,	žila, žriedlo.	szűz,	čisty, pannensky, panna.
ég,	ňebesa.	tűz,	oheň.
víz,	voda.	egyéb,	jine.
cserép,	črep.	geréb,	rafač, hräblo.
kerép,	rapkač, hrkač.	veréb,	vrabec.
közép,	stredek, stredňy.	elég,	dost.
egér,	myš.	fedél,	zakryvka, strecha.
fenyér,	plučnik.	kötél,	porvaz.
gyökér,	koreň.	levél,	list.
kenyér,	chlieb.	fenék,	spodek, dno.
szekér,	voz.	kerék,	koleso.
tenyér,	dlaň.	nehéz,	ťažky.
jég,	lad, hrad, kameňec.	kevés,	maličko.
ész,	rozum.	szemét,	smeťe.
mész,	vapno.	tehén,	krava.
hét,	sedem, tyžden.	fövény,	piesek.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ek**, k. prikl,: bel**ek**, cse**lek**, del**ek**, szel**ek** a t. d.

3. Tenko-ostrohlásne, aneb z ňych zmiešane stupovane pri-

dvne mena, k. prikl.: szebb, pekňejši, szeblek; erősebb, mocňejši, erősebbek; kövérebb, tlustši, kövérebbek a t. d.

4. Tenko-ostrohlásne, aneb z ňych zmiešane predešle časodavne mena, k. pr.: égett, spalny, égetek; dölt, spadnuty, döltek; ütött, nahakany, ütöttek a t. d.

5. Na **es**, **és**, **ös**, **ős**, **üs** vychadzajice hlávne a prídavne mena, k. pr.: kedves, kedvesek; elmés, vtipny, elmések; erős, silny, erősek; énekes, spevak, énekesek a t. d.

6. Na **ékeny** vychadzajice prídavne mena, k. pr.: dölékeny, spodlivy, dölékenyek; termékeny, urodny, termékenyek a t. d.

7. Ňektere na **v** vychadzajice mena, jako sú: könyv, kňyvek; ökrv, jastrub, ökrvek; ův, opas, övek; szív, srdce, szívek; év, rok, évek a t. d.

8. Nasledujice mena:

ecet,	podvod, lesť.	föld,	zem, rola, krajina.
eb,	pes.	fül,	ucho, ručka.
ely,	prijemnosť.	fürj,	prepelica, prepelice.
fogy,	poredok.	fűz,	vrba.
fej,	hlava.	hölgy,	pani, žena.
gony,	otok, hnoj.	könyv,	ekna.
gyep,	krt, polovtie.	kornyv,	okolica.
hegy,	vrch, hora.	öl,	šaba, hrno.
hely,	mesto.	ész,	zivy, jeden.
jegy,	znak, cedulka, denetvo.	ős,	sruna.
jel,	znak.	riet,	ledivy.
lés,	hrana, povrch.	rugy,	pupeňec, hradovica.
hagy,	milost.	rák,	skrab, parák.
meggy,	viňa, špatkoleka čerešňa.	sokny,	potvora.
mell,	pis.	sulyg,	hrud, prodajňa.
mely,	ktory.	szik,	soky, solny.
meny,	drevsta.	sügy,	vunk.
menny,	ňebesa.	sügy,	druh.
nap,	dňa, rudo.	tücsök,	klat, pokladňa.
nyom,	stopy, dvanuly.	tag,	ver, zakladňa.
nős,	kost, obyr.	ír,	pozamota.
nyung,	ruina, nakuk.	vügy,	dolina.
nap,	kamen.	sikl,	ledovy.
nyj,	nakrmit.	csikály,	chudovy, malý.
nyny,	nakrmenie.	kerely,	malinkovy, jakoy.
hely,	dodaky.	ökör,	hlady.
ital,	jedna kost.	kövér,	tlusty, mastny.

bdivy, ktery ňespi.
jarek, ričisko.
červ.
kéreg, skora, k. prikl. dreva.
méreg, jed.
nyereg, šedlo, kobylka.
étek, jedlo.
fészek, chňezdo.
vétek, chrych.
telek, pozemek, orek žeme.

csegely, klin, cvik.
csepely, hustina, kračina.
kebel, luno, srdce.
lepel, pokriv, závij.
tegez, tulec.
terem, hyžba, sala.
verem, dolek.
kehely, kalich.
teher, trh, čeľoba.
vehem, žrebec.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ek**, k. prikl.: étek, **rek**, férg**ek** a t. d.

2. Dlužku-tratice mena, ktere tu nasleduju:

bél, črevo, jadro, knot.
csél, fraška, podvod.
dél, poludňe.
fél, polovica.
nyél, ručka.
szél, vietr, poražeňie.
tél, zima.
dér, mraz.
ér, žila, žriedlo.
ég, ňebesa.
víz, voda.
cserép, črep.
kerép, rapkač, hrkač.
közép, stredek, stredňy.
egér, myš.
fenyér, plučník.
gyökér, koreň.
kenyér, chlieb.
szekér, voz.
tenyér, dlaň.
jég, lad, hrad, kameňec.
ész, rozum.
mész, vapno.
hét, sedem, tyždeň.

hév, horučost, horúčava.
lév, polivka.
név, meno.
kéz, ruka.
réz, častka.
légy, múcha.
szén, uhel.
téj, mleko.
szűz, čisty, panenský.
tűz, oheň.
egyéb, jine.
geréb, rafač, hrabľo.
veréb, vrabec.
elég, dost.
fedél, zakrytka, strecha.
kötél, porvaz.
levél, list.
fenék, spodek, dno.
kerék, koleso.
nehéz, tiažky.
kevés, maličko.
szemét, smeť.
tehén, krava.
fövény, piesek.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ek**, k. prikl.: **dolek**, **szelek** a t. d.

3. Tenko-ostrohlásne, aneb z ňych zmiešane predešle časoslovne

davne mena, k. prikl.: szebb, pekňejši, szebb**ek**; erősebb, mocňejši, erősebb**ek**; kövérebb, tlustši, kövérebb**ek** a t. d.

4. Tenko-ostrohlásne, aneb z ňych zmiešane predešle časoslovne mena, k. pr.: égett, spaleny, égett**ek**; dőlt, spadnuty, dőlt**ek**; üzött, nahaňany, üzött**ek** a t. d.

5. Na **es**, **és**, **ös**, **ős**, **űs** vychadzajice hlávne a pridavne mena, k. pr.: kedves, kedves**ek**; elmés, vtipny, elmés**ek**; erős, silny, erős**ek**; énekes, spevak, énekes**ek** a t. d.

6. Na **ékeny** vychadzajice pridavne mena, k. pr.: dőlékeny, upadlivy, dőlékeny**ek**; termékeny, urodny, termékeny**ek** a t. d.

7. Ňektere na **v** vychadzajice mena, jako sú: könyv, könyv**ek**; ölyv, jastrab, ölyv**ek**; öv, opas, öv**ek**; sziv, srdce, szív**ek**; év, rok, év**ek** a t. d.

8. Nasledujice mena:

eset, podvod, lesť.
eb, pes.
eny, prijemnosť.
fegy, poradek.
fej, hlava.
geny, otok, hnoj.
gerj, kyt, pohnutie.
hegy, vřch, hora.
hely, mesto.
jegy, znak, cedulka, ženictvo.
jel, znak.
kecs, krása, povab.
kegy, milosť.
meggy, višňa, špaňolska čerešen.
mell, přs.
mely, ktory.
meny, ňevesta.
menny, ňebesa.
mez, šat, rucho.
nyers, sirovy, ňeuzrely.
nesz, šust, chyr.
szenny, špina, makula.
szeg, kliňec.
telj, uplnosť.
vegy, miešaňina.
bölcs, mudry.
csüd, pätna kosť.

föld, zem, rola, krajina.
fül, ucho, ručka.
fürj, prepilka, prepelica.
füz, vřba.
hölgy, páňi, žena.
könny, slza.
körny, okolica.
öl, šáha, luno.
ősz, šivy, ješen.
őz, srna.
röst, leňivy.
rügy, pupeňec, bradovica.
rüh, škrab, parša.
szörny, potvora.
szügy, hrud, predpřs.
szük, usky, núžny.
tőgy, vemä.
tölgy, dub.
törzs, klat, pokoleňie.
ügy, vec, zaležitosť.
ür, práznota.
völgy, dolina.
zöld, želeny.
csekély, chatrny, maly.
kevély, nadhrdny, pišny.
fehér, biely.
kövér, tlusty, masny.

egész,	caly.	keskeny,	usky.
merész,	šmely, odvažlivy.	kővecs,	piesek.
elem,	prvek, element.	öröm,	rádosť.
kellem,	prijemnosť, spaňilosť.	könyök,	loket.
tetem,	telo, mŕtve telo.	ürügy,	zámyšel.
siker,	zdar, učinek.	rövid,	kratky.

Všecke te mena tvôria mn. p. na **ek**, k. prikl.: cse**lek**, e**bek**, enyh**ek**, fej**ek** a t. d.

9. Nasledujice ostro-hlásne jednej syllaby mena:

éh,	hlad.	czikk,	článek.
éj,	noc.	czim,	nápis, název.
ék,	dlúžka, klín, ozdoba.	dísz,	skvost, ozdoba, paráda.
ép,	cely, zdravy, ňeporušeny.	éd,	sladkosť.
férj,	manžel.	ércz,	kov, ruda.
fris,	chytry, rychly.	ét,	jedlo.
ily,	taky.	fék,	uzda.
iz,	článko, šmak.	fém,	kov.
kéj,	rádosť, rozkoš, chlipnosť.	fény,	blesk, svetlo.
kék,	belavy, modry.	fitty,	frčka.
kép,	obraz, tvar.	frigy,	sviazek, spojenosť.
kész,	hotovy, dokonány.	gém,	volávka, vaha (pri studňy).
lép,	lep.	gép,	stroj, mašina.
méh,	materňik, život.	hím,	samec, mužsky.
mély,	hlboky.	hír,	chyr, povest.
méz,	mäd.	hit,	viera, nabožensťvo, prišaha.
mily,	jaky.	ing,	košela.
nép,	národ, ľud	iny,	podňebe.
rész,	časť, častka.	ír,	mast.
rét,	luka.	kém,	špehun.
szél,	kraj.	kén,	švabel.
szép,	krasny.	kés,	nož.
térd,	koleno.	kincs,	poklad, klenod.
vég,	koňec, kus (platna).	kis,	maly.
vén,	stary, starec.	lécz,	lata.
bér,	mzda, plat, žold.	lég,	povetre, vzduch.
bércz,	hora.	lék,	okeňica, diera.
birs,	gdula, bišalma.	lény,	bytnosť.
csécs,	osypka.	liszt,	muka.
csép,	cep. bijak.	mécs,	kahaňec, lampa.
csín,	čistota, kludnosť.	mén,	vajčak.
csír,	čižik.	nyír,	breza.

pár,	paňas.	szirt,	skala, kameň.
pír,	dvojhalva.	tér,	mesto, rovinka.
pír,	pinka.	tét,	čin, skutek, suda.
pirry,	piskot, (hlas ptačkov).	tény,	čin, skutek.
pip,	pipec.	tisztt,	uradník, dostojník, povinnosť.
pip,	pypec.	vél,	ohrana, hradba.
rél,	ryť.	vér,	krv.
rém,	mamula, strašidlo.	vész,	neberpečenstvo, skaza.
rés,	skáza, stráňna.	szemb,	zvada.
rím,	rym (vo verš-ch).	zsik,	suvuha (drotarov).
szék,	sedlek, stolica.		
szín,	farva, vyhor.		

Všecke te mena tvoria mn. p. na **ek**, k. prikl.: é**bek**, é**jek**, ö**jek** a t. d.

10. Tote hlas-trstice mena:

berek,	háj, háňina.	eper,	jahoda.
retek,	reďkov.	iker,	dvojňatko.
vinek,	novok, poptapka (vodny pták).	pityer,	škovranka, záchod.
selyem,	hadbav.	szeder,	čarňica, moruša.

Tvoria mn. p. na **ek**, k. pr.: berek, retek, selyemek a t. d. Lélek duša, duch, na množiny počet: lelkek.

11. Ostro-hlásne mena, ktere dva, aneb vecej syllabach majú, k. prikl.: kilinos, klučka, kilinosek; érdem, zasluha, érdemek a t. d.

E) *Pripon* **ök** berú v množinym počtu ženko- a mešano-hlásne mena, ktere v poslednym slabiku samohlasku **ö** aneb **ü** majú, keď ganikli k tym menam, ktere množiny počet na **ek** tvoria nepristu- dnejo, k. prikl.: bőjt, pöst, bőjtök; szűcs, kušnier, szűcsök a t. d. — Osobitne:

1. Na **ös**, **ös**, **üs** vychadujice hlavne, nik aj pridavne mena, ked za hlavne sa počitaju, k. prikl.: gőzös, parolod, gőzösök; hegedős hudik, hegedősök a t. d.

2. Tote hlas-trstice mena:

bogyók,	zlenko, klub.		
csillók,	petni, klub.		
csőrök,	kolok.		
gyökök,	obruč.	szikk,	roh.
jövők,	kline, tši.	szőnyk,	hlavoň, šnof.
jőnnek,	skrvna, hadba.	csobor,	ombor.
szőnek,	dvrtok, kolyčka.	gőbör,	ombor.
szőnek,		ökör,	juma.
		tükör,	vol.
		vödör,	zrcadlo.
			vedro.

caly.
šmely, odvažlivy.
přvek, element.
prijemnost, spaňilost.
telo, mřtve telo.
zdar, učinek.

keskeny, usky.
kövecs, piesek.
öröm, rádost.
könyök, loket.
ürügy, zámyšel.
rövid, kratky.

šecke te mena tvôria mn. p. na **ek**, k. prikl.: cselek, é
ejek a t. d.

Nasledujice ostro-hlásne jednej syllaby mena:

hlad.
noc.
llúžka, klín, ozdoba.
cely, zdravy, ňeporušeny.
manžel.
chytry, rychly.
taky.
článko, šmak.
rádosť, rozkoš, chlipnost.
belavy, modry.
obraz, tvar.
hotovy, dokonány.
lep.
materňik, život.
hlboky.
mäd.
jaky.
národ, lud
část, častka.
luka.
kraj.
krasny.
koleno.
koňec, kus (platna).
stary, starec.
mzda, plat, žold.
hora.
gdula, biksalma.
cypka.
cep, bijak.
čistota, kladnost.
čfik.

czikk, článek.
czim, nápis, název.
dísz, skvost, ozdoba, parak
éd, sladkost.
ércz, kov, ruda.
ét, jedlo.
fék, uzda.
fém, kov.
fény, blesk, svetlo.
fitty, frčka.
frigy, sviazek, spojenost.
gém, volávka, vaha (pri stoli
gép, stroj, mašina.
hím, samec, mužsky.
hír, chyr, povest.
hit, viera, naboženstvo, pr
ing, košela.
iny, podňebe.
ír, masť.
kém, špehun.
kén, švabel.
kés, nož.
kincs, poklad, klenod.
kis, maly.
lécz, lata.
lég, povetre, vzduch.
lék, okeňica, diera.
lény, bytnost.
liszt, muka.
mécs, kahaňec, lampa.
mén, vajčak.
nyír, breza.

pénz, peňaž.
pint, dvojhalva.
pinty, pinka.
pip, piskot, (hlas ptačkov).
pip, pypec.
réf, ryf.
rém, matoha, strašidlo.
rés, škára, strbina.
rím, rym (vo veršoch).
szék, stolek, stolica.
szín, barva, vybor.

szirt, skála, kámeň.
tér, mesto, rovinka.
tét, čin, skutek, sada.
tény, čin, skutek.
tiszt, úradňik, dostojňik, povinnost.
véd, ohrana, hradba.
vér, krv.
vész, nebezpečenstvo, skáza.
zsémb, zvada.
zsík, sutuha (drotarov).

Všecke te mena tvoria mn. p. na **ek**, k. prikl.: é**hek**, é**jek**, é**pek** a t. d.

10. Tote hlas-tratice mena:

berek, háj, húština.
retek, retkev.
viczek, norok, poptapka (vodny ptak).
selyem, hadbav.

eper, jahoda.
iker, dvojňatko.
pityer, škovranka, záchod.
szeder, čarňica, moruša.

Tvôria mn. p. na **ek**, k. pr.: berkek, retkek, selymek a t. d. **Lélek**, duša, duch, na množny počet: **lelkek**.

11. Ostro-hlásne mena, ktere dva, aneb vecej syllabach maju, k. prikl.: kilincs, kľučka, kilincs**ek**; érdem, zásluha, érdem**ek** a t. d.

E) Prípon **ök** beru v množnym počtu ťenko- a miešano-hlásne mena, ktere v poslednym slabiku samohlásku **ö** aneb **ü** maju, ked jinakši k tym ménam, ktere množny počet na **ek** tvôria ňeprislu-chaju, k. prikl.: böjt, pôst, böjt**ök**; szücs, kušňier, szücs**ök** a t. d. — Osobytňe:

1. Na **ös**, **ős**, **üs** vychadzajice hlávne, tak aj pridavne mena, ked za hlávne sa počituju, k. prikl.: gőzös, parolod, gőzös**ök**; hegedűs, hudák, hegedűs**ök** a t. d.

2. Tote hlás-tratice mena:

bütyök, členko, klub.
csülök, pätni, klub.
csürök, kolek.
gyürök, obruč.
pöcsök, klinec, třň.
rücsök, škvrna, haňba.
tücsök, čvrček, kobylka.

tülök, roh.
üszök, hlaveň, šneť.
csöbör, čeber.
gödör, jama.
ökör, vol.
tükör, zrcadlo.
vödör, vedro.

köböl,	gbol, štyry korce.	köröm,	nohec.
öböl,	luno, zátok morsky.	üröm,	pelunek.
ököl,	päst.	pöhöly,	pelh. — mn. p. bürkök, bütykök a t. d.

F) Kdo zna množny počet tvôrit, lahko tvôri aj 4-ti pad jednotného počtu (accusativus, sing. tárgyeset), totižto: mesto litery **k**, množného počtu položi sa v 4-tim pade jednotného počtu litera **t**, k. pr.: gond, gondo**k**, gondo**t**; félelem, félelme**k**, félelme**t** a t. d.

Vyberaju sa ňektere mena, ktere v 4-tim pade lem čiste **t** dostaňu, take sú:

1. Na **í**, **ú**, **ű** vychadzajice pridavne mena, k. prikl.: pesti-**t**; hosszú-**t**; keserű-**t**; lem **fi**, syn, ma fi-**at**.

2. Na j, l, ly, n, ny, r, s, sz, z, zs vychadzajice mena, ked lem na jednu spoluhlásku vychadzaju a množny počet ňe na **ak** tvôria k. prikladu:

baj, bieda, — baj-t.	vezér, vúdce, — vezér-t.
ital, nápoj, — ital-t.	hús, mäso, — hús-t.
személy, osoba, — személy-t.	fürész, pila, — fürész-t.
ösztön, pud, — ösztön-t.	vitéz, vitäz, — vitéz-t.
remény, nádej, — remény-t.	paizs, štit, — paizs-t.

pénz, ma 4-ti pad pénz-t; mena **ár**, cena; **szár**, stopka; tár, sklad; zár, zamek; ačprave mn. p. na **ak** tvôria, predca maju 4-ti pad: ár-t, szár-t, tár-t, zár-t.

3. Nasledujice mena:

fej,	hlava.	ezer,	tišic.
fül,	ucho.	iz,	šmak.
öl,	šaha.	tiz,	desať.
hely,	mesto.	méz,	mäd.
mély,	hlboky.	öz,	sňna.
vén,	stary.	fűz,	vrba.
meny,	ňevesta.	szűz,	panna.
köny,	slza.	tűz,	oheň.
		rosz,	zly;

maju: fej-et, fül-et, öl-et, hely-et a t. d.

4. Ňektere mena dvojakym spôsobom tvôria jednotny 4-ti pad, totižto: lebo z čistym **t**, lebo ešte s jednu predchadzajicu samohlásku, take sú:

a) Na **s** vychadzajice pridavne mena, k. prikl.: betegses, chorlavy, betegse-t, lebo betegse-et a t. d.

b) Dlúžn- a blág-tratice mena, ked sa na j, l, ly, n, ny, r, s, sz, z, zs končia, k. pr.: agar, agar-t, agar-at; level, level-t, level-et; akol, akol-t, akl-at, gidir, gidir-t, gidr-ét a t. d.

c) V množnym počte 4-ti pad vidy lem na **at**, lebo **et** sa tvôri, vedla toho jak mena sú hrubo- aneb tenko-hlásme, k. prikl.: atyál-at, elmé-et a t. d.

14.

könyv,	poklad, klenod.	vett,	on kupil.
mely, a mely,	ten, ta, to ktere (o vecach).	ma,	dneš.
talált,	našel, nalezul.	holnap,	majtrá.
venni,	kupit.	tegnap,	včera.
vettem,	ja kupil.	erény,	čnost
vettél,	ty kupil.	előtt,	pred.

Az én atyám igen jó könyveket vett. A szép kerteket igen szeretem. Én csak jó könyveket szeretek. Az erényt szeretni kell. Az erényes ember Isten és ember előtt kedves. A ki jó és erényes barátot talált, boldogabb mint az, a ki kincseket talált. Jobb a szegény barát, ha erényes, mint a gazdag, ha ruvasz. Tegnap találtam egy szép könyvet. Az emberek nem mindig jók, és azért (preto) nem mindig boldogok. Édes anyám vett hasznos könyveket. Húgomnak vettem ma kalapot, könyvet és tíz tollat. A nagy ló erősebb, mint a kicsiny. A szegény ember gyakran jobb, mint a gazdag. A jó polgár szereti az Istent. Nem szeretem a fürgeket. Ocsém barátja kerteket és házakat vett. Arany gyűrűt vettem. Nem szeretem a rest gyermeket, de az engedelmes és szorgalmas fiút nem csak atyja és anyja szereti, hanem az Isten is. A szegények gyakran elégedettek és boldogok. Jó a kincs, de jobb az egészség (zdráve).

gbol, štyry korce.
luno, zátok morsky.
pāst.

köröm, nohec.
ürröm, pelunek.
pöhöly, pelh. — mn. p. bürkök, bütykök a t. d.

F) Kdo zna množny počet tvôrit, lahko tvôri aj 4-ti pad jed-
počtu (accusativus, sing. tárgyeset), totižto: mesto litery
ožného počtu položi sa v 4-tim pade jednotného počtu litera **t**,
gond, gondo**k**, gondo**t**; félelem, félelme**k**, félelme**t** a t. d.
Vyberaju sa ňektere mena, ktere v 4-tim pade lem čiste **t**
u, take sú:
1. Na **i**, **ú**, **ű** vychadzajice pridavne mena, k. prikl.: pesti-t;
ú-t; keserű-t; lem **fi**, syn, ma fi-at.
2. Na j, l, ly, n, ny, r, s, sz, z, zs vychadzajice mena, ked
na jednu spoluhlásku vychadzaju a množny počet ňe na **ak**
a k. prikladu:

bieda, — baj-t.
nápoj, — ital-t.
ély, osoba, — személy-t.
ón, pud, — ösztön-t.
ény, nádej, — remény-t.

vezér, vúdce, — vezér-t.
hús, mäso, — hús-t.
fürész, pila, — fürész-t.
vitéz, vitäz, — vitéz-t.
paizs, štit, — paizs-t.

z, ma 4-ti pad pénz-t; mena **ár**, cena; **szár**, stopka; tár, štiht;
zamek; ačprave mn. p. na **ak** tvôria, predca maju 4-ti pad:
t, szár-t, tár-t, zár-t.
3. Nasledujice mena:

hlava.
ucho.
šaha.
ly, mesto.
ély, hlboky.
n, stary.
ny, ňevesta.
ny, slza.

ezer, tišic.
iz, šmak.
tiz, desať.
méz, mäd.
öz, sirna.
fűz, vrba.
szűz, panna.
tűz, oheň.
rosz, zly;

maju: fej-et, fül-et, öl-et, hely-et a t. d.
4. Ňektere mena dvojakym spôsobom tvôria jednotny 4-ti pad:
lebo z čistym **t**, lebo ešte s jednu predchadzajicu samohlásku.

a) Na **s** vychadzajice pridavne mena, k. prikl.: beteges, chorlavy, beteges-t, lebo beteges-et a t. d.

b) Dlúžku- a hlás-tratice mena, ked sa na j, l, ly, n, ny, r, s, sz, z, zs koňča, k. pr.: agár, agár-t, agar-at; levél, levél-t, level-et; akol, akol-t, akl-ot, gödör, gödör-t, gödr-öt a t. d.

G) V množnym počte 4-ti pad vždy lem na **at**, lebo **et** sa tvôri, vedla teho jak mena sú hrubo- aneb tenko-hlásne, k. prikl.: atyák-at, elmék-et a t. d.

14.

kincs, poklad, klenod.
mely, a mely, ten, ta, to ktere (o vecach).
talált, nášol, náleznul.
venni, kupiť.
vettem, ja kupil.
vettél, ty kupil.
vett, on kupil.
ma, dneš.
holnap, zajtrá.
tegnap, včera.
erény, čnost
előtt, pred.

Az én atyám igen jó könyveket vett. A szép kerteket igen szeretem. Én csak jó könyveket szeretek. Az erényt szeretni kell. Az erényes ember Isten és ember előtt kedves. A ki jó és erényes barátot talált, boldogabb mint az, a ki kincseket talált. Jobb a szegény barát, ha erényes, mint a gazdag, ha ravasz. Tegnap találtam egy szép könyvet. Az emberek nem mindig jók, és azért (preto) nem mindig boldogok. Édes anyám vett hasznos könyveket. Húgomnak vettem ma kalapot, könyvet és tiz tollat. A nagy ló erősebb, mint a kicsiny. A szegény ember gyakran jobb, mint a gazdag. A jó polgár szereti az Istent. Nem szeretem a férgeket. Öcsém barátja kerteket és házakat vett. Arany gyűrűt vettem. Nem szeretem a rest gyermeket, de az engedelmes és szorgalmas fiút nem csak atyja és anyja szereti, hanem az Isten is. A szegények gyakran elégedettek és boldogok. Jó a kincs, de jobb az egészség (zdráve).

15.

utca, ulica.

falu, dedina.

falusi, dedinsky, polny.

város, mesto.

városi, mesticky.

kerti, záhradny.

élet, život.

kellemes, prijemny.

vannak, sú, nachadzaju sa.

voltam, bol som.

megyek, iđem.

ment, išol, a, o.

hol? kde? — hová? kde? kam?

ba, be, do (na otazku: hová) (prípon vkladaci).

ban, ben, v (na otazku: hol) (prípon vmestnujuci).

városba, **iskolába**, do mesta, do školi.

városban, **iskolában**, v meste, vo škole.

kertekbe, **szobákba**, do záhradoch, do hižach.

falukban, **könyvekben**, v dedinach, v kňihach.

egy, kettő, három, négy, öt, jeden, dva, tri, štyry, pät.

két, dva, (két sa lem pred menami uživa).

hat, hét, nyolcz, kilencz, tiz; šesť, seđem, osem, deval, desat.

sok, mnoho, velo; sokszor, mnohokrat, veloraz.

Naznamka: Hlávne meno, s početnyma a pridavnyma menami, ktere množstvo znamenaju, vždy lem v jednotnym počte stoji, k. prikl.: tiz könyv, (desät kňihy); száz forint, (sto zlaty); sok gyümölcs, (mnoho ovoci); nehány ház, (ňekolko domôv) a t. d.

Az utca igen széles és hosszú. Fiam az iskolába ment. Tegnap az iskolában sok gyermeket láttam. Én még nem voltam nagy városban. Legszebb város az, a melyben széles és tiszta utcák és magas házak vannak. Nagy városban is vannak gazdag és szegény emberek. Több szegény van a világon (na svete) mint gazdag. Én a kertbe megyek. Kertemben szép madarat láttam. A falusi élet tavaszszal és nyáron igen kellemes, de őszszel, ha sok eső esik, és télen ha nagy hó van, nem kellemes. Ma fivérednek kertjében voltam, hol sok zöld fát, több jó gyümölcsöt, és legtöbb fehér-vörös virágot láttam. Anyám élete kellemes, mert engedelmes és szorgalmas gyermekei vannak. Hol volt barát-

tod? Hova ment ídes ujvád? Nagy városokban nagy házak vannak. Ňa csak a falusi életet szeretem. Az utcán (na ulici) két aranyat és hét krajczárt találtam. Koldúsnak adok egy garast. Csak a jámbor ember élete lehet kellemes és boldog. Ősszén hátlban még nem voltam. Templomba megyek. Szép falut látunk. Néha a falrak is szépek. Sok ember van az utcán. Tavaszban a templomban volt, én az iskolában voltam; atyám pedig a kertbe ment.

Kde je záhrada tvojeho otca? Včera som v meste bol, kde som mnoho ľudí videl. Dňeš do záhrady iđem. Moj priateľ išol do domu tvojeho brata. Ľeňivý človek ňemože byť spokojný a šťastný. Dedinsky život je mnohoráz velmi prijemny. Jako dňes krásne a užitočné kňihy kúpil. Sto zlaty som našel na ulici. Kto je dobry človek? Ten, (az) który miluje Boha. Dňes som videl v kostele mojeho mladšieho brata priateľa. Zajtra iđem do školi. Krásny dišť pada. Kňige sú jedno stvóry (illatok). Tvoj otec ma pekného koňa. V zime rad mam teplu biňu. Videl som tvoju záhradu, ale mojej šestry záhrada je ľeňeňša, jak tvoja. Tvoj kvetek je červeňši, jak moj. Derät krajcare som našol.

16.

bőven,	nadosť.
hagy,	bolo.
erős,	ten.
rét,	ľuka.
szegény,	kvetky.
szomorú,	smutný.
mellett,	ňeho, ňej, pres.
tehetős,	mňe.
sokat,	toho.
sok,	jemu.

nekem van, ja mam.
nekted van, ty mas.
neki van, on ma.
atyámnak van, moj otec ma.
tanítóknak van, tvoj učitel ma.
szomszédjának van, jeho sused ma.
szomszédi, sused.
nincs, ňet, ňeňi.
nekem nincs, ja nemam.
nekted nincs, ty nemas.
neki nincs, on nema.

Ravasz emberek kevés (mnoho) örömet van. Nekem ötven pénzem. Barátoknak nincs könyve. Szomszédoknak

lica.
edina.
edinsky, polny.
nesto.
nesticky.
záhradny.
ívot.
prijemny.
sú, nachadzaju sa.
bol som.
idem.
išol, a, o.

hol? kde? — hová? kde? kam?
ba, be, do (na otazku: hová) (prepon vkladaci).
ban, ben, v (na otazku: hol) (prepon vmestnujuci).
városba, iskolába, do mesta, do školi.
városban, iskolában, v meste, v škole.
kertekbe, szobákba, do záhradoch, do hižach.
falukban, könyvekben, v dedinach, v kňihach.
egy, kettő, három, négy, öt, jeden, dva, tri, štyry, pät.
két, dva, (két sa lem pred menami uživa).
hat, hét, nyolcz, kilencz, tiz, šesť, sedem, osem, devat, desat.
sok, mnoho, vel); sokszor, mnohokrat, veloraz.

Naznamka: Hlávne meno, s početnyma a pridavnyma menami množstvo znamenaju, vždy lem v jednotnym počte stojiju: tiz könyv, (desät kňihy); száz forint, (sto zlaty); sok gyümölcs (mnoho ovoci); nehány ház, (ňekolko domôv) a t. d.

Az utca igen széles és hosszú. Fiam az iskolába ment. Ép az iskolában sok gyermeket láttam. Én még nem vagyok a nagy városban. Legszebb város az, a melyben sok tiszta utcák és magas házak vannak. Nagy városban vannak gazdag és szegény emberek. Több szegény van a szomszédban (na svete) mint gazdag. Én a kertbe megyek. Kertben szép madarat láttam. A falusi élet tavaszszal és nyáron igen kellemes, de őszszel, ha sok eső esik, és télen nagy hó van, nem kellemes. Ma fivérednek kertjében van, hol sok zöld fát, több jó gyümölcsöt, és legtöbb fehér virágot láttam. Anyám élete kellemes, mert szorgalmas és szorgalmas gyermekei vannak. Hol volt bará-

tod? Hova ment édes atyád? Nagy városokban nagy házak vannak. Én csak a falusi életet szeretem. Az utcán (na ulici) két aranyat és hét krajczárt találtam. Koldúsnak adok öt garast. Csak a jámbor ember élete lehet kellemes és boldog. Öcsém házában még nem voltam. Templomba megyek. Szép falut láttam. Néha a falvak is szépek. Sok ember van az utcán. Testvérem a templomban volt, én az iskolában voltam; atyám pedig a kertbe ment.

Kde je záhrada tvojeho otca? Včera som v mesťe bol, kde som mnoho lidi viďel. Dňeš do záhrady idem. Moj priaťel išol do domu tvojeho brata. Ľeňivy človek ňemože byť spokojny a štáslivy. Dedinsky život je mnohoráz velmi prijemny. Jeho ôtec krásne a užitečné kňihy kúpil. Sto zlaty som nášol na úľici. Kto je dobry človek? Ten, (az) ktery miluje Boha. Dňes som viďel v kosťele mojeho mladšeho brata priaťela. Zajtrá idem do školi. Krásny dišť pada. Kôňe sú pekné stvôry (állatok). Tvoj otec ma pekného kôňa. V zime rad mam teplu hižu. Viďel som tvoju záhradu, ale mojej šestry záhrada je želenša, jak tvoja. Tvoj kvetek je červenši, jak moj. Devät krajcare som našol.

16.

öröm,	radosť.	nekem van, ja mám.
hegy,	hôra.	neked van, ty máš.
erdő,	les.	neki van, on má.
rét,	luka.	atyámnak van, moj ôtec má.
virágos,	kvetny.	tanítódnak van, tvoj učitel má.
szomorú,	smutny.	szomszédjának van, jeho súsed má.
nélkül,	bez, čez, prez.	szomszéd, súsed.
nekem,	mňe.	nincs, ňet, ňeňi.
neked,	tebe.	nekem nincs, ja ňemám.
neki,	jemu.	neked nincs, ty ňemáš.
		neki nincs, on ňemá.

Ravasz embernek kevés (malo) öröme van. Nekem nincs pénzem. Barátodnak nincs könyve. Szomszédomnak

szép kertje van. Atyám testvérének sok szép lova van. A királynak nagy hatalma van. Tegnap magas hegyeket láttam. Nekem nincs sok barátom. Szegény embernek nincs oly sok barátja, mint a gazdagnak. Neked is van házad és kerted. A faluban, melyet ma láttam, csinos (pekny) kis házak vannak. Az erdőben sok fát láttam. Nyáron a rét virágos. Igen kellemesek a virágos rétek. Atyád háza igen drága volt. A nagy házak sokkal drágábbak, mint a kis házak. Öcsém lova kisebb, mint az enyim. A szép lovakat szeretem. Holnap megyek az erdőbe. A te kertedben kevés fa és sok kő van. Barátom kertjében pedig sok fa, sok gyümölcs és legtöbb szép virág van. Az embernek akkor van sok öröme, ha szorgalmas és elégedett. Nekem nincs sok dolgom (robota), de anyám testvérének igen sok dolga van. Magas hegyekben sok kincs van. Rosz embernek nem lehet sok jó barátja. Télen szeretem a jó meleg szobát, tavaszszal a virágos rétet, nyáron az árnyékos (tonavy, stinny) erdőket, és mindig a jó és szép könyveket.

17.

ön, oňi, vy (potrebuje sa k osloveňiu chlapov).

kegyed, oňi, ich milosť (potrebuje sa k osloveňiu paňach).

önnek van, oňi maju, vy maťe.

kegyednek van, oňi maju, vaša (jich) milost ma.

en, on, ön, n, (ten prípon značí **na** dačom byt, a protož sa nadstúpnym naziva).

asztal**on**, na stole.

hegy**en**, na hôre.

föld**ön**, na zemi.

fá**n**, na strome.

mind, všecke, všecko.

ez, e, ten, ta, to, (pred samohlásku **ez**; pred spoluhlásku **e**; ale mesto ez, e, sa uživa aj **ezen**.

Ön mindig igen szorgalmas. Kegyed boldog, mert jó és engedelmes fia van. Ha az ember beteg, nem lehet vig (vesely). Ha az élet szomorú, akkor nem kellemes. Önnek

szép lova van, mint (jak) bátyámnak. Az én könyvem mind hasznos; az én rétem mind virágos; az én gyümölcsöm mind édes. Neked sok szép madarad van. Ez a te házad? Ez a ház az enyém — Igen — Ezen ház az enyém. Ez az ember igen szorgalmas — Igen — Ezen ember igen szorgalmas. Ezen könyv nem oly szép, mint az övé. Bátyám szobájában két ablak és három asztal van. Az asztalon nyolcz tányér és négy könyv van. A hegyen sok fa és kő, de kevés virág van. A földön sok ezer ember él. A fán nemcsak virág, de gyümölcs is van. Önnek sok pénze, de sok gondja is van, nekem kevés pénzem, kevés gondom van. Kegyednek igen boldog két gyermeke van. A földön nincs boldogság. Az egész világon nincs oly szegény, mint én. E könyvet az szobában találtam. Kövön nem lehet fűvet találni. A beteg ember élete szomorú. Nekem még nincs lovam, de bátyámnak már van. Hegyen völgyön (v doline) lakadalom (bodovrú). Anyámnak nincs a városban kertje, de igen szép nagy háza van. Én már nem megyek az iskolába, mert nagy vagyok (som). Atyám a kertbe, anyám a városba, öcsém a hegyekbe ment, én pedig a templomba megyek. Hugom volt (bola) már a templomban.

Ja všem do lesa. Moja matka išla do záhrady. Na mojej lahke mnoho kvetky sú. Včera som bol (voltam) v meste, kde som mnoho ľudí videl. Kde je dom tvojeho priateľa? Kde sú mojo peňažy? Tvoj brat kupil jedneho kôňa. Na vysokych horach veľky šťastňy jest. Bohaty človek ňe je vždy spokojny, ale je vždy šťastňy. Dňeš som desiť pirka videl. Včera som veľkeho orla videl. Na mojej zemi som veľkoj vodu našol, trogeho piru krásne sú. Mojeho otca kôň je veľki, jak tvoj. Pokoj je najveľkši poklad. Tota hora je veľmi vysoka. Moja žena je veľka a krásna, ale tvoja je eňe veľki a peňažňe. Tvoj otec jedun veľku záhradu kupil. Oňi ňe sú šťastňy, poneňaž veľmi sú ňemocne a ňespo-

tje van. Atyám testvérének sok szép lova van. A
k nagy hatalma van. Tegnap magas hegyeket lát-
ekem nincs sok barátom. Szegény embernek nincs
barátja, mint a gazdagnak. Neked is van házad és
A faluban, melyet ma láttam, csinos (pekny) ház
annak. Az erdőben sok fát láttam. Nyáron a rét
Igen kellemesek a virágos rétek. Atyád háza igen
olt. A nagy házak sokkal drágábbak, mint a ki-
Öcsém lova kisebb, mint az enyim. A szép lovakat
. Holnap megyek az erdőbe. A te kertedben
és sok kő van. Barátom kertjében pedig sok fa,
nölcs és legtöbb szép virág van. Az embernek akkor
örőme, ha szorgalmas és elégedett. Nekem nincs
om (robota), de anyám testvérének igen sok dolga
agas hegyekben sok kincs van. Rosz'embernek nem
k jó barátja. Télen szeretem a jó meleg szobát,
al a virágos rétet, nyáron az árnyékos (tonary)
erdőket, és mindig a jó és szép könyveket.

17.

y (potrebuje sa k oslo-
chlapov).
ňi, ich milosť (potrebuje
osloveňiu pañach).
n, oňi maju, vy maťe.
k van, oňi maju, vaša
) milosť ma.

en, on, ön, n, (ten prípon znamená na dačom byt, a protiví sa nadstúpnym naziva).
asztalon, na stole.
hegyen, na hôre.
földön, na zemi.
fán, na strome.
mind, všecke, všecko.
ez, e, ten, ta, to, (pred samohlásku ez; pred spoluhlásku e; ale mesto ez, e, sa užívá aj ezen.

a mindig igen szorgalmas. Kegyed boldog, mert jó
elmes fia van. Ha az ember beteg, nem lehet vi-
. Ha az élet szomorú, akkor nem kellemes. Önnek

szebb lova van, mint (jak) bátyámnak. Az én könyvem mind hasznos; az én rétem mind virágos; az én gyümölcsöm mind édes. Neked sok szép madarad van. Ez a te házad? Ez a ház az enyém — ľebo — Ezen ház az enyém. Ez az ember igen szorgalmas — ľebo — Ezen ember igen szorgalmas. Ezen könyv nem oly szép, mint az övé. Bátyám szobájában két ablak és három asztal van. Az asztalon nyolcz toll és négy könyv van. A hegyen sok fa és kő, de kevés virág van. A földön sok ezer ember él. A fán nemcsak virág, de gyümölcs is van. Önnek sok pénze, de sok gondja is van, nekem kevés pénzem, kevés gondom van. Kegyednek igen kedves két gyermeke van. A földön nincs boldogság. Az egész világon nincs oly szegény, mint én. E könyvet az utcán találtam. Kövön nem lehet füvet találni. A beteg ember élete szomorú. Nekem még nincs lovam, de bátyámnak már van. Hegyen völgyön (v doline) lakadalom (hodovaňi). Anyámnak nincs a városban kertje, de igen szép nagy háza van. Én már nem megyek az iskolába, mert nagy vagyok (som). Atyám a kertbe, anyám a városba, öcsém a hegyekbe ment, én pedig a templomba megyek. Hugom volt (bola) már a templomban.

Ja iďem do ľesa. Moja matka išla do záhrady. Na mojej luke mnoho kvetky sú. Včera som bol (voltam) v meste, kde som mnoho ľuďi viďel. Kde je dom tvojeho priaťela? Kde sú mojo peňázy? Tvoj brat kupil jedneho kôňa. Na visokych horach veľky šňeh jest. Bohaty človek ňe je vždy spokojny, ňe je vždy šťastlivy. Dňeš som desät pirka nášol. Včera som veľkeho orla viďel. Na mojej zemi som veľkeho ptaka nášol, ktorého pira krásne sú. Mojeho otca kôň je vekši, jak tvoj. Pokoj je najvekši poklad. Tota hora je velmi visoka. Moja hiža je veľka a krásna, ale tvoja je ešťe vekša a pekňejša. Tvoj otec jednu veľku záhradu kupil. Oňi ňe sú šťastlive, ponevač veľoraz sú ňemocne a ňespo-

kojne. Ty ňemáš prijemny život. Na tej visokej hore sú (vannak) krásne stromy. Ja ľem ovocne stromy milujem. V tvojim dome sú veľo hiže, ale to je bars drahy dom. Tvoj priaťel už ma kôňa, ja ešte ňemám kôňa, ale zájtra kupi mi (vesz) moj otec.

18.

Stupňovaňie pridavnych men (melléknevek fokozása, comparatio).

1.	2.	3.
1. sárga, žolty.	gyors, chytry.	szük, uzky.
2. sárgá-**bb**, žoltši.	gyors-**abb**, chytrejši.	szük-**ebb**, užši.
3. **leg**-sárgá-**bb**, najžoltši.	**leg**-gyors-**abb**, najchytrejši.	**leg**-szük-**ebb**, najužši.

Naznamka. Pridavne mena v uherskej reči ľahko sa stupnuju, a sice:

1. Ktore na **a**, **e**, vychadzaju berú v druhym stupňu prípon **bb** a kratku samohlásku zdlužia, k. pr.: tarka, strakavy, tarká-**bb**; fekete, čarny, feketé-**bb**.

2. Ktore na **i** vychadzaju dvojákym spôsobom sa stupňuju, totižto: ľebo **bb** vezňiu, ľebo vedľa množného počtu **abb**, **ebb**, k. pr.: régi, (davny), régi-**bb**, régi-**ebb**; úri (pansky), uri-**bb**, úri-**abb**,

Na jine samohlásky vychadzajice pridavne mena ale calkom množneho počtu základy následuju, k. pr.: olcsó (lacny), olcsó-**bb**; bő, (bivny), bőv-**ebb**; hosszú, (dluhy), hosszú-**bb**, hossz-**abb**, hosszú-**abb**.

3. Na spoluhlásku vychadzajice pridavne mena, ked množny počet tvôria na **ak**, **ok**, vežňiu **abb**, k. pr.: gyors, gyors-**abb**; gazdag, gazdag-**abb**. Ked ale množny počet na **ek**, **ök** tvôria, vežňiu prípon **ebb**, k. pr.: jeles, (známenity), jeles-**ebb**; gödrös (jamnisty), gödrös-**ebb**.

Vyberaju sa:

jó dobry, druhy stupeň jo-**bb**.	sok, mnoho, druhy stupeň **több**.
nagy, velky „ „ nagy-**obb**.	szép, pekny „ „ **szebb**.
	kis kicsiny, maly, „ kis-**ebb**.

4. Na **a**, **ea**, z vychadzajice pridavne mena moňu v druhym stupňu aj ňem jedno **b** prijať, k. pr.: okos (mudry), okos-**abb**, ľebo: okos-**b**; ötös, (ráskiny), ötös-**ebb**, ľebo: ötös-**b**; meresz, (odvrálivy), meresz-**ebb**, ľebo: meresz-**b**; vitéz, (vítazny), vitéz-**ebb**, ľebo: vitéz-**b**.

5. Tvoňe a najvišši stupeň pridavnych men sa tvôri, ked pred druhy stupeň dostaňe **leg** sa položi, k. pr.: **leg**-sárgabb, **leg**-gyorsabb, **leg**-szükebb.

19.

(meg: szary, (meg-)ebb, vén, szary, vénebb, fiatal, ifjabb, kicsi, kicsiny, kisebb, nagy, nagyobb, vagyok, je, van, vagy, ty si, van, on je, van, ono,	én, ja, te, ty, ő, on, ona, mi, my, ti, vy, ők, oňi.	vagyunk, my sme. vagytok, vy ste. vannak, oňi sú. **nál**, **nél**, (ten prípon značí = **pri**, dáčom byt, protoi sa pristupnym náziva). asztal**nál**, pri stole. kert**nél**, pri záhrade. falu**nál**, pri dedňie.

Én szorgalmas vagyok, de húgod még szorgalmasabb, az ő testvére pedig a legszorgalmasabb (je). Te nem vagy egészséges. Anyám beteg, de az ő testvére még betegebb. Ő boldog, mert jó atája van, de az én atyám még jobb. Mi boldogok vagyunk. Ti szorgalmasak vagytok. Ők engedelmesek (oňi) te slova: je, sú (van, vannak) vychabja sa, ked sa na prídavne mено pohabňiji. Én az engedelmes fiút szeretem. Szomszédom boldogabb, mint én, mert ő szorgalmas és elégedett. Mi elégedettebbek vagyunk, mint ti. Ti szomorúbbak vagytok, mint a tanitó; pedig ő betegebb. Barátom, a férj szoldátban van, a legboldogabb ember: mert ő munkáig vig és megelégedett. Atyám öregebb, mint a tied, de az ő nagyatyja (dado) legöregebb ember a faluban. A te testvéred más véli, de öcsém hova még vénebb. Mig ifjú vagy, addig szorgalmas. Növekszem fiatalabb, mint a te húgod. Kisebb az kruyka (minél — annal: ünn — tym). Kertemben lévő szépek (minél — annal: az nap (slunce), annál jobb vagy, annál inkább szeret az Isten.

e. Ty ňemáš prijemny život. Na tej visokej hore
nak) krásne stromy. Ja ľem ovocne stromy milujem
ojim dome sú veľo hiže, ale to je bars drahy dom. Tv
el už ma kôňa, ja ešte ňemám kôňa, ale zájtra kupi
z) moj otec.

18.

ıpňovaňie pridavnych men (melléknevek fokozása, comparatio).

1.	2.	3.
rga, žolty.	gyors, chytry.	szük, uzky.
rgá-**bb**, žoltši.	gyors-**abb**, chytrejši.	szük-**ebb**, užši.
eg-sárgá-**bb**, naj-žoltši.	**leg**-gyors-**abb**, naj-chytrejši.	**leg**-szük-**ebb**, naj-užši.

Naznamka. Pridavne mena v uherskej reči ľahko sa
, a sice:

1. Ktore na **a**, **e**, vychadzaju berú v druhym stupňu
a kratku samohlásku zdlužia, k. pr.: tarka, strakavy,
ete, čarny, feketé-**bb**.

2. Ktore na **i** vychadzaju dvojákym spôsobom sa stupňu
to: ľebo **bb** vezňiu, ľebo vedla množného počtu **abb**, **ebb**,
i, (davny), régi-**bb**, régi-**ebb**; úri (pansky), uri-**bb**, úri-**abb**

Na jine samohlásky vychadzajice pridavne mena ale
nožneho počtu základy následuju, k. pr.: olcsó (lacny),
(bivny), bőv-**ebb**; hosszú, (dlhy), hosszú-**bb**, hossz-**abb**,
ú-**abb**.

3. Na spoluhlásku vychadzajice pridavne mena, keď
ôet tvória na **ak**, **ok**, vezňiu **abb**, k. pr.: gyors, gyors-
azdag, gazdag-**abb**. Keď ale množny počet na **ek**, **ök** tvorí
s pripon **ebb**, k. pr.: jeles, (známeny), jeles-**ebb**; gödrös
ety), gödrös-**ebb**.

Vyberaju sa:

ó dobry, druhy stupeň jo-**bb**.	sok, mnoho, druhy stupeň
agy, velky „ „ nagy-**ebb**.	szép, pekny „ „
	kis kicsiny, maly, „

4. Na **s**, **sz**, **z** vychadzajice pridavne mena možu v druhym stupňu aj ľem jedno **b** prijať, k. pr.: okos (mudry), okos-**abb**, ľebo: okos-**b**; édes, (sladky), édes-**ebb**, ľebo: édes-**b**; merész, (odvažlivy), merész-**ebb**, ľebo: merész-**b**; vitéz, (viťažny), vitéz-**ebb**, ľebo: vitéz-**b**.

5. Trety a najvišši stupeň pridavnych men sa tvôri, ked pred druhy stupeň slovičko **leg** sa položi, k. pr.: **leg**-sárgább, **leg**-gyorsabb, **leg**-szükebb.

19.

Öreg, stary, öregebb.	én, ja.	vagyunk, my sme.
vén, stary, vénebb.	te, ty.	vagytok, vy ste.
ifjú, mlady, ifjabb.	ő, on, ona.	vannak, oňi sú.
fiatal, mlady, fiatalabb.	mi, my.	**nál**, **nél**, (ten prípon znači = **pri**, dačom byt, protož sa pristupnym náziva).
vagyok, ja som.	ti, vy.	
vagy, ty si.	ők, oňi.	
van, on je, ona, ono.		asztal**nál**, pri stole.
		kert**nél**, pri záhrade.
		falu**nál**, pri dediňe.

Én szorgalmas vagyok, de húgod még szorgalmasabb, az ő öcscse pedig a legszorgalmasabb (je). Te nem vagy egészséges. Anyám beteg, de az ő testvére még betegebb. Ő boldog, mert jó atyja van, de az én atyám még jobb. Mi boldogok vagyunk. Ti szorgalmasak vagytok. Ők engedelmesek (sú) te slova: je, sú (van, vannak) vychabja sa, ked sa na pridavne meno potahuju). Én az engedelmes fiút szeretem. Szomszédom boldogabb, mint én, mert ő szorgalmas és elégedett. Mi elégedettebbek vagyunk, mint ti. Ti szomoruabbak vagytok, mint a tanitó; pedig ő betegebb. Barátom, a ki szobámban van, a legboldogabb ember: mert ő mindig vig és megelégedett. Atyám öregebb, mint a tied, de az ő nagyatyja (dzedo) legöregebb ember a faluban. A te lovad már vén, de öcsém lova még vénebb. Mig ifjú vagy, légy (buď) szorgalmas. Nővérem fiatalabb, mint a te húgod. Minél magasabb, — ľebo — magasb a nap (slunce), annál kisebb az árnyéka (minél — annal : čim — tym). Kertemnél láttam anyádat. Házadnál volt (bol) a szegény ember. Mennél jobb vagy, annál inkább szeret az Isten.

Naznamka. Prípon **nál**, **nél**, služi aj k srovnaňiu dvoch osobach, aneb vecach, a telo značí jak: **mint**=jak. K. pr.: Öcsém fiatalabb atyádnál, (moj brat je mladši, jak tvoj otec). Házam magasabb a tiednél, (moj dom je višši, jak tvoj). A jó lelkiismeret drágább minden kincsnél, (dobre svédomo je drážše, jak všecke poklady). Egy ma többet ér (stoji) két holnapnál, (jedno dňeš vecej stoji, jak dva zajtrá).

Naznamka. Meno pridavne, ked pred hlávnym stoji, zostava vždy ňepremenitedlne, k. pr.: a jó gyermek, a jó gyermeket, a jó gyermekek. Ked ale za hlávnym menom stoji, vtedy s ňym byva skloňene, k. pr.: a gyermek**ek** jó**k**, a kertek nagy**ok**.

20.

mező, pole.
évszak, častka roku.
egész, caly.
sietni, ponahlať sa.
hozni, priňiesť.

sietek, ponahlam sa.
sietsz, ponahlaš sa.
siet, ponahla sa.
hozok, priňiešem.
hozasz, priňiešeš.
hoz, priňieše.

A tavasz és az ősz, legszebb évszakok. A nyár is szép évszak, hanem (ale) melegebb a tavasznál. Nővérem a kertbe ment, én pedig az iskolába megyek. Az én kertemben nagyobb fákat és szebb virágokat láttam, mint hugom kertjében. A rétek zöldek, de a mezők zöldebbek. Atyád a legjobb barátod. A szülők akkor legboldogabbak, ha gyermekeik jók és szorgalmasak. Mennél rosszabbak az emberek, annál ravaszabbak. A tanitó szomorú, ha rest tanitványa (učedelnik) van. Én a templomba sietek. Te a faluba sietsz. Ő szobájába siet. Én virágot hozok, ő pedig gyümölcsöt hoz. Az én gyümölcsöm édesebb a méznél. Szobámba asztalt, könyvet és tollat kell hozni. Egész télen nem ment az iskolába, mert beteg volt. Az én házam legtisztább az egész városban.

Moj otec je starši, jak moja matka, ale tvojeho súseda brat je najstarši. Jeho šestry dom je vždy čisty, ale mojeho priatela dom je ešte čistejši. Čistota (tisztaság) je ňe lem

ňekna, ale aj zdráva. Ti si zdrávši, jak tvoj priatel, ale mojeho učitela otec je veľorna ňemocny. Tvojeho syna hiža je vulmy čista a svetla (világos), ale mojej dievky hiža je najčistejša. Moj kôň je najlraši. Tvoj strom je najvišši, a tvojej matky záhrada je najzeleňša. Zajtrá tebe dar priňiešem. Tři knihy a deviť pira. Ponahlam sa do mesta, aj moj brat šiel do mesta. Videl som vysoké hory a hlboke doliny. V Europe najvišše hory sú v Helvetii (Svajczban). V uherskym kraju najvišše hory sú Tátre (Kárpátok). V záhrade mojej sestry bolši velo ovoci. Na jár najvecej jest kvetkoch. Ja ňemam mnoho ovoci, vecej stromov a ovoci má moja matka, jak ja. V lúke rukvetyle (virágosak) sú luky a polia.

21.

Ki-é? kiné? ujj? ujja? ujjo?
Kié az a könyv? János-é.
(Ujj je ten dom? Janov).

Kié az a könyv? A tanitóé.
(Ujja je ta kňiha? Učitelova.

Naznamka. Hlávny prípon privlastnujici ňejaky majetek je **é**, ktorí sa ňu menu majitela priloži, k. pr.: Péteré (Petrov), atyáé (otcov), varosé (mesta). Ten ale prípon **é** najviac len vtedy sa uživa, kd meno majetek znamenajúce sparne ňeši vyloženo. — Ked tak majetek, jak aj majitel sparne sú vyloženo, vtedy meno majitela zostava bezpremenene, a ku menu majetku pridava sa prípon **a, e, ja, je,** k. pr.: az atya ház-**a** (otcov dom). A tanitó könyv-**e** (učitelova kňiha).

22.

Prípon majetku (birtokos ragok), jejich jednotny a množny počet.

Známe už je privlastňovajúce zámena **enyém**, moj; **tiéd**, tvoj; **övé**, jeho, on, jak prípony majetku vsťla prvšej, druhej, tretej osoby, ktoré **m, am, ом, em, öm**; — **d, ad, od, ed, öd**, **a, e, ja, je**, ku kmeňu mena priklaďajú. Ponevač ale toto zámeno i množny počet ma, ktorého: **miénk**, naš, naše; **tiétek**, váš, vaše;

Naznamka. Prípon **nál**, **nél**, služi aj k srovnaňu dv
ch, aneb vecach, a telo značí jak: **mint**=jak. K. pr.: Ö
bb atyádnál, (moj brat je mladši, jak tvoj otec). Házam
b a tiednél, (moj dom je višši, jak tvoj). A jó lelkiismeret
minden kincsnél, (dobre svédome je dráže, jak všecke pokl
ma többet ér (stoji) két holnapnál, (jedno dňeš vecej stoji,
zajtrá).

Naznamka. Meno pridavne, ked pred hlávnym stoji,
vždy ňepremenitedlne, k. pr.: a jó gyermek, a jó gyermek
vermekek. Ked ale za hlávnym menom stoji, vtedy s ňym
ene, k. pr.: a gyermek**ek** jó**k**, a kertek nagy**ok**.

20.

, pole.	sietek, ponahlam sa.
k, častka roku.	sietsz, ponahlaš sa.
z, caly.	siet, ponahla sa.
i, ponahlať sa.	hozok, priňiešem.
i, priňiesť.	hozasz, priňiešeš.
	hoz, priňieše.

A tavasz és az ősz, legszebb évszakok. A nyár is
zak, hanem (ale) melegebb a tavasznál. Nővérem a ker
nt, én pedig az iskolába megyek. Az én kertemben
bb fákat és szebb virágokat láttam, mint hugom k
en. A rétek zöldek, de a mezők zöldebbek. Atyád a
b barátod. A szülők akkor legboldogabbak, ha gyer
ik jók és szorgalmasak. Mennél rosszabbak az emb
nál ravaszabbak. A tanító szomorú, ha rest tanitv
ücedelnik) van. Én a templomba sietek. Te a faluba s
szobájába siet. Én virágot hozok, ő pedig gyümölcsöt h
z én gyümölcsöm édesebb a méznél. Szobámba as
ényvet és tollat kell hozni. Egész télen nem ment az is
ába, mert beteg volt. Az én házam legtisztább az e
kroshan.

Moj otec je starši, jak moja matka, ale tvojeho
rat je najstarši. Jeho šestry dom je vždy čisty, ale mo
riaňela dom je ešte čistejši. Čistota (tisztaság) je ňe

pekna, ale aj zdráva. Ti si zdrávši, jak tvoj priatel, ale mojeho učitela otec je veloraz ňemocny. Tvojeho syna hiža je velmy čista a švetla (világos), ale mojej dievky hiža je najčistejša. Moj kôň je najdražši. Tvoj strom je najvišši, a tvojej matky záhrada je najželenša. Zajtrá tebe dar priňiešem. Päť kňihy a deväť pira. Ponahľam sa do mesta, aj moj brat išol do mesta. Videl som vysoké hory a hlboke doľiny. V Europe najvišše hory sú v Helvetii (Svajczban). V uherskym kráju najvišše hory sú Tátre (Kárpátok). V záhrade mojej šestry ňeňi velo ovoci. Na jár najvecej jest kvetkoch. Ja ňemám mnoho ovoci, vecej stromov a ovoci má moja matka, jak ja. V leťe rozkvetyle (virágosak) sú luky a polia.

21.

Ki-**é**? keho? čij? čija? čijo?	Kié ez a könyv? A tanitóé.
Kié ez a ház? János-**é**.	(Čija je ta kňiha? Učitelova.
(Čij je ten dom? Janov).	

Naznamka. Hlávny prípon privlastnujici ňejaky majetek je **é**, kteri sa ku menu majitela priloži, k. pr.: Péteré (Petrov), atyáé (otcov), városé (mesta). Ten ale prípon **é** najviac lem vtedy sa uživa, ked meno majetek znamenajice zjavne ňeňi vyložene. — Ked tak majetek, jak aj majitel zjavne sú vyložene, vtedy meno majitela zostava ňepremeňene, a ku menu majetku pridava sa prípon **a, e, ja, je,** k. pr.: az atya ház-**a** (otcov dom). A tanitó könyv-**e** (učitelova kňiha).

22.

Prípon majetku (birtokos ragok), jejich jednotny a množny počet.

Známe už, že privlastnovajice zámena **enyém**, moj; **tiéd**, tvoj; **övé**, jeho, sa jak prípony majetku védla prvšej, druhej, tretej osoby, skrze **m**, **am**, **om**, **em**, **öm**; — **d**, **ad**, **od**, **ed**, **öd**; — **a**, **e**, **ja**, **je**, ku koncu mena prikladajú. Ponevač ale toto zámeno i množny počet ma, totižto: **miénk**, náš, náše; **tiétek**, vaš, váše;

KOSIC

övék, jejich — teda muša byť i také prípony majetku, ktore ten množny počet privlastnujicych zámen vyznáčia; protož uherska reč krem množného počtu na **k** vychadzajicého ma ešte jiny, tak nazvany m n o ž n y p o č e ť m a j e t k u.

Ten množny počet majetku tvôri sa vkládaňim **i** do prípona majetku, k. pr.: ház-**am**, (moj dom), ház-**aim**, (mojo domy); ház-**ad**, (tvoj dom), ház-**aid**, (tvojo domy); ház-**a**, (jeho dom), ház-**ai**, (jeho domy). — Enyém (moja vlastna vec), enyé-**im**, (mojo vlastne veci); tied, (tvoja vlastna vec), tie-**id**, (tvojo vlastne veci); övé, (jeho vlastna vec), övé-**i**, (jeho vlastne veci, aneb osoby).

Tu nam treba pozorovať na následujice štyry pádi, že jest:

a) jeden majitel a jeden majetek;
b) jeden majitel a vecej majetkov;
c) vecej majitelov a jeden majetek;
d) vecej majitelov a vecej majetkov.

Vedla teho sú tvary (alakok, Formen) majetku nasledujice:

1-ša osoba:	2-ha osoba:	3-ta osoba:
ház-**am**, moj dom.	ház-**ad**, tvoj dom.	ház-**a**, jeho dom.
ház-**aim**, mojo domy.	ház-**aid**, tvojo domy.	ház-**ai**, jeho domy.
ház-**unk**, naš dom.	ház-**atok**, vaš dom.	ház-**ok**, ich dom.
ház-**aink**, našo domy.	ház-**aitok**, vašo domy.	ház-**aik**, ich domy.

P r a v i d e l n é p r í p o n y m a j e t k u s ú t e d a:

A.	**B.**
I. Jeden majitel a jeden majetek:	III. Vecej majitelov a jeden majetek:
1. osoba: m, am, om, em, öm.	1. osoba: nk, unk, ünk.
2. „ d, ad, od, ed, öd,	2. „ tok, tek, tök.
3. „ a, e, ja, je.	3. „ ok, jok, jök, ök, aneb ük.
II. Jeden majitel a vecej majetkov:	IV. Vecej majitelov a vecej majetkov.
1. osoba: aim, jaim, eim, jeim.	1. osoba: aink, jaink, eink, jeink.
2. „ aid, jaid, eid, jeid.	2. „ aitok, jaitok, eitek, jeitek.
3. „ ai, jai, ei, jei.	3. „ aik, jaik, eik, jeik.

Vedla teho teda sa lähko pripoja ku jakémukolvek menu prípony majetku, lem treba pozorovať na te základy, ktore ku tvôreňiu množného počtu na **k** sú dáne.

Aby obvzlaštna ta vec calkom světle pred očima stala, dávame tu nasledujice tvary, aneb obrazy:

I.

szolga, sluha, szolgá-k.

szolgá-m,	moj sluha.
szolgá-d,	tvoj sluha.
szolgá-ja,	jeho, jej sluha.
szolgá-im,	mojo sluhove.
szolgá-id,	tvojo sluhove.
szolgá-i,	jeho, jej sluhove.
szolgá-nk,	naš sluha.
szolgá-tok,	vaš sluha.
szolgá-jok,	ich sluha.
szolgá-ink,	naše sluhove.
szolgá-itok,	vaše sluhove.
szolgá-ik,	ich sluhove.

II.

Kéve, snop, kévé-k.

kévé-m,	moj snop.
kévé-d,	tvoj snop.
kévé-je,	jeho, jej snop.
kévé-im,	mojo snopy.
kévé-id,	tvojo snopy.
kévé-i,	jeho, jej snopy.
kévé-nk,	naš snop.
kévé-tek,	vaš snop.
kévé-jök,	ich snop.
kévé-ink,	naše snopy.
kévé-itek,	vaše snopy.
kévé-ik,	ich snopy.

III.

Hal, ryba, hal-ak.

hal-am,	moja ryba.
hal-ad,	tvoja ryba.
hal-a,	jeho, jej ryba.
hal-a-im,	mojo ryby.
hal-a-id,	tvojo ryby.
hal-a-i,	jeho, jej ryby.
hal-unk,	naša ryba.
hal-a-tok,	vaša ryba.
hal-ok,	ich ryba.
hal-a-ink,	naše ryby.
hal-a-itek,	vaše ryby.
hal-a-ik,	ich ryby.

IV.

Dal, pešeň, dal-ok.

dal-om,	moja pešeň.
dal-od,	tvoja pešeň.
dal-a,	jeho, jej pešeň.
dal-a-im,	mojo pešňe.
dal-a-id,	tvojo, pešňe.
dal-a-i,	jeho, jej pešňe.
dal-unk,	naša pešeň.
dal-o-tok,	vaša pešeň.
dal-ok,	ich pešeň.
dal-a-ink,	naše pešňe.
dal-a-itok,	vaše pešňe.
dal-a-ik,	ich pešňe.

k, jejich — teda muša byť i také prípony majetku, ktoré
ny počet privlastnujicych zámen vyznačia; protož uherčina
množného počtu na **k** vychadzajicého ma ešte jiny, tak
množny počeť majetku.

Ten množny počet majetku tvôri sa vkládaňim **i** do
tku, k. pr.: ház-**am**, (moj dom), ház-**aim**, (mojo domy); ház-
dom), ház-**aid**, (tvojo domy); ház-**a**, (jeho dom), ház-**ai**,
y). — Enyém (moja vlastna vec), enyé-**im**, (mojo vlastne
, (tvoja vlastna vec), tie-**id**, (tvojo vlastne veci); övé, (jeho
, övé-**i**, (jeho vlastne veci, aneb osoby).

Tu nam treba pozorovať na následujice štyry padi, že
a) jeden majitel a jeden majetek;
b) jeden majitel a vecej majetkov;
c) vecej majitelov a jeden majetek;
d) vecej majitelov a vecej majetkov.

Vedla teho sú tvary (alakok, Formen) majetku nasledujice

1-ša osoba:	2-ha osoba:	3-ta osoba:
z-**am**, moj dom.	ház-**ad**, tvoj dom.	ház-**a**, jeho dom.
z-**aim**, mojo domy.	ház-**aid**, tvojo domy.	ház-**ai**, jeho domy.
áz-**unk**, naš dom.	ház-**atok**, vaš dom.	ház-**ok**, ich dom.
z-**aink**, našo domy.	ház-**aitok**, vašo domy.	ház-**aik**, ich domy.

Pravidelné prípony majetku sú teda:

A.

I. Jeden majitel a jeden majetek:
1. osoba: m, am, om, em, öm.
2. „ d, ad, od, ed, öd,
3. „ a, e, ja, je.

II. Jeden majitel a vecej majetkov:
1. osoba: aim, jaim, eim, jeim.
2. „ aid, jaid, eid, jeid.
3. „ ai, jai, ei, jei.

B.

III. Vecej majitelov a jeden majetek:
1. osoba: nk, unk, ink.
2. „ tok, tek, ök.
3. „ ok, jok, jök, ök, ak.

IV. Vecej majitelov a vecej majetkov:
1. osoba: aink, jaink, eink, jeink.
2. „ aitok, jaitok, eitek, jeitek.
3. „ aik, jaik, eik, jeik.

Vedla teho teda sa lähko pripoja ku jakémukolvek
pony majetku, lem treba pozorovať na te základy, ktoré
množného počtu na **k** sú dáne.

Aby obvzlaštna ta vec całkom světle pred očima stala
sa následujice tvary, aneb obrazy:

I.

Szolga, sluha, szolgá-k.

szolgá-m,	moj sluha.
szolgá-d,	tvoj sluha.
szolgá-ja,	jeho, jej sluha.
szolgá-im,	mojo sluhove.
szolgá-id,	tvojo sluhove.
szolgá-i,	jebo, jej sluhove.
szolgá-nk,	naš sluha.
szolgá-tok,	vaš sluha.
szolgá-jok,	ich sluha.
szolgá-ink,	naše sluhove.
szolgá-itok,	vaše sluhove.
szolgá-ik,	ich sluhove.

II.

Kéve, snop, kévé-k.

kévé-m,	moj snop.
kévé-d,	tvoj snop.
kévé-je,	jeho, jej snop.
kévé-im,	mojo snopy.
kévé-id,	tvojo snopy.
kévé-i,	jeho, jej snopy.
kévé-nk,	naš snop.
kévé-tek,	vaš snop.
kévé-jök,	ich snop.
kévé-ink,	naše snopy.
kévé-itek,	vaše snopy.
kévé-ik,	ich snopy.

III.

Hal, ryba, hal-ak.

hal-am,	moja ryba.
hal-ad,	tvoja ryba.
hal-a,	jeho, jej ryba.
hal-a-im,	mojo ryby.
hal-a-id,	tvojo ryby.
hal-a-i,	jeho, jej ryby.
hal-unk,	naša ryba.
hal-a-tok,	vaša ryba.
hal-ok,	ich ryba.
hal-a-ink,	naše ryby.
hal-a-itok,	vaše ryby.
hal-a-ik,	ich ryby.

IV.

Dal, pešeň, dal-ok.

dal-om,	moja pešeň.
dal-od,	tvoja pešeň.
dal-a,	jeho, jej pešeň.
dal-a-im,	mojo pešňe.
dal-a-id,	tvojo, pešňe.
dal-a-i,	jeho, jej pešňe.
dal-unk,	naša pešeň.
dal-o-tok,	vaša pešeň.
dal-uk,	ich pešeň.
dal-a-ink,	našé pešňe.
dal-a-itok,	vaše pešňe.
dal-a-ik,	ich pešňe.

V.

Nap, deň, slunce, nap-ok.

nap-om,	moj deň.
nap-od,	tvoj deň.
nap-ja,	jeho, jej deň.
nap-ja-im,	mojo dňi.
nap-ja-id,	tvojo dňi.
nap-j-ai,	jeho, jej dňi.
nap-unk,	naš den.
nap-o-tok,	vaš deň.
nap-jok,	ich deň.
nap-ja-ink,	naše dňi.
nap-ja-itok,	vaše dňi.
nap-ja-ik,	ich dňi.

VI.

Kosár, koš, kosar-ak.

kosar-am,	moj koš.
kosar-ad,	tvoj koš.
kosar-a,	jeho, jej koš.
kosar-a-īm,	mojo koše.
kosar-a-id,	tvojo koše.
kosar-a-i,	jeho, jej koše.
kosar-unk,	naš koš.
kosar-a-tok,	vaš koš.
kosar-ok,	ich koš.
kosar-a-ink,	naše koše.
kosar-a-itok,	vaše koše.
kosar-a-ik,	ich koše.

VII.

Kert, záhrada, kert-ek.

kert-em,	moja záhrada.
kert-ed,	tvoja záhrada.
kert-je,	jeho, jej záhrada.
kert-je-im,	mojo záhrady.
kert-je-id,	tvojo záhrady.
kert-je-i,	jeho, jej záhrady.
kert-ünk,	naša záhrada.
kert-e-tek,	vaša záhrada.
kert-jök,	ich, záhrada.
kert-je-ink,	naše záhrady.
kert-je-itek,	vaše záhrady.
kert-je-ik,	ich záhrady.

VIII.

Kép, obraz, kép-ek.

kép-em,	moj obraz.
kép-ed,	tvoj obraz.
kép-e,	jeho, jej obraz.
kép-e-im,	mojo obrazy.
kép-e-id,	tvojo obrazy.
kép-e-i,	jeho, jej obrazy.
kép-ünk,	naš obraz.
kép-e-tek,	vaš obraz.
kép-ök,	ich obraz.
kép-e-ink,	naše obrazy.
kép-e-itek,	vaše obrazy.
kép-e-ik,	ich obrazy.

IX.

Gyönyör, rozkoš, gyönyör-ök.

gyönyör-öm,	moj rozkoš.
gyönyör-öd,	tvoj rozkoš.
gyönyör-e,	jeho, jej rozkoš.
gyönyör-e-im,	mojo rozkoše.
gyönyör-e-id,	tvoje rozkoše.
gyönyör-e-i,	jeho, jej rozkoše.
gyönyör-ünk,	naš rozkoš.
gyönyör-ö-tök,	vaš rozkoš.
gyönyör-ük,	ich rozkoš.
gyönyör-e-ink,	naše rozkoše.
gyönyör-e-itek,	vaše rozkoše.
gyönyör-e-ik,	ich rozkoše.

X.

Lélek

lelk-em,
lelk-ed,
lelk-e,
lelk-e-im,
lelk-e-id,
lelk-e-i,
lelk-ünk,
lelk-e-tek,
lelk-ök,
lelk-e-ink,
lelk-e-itek,
lelk-e-ik,

XI.

Álom, sen, álm-ok.

álm-om,	moj sen.
álm-od,	tvoj sen.
álm-a,	jeho, jej sen.
álm-a-im,	mojo sni.
álm-a-id,	tvojo sni.
álm-a-i,	jeho, jej sni.
álm-unk,	naš sen.
álm-o-tok,	vaš sen.
álm-uk,	ich sen.
álm-a-ink,	naše sni.
álm-a-itok,	vaše sni.
álm-a-ik,	ich sni.

Ló

lov-am,
lov-ad,
lov-a,
lov-a-im,
lov-a-id,
lov-a-i,
lov-unk,
lov-a-tok,
lov-uk,
lov-a-ink,
lov-a-itok,
lov-a-ik,

I. Naznamka. Z predložených tych d
dime, že:

V.

deň, slunce, nap-ok.

	moj deň.
	tvoj deň.
	jeho, jej deň.
m,	mojo dňi.
d,	tvojo dňi.
,	jeho, jej dňi.
,	naš den.
ok,	vaš deň.
,	ich deň.
-ink,	naše dňi.
-itok,	vaše dňi.
-ik,	ich dňi.

VI.

Kosár, koš, kosar-ak.

kosar-am,	moj koš.
kosar-ad,	tvoj koš.
kosar-a,	jeho, jej koš.
kosar-a-im,	mojo koše.
kosar-a-id,	tvojo koše.
kosar-a-i,	jeho, jej koše.
kosar-unk,	naš koš.
kosar-a-tok,	vaš koš.
kosar-ok,	ich koš.
kosar-a-ink,	naše koše.
kosar-a-itok,	vaše koše.
kosar-a-ik,	ich koše.

VII.

Kert, záhrada, kert-ek.

-em,	moja záhrada.
-ed,	tvoja záhrada.
-je,	jeho, jej záhrada.
t-je-im,	mojo záhrady.
t-je-id,	tvojo záhrady.
t-je-i,	jeho, jej záhrady.
rt-ünk,	naša záhrada.
rt-e-tek,	vaša záhrada.
rt-jük,	ich, záhrada.
ert-je-ink,	naše záhrady.
ert-je-itek,	vaše záhrady.
ert-je-ik,	ich záhrady.

VIII.

Kép, obraz, kép-ek.

kép-em,	moj obraz.
kép-ed,	tvoj obraz.
kép-e,	jeho, jej obraz.
kép-e-im,	mojo obrazy.
kép-e-id,	tvojo obrazy.
kép-e-i,	jeho, jej obrazy.
kép-ünk,	naš obraz.
kép-e-tek,	vaš obraz.
kép-ük,	ich obraz.
kép-e-ink,	naše obrazy.
kép-e-itek,	vaše obrazy.
kép-e-ik,	ich obrazy.

IX.

Gyönyör, rozkoš, gyönyör-ök.

gyönyör-öm,	moj rozkoš.
gyönyör-öd,	tvoj rozkoš.
gyönyör-e,	jeho, jej rozkoš.
gyönyör-e-im,	mojo rozkoše.
gyönyör-e-id,	tvoje rozkoše.
gyönyör-e-i,	jeho, jej rozkoše.
gyönyör-ünk,	naš rozkoš.
gyönyör-ö-tök,	vaš rozkoš.
gyönyör-ük,	ich rozkoš.
gyönyör-e-ink,	naše rozkoše.
gyönyör-e-itek,	vaše rozkoše.
gyönyör-e-ik,	ich rozkoše.

X.

Lélek, duša, lelk-ek.

lelk-em,	moja duša.
lelk-ed,	tvoja duša.
lelk-e,	jeho, jej duša.
lelk-e-im,	mojo duše.
lelk-e-id,	tvojo duše.
lelk-e-i,	jeho, jej duše.
lelk-ünk,	naša duša.
lelk-e-tek,	vaša duša.
lelk-ök,	ich duša.
lelk-e-ink,	naše duše.
lelk-e-itek,	vaše duše.
lelk-e-ik,	ich duše.

XI.

Álom, sen, álm-ok.

álm-om,	moj sen.
álm-od,	tvoj sen.
álm-a,	jeho, jej sen.
álm-a-im,	mojo sni.
álm-a-id,	tvojo sni.
álm-a-i,	jeho, jej sni.
álm-unk,	naš sen.
álm-o-tok,	vaš sen.
álm-uk,	ich sen.
álm-a-ink,	naše sni.
álm-a-itok,	vaše sni.
álm-a-ik,	ich sní.

XII.

Ló, kôň, lo-v-ak.

lov-am,	moj kôň.
lov-ad,	tvoj kôň.
lov-a,	jeho, jej kôň.
lov-a-im,	mojo koňe.
lov-a-id,	tvojo koňe.
lov-a-i,	jeho, jej koňe.
lov-unk,	naš kôň.
lov-a-tok,	vaš kôň.
lov-uk,	ich kôň.
lov-a-ink,	naše koňe.
lov-a-itok,	vaše koňe.
lov-a-ik,	ich koňe.

I. Naznamka. Z predloženych tych dvanact tvarach vidíme, že:

1. Přvša a druha osoba jedneho majitela a jedneho majetka v jednotnym počte sa tvôri, ked na mesto tvornej litery množného počtu **k**, sa **m**, **d**, položi, tak že mena, ktore množny počet maju na **ak**, **ok**, a t. d. i tu maju **am**, **om**, **ad**, **od**, a t. d.; take i mena, ktore tam hlás, lebo dlúžku tratia, i tu jich tratia, k. prikl.: álom, álm-ok, alm-om, álm-od; levél, level-ek, level-em, level-ed; ló, lov-ak, lov-am, lov-ad a t. d.

2. Množneho počtu majetkoveho tvorna litera je **i**, ale ona čista lem k menam na samohlásku vychadzajicim sa priloži, k. pr.: almá-**im**, almá-**id**, almá-**i**, almá-**ink**, almá-**itok**, almá-**ik** (moje, tvoje, jeho, naše, vaše, ich jablka). K menam ale na spoluhlásku vychadzajicim toto **i** običajňe z jednu pomocnu samohlásku sa priloži, a ta pomocna samohláska vždy zostaňe kratka, k. pr.: ház-**ai**-m, könyv-**ei**-m, ňemože byť: ház-im, könyv-im a t. d.

3. Ňektore na **i** vychadzajice mena tiež vežňiu pomocnu samohlásku, k. pr.: fi, fi-a-im, fi-a-id, fi-a-ink; földi, földi-eink a t. d.

4. Nachadzaju sa aj ňektore na spoluhlásku vychadzajice mena, ktore množneho počtu tvorne **i** bez pomocnej samohlásky možu prijat; te sú totižto take mena, ktore: a) hoďzlem z dvoch syllaboch sú složene; b) prípon majetku tretej osoby jednotneho počtu bez **j** berú, k. pr.: gondolat, (myšlienka), gondolat-im, gondolat-id, gondolat-ink a t. d. lebo: gondolataim, gondolataid, gondolataink a t. d.

II. Naznamka. Prípon majetku množneho počtu tretej osoby: **ok**, **ök**, **jok**, **jök**, obrati sa na **uk**, **ük**, **juk**, **jük**.

1. Vtedy, ked aj množny počet dajakeho mena vychádza na **ok**, **ök**, k. pr.: dolog (vec, robota), množny počet: dolg-o k (vece, roboty); treta osoba majetku teda ňebude dolg-o k, ale dolg-u k (ich vec, robota); gyönyör, ňebude gyönyör-ö k, ale: gyönyör-ük (ich rozkoš). A to sice preto sa tak tvori, žebi rozďil bol medzi množnym počtom a príponom majetku.

2. Pre pekňejši zvuk mena vtedy, ked v dajakym meňe všecke samohlásky sú lem **o**, aneb **ö**, k. pr.: öröm (radosť), mesto: öröm-ö k, bude: öröm-ü k (ich radosť); kolomp (zvôn), mesto: kolomp-j o k, bude: kolomp-j u k (ich zvôn) a t. d.

III. Naznamka. V tretej osobe jedneho majetku berú prípon (**a**, **e**, **ok**, **ök**), ňektore mena bez litery **j**; jine zaš z literu **j**; a ešte jine dvojakym spôsobom, totižto: i z **j**, i bez **j**. Na nasledujice pravidlá teda dobre treba pozorovať.

1. Bez **j** berú ten prípon:

a) Dlážku- a hlás-tratice mena, k. prikl.: malom (m
malm-**a**, malm-**uk** (jeho, ich mlin); félelem (strach), félelm-**e**,
félelm-**ök** (jeho, ich strach); levél (list), level-**e**, level-**ök** (jeho,
list) a t. d.

b) Na cs, c, gy, h, j, l, ly, m, n, ny, r, s, sz, ty, v,
vychadzajice mena, k. pr.: kincs poklad), kincs-**e**, kincs-**ök** (
ich poklady); leány (dievče), leány-**a**, leány-**uk** (jeho, ich di
a t. d. — Lem te sa po medzi tych vyberaju: gúny (posmech), s
(špina), nagy (velky), cél (ciel), acél (ocel), lom (batožina), rom (
rabina, som (drienka), bán (ban), csin (vykrut), kín (trapeňie),
(čin), ár vizar (povoc, priplava), csir (kel), gór (vyhúknuty),
(struna), kar (rameno), or (sbojňik), pár (dvojat), sir (hrob), zsir (m
magyar (uher), fukar (skúpy), fuvar (fúra, vozba), pandur (pan
azur (nebeské modro, blankyt), mazúr (mazur), kandúr (kocúr); n
gunyja, szenyje, nagyja a t. d.

c) Na **b**, **f**, **g**, **p** vychadzajice ťenkohlásne mena, k
eb (pes), eb-**e**, eb-**ök** (jeho, ich pes); nép (lud), nép-**e**, nép-**ök**
ich lud) a t. d. — Vybiraju sa: gömb (kula), közömb (lahostoj
zaťmb (zvada), gőg (pycha), rüpök (mamlas), pép (cesto, pasta),
(splav), csöpp (kvapka); tu prisluchaju i všecke stupnovane pri
mena. Tote maju: gömb-j e, gömb-j ö k, gőg-j e, gőg-jö k, vast
vastagabb-j a, vastagabb-j o k a t. d.

d) Na **ság**, **ség**, **szág** vychadzajice mena, k. pr.:
(dobrota), jóság-**a**, jóság-**uk** (jeho, ich dobrota); ország (kr
ország-**a**, ország-**uk** (jeho, ich krajina) a t. d.

e) Na **ék**, **ok** vychadzajice hlávne mena, k. pr.: aj
(dar), ajándék-**a**, ajándék-**uk** (jeho, ich dar); birtok (majetek
tok-**a**, birtok-**uk** (jeho, ich majetek) a t. d. — Vyberaju sa
(pošva, skryška), homok (piesek), konok (zatvrdily), te maju: t
homok-**ja**, konok-**ja**.

f) Z číselkoch pochadzajice mena na **ad**, **ed**, k. pr.:
mad (tretyna), harmad-**a** (jeho trefina), negyed (štvrtyna), neg
(jeho štvrtyna).

g) Z časoslovoch pochadzajice mena na **et**, k. pr.:
(život), élet-**e**, élet-**ök** (jeho, ich život); szünet (prestaňie, odd
szünet-**e**, szünet-**ök** (jeho, ich oddych) a t. d.

1. Prvša a druha osoba jedneho majitela a jedneho
notnym počte sa tvori, ked na mesto tvornej litery
u **k**, sa **m**, **d**, položi, tak že mena, ktore množny počet
ak, **ok**, a t. d. i tu maju **am**, **om**, **ad**, **od**, a t. d.;
mena, ktore tam hlás, lebo dlúžku tratia, i tu jich tratia, k.
álom, álm-ok, álm-om, álm-od; levél, level-ek, level-em, level-
lov-ak, lov-am, lov-ad a t. d.

2. Množneho počtu majetkoveho tvorna litera je **i**, ale
čista lem k menam na samohlásku vychadzajicim sa priloži, k.
almá-**im**, almá-**id**, almá-**i**, almá-**ink**, almá-**itok**, almá-**ik** (moje,
jeho, naše, vaše, ich jablka). K menam ale na spoluhlásku vych
jicim toto **i** običajňe z jednu pomocnu samohlásku sa priloži, a
mocna samohláska vždy zostaňe kratka, k. pr.: ház-**ai**-m, könyv-
ňemože byť: ház-im, könyv-im a t. d.

3. Ňektore na **i** vychadzajice mena tiež vežňio pomocnu
hlásku, k. pr.: fi, fi-a-im, fi-a-id, fi-a-ink; földi, földi-eink a t. d.

4. Nachadzaju sa aj ňektore na spoluhlásku vychadzajice
ktore množneho počtu tvorne **i** bez pomocnej samohlásky moču
te sú totižto take mena, ktore: a) hodžlem z dvoch syllabock
žene; b) prípon majetku tretej osoby jednotneho počtu bez
k. pr.: gondolat, (myšlienka), gondolat-im, gondolat-id, gond
a t. d. lebo: gondolataim, gondolataid, gondolataink a t. d.

II. Naznamka. Prípon majetku množneho počtu
osoby: **ok**, **ök**, **jok**, **jök**, obrati sa na **uk**, **ük**, **juk**, **jük**
1. Vtedy, ked aj množny počet dajakeho mena vych
ok, **ök**, k. pr.: dolog (vec, robota), množny počet: dolg-o k
roboty), treta osoba majetku teda ňebude dolg-o k, ale dolg-a
vec, robota); gyönyör, ňebude gyönyör-ö k, ale: gyönyör-ä
koš). A to sice preto sa tak tvori, žebi rozdil bol medzi
počtom a prípon majetku.

2. Pre pekňejši zvuk mena vtedy, ked v dajakym
samohlásky sú lem **o**, aneb **ö**, k. pr.: öröm (radosť), mesto: öröm
bude: öröm-ü k (ich radosť); kolomp (zvon), mesto: kolomp
bude: kolomp-j u k (ich zvon) a t. d.

III. Naznamka. V tretej osobe jedneho majetku
pen (**a**, **e**, **ok**, **ök**), ňektore mena bez litery **j**; jine zaš s
a ešče jine dvojakym spôsobom, totižto: i z **j**, i bez **j**. Na
jine pravidla teda dobre treba pozorovať.

1. Bez **j** berú ten prípon:

a) Dlúžku- a hlás-tratice mena, k. prikl.: malom (mlín), malm-**a**, malm-**uk** (jeho, ich mlín); félelem (strach), félelm-**e**, félelm-**ök** (jeho, ich strach); levél (list), level-**e**, level-**ök** (jeho, ich list) a t. d.

b) Na cs, c, gy, h, j, l, ly, m, n, ny, r, s, sz, ty, v, z, zs vychadzajice mena, k. pr.: kincs poklad), kincs-**e**, kincs-**ök** (jeho, ich poklady); leány (dievče), leány-**a**, leány-**uk** (jeho, ich dievče) a t. d. — Lem že sa po medzi tych vyberaju: gúny (posmech), szeny (špina), nagy (velky), cél (ciel), acél (ocel), lom (batožina), rom (sburaňina, som (drienka), bán (ban), csin (vykrut), kín (trapeňie), ón (cin), ár vizár (povoc, príplava), csir (kel), gór (vyhúknuty), húr (struna), kar (rameno), or (sbojňik), pár (dvojat), sír (hrob), zsír (mast), magyar (uher), fukar (skúpy), fuvar (fúra, vozba), pandur (pandur), azur (nebeské modro, blankyt), mazúr (mazur), kandúr (kocúr); maju: gúny**ja**, szeny**je**, nagy**ja** a t. d.

c) Na **b**, **f**, **g**, **p** vychadzajice ťenkohlásne mena, k. pr.: eb (pes), eb-**e**, eb-**ök** (jeho, ich pes); nép (lud), nép-**e**, nép-**ök** (jeho, ich lud) a t. d. — Vybiraju sa: gömb (kula), közömb (lahostojnost), zsémb (zvada), gőg (pycha), rüpők (mamlas), pép (cesto, pasta), zsilip (splav), csöpp (kvapka); tu prisluchaju i všecke stupnovane pridavne mena. Tote maju: gömb-j e, gömb-j ö k, gőg-j e, gőg-j ö k, vastagabb, vastagabb-j a, vastagabb-j o k a t. d.

d) Na **ság**, **ség**, **szág** vychadzajice mena, k. pr.: jóság (dobrota), jóság-**a**, jóság-**uk** (jeho, ich dobrota); ország (krajina), ország-**a**, ország-**uk** (jeho, ich krajina) a t. d.

e) Na **ék**, **ok** vychadzajice hlávne mena, k. pr.: ajándék (dar), ajándék-**a**, ajándék-**uk** (jeho, ich dar); birtok (majetek), birtok-**a**, birtok-**uk** (jeho, ich majetek) a t. d. — Vyberaju sa: tok (pošva, skryška), homok (piesek), konok (zatvrdily), te maju: tok-**ja**, homok-**ja**, konok-**ja**.

f) Z čiselkoch pochadzajice mena na **ad**, **ed**, k. pr.: harmad (tretyna), harmad-**a** (jeho tretina), negyed (štvrtyna), negyed-**e** (jeho štvrtyna).

g) Z časoslovoch pochadzajice mena na **et**, k. pr.: élet (život), élet-**e**, élet-**ök** (jeho, ich život); szünet (prestaňie, oddych), szünet-**e**, szünet-**ök** (jeho, ich oddych) a t. d.

2. S **j** berú ten prípon:

a) Na samohlásku vychadzajice mena, k. pr.: kocsi, kocsi-j a, kocsi-j o k, kapu, kapú-j a, kapú-j o k, élme, elmé-j e, elmé-j ő k a t. d. Łem fi, ma: fi-**a**; hi, hi-**a**.

b) Na **b**, **f**, **g**, **p** vychadzajice hrubohlásne mena, k. pr.: nap, nap-j a, nap-j o k; tag, (ud), tag-j a, tag-j o k, (jeho, ich ud) a t. d. — Vybiraju sa: láb, (noha), ág, (konár), bog (uzel), fog (zub), húg (mladša šestra), jog (pravo), rag (prípon), szag (puch, voň), zúg (kut), vastag (hruby), zálog (záloch), talp (podešva), oszlop (slup); te maju: láb-**a**, láb-**uk**, ág-**a**, ág-**uk** a t. d.

c) Na **d**, **k**, **t** vychadzajice najviac hrubohlásne mena, k. pr.: kard (šabla), kard-j a, kard-j o k (jeho, ich šabla), zsák (vrece), zsák-j a, zsák-j o k (jeho, ich vrece) a t. d. — Vyberaju sa: had (vojstvo, vojna), lak (byvaňie), nyak (krk), sark (päta, štežaj), abrak (obrok), ajak (pysky), ablak (oblok), csónak (lodička), hát (hrbat), hit (viera), lét (bytnosť), öt (päť), test (telo), tét (položeňie), tett (učinek), vét (kupeňie); te maju: lak-**a**, lak-**uk**, nyak-**a**, nyak-**uk** a t. t.

3. Dvojakym spôsobom, to jest i z **j**, i bez **j** možu brat ten prípon:

a) Na **d** vychadzajice ťenko- a ostrohlásne mena, k. pr.: föld (zem), föld-**je**. föld-**jök**, aneb föld-**e**, föld-**ük** (jeho, ich zem); beszéd (reč), beszéd-**je**, beszéd-**jök**, aneb beszé-**de**, beszéd-**ök** (jeho, ich reč) a t. d.

b) Na **lag**, **lyag**, **lyog**, **rag**, **rág** vychadzajice mena, k. pr.: csillag (hvezda); csillag-j a, csillag-**a**; csillag-j o k, csillag-u k; hólyag (mehir), hólyag-j a, hólyag-**a**; hólyag-j o k, hólyag-u k; virág (kvet); virág-j a, virág-**a**; virág-j o k, virág-u k a t. d. — Łem: harag, (hňev) ma harag-j a, harag-j o k, a ňe: harag-a, harag-uk.

c) Z časoslovoch tvôrene na **at** vychadzajice mena, tak aj na **zat** vychadzajice mena, ačprave sú z časoslovoch ňe tvorene, k. pr.: ajánlat (obecunek); ajánlat-**a**, ajánlat-j a; ábrázat (tvar); ábrázat-**a**, ábrázat-ja a t. d.

d) Na **et**, **ét** vychadzajice mena, ktore sú ňe z časoslovoch tvorene, k. pr.: ecet (ocet); ecet-**e**, ecet-j e; pecsét (pečiatka), pecsét-**e**, pecsét-j e a t. d.

IV. Naznamka. Atya, anya, apa, bátya, néne, öcs, maju: aty-j a, aty-j o k, (jeho, ich otec), ap-j a, ap-j o k (jeho, ich otec);

any-j a, any-j o k (jeho, ich matka); báty-ja, báty-j o k (jeho, ich brat); néne-j e, néne-j ő k (jeho, ich stárša šestra); öcs-cs e, öcs-cs ő k (jeho, ich mladší brat).

V. Naznamka. Ňektore na **ó**, **ő** vychadzajice mena v jednotnego majetku tretiej osobe, a v množinym majetku vo všeckych osobach **ó** možu odratit na **a**; — **ő** ale na **e**. Te sú: ajtó (dvere), akó (okno), alsó (ňižny), apró (drobny), belső (vnytrny), bimbó (pupec), borsó (hrach), csiló (trebse, hačur), csipó (klub), czipó (crevika), diszno (svrina), elő (predok), első (prvy), erdő (les), erő (sila), esztendő (rok), fülő (vušy), gunyhó (koliba), hintó (koč), hordó (bečka, sud), idő (čas), kendő (kusska, šatka), késő (pozdny), kettő (dva), kezkenő (rušnik), koporó (smrtna trubla), korsó (džbán), külső (zevnytrny), mellső (predny), mező (pole), nő (žena), orsó (vreteno), posztó (postav), sepró (metla, drviňie), szélső (krajty), szőlő (vinňica), tető (vrh), tiró (tvrk), tokló (jahnica), tüdő (pluca), velő (mozg), vessző (prut, rutobeť, vô (iec), mesko (miešok), zsidó (žid). — Všecke te mena tak maju, jak ňižej nasledujice dva tvary nam vyobrazuju.

Jeden majetek.

Jednotnym majetkom	ajtó-m, ajtó-d, ajtó-ja, lebo: ajtu-ja.	erdő-m, erdő-d, erdő-je, lebo: erde-je.
Množinym majetkom	ajtó-nk, ajtó-tok, ajtó-jok, lebo: ajtu-jok.	erdő-nk, erdő-tök, erdő-jök, lebo: erde-jök.

Vecej majetkov.

Jednotnym majetkom	ajtó-im, lebo: ajtu-im, ajtó-id, » ajtu-id, ajtó-i, » ajtu-i.	erdő-im, lebo: erde-im, erdő-id, » erde-id, erdő-i, » erde-i.
Množinym majetkom	ajtó-ink, » ajtu-ink, ajtó-itok, » ajtu-itok, ajtó-ik, » ajtu-ik.	erdő-ink, » erde-ink, erdő-itek, » erde-itek, erdő-ik, » erde-ik.

VI. Naznamka. Biró (rychtár), mu: bír-**ám**, bír-**ad**, bír-**ja** a t. d. — V množnych: atyafi (rodina), hamú (kryjan, ohnivo), nevnap (deň mena) užívaju sa gripony majetku zvlastnym spôsobom; a ako:

2. S **j** berú ten prípon:

a) Na samohlásku vychadzajice mena, k. pr.: kosi, kosi-j o k, kapu, kapú-j a, kapú-j o k, élme, elmé-j e, elmé-j ö k a t. d. m fi, ma: fi-**a**; hi, hi-**a**.

b) Na **b**, **f**, **g**, **p** vychadzajice hrubohlásne mena, k. pr.: nap, nap-j a, nap-j o k; tag, (ud), tag-j a, tag-j o k, (jeho, ich ud) t. d. — Vybiraju sa: láb, (noha), ág, (konár), bog (uzel), fog (pr g (mladša šestra), jog (pravo), rag (prípon), szag (puch, vôň), ut), vastag (hruby), zálog (záloch), talp (podešva), oszlop (stĺp); aju: láb-**a**, láb-**uk**, ág-**a**, ág-**uk** a t. d.

c) Na **d**, **k**, **t** vychadzajice najviac hrubohlásne mena, k. pr.: kard (šabla), kard-j a, kard-j o k (jeho, ich šabla), zsák (vre sák-j a, zsák-j o k (jeho, ich vrece) a t. d. — Vyberaju sa: á vojstvo, vojna), lak (byvaňie), nyak (krk), sark (päta, stežaj), ad obrok), ajak (pysky), ablak (oblok), csónak (loďička), hát (hrbat viera), lét (bytnosť), öt (pät), test (telo), tét (položeňie), tett (čin vét (kupeňie); te maju: lak-**a**, lak-**uk**, nyak-**a**, nyak-**uk** a t. d.

3. Dvojakým spôsobom, to jest i z **j**, i bez **j** môžu brat prípon:

a) Na **d** vychadzajice tenko- a ostrohlásne mena, k. pr.: föld (zem), föld-**je**, föld-**jök**, aneb föld-**e**, föld-**ök** (jeho, ich zem); beszéd (reč), beszéd-**je**, beszéd-**jök**, aneb beszé-**de**, beszéd-**ök** (jeho, ich reč) a t. d.

b) Na **lag**, **lyag**, **lyog**, **rag**, **rág** vychadzajice mena, k. pr.: csillag (hvezda); csillag-j a, csillag-**a**; csillag-j o k, csillag-u k; hólyag (mehir), hólyag-j a, hólyag-**a**; hólyag-j o k, hólyag-u k; virág (kvet); virág-j a, virág-**a**; virág-j o k, virág-u k a t. d. — Len: harag (hňev) ma harag-j a, harag-j o k, a ňe: harag-a, harag-uk.

c) Z časoslovoch tvôrene na **at** vychadzajice mena, ačprave sú z časoslovoch ňe tvorene na **zat** vychadzajice mena, aj: ajánlat (obecunek); ajánlat-**a**, ajánlat-j a; ábrázat (tvar), ábrázat-**a**, ábrázat-ja a t. d.

d) Na **ct**, **ét** vychadzajice mena, ktore sú ňe z časoslovoch tvorene, k. pr.: ecet (ocet); ecet-**e**, ecet-j e; pecsét (pečiatka), pecsét-**e**, pecsét-j e a t. d.

IV. Naznamka. Atya, anya, apa, bátya, néne, ňa, ap-j a, áp-j o k, (jeho, ich otec), ap-j a, ap-j o k (jeho, ich

any-j a, any-j o k (jeho, ich matka); báty-j a, báty-j o k (jeho, ich brat); nén-j e, nén-j ö k (jeho, ich stárša šestra); öcs-c s e, öcs-c s ö k (jeho, ich mladši brat).

V. Naznamka. Ňektore na **ó**, **ő** vychadzajice mena v jednotného majetku tretej osobe, a v množnym majetku vo všeckych osobach **ó** možu obratit na **a**; — **ő** ale na **e**. Te sú: ajtó (dvere), akó (okov), alsó (ňižny), apró (drobny), belső (vnytrny), bimbó (pupec), borsó (hrach), csikó (žrebec, hačur), csipő (klub), czipő (črevika), disznó (sviňa), elő (predek), első (prvy), erdő (les), erő (sila), esztendő (rok), fölső (višňy), gunyhó (kolíba), hintó (koč), hordó (bečka, sud), idő (čas), kendő (hustka, šatka), késő (pozdny), kettő (dva), kezkenő (ručnik), koporsó (smrtna truhla), korsó (dzbán), külső (zevnytrny), mellső (predny), mező (pole), nő (žena), orsó (vreteno), posztó (postav), seprő (metla, drožďie), szélső (krajňy), szőlő (vinňica), tető (vrh), tinó (byk), tokló (jahnica), tüdő (pluca), velő (mozg), vessző (prut, ratolesť), vő (žec), zacskó (mieščok), zsidó (žid). — Všecke te mena tak maju, jak ňižej nasledujice dva tvary nam vyobrazuju.

Jeden majetek.

jeden majitel	ajtó-m,	erdő-m,
	ajtó-d,	erdő-d,
	ajtó-ja, lebo: ajta-ja.	erdő-je, lebo: erde-je.
viac majitel	ajtó-nk,	erdő-nk,
	ajtó-tok,	erdő-tök,
	ajtó-jok, lebo: ajta-jok.	erdő-jök, lebo: erde-jök.

Vecej majetkov.

jeden majitel	ajtó-im,	lebo: ajta-im,	erdő-im,	lebo:	erde-im,
	ajtó-id,	„ ajta-id,	erdő-id,	„	erde-id,
	ajtó-i,	„ ajta-i,	erdő-i,	„	erde-i.
viac majitel	ajtó-ink,	„ ajta-ink,	erdő-ink,	„	erde-ink,
	ajtó-itok,	„ ajta-itok,	erdő-itek	„	erde-itek,
	ajtó-ik,	„ ajta-ik.	erdő-ik,	„	erde-ik.

VI. Naznamka. Biró (rychtár), ma: bir-**ám**, bir-**ád**, birá-**ja** a t. d. — V menach: atyafi (rodina), hazafi (krajan, vlastenec), névnap (deň mena) užívajú sa prípony majetku zvlastnym spôsobom; a sice:

atyafi ma:	atyámfia (moja),	atyádfia (tvoja),	atyjafia (jeho rodina).
	atyámfiai (mojo),	atyádfiai (tvoje),	atyjafiai (jeho rodini).
	atyánkfia (naša),	atyátokfia (vaša),	atyjokfia (ich rodina).
	atyánkfiai (našo),	atyátokfiai (vašo),	atyjokfiai (ich rodini).
hazafi ma:	hazámfia,	hazádfia,	hazafia.
	hazámfiai,	hazádfiai,	hazafiai.
	hazánkfia,	hazafiatok,	hazafiok.
	hazánkfiai,	hazafiaitok.	hazafiaik.
névnap ma:	nevemnapja,	nevednapja,	nevenapja.
	nevemnapjai,	nevednapjai,	nevenapjai.
	névnapunk,	névnapotok,	névnapjok.
	névnapjaink,	névnapjaitok,	névnapjaik.

23.

nekünk van, my máme.
nektek van, vy máte.
nekik van, oňi majú.
nekem jó tanitóm van, ja dobrého učitela mám.
neked szép könyved van, ty peknu kňihu máš.
neki gyönyörü kertje van, on rozkošnu záhradu ma.
nekünk két lovunk van, my dva koňe máme.
nektek négy ökrötök van, vy štyry vóli máte.
nekik sok földjök van, oňi maju velo zeme.
nekünk nagy városaink és csinos falvaink vannak, my velke mesta a krásne dediny máme.
nektek gyors lovaitok és erös ökreitek vannak, vy máte chytre kôňe a mocne vóli.
nekik széles tavaik és mély folyóik vannak, oňi široke jezere a hlboke potoky maju.

A jó és erényes emberek boldogok, mert (ponevač) nekik legszebb örömeik vannak. A kertben szép madarak vannak. Nekünk is vannak szép könyveink. Bátyámnak szép lova van. Szomszédunknak drága lovai vannak. Neked több pénzed van, mint öcsém barátjának. A legjobb embernek is lehet sok ellensége. A királynak is vannak örömei és fájdalmai, (bolesťe), mert neki is vannak kedves gyermekei és jó barátjai; de lehetnek (možu byť, može mať) nehéz (ťažky) gondjai és ravasz ellenségei is. Az elégedett ember a leg-

boldogabb. Neked sokkal több barátod van, mint nekem. A beszélhetes (poštiv) embernek legtöbb barátja van. Fiamnak mindig sok könyve van. Testvéreimnek drága házaik vannak. Neked kellemes életed van. Anyámnak két szobája van. Tanítók az iskolában van. Én kertedben voltam, de legszebb virágaiki nem láttam. Van nektek kertetek? Nekik a városban vannak házaik. Nekem kellemes életem van, mert jó szülőim és testvéreim vannak. Neked szomorú életed van, mert nehéz gondjaid vannak. Húgodnak van a legszomorúbb élete, mert szegényke (ňeboha) mindig beteg. Nekünk több lovunk van, mint szomszédunk atyjának. Nektek nincs kertetek, de vannak jó termékeny (urodny) földjeitek. Nektek szép madaraitok, legerősebb lovaitok, legszemesebb szobáitok és legkedvesebb gyermekeitek vannak.

Máj otec ma pekného koňa. Naš súsed ma drahe koňe. Tvojo záhrady sú najvekše a tvojo koňe sú najkrajše. Dobry kral ma mnoho priateľov. Tvojo priatele maju velky a krásny dom v meste. Naša záhrada je v dedině. My viac stromov máme, jak tvoj brat. Vo vašej záhrade máte krásnych ptákov.

Mennél; itt.
megyek, ibem.
mentem, ibol voltam.
mentünk, ibol voltunk.
menjünk, ibol menjünk.
fogunk menni, pojdeme.

24.

keresni, hľadať.
keresek, hľadám.
kerestem, hľadal som.
kerestünk, hľadali sme.
fogunk keresni, budeme hľadať.

Anyád szobája igen szép, de az én anyámnak szobája a legszebb. Nekünk sok szobánk van. Testvéredet szobájában kerestem, de nem találtam. Én a szép szobákat igen szerettem. Holnap a kertbe fogok menni szép virágot keresni. Ma reggel az iskolába mentem, testvéredet kerestem, de nem találtam. Nektek a városban szép könyveink vannak. Vannak nektek is szép könyveitek? Én az atyám szobájába megyek. Ősszel az erdőbe, anyám pedig a városba megy. Ma-

yafi ma: atyámfia (moja), atyádfia (tvoja), atyjafia (jeho
atyámfiai (mojo), atyádfiai (tvoje), atyjafiai (jeho
atyánkfia (naša), atyátokfia (vaša), atyjokfia (ich
atyánkfiai (našo), atyátokfiai (vašo), atyjokfiai (ich

azafi ma: hazámfia, hazádfia, hazafia.
hazámfiai, hazádfiai, hazafiai.
hazánkfia, hazafiatok, hazafiok.
hazánkfiai, hazafiaitok, hazafiaik.

névnap ma: nevemnapja, nevednapja, nevenapja.
nevemnapjai, nevednapjai, nevenapjai.
névnapunk, névnapotok, névnapjok.
névnapjaink, névnapjaitok, névnapjaik.

23.

nekünk van, my máme.
nektek van, vy máte.
nekik van, oňi majú.
nekem jó tanitóm van, ja dobrého učitela mám.
neked szép könyved van, ty peknu kňihu máš.
neki gyönyörü kertje van, on rozkošnu záhradu ma.
nekünk két lovunk van, my dva koňe máme.
nektek négy ökrötök van, vy štyry voli máte.
nekik sok földjök van, oňi
velo zeme.
nekünk nagy városink és
falvaink vannak, my
mesta a krásne dedin
nektek gyors lovaitok
ökreitek vannak, vy
tre kňe a mocne vo
nekik széles tavak és
lyóik vannak, oňi
a hlboke potoky

A jó és erényes emberek boldogok, mert (poctivi
kik legszebb örömeik vannak. A kertben szép madár
nak. Nekünk is vannak szép könyveink. Bátyám
lova van. Szomszédunknak drága lovai vannak. Jó
pénzed van, mint öcsém barátjának. A legjobb
lehet sok ellensége. A királynak is vannak örömei
dalmai, (bolesie), mert neki is vannak kedves gyer
jó barátjai; de lehetnek (možu byť, môže mať)
gondjai és ravasz ellenségei is. Az elégedett

boldogabb. Neked sokkal több barátod van, mint nekem. A becsületes (poctivy) embernek legtöbb barátja van. Fiamnak mindig sok könyve van. Testvéreimnek drága házaik vannak. Neked kellemes életed van. Anyámnak két szobája van. Tanitónk az iskolában van. Én kertedben voltam, de legszebb virágaidat nem láttam. Van nektek kertetek? Nekik a városban vannak házaik. Nekem kellemes életem van, mert jó szülőim és testvéreim vannak. Neked szomorú életed van, mert nehéz gondjaid vannak. Húgodnak van a legszomorúbb élete, mert szegényke (ňeboha) mindig beteg. Nekünk több lovunk van, mint szomszédunk atyjának. Nektek nincs kertetek, de vannak jó termékeny (urodny) földjeitek. Nektek szép madaraitok, legerősebb lovaitok, legcsinosabb szobáitok és legkedvesebb gyermekeitek vannak.

Moj otec ma pekného kňa. Naš súsed ma drahe kňe. Tvojo záhrady sú najvekše a tvojo kňe sú najkrajše. Dobry král ma mnoho priatelov. Tvojo priatele maju velky a krásny dom v meste. Naša záhrada je v dedině. My viac stromov máme, jak tvoj brat. Vo vašej záhrade máte krásnych ptákov.

24.

Menni, isť.
megyek, iďem.
mentem, išol som.
mentünk, išli sme.
fogunk menni, pojdeme.
keresni, hľadať.
keresek, hľadám.
kerestem, hľadal som.
kerestünk, hľadali sme.
fogunk keresni, buďeme hľadať.

Anyád szobája igen szép, de az én anyámnak szobája a legszebb. Nekünk sok szobánk van. Testvéredet szobájában kerestem, de nem találtam. Én a szép szobákat igen szeretem. Holnap a kertbe fogok menni szép virágot keresni. Ma reggel az iskolába mentem, testvéredet kerestem, de nem találtam. Nekünk a városban szép könyveink vannak. Vannak nektek is szép könyveitek? Én az atyám szobájába megyek. Öcsém az erdőbe, anyám pedig a városba ment. Ne-

künk sok szobánk van. Magyarországnak kevés nagy városa, de annál több csinos faluja van.

Ja najradši mám moju malu hižu. Visoke hiže sú najlepše, ponevač sú najzdravše. Zajtrá do mesta pojdem, a tam budem robotu hľadať. Včera som v záhrade bol ovoc hledať, ale som ňenášol. Naš súsed ma ňemocne dieťe. Jeho chlapec je najušilovňejši. Ľem spokojny život može byt blahoslaveny. Naš král ma trojo dietata. Naša krajina ma visoké hory a štyry veľke potoky, totižto: Dunaj, Tisu, Savu, Dravu. Ja i moj brat pojdeme v zime do mesta.

25.

Tól, től, od (prípon odvodny).
szomszéd**tól**, od súseda.
étel**től**, od pokrmu.
atyám**tól**, od mojeho otca.
kertünk**től**, od našej záhrady.
kapni, dostať.
kaptam, dostal som.
ajándék, dár.
állat, živiera.
vidám, vesely.

Én igen vig vagyok, mert atyámtól szép ajándékot kaptam. Én elégedett és boldog vagyok, mert jó és szorgalmas voltam. Én nem vagyok gazdag, de vidám mindig voltam. Szomszédunk házát, lovait és kertjét láttam. Iskolánk a templomtól nem igen messze (dáleko) van. Barátainknak jó testvéreik vannak. Az egészséges ember vidámabb, mint a beteg ember. Nagy városokban az utcákon mindig sok ember van. Miért vagytok mindig szomorúak. Rosz embertől nem lehet jót várni. Istentől jő (prichádza) minden áldás (požehnaňie). Ételtől és italtól (napoj) megromlott (zakázil sa mu) a gyomra (žaludek). Kertünkben nem igen növekszik (rošňie) a fa, mert rosz földje van.

26.

Val, vel, s, so, (prípon spojenosti a inštrumenta).
atyá**val**, s otcom.
kő**vel**, s kameňom.
ember**rel**, mesto: (ember-**vel**), s človekom.
állat**tal**, mesto: (állat-**val**), so živierom. — élni, žiť.

Nanomka. **Val, vel,** sa užívá so slovom na samohlasku vyvodujúcim; keď ale sa ma k menu na spoluhlasku končiacemu pridá, v tedy **v** sa vloží na tu spoluhlasku, ktorá jemu predchodza, p.: szorgalom, szorgalom-**mal**; kard, kard-**dal**.

Atyámmal a kertben voltam. Városba megyek a szomszéddal. Az iskolába megyek tanitóm könyveivel. Jó és istenfélő (bohabojny) emberekkel élni igen kellemes. Öcsémmel az udvaron voltam. Örveinkkel a mezőre mentem. Lovainkkal a réten voltam. Atyám testvérével a városban voltam, hol sok ajándékot kaptam. Te nem vagy barátoddal elégedett. Jó emberrel szeretek egy házban lenni. Szorgalommal lehet kincseket és erényvel boldogságot szerezni.

Prešlého roku (multévben) som bol v Pešte (Pesten). S svojou sestru som bol v záhrade. Včera velky dišť bol. V lete s dobrym teplym dišťom prichadza požehnaňie. S kameňom urazil (megütötte) moju hlavú. Moj brat sa zabavija (mulat) so svojima priateľami. Ja rad idem do školi s dobrymi dieťkami. Od velo čitania (olvasás) bolia (fájnak) me oči. Zo záhrady idem do hiži, ponevač v záhrade je ešte zimno, ale v hiži je velo teplejši.

27.

Nál, nél, pri (prípon pristojny).
nálamal, pri otcovi.
könyvnél, pri knihe.

ból, ből, z, zo (prípon vyvodňujúcy).
szőlőből, z kostrbi.
kertből, do záhrady.
jövek, idem, prijdem.
jövtem, prišol som.

ról, ről, z, zo, (prípon základny a vrhnej časky bejakého predmetu).
asztalról, zo stola (z vrchu), sloneho stolovi.
kézről, z ruky — šiď: o ruke.

ra, re, na (prípon vyvojúcy).
falra, na mur, na zdi.
szemre, na oko.
tenni, položiť.
tettem, položil som.

Anyámnál voltam. A tanítónál sok gyermeket láttam. Kezedben van a toll. A kertben sok ember áll. Istennél minden

k sok szobánk van. Magyarországnak kevés nagy vá-
a, de annál több csinos faluja van.

Ja najradši mám moju malu hižu. Visoke hiže sú
lepše, ponevač sú najzdravše. Zajtrá do mesta pojdem, a
n budem robotu hľadať. Včera som v záhrade bol ovoc
edať, ale som ňenášol. Naš súsed ma ňemocne dieťe. Jeho
lapec je najušilovňejši. Ľem spokojuy život može byt bla-
oslaveny. Naš král ma trojo dieťata. Naša krajina ma
ásoké hory a štyry veľke potoky, totižto: Dunaj, Tisu, Savu,
Dravu. Ja i moj brat pojdeme v zime do mesta.

25.

ról, ől, od (prípon odvodny).
szomszéd**ól**, od súseda.
étel**ől**, od pokrmu.
atyám**ól**, od mojeho otca.
kertünk**ől**, od našej záhrady.

kapni, dostať.
kaptam, dostal som.
ajándék, dár.
állat, živiera.
vidám, vesely.

Én igen vig vagyok, mert atyámtól szép ajándékot
kaptam. Én elégedett és boldog vagyok, mert jó és szor-
galmas voltam. Én nem vagyok gazdag, de vidám mindig
voltam. Szomszédunk házát, lovait és kertjét láttam. Isk-
lánk a templomtól nem igen messze (dáleko) van. Bá-
tainknak jó testvéreik vannak. Az egészséges ember vid-
mabb, mint a beteg ember. Nagy városokban az utcákban
mindig sok ember van. Miért vagytok mindig szomorúak
Rosz embertől nem lehet jót várni. Istentől jó (prichádza)
minden áldás (požehnaňie). Ételtől és italtól (napoj) meg-
romlott (zakázil sa mu) a gyomra (žaludek). Kertünkben
nem igen növekszik (rošňie) a fa, mert rosz földje van.

26.

val, vel, s, so, (prípon spojeno-
sti a instrumenta).
atyámval, s otcom.
kővel, s kameňom.

ember**rel**, mesto: (ember-**vel**)
človekom.
állattal, mesto: (állat-**val**), s
živiercm. — ísť, žiť.

Naznamka. **Val, vel,** sa uživa so slovom na samohlásku vychadzajicim; ked ale sa ma k menu na spoluhlásku končiacemu priložiť, v tedy **v** sa obrati na tu spoluhlásku, ktora jemu predchadza. k. pr: szorgalom, szorgalom-**mal**; kard, kard-**dal.**

Atyámmal a kertben voltam. Városba megyek a szomszéddal. Az iskolába megyek tanitóm könyveivel. Jó és istenfélő (bohabojny) emberekkel élni igen kellemes. Öcsémmel az udvaron voltam. Ökreinkkel a mezőre mentem. Lovaitokkal a réten voltam. Atyám testvérével a városban voltam, hol sok ajándékot kaptam. Te nem vagy barátoddal elégedett. Jó emberrel szeretek egy házban lenni. Szorgalommal lehet kincseket és erénynyel boldogságot szerezni.

Predešleho roku (mult évben) som bol v Pešťe (Pesten). S tvoju šestru som bol v záhrade. Včera veľky dišť bol. V leťe s dobrym teplym dišťom prichadza požehnaňie. S kameňom urazil (megütötte) moju hlavú. Moj brat sa zabavja (mulat) so svojima ptaćkami. Ja rad idem do školi s dobryma dieťkami. Od veľo čitania (olvasás) bolia (fájnak) me oči. Zo záhrady idem do hiži, ponevač v záhrade je ešťe zimno, ale v hiži je veľo teplejši.

27.

Nál, nél, pri (prípon pristojny).
ablak**nál**, pri oblaku.
könyv**nél**, pri kňihe.

ból, ből, z, **zo** (prípon vyvodzújicy.
templom b ó l, z kostela.
kert b ő l, zo záhrady.
jövök, idem, prijdem.
jöttem, prišol som.

ról, ről, z, zo, (prípon zkladny z vrhnej častky ňejakého predmetu).
asztal r ó l, zo stola (z vrhu), tiež: o stolovi.
kéz r ő l, z ruky — tiež: o ruke.

ra, re, na (prípon vyvyšny).
fal r a, na mur, na stenu.
szem r e, na oko.
tenni, položiť.
tettem, položil som

Anyámnál voltam. A tanitónál sok gyermeket láttam. Kezednél van a toll. A kertnél sok ember áll. Istennél min-

den lehetséges (možno je). Házamnál nehány vendég (hosť) volt. Kertemből tegnap a mezőre mentem, hol sok virágot találtam. Rosz gyermekből ritkán lesz (bude) jó és becsületes ember. Szobámból igen szép kertre látok. Faluból jövök és a rétre megyek. Pajkos fiam leesett (zpadnul) a fáról. Magas hegyről sok falut lehet látni. Én tegnap vásárról jöttem, öcsém pedig holnap megyen vásárra. Lóra ült (šednul). Mezőre ment. Könyveimet az asztalra tettem és nem a székre (stolek). A hegyre nem jó sebesen menni. Fejemre teszem kalapomat. Az ács házfedélről leesett a földre. A macska magas helyről is mindég talpára esik. Nem mondok (poviem) roszat barátomról. Mindig jobbra nézek.

28.

Ért, pre, po, za (prípon pričinny, tiež: ceny).	**hoz, hez,** k, ku, (prípon približny).
ülni, sedeť.	tehén, krava.
ültem, sedel som.	bűn, hriech, vina.
esni, padať.	büntetés, trest.
estem, zpadnul som.	járni, chodiť.
venni, vžať, kupiť.	jár, chodi.
vettem, vžal, kupil som.	jártam, chodiel som.

Vettem házat 1000 (ezer) forintért. Vizért megyek. Lovamat egy tehenért adtam. A tehén ugyan nem oly szép állat, mint a ló, de sokkal hasznosabb. Falusi jószágomat egy városi házért adtam. Szemet szemért, fogat (zub) fogért. Jót jóért ne várj (čäkaj). Bűnnel jár a büntetés. A halál a bűn büntetése. Bűnért bünteti Isten a világot. Atyámhoz megyek. Szomszédom egy lovat és egy pár ökröt vett száz forintért. Barátom kertjében az asztalon álltam, és mikor (ked, jak) ő jött, az asztalról leugortam (skočiel som). Lovaimért megyek a lucernás kertbe. Kertünkből hoztam különféle (všelijaku) gyümölcsöt. Tegnap öcsém lovára ültem és csaknem leestem (spadnol som).

29.

Ki, mely, ktorý.	tanitvány, učedelňik.
kinek, melynek, ktorému, ktorého.	tehetség, možnosť.
kinek jó fia van, kto dobrého syna ma.	lelki tehetség, schopnosť.

Naznamka. **Ki,** lem k osobom prislucha; **mely** al
živerstvom aneb vecam.

Boldog az atya, kinek jó gyermekei vannak. Szer
csés a tanitó, kinek szorgalmas tanitványai vannak; de a
nitványok is csak akkor szerencsések, ha jó tanitójok van
mi tanitónk igen kedves fiatal ember. Némely gyermek
szép lelki tehetségei vannak. Ön még nem látta atyán
A ki szülőit szereti, azt az Isten is szereti. Öntől szép aj
dékot kaptam. Kegyedet már régen nem láttam. Éjje
világért sem megyek ki (von) a házból. Két madár ült
zunk fedelére.

30.

Biró-**vá** valasztatott, **za** rychtára bol vyvolený.	budeš učit, može byť z
katoná-**vá** lett, vojákom zostal.	slavny muž.
ha jól fogsz tanulni, nagy ember-**ré** valhatsz, keď sa dobre	a gazdag is lehet szegény-r
	aj bohaty može zostať
	dobnym.

Naznamka. **Vá, vé,** je prípon tvorny; **va, ve,** sa p
ku menu sa samohlásku vychadzajúcimu, — kod ale ku spoluhl
sa priklon, vtedy **v** sa obráti tiež na taku spoluhlásku, jaku
predchadza, k. pr.; atyám biró-**vá** lett. Az ember por-**rá** é
zü-**vá** lesz. (Chorek na prach a popel sa obráti). A szokás má
természet-**té** válik. (Zvyk sa obráti na druhu prirodzenosť).

31.

Barátú nyilatkozat-**ól** vettem, prijol som to **za** priateľské vyjadrenie.	rút-**ól** viselte magát, fkarvo
emlék-**ül** adtam, dal som to **na** spomienku.	spravoval.
	ember-**ül** védte barátját, po el
	sky (smutile) brániť
	vlasť.

Naznamka. **Ül, ül** je prípon udavači, a zmä
nasb; jakovot ňejakeho predmetu.

lehetséges (možno je). Házamnál nehány vendég (hosť)
t. Kertemből tegnap a mezőre mentem, hol sok virágot
áltam. Rosz gyermekből ritkán lesz (buďe) jó és becsüle-
ember. Szobámból igen szép kertre látok. Faluból jövök
a rétre megyek. Pajkos fiam leesett (zpadnul) a fáról.
agas hegyről sok falut lehet látni. Én tegnap vásárról
ttem, öcsém pedig holnap megyen vásárra. Lóra ült (šednul).
lezőre ment. Könyveimet az asztalra tettem és nem a székre
stolek). A hegyre nem jó sebesen menni. Fejemre teszem
kalapomat. Az ács házfedélről leesett a földre. A macska
nagas helyről is mindég talpára esik. Nem mondok (poviem)
roszat barátomról. Mindig jobbra nézek.

28.

Ért, pre, po, za (prípon pričinny, tiež: ceny).
ülni, sedeť.
ültem, sedel som.
esni, padať.
estem, zpadnul som.
venni, vziať, kupiť.
vettem, vzal, kupil som.

hoz, hez, k, ku, (prípon pri bližny).
tehén, krava.
bűn, hriech, vina.
büntetés, trest.
járni, chodiť.
jár, chodí.
jártam, chodiel som.

Vettem házat 1000 (ezer) forintért. Vizért megyek
Lovamat egy tehenért adtam. A tehén ugyan nem olyan sok
állat, mint a ló, de sokkal hasznosabb. Falusi jószágomat
egy városi házért adtam. Szemet szemért, fogat (zub) fogat
Jót jóért ne várj (čakaj). Bűnnel jár a büntetés. A halál
lűn büntetése. Bűnért bünteti Isten a világot. Atyámhoz
megyek. Szomszédom egy lovat és egy pár ökröt vett sok
forintért. Barátom kertjében az asztalon álltam, és mind
(kol, jak) ő jött, az asztalról leugortam (skočiel som). Mi
valamért megyek a lucernás kertbe. Kertünkből hortam
lűtűle (všeljaku) gyümölcsöt. Tegnap öcsém lováról
és csaknem leestem (spadnol som).

29.

Ki, mely, ktory.
kinek, melynek, ktoremu, ktorého.
kinek jó fia van, kto dobreho syna ma.
tanitvány, učedelník.
tehetség, možnosť.
lelki tehetség, schopnosť.

Naznamka. **Ki,** lem k osobom prislucha; **mely** ale ku žvieratom aneb vecam.

Boldog az atya, kinek jó gyermekei vannak. Szerencsés a tanitó, kinek szorgalmas tanitványai vannak; de a tanitványok is csak akkor szerencsések, ha jó tanitójok van. A mi tanitónk igen kedves fiatal ember. Némely gyermeknek szép lelki tehetségei vannak. Ön még nem látta atyámat. A ki szülőit szereti, azt az Isten is szereti. Öntől szép ajándékot kaptam. Kegyedet már régen nem láttam. Éjjel a világért sem megyek ki (von) a házból. Két madár ült házunk fedelére.

30.

Biró-**vá** választatott, **za** rychtára bol vyvóleny.
katoná-**vá** lett, vojákom zostal.
ha jól fogsz tanulni, nagy ember-**ré** válhatsz, ked sa dobre buďeš učiť, može byť z tebe slavny muž.
a gazdag is lehet szegény-**nyé,** aj bohaty može zostať chudobnym.

Naznamka. **Vá, vé,** je prípon tvorny; **va, ve,** sa priloži ku menu na samohlásku vychadzajicimu, — ked ale ku spoluhláske sa príklada, vtedy **v** sa obrati tiež na taku spoluhlásku, jaka mu predchadza, k. pr.; atyám bir**ó-vá** lett. Az ember po**r-rá** és ha**mú-vá** lesz. (Človek na prach a popel sa obrati). A szokás második természet-**té** válik. (Zvyk sa obrati na druhu prirodzenost).

31.

Baráti nyilatkozat-**úl** vettem, prijál som to **za** priatelské vyjadreňie.
emlék-**ül** adtam, dal som to **na** pamätek.
rút-**úl** viselte magát, škarede sa spravoval.
ember-**ül** védte hazáját, po chlapsky (smužile) brañil svoju vlasť.

Naznamka. **Úl, ül** je prípon udaváci, a znači okolnosť, aneb: jakovost ňejakeho predmetu.

MUSTERSKIC KNIHOVNA

32.

Pécs-**ett** voltam, bol som v Pätkosteloch.
Temesvár-**ott** lakik, byva v Temešvaru.

itt, tu, **ott,** tam.
Isten minden-**ütt** van jelen, Boh je všade prítomny.
más-**utt** kell keresni, inđej treba hledať.

Naznamka: **tt,** je prípon mestny.

33.

Testes-**tűl**, lelkes-**tűl**, s ťelom i s dušu.
házas-**tűl** mindenes-**tűl** átköltözött, prešol s všeckým činom i s domom.

ajtos-túl kapus-túl a házba rohant, s dvermy i s vrátamy do domu napádnul.
lovas-túl szekerestűl elveszett, s koňmy i s vozom sa stratil.

Naznamka. **Astúl, estűl,** je prípon spojovajici, ale ňeuživa sa vždy, mesto ňeho potrebuje sa často inši spôsob vysloveňia, k. pr.: mesto: barátostúl (aj s priatelom), može stat: barátjával együtt.

34.

Semmi-**kép**, semmi-**képen**, ňijak, na žaden spôsob.
Állat-**ként** él, žije na spôsob žviera.

jós-**ként** szól, hovori jak prorok.
gyermek-**ként** engedelmeskedik, posluha jak dieťe.
király-**ként** parancsol, rozkazuje na spôsob kraľa.

Naznamka, **Kép, képen, ként** sú prípony srovnavajice.

35.

Ak-**kor**, vtedy.
minden-**kor**, vždy.

ősz-**kor**, v ješeňy.
tavasz-**kor**, na jar.

Naznamka, **Kor** je prípon času, k. pr.: három órakor jövök, (o treťej prijdem), négykor kelek, (o štvrtej stavam). Medzitym ale ten prípon ňeuživa sa pri každych čas znamenajicich slovoch; ňepovieme, k. pr.: nyárkor (v leťe), ale nyáron.

36.

Két órá-**ig** várakoztam, za dva hodiny som čäkal.
Kárpátoktól Adria-**ig**, od Tatrach až k moru Adria.

Uj év-**ig** itt maradok, až do nového roku tu zostaňem.
Üdvözitőnk születése-**ig**, až do narođeňia Spasitela.

Naznamka. **ig**, je prípon hraňici, aneb rozšiahlosti ňejakého predmetu vo dľa času, aneb mesta, k. pr.: egy egész holnapig tartott az ülésünk (za celý mesiac trvalo vyjednavaňie). Kassatól Eperjesig készült a vasut (od Košicach do Prešova robi sa zeleznica).

37.

Egy-**enként** jirnak, po jednom hoďia.
száz-**anként** hullottak el a harcban (po sto padali vo vojňe).

Naznamka. **Anként, enként,** je prípon rozďielajici.

38.

Kés, nož.
kanál, lyžica.
villa, vidlička.
só, soľ.
tej, mlieko.

szék, stolek.
víz, voda.
bor, vino.
sör, pivo.
tej, mlieko.

Késelet az asztalra tettem. Hol van az én kanalam? Kesernet mindenütt kerestem, de nem találtam. Kis gyermek kezébe nem kell adni kést és villát. Tányérod az én tetszemben van. Kalapomat az asztalra tetted? (položil si?). Tollad vagy az asztalon, vagy a széken lesz (buďe). Kalapom kék szalag (panlika, stužka) van. Virágot tett az asztalra. Fiatal legények szeretnek kalapjaikon virágbokréta (pinu) hordani (nosit). Kertünkben tegnap óta minden gyönyörűsík virágzik. Vetéseinkre (šatia) egész télen rossz idő járt (hoďiel). Szőleim sok fát eladnak erdejükből. Én igen szeretem a vizet és a tejet. Teheňünk kevés tejet ad. Borbátornak a legyekre megyek. Tegnap előtt (predvčera) mezőinkről a városba mentem. Munka és szorgalom tesz gazdagat. Barátom feleségül vette (vžal) húgomat. Isten kedvéhez szinlom (poručiam) lelkemet. Jó szülőimet az egész világ kiszeszert meg nem szomoritanám (ňe zarmutil by som). Szegény anyának gyermekéből is lehet nagy ember. Tavasszal minden fa virágzik, télen pedig csak meleg házakban van virág. Reggel három órakor láttam lovaiďat fáért menni az erdőbe.

32.

Pécs-**ett** voltam, bol som v Pätkosteloch.
Temesvár-**ott** lakik, byva v Temešvaru.

itt, tu, **ott,** tam.
Isten minden-**ütt** van, Boh je všade pritomný.
más-**utt** kell keresni, inde treba hledať.

Naznamka: **tt,** je prípon mestny.

33.

Testes-**tűl**, lelkes-**tűl**, s telom i s dušu.
házas-**túl** mindenes-**tűl** átköltözött, prešol s všeckym činom i s domom.

ajtos-túl kapus-túl a bárha s dvermy i s vrátamy do napádnul.
lovas-túl szekerestűl elvesz koňmy i s vozom sa stratil.

Naznamka. **Astúl, estűl,** je prípon spojovrjúci, ktorý uživa sa vždy, mesto ňeho potrebuje sa často inši spôsob vyjadrenia, k. pr.: mesto: barátostúl (aj s priatelom), može stat: barátjával egy.

34.

Semmi-**kép**, semmi-**képen**, ňijak, na žaden spôsob.
Állat-**ként** él, žije na spôsob živiera.

jós-**ként** szól, hovorí jak prorok.
gyermek-**ként** engedelmes, posluha jak dieťe.
király-**ként** parancsol, rozkazuje na spôsob krala.

Naznamka, **Kép, képen, ként** sú prípony sravnania.

35.

Ak-**kor**, vtedy.
minden-**kor**, vždy.

ősz-**kor**, v jeseňy.
tavasz-**kor**, na jar.

Naznamka, **Kor** je prípon času, k. pr.: három órakor, negyvek, (o tretej prijdem), négykor kelek, (o štvrtej stavam). Mesto ale ten prípon ňeužíva sa pri každých čas znamenajúcich slovách, ňepovieme, k. pr.: nyárkor (v lete), ale nyáron.

36.

Két óra-**ig** várakoztam, za dva hodiny som čakal.
Karpatoktól Adria-**ig**, od Tatrach až k moru Adria.

Uj év-**ig** itt maradok, až do nového roku tu zostávam.
Üdvözítőnk születése-**ig**, od narodenia Spasiteľa.

Naznamka. **Ig,** je prípon hraňici, aneb rozšiahlosti ňejakého predmetu vedla času, aneb mesta, k. pr.: egy egész holnap**ig** tartott az alkudozás (za caly mesiac trvalo vyjednavaňie). Kassától Eperjes**ig** készűl a vasut (od Košicach do Prešova robi sa železňica).

37.

Egy-**enként** járnak, po jednom hodia.
száz-**anként** hullottak el a harcban (po sto padali vo vojňe).

Naznamka. **Anként, enként,** je prípon rozdielajici.

38.

Kés, nož.
kanál, loška.
villa, vidličky.
tál, misa.
tányér, taňer.

szék, stolek.
viz, voda.
bor, vino.
sör, pivo.
tej, mleko.

Késedet az asztalra tettem. Hol van az én kanalam? Késemet mindenütt kerestem, de nem találtam. Kis gyermek kezébe nem kell adni kést és villát. Tányérod az én kezemben van. Kalapomat az asztalra tetted? (položil si?). Tollad vagy az asztalon, vagy a széken lesz (bude). Kalapomon kék szalag (pantlika, stužka) van. Virágot tett az ablakra. Fiatal legények szeretnek kalapjaikon virágbokrétát (piro) hordani (nosiť). Kertünkben tegnap óta minden gyümölcsfa virágzik. Vetéseinkre (šaťia) egész télen rosz idő járt (hodiel). Szüleim sok fát eladnak erdejökből. Én igen szeretem a vizet és a tejet. Tehenünk kevés tejet ad. Barátaimmal a hegyekre megyek. Tegnap előtt (predvčera) mezőnkről a városba mentem. Munka és szorgalom tesz gazdaggá. Barátom feleségül vette (vžal) húgomat. Isten kezeibe ajánlom (poručiam) lelkemet. Jó szülőimet az egész világ kincseiért meg nem szomoritanám (ňe zarmutil by som). Szegény anyának gyermekéből is lehet nagy ember. Tavaszszal minden fa virágzik, télen pedig csak meleg házakban van virág. Reggel három órakor láttam lovaidat fáért menni az erdőbe.

Kde sú mojo kôňe? Na luke sú tvojo kôňe, a na poli sú mojo voly. Za pät hodiny som hľedal v ľeše mojich priateloch, ale som ich ňenaleznul. Jeho kňihy na tvoj stol som položil. Tvoj syn vo vojňe po chlapsky sa spravoval. Každa luka na jar kvitňe. So synom tvojej šestry idem do Peštu, Žiak (deak) s kňihami a vojak so šabľu (kard). To je vôla (akarat) tvojej matky, žeby (hogy) po jednom sme išli (menjünk). Z dolini na hory iďeme. Na luke som bol po šeno (széna). Čnost učiňi človeka dobrym a ušilovnosť bohatym. Na žaden spôsob ňeiďem dneš do mesta, ponevač doma (itthon) mnoho roboty mám.

Naznamka. Ňektore z tych viššej predloženych príponoch berú k sebe ešte aj prípony majetku. Tote sú: **nek, nál, rá, ról, től, ért, vel.** A sice:

I.	II.	III.
nek-em, mňe.	nál-am, u mňe.	rá-m (reám), na mňe.
nek-ed, tebe.	nál-ad, u tebe.	rá-d (reád), na tebe.
nek-i, jemu, jej.	nal-a, u ňeho.	rá, (reá) ľebo rája, na ňeho.
nek-ünk, nám.	nál-unk, u nás.	rá-nk (reánk), na nás.
nek-tek, vám.	nál-atok, u vás.	rá-tok (reátok), na vás.
nek-ik, im.	nál-ok, u ňich.	rá-jok (reájok), na ňich.

IV.	V.	VI.
ról-am, zo mňe.	től-em, odo mňe.	ért-em, za, po, pre mňe
ról-ad, z tebe.	től-ed, od tebe.	ért-ed, za, po, pre tebe.
ról-a, z ňeho.	tőle, od ňeho.	ért-e, za, po, pre ňeho.
ról-unk, z nás.	től-ünk, od nás.	ért-ünk, za, po, pre nás.
ról-atok, z vás.	től-etek, od vás.	ért-etek, za, po, pre vás
ról-ok, z ňich.	től-ök, od ňich.	ért-ök, za, po, pre ňich.

VII.
vel-em, so mnu.
vel-ed, s tebu.
vel-e, s ňim.
vel-ünk, s námi.
vel-etek, s vami.
vel-ök, s ňima.

Prípon: **ben** obrati sa na benn
be „ „ „ bel
ből „ „ „ belől
hoz „ „ „ hozz
on, en, ön „ rajt, a tote posledňe berú k sebe prípony majetku. A sice:

VIII.	IX.	I.
benn-em, vo mňe.	bel-ém, do mňe.	belől-em, zo mňe.
benn-ed, v tebe.	bel-ed, do tebe.	belől-ed, z tebe.
benn-e, v ňim.	bel-e, do ňeho.	belől-e, z ňeho.
benn-ünk, v nás.	bel-ünk, do nás.	belől-ünk, z nás.
benn-etek, vo vas.	bel-etek, do vas.	belől-etek, z vas.
benn-ök, v ňich.	bel-ějtk, do ňich.	belől-ök, z ňich

XI.	XII.
honz-am, ku mňe.	rajt-am, na mňe.
honz-ad, ku tebe.	rajt-ad, na tebe.
honz-a, ku ňemu.	rajt-a, na ňim.
honz-ünk, ku nám.	rajt-unk, na nás.
honz-atok, ku vam.	rajt-atok, na vas.
honz-ějok, ku ňim.	rajt-ok, na ňich.

39.

Tavaly, prošlého roku.
ez idén, tohto roku.
teher, ťiž.
valahi, valakto, ňekto.
kölcsön, pôžičku.
szerveszért, trpel.
jöt, prišol.
haragszom, hňevám sa.
haragszol, hňevaš sa.
haragszik, hňevu sa.
vedd le, nejmi dolu.
levettem, zňial som.
meghalt, zomrel.
Könyörögj, oroduj.

Nekem holnap a városba kell mennem (ist). Könyvemet neki adtam. Nekünk tavaly több gyümölcsünk volt, mint ez idén van. Nektek is van kertetek? Nekik nincs meleg szobájok. Barátom! haragszol rám? Nem haragszom reád. Ha rossznak vagyunk (sme) az Isten is haragszik ránk. Vedd le rólam a kőpenyt. Levettem rólad a terhet. A fia értem jött. Küldök érte valakit (dakoho). Az Istenfia szenvedett és meghalt értünk. Könyörögj érettem. Ocsém tegnap hozzám jött, holnap pedig én megyek vele hozzá. Nekünk tegnap óta (od) beteg, az én hugom hozzá ment. Holnap hozzánk sok ember jő, de hozzátok igen kevés megy. Barátaink tegnap Debrecenben voltak (boli), holnap pedig Bécsbe (Viedeň) mennek (pojdu). Tanítónk hozzájok ment (šla).

Kde sú mojo kôňe? Na luke sú tvojo kôňe, a na p
ojo voly. Za pāt hodiny som hľedal v ľeše mojich p
ch, ale som ich ňenaleznul. Jeho kňihy na tvoj stol s
položil. Tvoj syn vo vojňe po chlapsky sa spravoval. K
luka na jar kvitňe. So synom tvojej šestry idem do Pe
Žiak (deak) s kňihami a vojak so šablu (kard). To je v
(akarat) tvojej matky, žeby (hogy) po jednom sme išli (
jūnk). Z dolini na hory ideme. Na luke som bol po ši
(széna). Čnost učiňi človeka dobrym a ušilovnosť bohat
Na žaden spôsob ňeidem dneš do mesta, ponevač d
(itthon) mnoho roboty mám.

Naznamka. Ňektore z tych visšej predložených pripo
berú k sebe ešte aj prípony majetku. Tote sú: **nek, nál, rá, r**
től, ért, vel. A sice:

I.	II.	III.
nek-em, mňe.	nál-am, u mňe.	rá-m (reám), na mňe.
nek-ed, tebe.	nál-ad, u tebe.	rá-d (read), na tebe.
nek-i, jemu, jej.	nal-a, u ňeho.	rá, (rea) lebo ňja, na ňi
nek-ünk, nám.	nál-unk, u nás.	rá-nk (reánk), na nás.
nek-tek, vám.	nál-atok, u vás.	rá-tok (reátok), na vá
nek-ik, im.	nál-ok, u ňich.	rá-jok (reájok), na ňich

IV.	V.	VI.
ról-am, zo mňe.	től-em, odo mňe.	ért-em, za, po, pro
ról-ad, z tebe.	től-ed, od tebe.	ért-ed, za, po, pro
ról-a, z ňeho.	tőle, od ňeho.	ért-e, za, po, pro
ról-unk, z nás.	től-ünk, od nás.	ért-ünk, za, po, pro
ról-atok, z vás.	től-etek, od vás.	ért-etek, za, po, pro
ról-ok, z ňich.	től-ök, od ňich.	ért-ök, za, po, pro

VII.
vel-em, so mnu.
vel-ed, s tebu.
vel-e, s ňim.
vel-ünk, s námi.
vel-etek, s vami.
vel-ök, s ňima.

Prípon: **ben** obrati sa na benn
be " " " bel
ből " " " belül
hoz " " " hozz
on, en, ön " " " rajt a tetp
berú k sebe prípony majetku. A sice:

VIII.	IX.	X.
benn-em, vo mňe.	bel-ém, do mňe.	belől-em, zo mňe.
benn-ed, v tebe.	bel-éd, do tebe.	belől-ed, z tebe.
benn-e, v ňim.	bel-é, do ňeho.	belől-e, z ňeho.
benn-ünk, v nás.	bel-énk, do nás.	belől-ünk, z nás.
benn-etek, vo vás.	bel-étek, do vás.	belől-etek, z vás.
benn-ök, v ňich.	bel-éjök, do ňich.	belől-ök, z ňich

XI.	XII.
hozz-ám, ku mňe.	rajt-am, na mňe.
hozz-ád, ku tebe.	rajt-ad, na tebe.
hozz-á, ku ňemu.	rajt-a, na ňim.
hozz-ánk, ku nám.	rajt-unk, na nás.
hozz-átok, ku vám.	rajt-atok, na vás.
hozz-ájok, ku ňim.	rajt-ok, na ňich.

39.

Tavaly, predešleho roku.	haragszom, hňevám sa.
ez idén, teho roku.	haragszol, hňeváš sa.
teher, trh.	haragszik, hňeva sa.
valaki, volakto, ňekto.	vedd le, zejmi dolu.
küldök, pošilam.	levettem, zňial som.
szenvedett, trpel.	meghalt, zomrel.
jött, prišol.	könyörögj, oroduj.

Nekem holnap a városba kell mennem (isť). Könyvemet neki adtam. Nekünk tavaly több gyümölcsünk volt, mint ez idén van. Nektek is van kertetek? Nekik nincs meleg szobájok. Barátom! haragszol rám? Nem haragszom reád. Ha rosszak vagyunk (sme) az Isten is haragszik ránk. Vedd le rólam a köpenyt. Levettem rólad a terhet. A fiu értem jött. Küldök érte valakit (dakeho). Az Istenfia szenvedett és meghalt értünk. Könyörögj érettem. Öcsém tegnap hozzám jött, holnap pedig én megyek vele hozzád. Nénénk tegnap óta (od) beteg, az én húgom hozzá ment. Hozzánk sok ember jő, de hozzátok igen kevés megy. Barátaink tegnap Debrecenben voltak (boli), holnap pedig Bécsbe (Viedeň) mennek (pojdu). Tanitónk hozzájok ment (išol).

Barátod ma nálam volt, de már elment (pošol) tőlem. Reggel négy órakor voltam veletek, öt órakor pedig már atyám jött hozzám. A jó ember nem mond roszat senkiről (o ňikim). Bennem van a hiba. Benned kevés (maličko) reményem (nádej) van, mert a munkát nem szereted. A te barátod ravasz ember, sok roszat mondott nálam te rólad és nálad én rólam. Nálunk voltak a gyermekek. Én ez iden még nem voltam nálatok. Tavaly voltam nálok, ez idén pedig megyek hozzátok.

40.

Záložky (névutók, pospositiones).

To jest: samostatne slova, ktore za menama stoja, ale s ňyma ňebyvaju vjedno spojene. Tote sú:

Na otazku: kam? hova?	Na otazku: kde? — hol?	Na otazku: z kadzi? odkaľ? — honnan?
alá, pod.	alatt, pod.	alól, ňižše (po pod).
elé, pred.	előtt, pred.	elől, pred.
fölé, nad.	fölött, nad.	fölől, z vrchu, od
köré, v okolo.	körött, v kolo.	körül, z okola.
közé, medzi.	között, medzi.	közül, z po medzi.
mellé, k (dačemu).	mellett, pri.	mellől, od (dačeho).
mögé, za.	mögött, za.	mögől, po za (dačeho).
felé, proti.	felől, višše.	
hegyé, na (vrch).	hegyett, na (vrchu).	
együvé, spolu (vjedno).		

által, skrz.	közepett, medzi (v stredku).	óta, olta, od času.
ellen, proti.	miatt, pre.	szerint, podla.
gyanánt, na spôsob.	múlva, po (čase).	után, za.
helyett, na mesto.	nélkül, bez.	végett, pre.
iránt, straňiva.		

Naznamka. Tote záložky kladu sa za čiste koreňne mena a ňežadaju potažne prípony, k. pr.:

Ágy alá. Szék alatt. Kert alól. Biró elé. Ház előtt. Ellenség (ňepriaťel) elől. Mások fölé (nad druhe). Mindenek fölött. Onnan fölől (z tamadz, odťiaľ z hory). Ég felé. Kert felől. Hegyek mögől kel (vychadza) a nap. Szorgalom által

lett (zostal) gazdaggá. Ár (priplava) ellen úszni (plivať) nem lehet. Egyiptomban fekete bikát tiszteltek (uctiľi) isten gyanánt. Könyv helyett tollat vett. Fia iránt beszéltem vele. Ne menj (idz) rosz társak (tovariš) közzé. Duna mellett sok nagy város van. Ajtó mögött áll a seprő (metla). Restség (leňivosť) miatt nem tud semmit (ňič ňezna). Két év mulva katona leszek (buďem). Vásár óta beteg vagyok. Munka után édes a nyugalom. Gond nélkül élni nem lehet. A királyi hír szerint hozzánk jö. Tapasztalás (skušenosť) végett külföldre (cudzy kraj) ment. Jobb a föld alatt békével (s pokojom) aludni (spať) mint becsület (poctivosť) nélkül a földön élni. A nemes (šlehetna) lélek még ellenségei iránt is igazságos. Nyáron sok ember fürdöt (kupeľ), használ tisztaság végett. Rosz társak között a jó is elromlik (zahubi sa). Barátaim közül csak egyet láttam. Két év óta nem volt nálunk. Három nap mulva megyek a fürdőbe.

41.

Alól, ňižej.	át, által, cez, prez.
fölül, viššej.	keresztül, cez, prez.
kívül, z vonka.	innen, z tej strany.
belül, z dnuka (mutra).	túl, z druhej strany.

Naznamka. 1. Tote záložky žadaju ku menu, za ktorym stoja, pripon **n, on, en, ön,** k. pr.: hazon alól (ňižej domu); házon kívül (zvonku domu); Dunan innen (z tej strany Dunaja); hegyen túl (z druhej strany hory) a t. d.

2. Képest (podla); közel (blizko), žadaju pripon: **hoz, hez, höz,** k. pr.: gyenge eröm höz képest (podla mojej maličkej moci); lakasom hoz közel (blizko mojeho biraňia) a t. d.

3. Fogva, fogvást (podla, následkom) ked dajaky nástroj, aneb priňinu znači, žada pripon **nál, nél,** k. pr.: hajanál fogva hurcolta ót a földön (za vlasy ho vlačil po zemi); allításnál fogva (podla jeho ujistoraňia); ennél fogva (následkom toho); — ked ale čas, aneb oddalnosť znači vtedy žada pripon **tól, től,** k. pr.: ugy könyptől fogva (od jedneho mesaca); Pesttől fogva Vácig (od Pešťu až po Vacov) a t. d.

od ma nálam volt, de már elment (pošol) tőlem. D
gy órakor voltam veletek, öt órakor pedig már
zzám. A jó ember nem mond roszat senkiről (o
n van a hiba. Benned kevés (maličko) r
van, mert a munkát nem szereted. A te
ember, sok roszat mondott nálam te
lam. Nálunk voltak a gyermekek. Én ez idem
oltam nálatok. Tavaly voltam nálok, ez idén
k hozzátok.

40.

Záložky (névutók, pospositiones).

To jest: samostatne slova, ktore za menama stoja, ale s ňima
byvaju vjedno spojene. Tote su:

Na otázku: kam? hova?	Na otázku: kde? hol?	Na otázku: z kadiaľ? odkaľ? — honnan?
alá, pod.	alatt, pod.	alól, fiziše (po p
elé, pred.	előtt, pred.	elől, pred.
fölé, nad.	fölött, nad.	fölől, z vrchu,
köré, v okolo.	körött, v kolo.	körül, z okolo
közé, medzi.	között, medzi.	körül, z po
mellé, k (dačemu).	mellett, pri.	mellől, od (dačemu)
mögé, za.	mögött, za.	mögől, po za (dačemu)
felé, proti.	felől, višše.	
hegyé, na (vrch).	hegyett, na (vrchu).	
együvé, spolu (vjedno).		
	közepett, medzi (v stredku).	óta, olta, od čas
	miatt, pre.	szerint, podľa
	múlva, po (čase).	után, za.
	nélkül, bez.	végett, pre

által, skrz.		
ellen, proti.		
gyanánt, na spôsob.		
helyett, na mesto.		
iránt, strativa.		

Naznamka. Tote záložky kladu sa za čiste korešni
ňedadaju potažne prípony, k. pr.:

Ágy alá. Szék alatt. Kert alól. Biró elé. Hír
Ellenség (ňepriatel) elől. Mások fölé (nad druhe). Mind
fölött. Onnan fölől (z tamadz, odtial z hory). Ég föld.
fölől. Hegyek mögől kel (vychadza) a nap. Szorgalom

lett (zostal) gazdaggá. Ár (priplava) ellen úszni (plivať) nem lehet. Egyiptomban fekete bikát tiszteltek (uctili) isten gyanánt. Könyv helyett tollat vett. Fia iránt beszéltem vele. Ne menj (idz) rosz társak (tovariš) közzé. Duna mellett sok nagy város van. Ajtó mögött áll a seprő (metla). Restség (leňivosť) miatt nem tud semmit (ňič ňezna). Két év mulva katona leszek (buďem). Vásár óta beteg vagyok. Munka után édes a nyugalom. Gond nélkül élni nem lehet. A király hir szerint hozzánk jő. Tapasztalás (skušenosť) végett külföldre (cudzy kraj) ment. Jobb a föld alatt békével (s pokojom) aludni (spať) mint becsület (poctivosť) nélkül a földön élni. A nemes (šlehetna) lélek még ellenségei iránt is igazságos. Nyáron sok ember fürdőt (kupeľ), használ tisztaság végett. Rosz társak között a jó is elromlik (zahubi sa). Barátaim közül csak egyet láttam. Két év óta nem volt nálunk. Három nap mulva megyek a fürdőbe.

41.

Alúl, ňižej.	át, által, cez, prez.
fölűl, viššej;	keresztül, cez, prez.
kivűl, z vonka.	innen, z tej strany.
belűl, z dnuka (znutra).	túl, z druhej strany.

Naznamka. 1. Tote záložky žadaju ku menu, za ktorym stoja, prípon **n, on, en, ön,** k. pr.: haz o n alúl (ňižej domu); ház o n kivűl (zvonku domu); Duná**n** innen (z tej strany Dunaja); hegy e n túl (z druhej strany hory) a t. d.

2. Képest (podla); közel (blizko), žadaju prípon: **hoz, hez, höz,** k. pr.: gyenge eröm h ö z képest (podla mojej maličkej moci); lakásom h o z közel (blizko mojeho bivaňia) a t. d.

3. Fogva, fogvást (podla, následkom) ked dajaky nástroj, aneb pričinu značí, zada prípon **nál, nél,** k. pr.: haj á n á l fogva hurcolta öt a földön (za vlasy ho vlačil po zemi); állítás á n á l fogva (podla jeho ujistovaňia); en n é l fogva (následkom toho); — ked ale čas, aneb oddalnosť značí vtedy žada prípon **tól, től,** k. pr.: egy hónap t ó l fogva (od jedneho mesaca); Pest t ő l fogva Vácig (od Peštu až po Vacov) a t. d.

4. Nézve, nézvést (ohľadom na) žada prípon **ra, re,** k. pr.: Nagyságára, szinére nézve (ohľadom na jeho velikosť, na jeho barvu) a t. d.

5. Távol, tova (daleko) žada prípon **tól, től,** k. pr.: szülőitől távol van (od rodičoch svojich daleko je).

6. Együtt (vjedno, spolu) žada prípon **val, vel,** k. pr.: barátjával együtt elment (so svojim priatelom v jedno odešol).

Kertünkön alúl van egy kis ház. Házán fölül van még erdeje is. Városokon kivül terjednek (rozširuju sa) a mezők. A Dunán át ment. A réten keresztül szaladt (prebehnul). Siron innen (z tej strany hrobu), nincs boldogság. Tiszán innen és Tiszán túl magyarok laknak. Erejéhez képest vitézül harczolt. Igéretéhez képest (podľa jeho obecaňia) adott nekem száz forintot. Sok oknál fogva itthon maradtam (doma som zostal). Termetére (zrost) nézve alacsony (ňizky). Testvéreim- és rokonaimtól távol élek, ezért mély bánat (lutosť) epeszti (súžuje) szivemet. Tegnap az iskolában együtt voltunk.

42.

Záložky s priponami majetku.

alá-m, pod mňe.	alatt-am, pod mnu.	alól-am, po pod mňe.
alá-d, pod tebe.	alatt-ad, pod tebu.	alól-ad, po pod tebe.
alá-ja, pod ňeho.	alatt-a, pod ňim.	alól-a, po pod ňeho.
alá-nk, pod nás.	alatt-unk, pod námi.	alól-unk, po pod nás.
alá-tok, pod vás.	alatt-atok, pod vámi.	alól-atok, po pod vás.
alá-jok, pod ňich.	alatt-ok, pod ňima.	alól-ok, po pod ňich.
elé-m, pred mňe.	előtt-em, predomnu.	elől-em, po pred mňe.
elé-d, pred tebe.	előtt-ed, pred tebu.	elől-ed, po pred tebe.
elé-je, pred ňeho.	előtt-e, pred ňim.	elől-e, po pred ňeho.
elé-nk, pred nás.	előtt-ünk, pred námi.	elől-ünk, po pred nás.
elé-tek, pred vás.	előtt-etek, pred vámi.	elől-etek, po pred vás.
elé-jök, pred ňich.	előtt-ök, pred ňima.	elől-ök, po pred ňich.

fölé-m, nado mňe.	fölött-em, nado mnu.	fölöl-em, z nado mňe.
fölé-d, nad tebe.	fölött-ed, nad tebu.	fölöl-ed, z nad tebe.
fölé-je, nad ňeho.	fölött-e, nad ňim.	fölöl-e, z nad ňeho.
fölé-nk, nad nás.	fölött-ünk, nad námi.	fölöl-ünk, z nad nás.
fölé-tek, nad vás.	fölött-etek, nad vámi.	fölöl-etek, z nad vás.
fölé-jök, nad ňich.	fölött-ök, nad ňima.	fölöl-ök, z nad ňich.
körü-m, v okolo mňe.	körött-em, kolo mňe.	körül-em, z okolo mňe
körü-d, „ tebe.	körött-ed, „ tebe.	körül-ed, „ tebe.
körü-je, „ ňeho.	körött-e, „ ňeho.	körül-e, „ ňeho.
körü-nk, „ nás.	körött-ünk, „ nás.	körül-ünk, „ nás.
körü-tök, „ vás.	körött-etek, „ vás.	körül-etek, „ vás.
körü-jök, „ ňich.	körött-ök, „ ňich.	körül-ök, „ ňich.
— —	között-em, medzi mnu	— —
— —	között-ed, „ tebu.	— —
köze, medzi daco.	közötte, „ ňim.	közöl, z po medzi.
köze-nk, medzi nás.	között-ünk, „ námi.	közöl-ünk, „ nás.
köze-tek, „ vás.	között-etek, „ vámi.	közöl-etek, „ vás.
köze-jök, „ ňich.	között-ök, „ ňima.	közöl-ök, „ ňich.

mesto: közöttem a t. d. sa uživa aj: köztem a t. d.

mellé-m, ku, vedla mňe	mellett-em, pri mňe.	mellől-em, odo mňe.
mellé-d, „ tebe.	mellett-ed, „ tebe.	mellől-ed, „ tebe.
mellé-je, „ ňemu.	mellett-e, „ ňim.	mellől-e, „ ňeho.
mellé-nk, „ nám.	mellett-ünk, „ nás.	mellől-ünk, „ nás.
mellé-tek, „ vám.	mellett-etek, „ vás.	mellől-etek, „ vás.
mellé-jök, „ ňim.	mellett-ök, „ ňich.	mellől-ök, „ ňich.
mögö-m, za mňe.	mögött-em, za mnu.	mögöl-em, po za mňe
mögö-d, „ tebe.	mögött-ed, „ tebu.	mögöl-ed, „ tebe.
mögé, „ ňeho.	mögött-e, „ ňim.	mögöl-e, „ ňeho.
mögé-nk, „ nás.	mögött-ünk „ námi.	mögöl-ünk, „ nás.
mögé-tek, „ vás.	mögött-etek „ vámi.	mögöl-etek, „ vás.
mögé-jök, „ ňich.	mögött-ök, „ ňima.	mögöl-ök, „ ňich.
fölé-m, proti mňe.	— —	fölöl-em, o mňe.
fölé-d, „ tebe.	— —	fölöl-ed, „ tebe.
fölé-je, „ ňeho.	— —	fölöl-e, „ ňeho.
fölé-nk, „ nás.	— —	fölöl-ünk, „ nás.
fölé-tek, „ vás.	— —	fölöl-etek, „ vás.
fölé-jök, „ ňich.	— —	fölöl-ök, „ ňich.

4. Nézve, nézvést (ohladom na) žada prípon **ra, re**, k. p.: Nagyságára, színére nézve (ohladom na jeho veľkosť, na farbu) a t. d.

5. Távol, tova (daleko) žada prípon **tól, től**, k. p.: mily távol van (od rodičoch svojich daleko je).

6. Együtt (vjedno, spolu) žada prípon **val, vel**, k. p.: barátjával együtt elment (so svojim priatelom v jedno odišiel).

Kertünkön alúl van egy kis ház. Házán fölül van [illegible] erdeje is. Városokon kivül terjednek (rozširujú sa) a [illegible] A Dunán át ment. A réten keresztül szaladt (prebehol). Siron innen (z tej strany hrobu), nincs boldogság. [illegible] innen és Tiszán túl magyarok laknak. Erejéhez képest [illegible] tézül harczolt. Igéretéhez képest (podľa jeho obecnáho [illegible]) nekem száz forintot. Sok oknál fogva itthon maradtam (doma som zostal). Termetére (zrost) nézve alacsony [illegible]. Testvéreim- és rokonaimtól távol élek, ezért néky [illegible] (lutosť) epeszti (súžuje) szivemet. Tegnap az iskolá[illegible] együtt voltunk.

42.

Záložky s priponami majetku

alá-m, pod mňe.	alatt-am, pod mnu.	alól-am, po [illegible]
alá-d, pod tebe.	alatt-ad, pod tebu.	alól-ad, po [illegible]
alá-ja, pod ňeho.	alatt-a, pod ňim.	alól-a, po [illegible]
alá-nk, pod nás.	alatt-unk, pod námi.	alól-unk, po [illegible]
alá-tok, pod vás.	alatt-atok, pod vámi.	alól-atok, po [illegible]
alá-jok, pod ňich.	alatt-ok, pod ňima.	alól-ok, po [illegible]
elé-m, pred mňe.	elött-em, pred mnou.	elől-em, po [illegible]
elé-d, pred tebe.	elött-ed, pred tebu.	elől-ed, po [illegible]
elé-je, pred ňeho.	elött-e, pred ňim.	elől-e, po [illegible]
elé-nk, pred nás.	elött-ünk, pred námi.	elől-ünk, po [illegible]
elé-tek, pred vás.	elött-etek, pred vámi.	elől-etek, po [illegible]
elé-jök, pred ňich.	elött-ök, pred ňima.	elől-ök, po [illegible]

fölé-m, nado mňe.	fölött-em, nado mnu.	fölöl-em, z nado mňe.
fölé-d, nad tebe.	fölött-ed, nad tebu.	fölöl-ed, z nad tebe.
fölé-je, nad ňeho.	fölött-e, nad ňim.	fölöl-e, z nad ňeho.
fölé-nk, nad nás.	fölött-ünk, nad námi.	fölöl-ünk, z nad nás.
fölé-tek, nad vás.	fölött-etek, nad vámi.	fölöl-etek, z nad vás.
fölé-jök, nad ňich.	fölött-ök, nad ňima.	fölöl-ök, z nad ňich.
köré-m, v okolo mňe.	körött-em, kolo mňe.	köröl-em, z okolo mňe
köré-d, „ tebe.	körött-ed, „ tebe.	köröl-ed, „ tebe.
köré-je, „ ňeho.	körött-e, „ ňeho.	köröl-e, „ ňeho.
köré-nk, „ nás.	körött-ünk, „ nás.	köröl-ünk, „ nás.
köré-tek, „ vás.	körött-etek, „ vás.	köröl-etek, „ vás.
köré-jök, „ ňich.	körött-ök, „ ňich.	köröl-ök, „ ňich.
— —	között-em, medzi mnu	— —
— —	között-ed, „ tebu.	— —
közé, medzi dačo.	közötte, „ ňim.	közöl, z po medzi.
közé-nk, medzi nás.	között-ünk, „ námi.	közöl-ünk, „ nás.
közé-tek, „ vás.	között-etek, „ vámi.	közöl-etek, „ vás.
közé-jök, „ ňich.	között-ök, „ ňima.	közöl-ök, „ ňich.

mesto: közöttem a t. d. sa uživa aj: köztem a t. d.

mellé-m, ku, vedľa mňe	mellett-em, pri mňe.	mellől-em, odo mňe.
mellé-d, „ tebe.	mellett-ed, „ tebe.	mellől-ed, „ tebe.
mellé-jé, „ ňemu.	mellett-e, „ ňim.	mellől-e, „ ňeho.
mellé-nk, „ nám.	mellett-ünk, „ nás.	mellől-ünk, „ nás.
mellé-tek, „ vám.	mellett-etek, „ vás.	mellől-etek, „ vás.
mellé-jök, „ ňim.	mellett-ök, „ ňich.	mellől-ök, „ ňich.
mögé-m, za mňe.	mögött-em, za mnu.	mögöl-em, po za mňe
mögé-d, „ tebe.	mögött-ed, „ tebu.	mögöl-ed, „ tebe.
mögé, „ ňeho.	mögött-e, „ ňim.	mögöl-e, „ ňeho.
mögé-nk, „ nás.	mögött-ünk „ námi.	mögöl-ünk, „ nás.
mögé-tek, „ vás.	mögött-etek „ vámi.	mögöl-etek, „ vás.
mögé-jök, „ ňich.	mögött-ük, „ ňima.	mögöl-ök, „ ňich.
felé-m, proti mňe.	— —	felől-em, o mňe.
felé-d, „ tebe.	— —	felől-ed, „ tebe.
felé-je, „ ňeho.	— —	felől-e, „ ňeho.
felé-nk, „ nás.	— —	felől-ünk, „ nás.
felé-tek, „ vás.	— —	felől-etek, „ vás.
felé-jök, „ ňich.	— —	felől-ök, „ ňich.

Által-am,	által-ad,	által-a,	által-unk,	által-atok,	által-ok.
skrz mňe,	„ tebe,	„ ňeho,	„ nás,	„ vás,	„ ňich.
ellen-em,	ellen-ed,	ellen-e,	ellen-ünk,	ellen-etek,	ellen-ök.
proti mňe,	„ tebe,	„ ňemu,	„ nás,	„ vás,	„ ňich.
helyett-em	helyett-ed,	helyett-e,	helyett-ünk,	helyett-etek,	helyett-ök.
mesto mňe,	„ tebe,	„ ňeho,	„ nás,	„ vás,	„ ňich.
iránt-am,	iránt-ad,	iránt-a,	iránt-unk,	iránt-atok,	iránt-ok.
na proti mňe,	„ tebe,	„ ňemu,	„ nám,	„ vám,	„ ňima.
miatt-am,	miatt-ad,	miatt-a,	miatt-unk,	miatt-atok,	miatt-ok.
pre mňe,	„ tebe,	„ ňeho,	„ nás,	„ vás,	„ ňich.
nélkül-em,	nélkül-ed,	nélkül-e,	nélkül-ünk,	nélkül-etek,	nélkül-ök.
bez mňe,	„ tebe,	„ ňeho,	„ nás,	„ vás,	„ ňich.
szerint-em,	szerint-ed,	szerint-e,	szerint-ünk,	szerint-etek,	szerint-ök.
vedla mňe,	„ tebe,	„ ňeho,	„ nás,	„ vás,	„ ňich.
után-am,	után-ad,	után-a,	után-unk,	után-atok,	után-ok.
za mnu,	„ tebu,	„ ňim,	„ námi,	„ vámi,	„ ňima.
végett-em,	végett-ed,	végett-e,	végett-ünk,	végett-etek,	végett-ök.
pre mňe,	„ tebe,	„ ňeho,	„ nás,	„ vás,	„ ňich.
kivül-em,	kivül-ed,	kivül-e,	kivül-ünk,	kivül-etek,	kivül-ök.
okrem mňe,	„ tebe,	„ ňeho,	„ nás,	„ vás,	„ ňich.

Naznamka. 1. Záložky: alá, elé, fölé, közé, mellé, hegyé, mögé v tretej osobe jednotného počtu dvojakym spôsobom možu sa užívat, jakožto: alá, abo: alá-ja; elé, abo: elé-je a t. d. Ale s **ja, je** lem vtedy sa užívaju, ked meno — za ktorym stoja — ma prípon **nak, nek.** K. pr.: A sokaság pálma és olajfa ágakkal jött Jézus elé, abó: Jézus n a k eléje. (Množstvi s palmovyma a s olejovyma ratolestmi išlo pred Ježiša).

2. Ňekedy k vekšej važnosti záložkom sa predloži osobňe zámeno **én, te, ő** 'k. pr.: én mellettem, te melletted, ő mellette; tak jako: én nekem, te neked, ő neki a t. d.

43.

Zámena (névmások, pronomina).

Osobna zámena (személyes névmások).

Pláj osobnych zámen (személyes névmások esetei).

Jednotny počet.

1-a osoba:	2-a osoba:	3-a osoba:
1. én, ja.	te, ty.	ő, on.
2. enyém, moj.	tied, troj.	övé, jeho.
3. nekem, mňe.	neked, tebe.	neki, jemu.
4. engem, engemet, mňa.	téged, tebe. / tegedet, teba.	őt, ňu. / őtet, ňo.

Množny počet.

1. mi, mink, my.	ti, tik, vy.	ők, oni.
2. miénk, naš.	tiétek, vaš.	övék, jejich.
3. nekünk, nám.	nektek, vám.	nekik, im.
4. minket, bennünket, nás.	titeket, beneteket, vás.	őket, ich.

Én nem szeretem a rosz társakat. Ez a könyv az enyém. Isten adott nekem egészséget. Szülőim szeretnek engemet. Mi elmegyünk holnap az iskolába. Ez a kert a miénk. Attól hozta nekünk a jó hirt. Bennünket mindenütt szívesen (vlješe) fogadtak (prijali). Tied ez a ruha? Neked is adok kenyeret és tejet. A tanitó ur keres (hleda) téged(et). Ti nem jártok (chodíte) a templomba. Ha jók lesztek (bydete), szülőitek szeretni fognak (milovat budu), titeket (pseb) a városból. Tegnap a réten láttam őt. Ők is eljöttek (prišli) hozzánk. Ez a ház az övék. Vásznat (platno) hozott nekik. Régen (davno) nem láttam őket.

Polož (tedd) na stol moju knižku. So mnu prišol tvoj učitel. U nás bol (volt) jeho otec. Nám o tym (arról) ňikto

Által-am, által-ad, által-a, által-unk, által-atok,
skrz mňe, „ tebe, „ ňeho, „ nás, „ vás,
ellen-em, ellen-ed, ellen-e, ellen-ünk, ellen-etek,
proti mňe, „ tebe, „ ňemu, „ nás, „ vás,
helyett-em helyett-ed, helyett-e, helyett-ünk, helyett-etek,
mesto mňe, „ tebe, „ ňeho, „ nás, „ vás,
iránt-am, iránt-ad, iránt-a, iránt-unk, iránt-atok,
na proti mňe, „ tebe, „ ňemu, „ nám, „ vám,
miatt-am, miatt-ad, miatt-a, miatt-unk, miatt-atok,
pre mňe, „ tebe, „ ňeho, „ nás, „ vás,
nélkül-em, nélkül-ed, nélkül-e, nélkül-ünk, nélkül-etek,
bez mňe, „ tebe, „ ňeho, „ nás, „ vás,
szerint-em, szerint-ed, szerint-e, szerint-ünk, szerint-etek,
vedľa mňe, „ tebe, „ ňeho, „ nás, „ vás,
után-am, után-ad, után-a, után-unk, után-atok,
za mnu, „ tebu, „ ňim, „ námi, „ vámi,
végett-em, végett-ed, végett-e, végett-ünk, végett-etek,
pre mňe, „ tebe, „ ňeho, „ nás, „ vás,
kivül-em, kivül-ed, kivül-e, kivül-ünk, kivül-etek,
okrem mňe, „ tebe, „ ňeho, „ nás, „ vás,

Naznamka. 1. Založky: alá, elé, fölé, közé, mellé, [illegible]
mňgé v tretej osobe jednotného počtu dvojakým spôsobom [illegible]
užívat, jakožto: alá, abo: alá-ja; elé, abo: elé-je a t. d. Ale [illegible]
lem vtedy sa užívaju, ked meno — za ktorým stoja — [illegible]
nak, nek. K. pr.: A sokaság pálma és olajfa ágakkal jött [illegible]
elé, abó: Jézusnak eléje. (Množtví s palmovýma a s olejovýma [illegible]
tolestmi išlo pred Ježiša).

2. Ňekedy k vekšej važnosti založkom sa predlaší osobné [illegible]
meno **én, te, ő** k. pr.: én mellettem, te melletted, ő mellette [illegible]
jako: én nekem, te neked, ő neki a t. d.

43.

Zámena (névmások, pronomina).

Osobne zámena (személyes névmások).

Pády osobnych zámen (személyes névmások esetei).

Jednotny počet.

1-a osoba:	2-a osoba:	3-a osoba:
1. én, ja.	te, ty.	ő, on.
2. enyém, moj.	tiéd, tvoj.	övé, jeho.
3. nekem, mňe.	neked, tebe.	neki, jemu.
4. { engem, engemet, } mňa.	{ téged, tégedet, } teba.	{ őt, őtet, } ho.

Množny počet.

1. { mi, mink, } my.	{ ti, tik, } vy.	ők, oňi.
2. miénk, náš.	tietek, váš.	övék, jejich.
3. nekünk, nám.	nektek, vám.	nekik, im.
4. { minket, bennünket, } nás.	{ titeket, benneteket, } vás.	őket, ich.

Én nem szeretem a rosz társakat. Ez a könyv az enyém. Isten adott nekem egészséget. Szülőim szeretnek engemet. Mi elmegyünk holnap az iskolába. Ez a kert a miénk. Atyád hozta nekünk a jó hirt. Bennünket mindenütt szivesen (vďečňe) fogadtak (prijaľi). Tied ez a ruha? Neked is adok kenyeret és tejet. A tanitó ur keres (hľeda) tégedet. Ti nem jártok (choďiťe) a templomba. Ha jók lesztek (buďeťe), szülőitek szeretni fognak (milovat budu), titeket. Ő nincs itt. Ez a kés az övé. Neki is hozok valamit (nečo) a városból. Tegnap a réten láttam őt. Ők is eljönnek (prijdu) hozzánk. Ez a ház az övék. Vásznat (platno) hozott nekik. Régen (davno) nem láttam őket.

Polož (tedd) na stol moju kňižku. So mnu prišol tvoj učitel. U nás bol (volt) jeho otec. Nám o tym (arról) ňikto

ňehovoril (szólt). Všecku moju ufnosť (remény) v tebe základam (helyezem). Po mňa poslal (küldött) tvoj brat. Boh buďiž (legyen) s vámi. Od nás pital (kért) chlieba a vody. O mňa a o teba veľo zlého hovoril. Prišol ku ňej a pozdravil (üdvözölte) ju.

44.

Nekem volt, ja mal.
neked volt, ty mal.
neki volt, on mal.
nekünk volt, my sme mali.
nektek volt, vy ste mali.
nekik volt, oňi mali.
nekem nincs, ja ňemám.
nekünk nincs, my ňemáme.
se — sem, aňi — aňi.
nekem van lovam, ja mám kôňa.
neked volt könyved, ty mal kňižku.
neki nincs háza, on ňema dôm.
nekünk nincs kertünk, my ňemáme záhradu.
nekem vannak barátaim, ja mám priaťele.
nektek voltak gyermekeitek, vy mali ďitky.
nekik nincsenek ökreik, oňi ňemáju vôly.
vendég, hosť.

Naznamka. Pri **van, nincs** stoji hlávne meno vždy s príponami majetku, k. pr.: van ház**am** (mám dôm); van kés**ed** (máš nož); van lov**a** (ma koňa); nincs jó barát**om** (ňemám dobrého priaťela); nincs dolg**od** (ňemáš roboty); nincs toll**a** (ňema pirko); nekünk volt lov**unk** (my sme mali koňa); nekik voltak ház**aik** (oňi mali domy); nekem nincsenek könyv**eim** (ja ňemám kňižky); nekünk nincsenek vendég**eink** (my ňemáme hoste) a t. d.

Neked nincs sem házad, sem kerted. Nekünk szép lovaink vannak. Atyámnak tavaly tôbb pénze volt, mint ez idén (teho roku). Nekem mult vásárkor szép szerencsém volt. Neked tegnap kedves vendéged volt. Nekünk nincsenek sem szántóföldjeink (rôľe) sem rétjeink, de jó barátaink mindig voltak: mert jók és erényesek voltunk (sme boli). Nekünk a falun szép házaink vannak, de nektek a városban még szebb házaitok vannak. Nekünk nincsenek jó lovaink. Nektek ma nincsenek vendégeitek. Nekünk sincsenek (aňi my ňemáme). Kertünkben tavaly sok gyümölcsünk volt, ez idén kevesebb van.

45.

árpa, jarec, ječmen.
búza, pšenica.
rozs, žito.
gabona, žito, zboňie.
zab, oves.
kukorica, tengeri, kukurica.
burgonya, grula, komper.
borsó, hrach.
vetés, šatie.
vetni, šať.
vetettem, šal som.
vetett, on šal.
terem, roďi sa.
termett, úroďilo sa.
termékeny, úrodny.

Nekünk ez idén tôbb árpánk volt, mint tavaly. Szom
széďunknak tôbb búzája van, mint tinektek. Nálatok nehán
embernek van gabonája, nehánynak nincs. Nektek soha sem
lesz pénzetek, mert restek vagytok. A szegény ember ház
ban gyakran tôbb boldogság van, mint a gazdagéban. H
lakik (bývá) barátod? Barátom a pesti utczában egy sz
házban lakik. Jó ember szivében öröm és megelégedés lak
Harmadéve rosz termésünk (úroda) volt, mert búzánk
rozsunk nem termett, árpánk és zabunk pedig igen ke
termett. Nektek is termett borsótok? Borsónk nem terme
mert atyám nem is vetett borsót; hanem sok kukuriczánk
burgonyánk termett. A ló szereti a zabot. Őszszel vetett
hat köböl búzát, négy köböl rozsot, tavaszszal pedig kile
köböl árpát. A tavalyi (tamteho ročny) burgonya nem v
olyan nagy, mint a harmadévi. Itt a vetés ideje. Ez
hála Istennek (dekudz Bohu) igen termékeny. Öcsém föl
igen termékenyek; de az én rétem a legtermékenyebb. N
tek ez idén sem árpátok, sem zabotok nem volt, de bur
nyátok szépen termett.

46.

Zvratne zámeno (visszatérő névmás).

Magam, enmagam, ja sám.
magad, tenmagad, ty sám.
maga, önmaga, on sám.
magunk, minmagunk, my sám
magatok, tinmagatok, vy sám
maguk, önmaguk, oňi sami.

ňehovoril (szólt). Všecku moju ufnosť (remény) v teb
kladam (helyezem). Po mňa poslal (küldött) tvoj hos
buďiž (legyen) s vámi. Od nás pital (kért) chliešťa
O mňa a o teba veľo zlého hovoril. Prišol ku ňej a po
(üdvözölte) ju.

44.

Nekem volt, ja mal.
neked volt, ty mal.
neki volt, on mal.
nekünk volt, my sme mali.
nektek volt, vy ste mali.
nekik volt, oňi mali.
nekem nincs, ja ňemám.
nekünk nincs, my ňemáme.
se — sem, aňi — aňi.
nekem van lovam, ja mám kóňa.
neked volt könyved, ty mal kňižku.

neki nincs háza, on ňema
nekünk nincs kertünk, my
zahradu.
nekem vannak barátaim,
priatele.
nektek voltak gyermekei
mali ďitky.
nekik nincsenek ökreik,
máju vóly.
vendég, host.

Naznamka. Pri **van, nincs** stoji hlávne mieno
ponami majetku, k. pr.: van **házam** (mám dóm); van
nož); van lo**va** (ma koňa); nincs jó barát**om** (ňemám
ťela); nincs dolg**od** (ňemaš roboty); nincs tol**la** (ňema
volt lo**vunk** (my sme mali koňa); nekik voltak ha**zaik**
domy); nekem nincsenek könyv**eim** (ja ňemám
nincsenek vendég**eink** (my ňemáme hoste) a t. d.

Neked nincs sem házad, sem kerted. Nekünk
vaink vannak. Atyámnak tavaly több pénze volt
idén (teho roku). Nekem mult vásárkor szép szerszám
Neked tegnap kedves vendéged volt. Nekünk nincs
szántóföldjeink (róle) sem rétjeink, de jó barátaink
voltak: mert jók és erényesek voltunk (sme boli).
a falun szép házaink vannak, de nektek a városban
házaitok vannak. Nekünk nincsenek jó lovaink.
nincsenek vendégeitek. Nekünk sincsenek (aňi my
Kertünkben tavaly sok gyümölcsünk volt, ez idén
sebb van.

45.

Árpa, járec, ječmen.
búza, pšeňica.
rozs, žito.
gabona, žito, zbožie.
zab, oves.
kukoricza, tengeri, kukurica.
burgonya, grula, komper.

borsó, hrach.
vetés, šatie.
vetni, šať.
vetettem, šal som.
vetett, on šal.
terem, rodi sa.
termett, úrodilo sa.
termékeny, úrodny.

Nekünk ez idén több árpánk volt, mint tavaly. Szomszédunknak több búzája van, mint tinektek. Nálatok nehány embernek van gabonája, nehánynak nincs. Nektek soha sem lesz pénzetek, mert restek vagytok. A szegény ember házában gyakran több boldogság van, mint a gazdagéban. Hol lakik (byva) barátod? Barátom a pesti utczában egy szép házban lakik. Jó ember szivében öröm és megelégedés lakik. Harmadéve rosz termésünk (úroda) volt, mert búzánk és rozsunk nem termett, árpánk és zabunk pedig igen kevés termett. Nektek is termett borsótok? Borsónk nem termett, mert atyám nem is vetett borsót; hanem sok kukuriczánk és burgonyánk termett. A ló szereti a zabot. Őszszel vetettem hat köböl búzát, négy köböl rozsot, tavaszszal pedig kilencz köböl árpát. A tavalyi (tamteho ročny) burgonya nem volt olyan nagy, mint a harmadévi. Itt a vetés ideje. Ez év, hála Istennek (ďekudz Bohu) igen termékeny. Öcsém földjei igen termékenyek; de az én rétem a legtermékenyebb. Nektek ez idén sem árpátok, sem zabotok nem volt, de burgonyátok szépen termett.

46.

Zvratne zámeno (visszatérő névmás).

Magam, enmagam, ja sám.
magad, tenmagad, ty sám.
maga, önmaga, on sám.

magunk, minmagunk, my sami.
magatok, tinmagatok, vy sami.
maguk, önmaguk, oňi sami.

CSIC

Naznamka. 1. Tote zámena krem prípona množného počtu **k**, a krem príponu stupnoveho **bb**, všecke jine prípony men možu prijat, k. pr.: magam-**é** (mojo vlastne); magam-**nak** (mňe samemu); magam-**tól** (odo mňe sameho); magam-**ért** (pre mňe sameho) a t. d.

2. Kdiž za tym zámenom majetek nasleduje, ten vždy v treťej osobe majetkovej stoji, k. pr.: magam könyv**e** (moja vlastna kňižka); magunk könyv**ei** (našo vlastne kňižky) a t. d.

Magam voltam a szobában, midőn a fiu hozzám jött. Reggel hideg vizzel megmostam magamat. (úmil som sa). Tanitónk sok szépet mondott rólad, ő maga mondta (hovoril), hogy te vagy (si) a legszorgalmasabb tanitványa. Magunk voltunk az erdőben fáért. Magatok is látjátok (vidiťe), hogy (že) nehéz élni a világon. Magamról nem szólok (hovorim). Magamhoz vettem (vžal som) a szegény árvát (širotu). Tenmagadnak ártasz (škodiš) ha ifjuságodban (mlady vek) nem tanulsz (ňeučiš sa).

47.

Ukazovacie zámena (mutató névmások).

Az, ten, ta, to.	amaz, ama, ten tam, tá tam, to tam.
azon, ten, ta, to.	ugyanaz, ten isty, tá istá, to isté.
ez, tento, táto, toto.	emez, eme, ten tu, tá tu, to tu.
ezen, tento, táto, toto.	ugyanez, tento isty, táto ista, toto isté.

Naznamka. Ukazovajice zámena take isté prípony berú ku sebe, jak aj mena; lem že litera **z** sa na taku spoluhlásku obrati, jaka za ňu nasleduje, ale pred **t** zostaňe. Teda:

azé, teho.	ezé, teho tu.
annak, temu.	ennek, temu tu.
azt, teho, tu, ten.	ezt, teho tu.
azok, te.	ezek, tote tu.
azoknak, tych, tym.	ezeknek, tymto tu, tychto tu.
azokat, tych. te.	ezeket, tychto tu.
abban, v tym.	ebben, v tym tu.
attól, od teho.	ettől, od teho tu.
avval, ezzel. s tym.	evvel, ezzel, s tymto tu.
azon, na tym.	ezen, na tymto tu.

arra, na to.	erre, na to tu.
akkor, vtedy.	ekkor, vtedy.
akként, takto.	ekként, takto.
ahhoz, k temu.	ehhez, k temu tu.
annál, pri tym.	ennél, pri tym tu.
arról, z teho, o tym.	erről, z teho. o tym tu.
addig, (mesto; az-ig) do tál.	eddig, do tál tu.

Naznamka. Ponevač i član v uherskym je tiež: **a, az, e**
ez, potrebno rozdíl znať medzi ňym a medzi ukazovačim zamenom
Rozdíl je ten:

1. Član pred spoluhlásku vždy trati **z,** k. pr.: a föld, a ház: –
ukazovacie zameno ale i pred spoluhlásku zadrža svojo **z,** k. pr.: Ne
az boldog, a ki sokkal bír; de **az,** a ki kevéssel megelégszik (N
ten blahoslaveny, ktory mnoho ma; ale **ten,** ktory s malym
spokojny).

2. Član vždy zostava ňepremeňitedlny; ale ukazovacie záme
vždy bere tote isté prípony, ktore meno — na ktore sa poťahuje
ma k. pr.; az-**ok** a napok (tote dňi); ah-**hoz** a naphoz (k ten
dňu); at-**tól** a naptól (od teho dňa) a t. d.

3. **Azon, ezen** zostava vždy ňepremeňitedlne; ňekedy
mesto ňeho uživa sa: **az az: ez az: az a: ez a:** k. pr.: e
könyvet már többször olvastam — abo: ezt a könyvet már többs
olvastam (totu kňižku som už vjac raz čital) a t. d.

Ez igen jó ember. Ez a fa magas. Ezek a házak sz
pek. Ezt a lovat szomszédunktól vettem. Ennek a fiún
sok pénze van. Ezen hegy magasabb, mint amaz. Ezen
asztalon sok toll van. Arra az asztalra tettem könyveid
nem erre. Ebben a szobában lakik atyám, abban pedig é
Ebből a rest gyermekből nem lesz okos (mudry) ember. A
a virágot jobban szeretem, mint ezt. Ezen a fán több levé
több ág (konár) de több gyümölcs is van, mint azon. Azo
a fiuk (azon fiuk) jól tanulnak (učia sa). Elmegyek (pojďem
azokért az emberekért. Ennél a könyvnél nincs hasznosab
könyv a világon. Eddig és nem tovább (dalej). Addig já
(chodi) a korsó a vizbe, míg (dokáľ) eltörik (sa rozbije).

Naznamka. 1. Tote zámena krem prípona m
a krem príponu stupnoveho **bb**, všecke jine prípony
prijať, k. pr.: magam-**é** (mojo vlastne); magam-**nak** (
magam-**tól** (odo mňe sameho); magam-**ért** (pre mňe

2. Kdiž za tym zámenom majetek nasleduje, ten vždy
osobe majetkovej stoji, k. pr.: magam könyve (moja vlastna
magunk könyvei (našo vlastne kňižky) a t. d.

Magam voltam a szobában, midön a fiu
Reggel hideg vizzel megmostam magamat. (úmil
Tanitónk sok szépet mondott rólad, ő maga mondta
hogy te vagy (si) a legszorgalmasabb tanitványa.
voltunk az erdőben fáért. Magatok is látjátok (viďíte)
(že) nehéz élni a világon. Magamról nem szólok
Magamhoz vettem (vžal som) a szegény árvát (siroťu
magadnak ártasz (škodiš) ha ifjuságodban (mladý
tanulsz (ňeučiš sa).

47.

Ukazovacie zámena (mutató névmások)

Az, ten, ta, to.
azon, ten, ta, to.
ez, tento, táto, toto.
ezen, tento, táto, toto.

amaz, ama, ten tam, ta tam
ugyanaz, ten isty, ta ista
emez, eme, ten tu, ta tu
ugyanez, tento isty, táto ista
isté.

Naznamka. Ukazovajice zámena take isté prípony
sebe, jak aj mena; lem že litera **z** sa na taku spoluhlásku
jaka za ňu nasleduje, ale pred **t** zostáne. Teda:

azé, tebo.
annak, temu.
azt, tebo, tu, ten.
azok, te.
azoknak, tych, tym.
azokat, tych, te.
abban, v tym.
attól, od tebo.
avval, ezzel, s tym.
azon, na tym.

ezé, tebo tu.
ennek, temu tu.
ezt, tebo tu.
ezek, tote tu.
ezeknek, tymto tu, tymto
ezeket, tychto tu.
ebben, v tym tu.
ettől, od tebo tu.
ezzel, ezzel, s tymto tu.
ezen, na tymto tu.

arra, na to.
akkor, vtedy.
akként, takto.
ahhoz, k temu.
annál, pri tym.
arról, z teho, o tym.
addig, (mesto; az-ig) do täl.

erre, na to tu.
ekkor, vtedy.
ekként, takto.
ehhez, k temu tu.
ennél, pri tym tu.
erről, z teho. o tym tu.
eddig, do täl tu.

Naznamka. Ponevač i član v uherskym je tiež: **a, az, e, ez,** potrebno rozďil znať medzi ňym a medzi ukazovacim zámenom. Rozďil je ten:

1. Član pred spoluhlásku vždy trati **z,** k. pr.: a föld, a ház; — ukazovacie zámeno ale i pred spoluhlásku zadrža svojo **z,** k. pr.: Nem **az** boldog, a ki sokkal bir; de **az,** a ki kevéssel megelégszik (Ňe **ten** blahosláveny, ktory mnoho ma; ale **ten,** ktory s málym je spokojny).

2. Član vždy zostava ňepremeňitedlny; ale ukazovacie zámeno vždy bere tote isté prípony, ktore meno — na ktore sa potahuje — ma. k. pr.; az-**ok** a napok (tote dňi); ah-**hoz** a naphoz (k temu dňu); at-**tól** a naptól (od teho dňa) a t. d.

3. **Azon, ezen** zostava vždy ňepremeňitedlne; ňekedy ale mesto ňeho uživa sa: **az az; ez az; az a; ez a;** k. pr.: ezen könyvet már többször olvastam — abo: ezt a könyvet már többször olvastam (totu kňižku som už vjac ráz čital) a t. d.

Ez igen jó ember. Ez a fa magas. Ezek a házak szépek. Ezt a lovat szomszédunktól vettem. Ennek a fiúnak sok pénze van. Ezen hegy magasabb, mint amaz. Ezen az asztalon sok toll van. Arra az asztalra tettem könyveidet, nem erre. Ebben a szobában lakik atyám, abban pedig én. Ebből a rest gyermekből nem lesz okos (mudry) ember. Azt a virágot jobban szeretem, mint ezt. Ezen a fán több levél, több ág (konár) de több gyümölcs is van, mint azon. Azok a fiuk (azon fiuk) jól tanulnak (učia sa). Elmegyek (pojďem), azokért az emberekért. Ennél a könyvnél nincs hasznosabb könyv a világon. Eddig és nem tovább (ďalej). Addig jár (choďi) a korsó a vizbe, mig (dokäľ) eltörik (sa rozbije).

48.

Určovacie zámena (határozó névmások).

Oly, olyan, amolyan, taky.	annyi (tolko); ennyi (tolkoto).
ily, ilyen, imilyen, takyto.	ugyanannyi, ugyanennyi, tolko tiež.
akkora, ekkora, teli, tolky.	

Naznamka. Tote zámena tak byvaju skloňene, jak hlávne mena, k. pr.: olyan-nak, olyan-t, olyan-ok, olyan-ban, olyan-tól, a t. d. — Ľem annyi, ennyi, maju množny počet: annyi**an**, ennyi**en**.

Régen nem láttam oly nagy hegyet. Kést adok neked, olyat, mint az enyém. Az én tollaim nem olyanok, mint a tieid. Ilyenről nem is beszélek. Olyanokhoz nem értek (ňe rozúmim). Annyi katona volt ott. Ez az étel kevés annyinak. Öcsém kertjében csaknem annyi fa van, mint atyád udvarában.

49.

Poťázne zámena (viszonyos, visszahozó névmások).

Ki, ktory, ktora (o osobach).
mely, ktory, ktora, ktore (o vecach zjevňe vyloženych).
mi, ktore, co (o vecach zjevňe ňevyloženych).

Naznamka. Tiež byvaju tak skloňene, jak hlávne mena. Ľem: **mi**, bere ešte aj prípony majetku: mi-**m**, mi-**d**, mi-**je**, mi-**nk**, mi-**tek**, mi-**jök**. — Mely, ked stoji pred zjevňe vyloženym predmetom, može sa aj na osobu poťahovať, k. pr.: a **mely** vitéz anynyit tűrt a háborúban, megérdemelte a jutalmat (ktory vitäz tolko trpel vo vojňe, zaslužil odplatu), mesto teho: a vitéz, **ki** annyit tűrt a t. d.

Magát tiszteli (ucti), ki mást tisztel. (druheho ucti). Boldog az anya, kinek jó gyermekei vannak. Ha igazak a hirek, melyeket rólad hallottam (počuval som), akkor nem lehetsz (ňemožeš byt) boldog ember. Öt testvérem van, kik közűl kettő városban lakik. Nem láttam még az uj házat, melyet vettél. A ki ifju korában nem tanul, az vénségében

(stárosť) nem lehet boldog. Mindenemet, a mim volt, neki adtam. A mid van, Istentől kaptad (dostal si). Mi van ott? A ki mindenét elvesztette (ztratil) annak semmije sincs (žiť ňemá).

50

Opytovacie zámena (kérdő névmások).

Ki? kisoda? kto?	minö? minemö? jaky, a, e?
mi? misoda? co?	hány? mennyi? kolko? kelo?
mely? melyik? ktory, a, e?	hányszor? mennyiszer? kolkoráz?
mily? milyen? miťéle? jaky, a, e?	mekkora? jak velky?

Naznamka. Tote zámena berú k sebe pádove a poťaźne prípony, k. pr.: kit vett el nőül? (keho sebe vial za ženu?). Kinek adtad könyvemet? (komu si dal moju knižku?). Kitől vetted ezeket a lovakat? (od keho si kupil tote kňe?). Kik ezek az urak? (co sú to za panove?) a t. d. — Hány? mennyi? maju množny počet: hány**an**? mennyi**en**? — Hányszor? mennyiszer? už sami v sebe sú množny počet.

Kit kerestél tegnap a vásárban? Nekem nincs annyi időm, mint neked. Kivel mentél (išol si) ma délután három órakor a kertbe? Magam mentem. Mi van a kezedben? Ki volt az utcán? (na ulici). Szomszédunk fia volt az utcán. Kik a te legjobb és leghivebb barátaid? Szülöim legjobb és leghivebb barátaim. Mikor (kedi) voltal a réten? Mit találtál a mezőn? Semmit. Milyen színű a te lovad? Az én lovam fekete. Miťéle könyv ez? Hány embert láttál ott? Hányszor voltál a pataknál? Láttál már ma valakit? (dakeho). Hány óra van most? Mekkora a te kerted?

51.

Ňeurčite zámena (határozatlan névmások).

Kiši, jeden kišty.	valamely, valaktory.
akirki, ktokolvek.	némely, nektory.
valaki, nekto.	valami, nečo, dačo.
akármely, ktory kolvek.	valamelyik, valaktory.

48.

Určovacie zámena (határozó névmás

ly, olyan, amolyan, taky.
y, ilyen, imilyen, takyto.
kkora, ekkora, teli, tolky.

annyi (tolko); ennyi (
ugyanannyi, ugyanenny
tież.

Naznamka. Tote zámena tak byvaju skloňene, jak
nena, k. pr.: olyan-nak, olyan-t, olyan-ok, olyan-ban,
t. d. — Lem annyi, ennyi, maju množny počet: annyian,

Régen nem láttam oly nagy hegyet. Kést adok
olyat, mint az enyém. Az én tollaim nem olyanok
tieid. Ilyenről nem is beszélek. Olyanokhoz nem
(ňe rozúmim). Annyi katona volt ott. Ez az étel
annyinak. Öcsém kertjében csaknem annyi fa van
atyád udvarában.

49.

Poťázne zámena (viszonyos, vissz
névmások).

Ki, ktory, ktora (o osobach).
mely, ktory, ktora, ktore (o vecach zjevňe vyloženych).
mi, ktore, co (o vecach zjevňe ňevyloženych).

Naznamka. Tież byvaju tak skloňene, jak
Lem: **mi**, bere ešte aj prípony majetku: mi-**m**, mi-**d**,
mi-**tek**, mi-**jök**. — Mely, ked stoji pred zjevňe vyloženym
metom, može sa aj na osobu poťahovat, k. pr.: a **mely**
nyit túrt a báborúban, megérdemelte a jutalmat (ktory
trpel vo vojňe, zaslužil odplatu), mesto toho: a vitéz
túrt a t. d.

Magát tiszteli (ucti), ki mást tisztel (
Boldog az anya, kinek jó gyermekei vannak. Hány
hirek, melyeket rólad hallottam (počuval som), ám
lehetsz (ňemožeš byt) boldog ember. Öt testvérem van
közül kettő városban lakik. Nem láttam még az
szelyet vettél. A ki ifju korában nem tanul, az

(stárosť) nem lehet boldog. Mindenemet, a mim volt, neki adtam. A mid van, Istentől kaptad (dostal ši). Mi van ott? A ki mindenét elvesztette (ztratil) annak semmije sincs (ňič ňemá).

50

Opytovacie zámena (kérdő névmások).

Ki? kicsoda? kto?	minő? minemű? jaky, a, e?
mi? micsoda? co?	hány? mennyi? kolko? kelo?
mely? melyik? ktory, a, e?	hányszor? mennyiszer? kolkoráz?
mily? milyen? miféle? jaky, a, e?	mekkora? jak velky?

Naznamka. Tote zámena berú k sebe pádove a poťažne prípony, k. pr.: kit vett el nőül? (keho sebe vžal za ženu?). Kinek adtad könyvemet? (kemu ši dal moju kňižku?). Kitől vetted ezeket a lovakat? (od keho ši kupil tote kôňe?). Kik ezek az urak? (co sú to za panove?) a t. d. — Hány? mennyi? maju množny počet: hány**an**? mennyi**en**? — Hányszor? mennyiszer? už sami v sebe sú množny počet.

Kit kerestél tegnap a vásárban? Nekem nincs annyi időm, mint neked. Kivel mentél (išol ši) ma délután három órakor a kertbe? Magam mentem. Mi van a kezedben? Ki volt az utcán? (na ulici). Szomszédunk fia volt az utcán. Kik a te legjobb és leghivebb barátaid? Szülőim legjobb és leghivebb barátaim. Mikor (kedi) voltal a réten? Mit találtál a mezőn? Semmit. Milyen színű a te lovad? Az én lovam fekete. Miféle könyv ez? Hány embert láttál ott? Hányszor voltál a pataknál? Láttál már ma valakit? (dakeho). Hány óra van most? Mekkora a te kerted?

51.

Ňeurčite zámena (határozatlan névmások).

Kiki, jeden každy.	valamely, volaktory.
akárki, ktokolvek.	némely, nektory.
valaki, nekto.	valami, nečo, daco.
akármely, ktory kolvek.	valamelyik, volaktory.

bármelyik, ktory kolvek.	mindenki, každy.
nehány, egynehány, ňektore.	mindegyik, jeden každy.
egyik, jeden.	senki, ňikto.
másik, druhy.	semmi, ňič.
mindnyájan, všecke.	holmi, nečo, dačo, dajake.

Naznamka. 1. Tote zámena berú k sebe pádove a poťažne prípony, k. pr.: akárkit, akárkinek, akárkié, akárkitől, akárkivel a t. d.

2. Na **ik,** a ňektore na **ki, an, ány,** vychadzajice berú ešte aj prípony majetkovo, k. pr.: valamelyikünk, egyiktek, másiktok, mindnyájunk, semmim, senkije, holmid a t. d.

3. **Kiki** sa na dva rozďeli, a tak bere prípony, k. pr.: kit-kit, kinek-kinek a t. d.

Valaki a kertben van. Kinek adtad késedet? Valakinek adtam, de már nem tudom (znám) kinek. Nehány gyermeknek van könyve, nehánynak pedig nincs. Isten előtt mindnyájan egyenlők (rovné) vagyunk (sme). Bátyámnak két fia van, az egyiknek János, a másiknak Imre a neve. Ott az asztalon van még egynehány krajczárom. Szegény atyánk mindegyikünknek jó tanácsot adott. Szegény árva vagyok (som) Istenem kivül nincs senkim e földön. Ha jót cselekszel (čiňiš) ne félj (ňe boj sa) senkitől. Kinek utolsó reménye is elveszett, annak nincs már semmije. Holmim ott van a széken. Egyik szobából a másikba mentem. Valamelyik napon hozzád megyek. Hozzál (priňeš) nekem valamit a városból. Add ide (daj sem) akármelyik ruhámat. Mindenki óhajt (žada) boldog lenni. Senkiről nem kell roszat szólni. Isten semmiből teremtette (stvôril) a világot. Egyikünk hoz (priňeše) kenyeret, másikunk pedig vizet. Az erdőben egy terebélyes (rozšireny, konaristy) fa alá ülve (šeduci) mindnyájan szépen énekeltünk (špivali sme).

Na mojim bielym klobuku jest červena pantlika a belave (modre) piro. S tvojima rodičami som bol včera na horach. Jeho kňižku som na stol položil. Stary človek ňemá taky vesely život, jak mlady človek, ponevač stare ľuďe sú

najviac ňemocne, a mlade sú najviac zdrave. Tvoj brat dál
desät tiśic (ezer) zlaty za tvoj dôm. V zime pätraz (ötször
som bol v škole. Každy štvrty (negyedik) deň idem do mesta
Pri našej záhrade stoja try kôňe, sedem voly a devät ovc
Ňebe je belave a na oblohe ňebeskej (ég bolton) sú veľo tis
hvezdy. Ňektory mesac má tricat (harmincz), ňektory jed
i tricat (harmincz egy) dňi, ľem Februar má dvacat osem
(huszon nyolcz). Každy štvrty rok je prestupny. Ješens
dňi veloraz sú bars ňeprijemne. Teho kôňa som od tvoj
súseda kupil. Z teho ľeňiveho chlapca ňebuďe (nem l
štastlivy človek. V tym vysokym dome jest jeden ňemo
vojak.

52.

Ajtó, dvere; kapu, vrata.	konyha, kuchyňa; tűz, oheň
küszöb, prach; ajtófél, dverej.	fazék, hrnik; serpenyő, šc
zár, zámek; sarkvas, opätovňik.	paňvica.
kulcs, kluč; kilincs, kľučka.	lépcső, schody; létra, rebrik
kályha, hižny pec; kemencze, pekarny pec.	bina.
házfedél, strecha; — zsindelyfedél, cserépfedél, bádogfedél, nérfedél.	pad, lavka; padlás, pojd, po
	pincze, pivňica; kamara, k
	fatartó, drevňik; magtár, s
	süt, peče; főz, vari.
gerenda, hréda; fedélfa, krokva.	ég, hori; kialudt, vyhasnu

Minden háznak van egy, vagy több kapuja és egy
több ajtaja. A mi kapunk zöld, a ti kaputok vörös. A
kapúi magasak és szélesek. Az ajtók nem oly szélesek
a kapúk. A mi házunkban van 9 ajtó, és pedig valam
fehér. Az ajtókat rendesen (obyčajňe) puha (mäkky)
készitik (hotovia). Ajtóink sarkvasakon függnek (viši
zárakat kulcscsal fölnyitják (otvoria) és kulcscsal be
(zátvoria). Télen néha nagy hideg van, s akkor kelle
meleg kályha. Kályháink vagy vasból, vagy agyagból (z
vannak. A vaskályhák hamar (skoro) megmeleg
(zohrivaju sa) és hamar meghűlnek (vyhladňu); ellen
agyag kályhák lassan melegszenek és lassan hűlnek

melyik, ktory kolvek.
ány, egynehány, ňektore.
ik, jeden.
sik, druhy.
ndnyájan, všecke.

mindenki, každy.
mindegyik, jeden každy.
senki, ňikto.
semmi, ňič.
holmi, nečo, dačo, dajaké.

Naznamka. 1. Tote zámena berú k sebe pádove a p
pony, k. pr.: akárkit, akárkinek, akárkié, akárkitól, akárkivel

2. Na **ik,** a ňektore na **ki, an, ány,** vychadzajúce
prípony majetkovo, k. pr.: valamelyikünk, egyiktek, m
indnyájunk, semmim, senkije, holmid a t. d.

3. **Kiki** sa na dva rozdeli, a tak bere prípony, k. pr.: t
inek-kinek a t. d.

Valaki a kertben van. Kinek adtad késelet? T
kinek adtam, de már nem tudom (znám) kinek. M
gyermeknek van könyve, nehánynak pedig nincs. Istu
mindnyájan egyenlők (rovné) vagyunk (sme). Bá
két fia van, az egyiknek János, a másiknak Imre a n
az asztalon van még egynehány krajczárom. Szegény
mindegyikünknek jó tanácsot adott. Szegény árva
(som) Istenem kivül nincs senkim e földön. Ha jó
szel (čiňiš) ne félj (ňe boj sa) senkitől. Kinek utolsó
is elveszett, annak nincs már semmije. Holmim
széken. Egyik szobából a másikba mentem. Va
napon hozzád megyek. Hozzál (priňeš) nekem v
városból. Add ide (daj sem) akármelyik ruhámat. M
óhajt (žada) boldog lenni. Senkiről nem kell r
Isten semmiből teremtette (stvôril) a világot. Egy
(priňeše) kenyeret, másikunk pedig vizet. Az
terebélyes (rozšíreny, konaristý) fa alá ülve (sedi
nyájan szépen énekeltünk (špievali sme).

Na mojim bielym klobuku jest červená p
lave (modre) piro. S tvojima rodičami som bol v
rach. Jeho knižku som na stol položil. Starý
šaky veselý život, jak mladý človek, ponevač

najviac ňemocne, a mlade sú najviac zdrave. Tvoj brat dál desät tišic (ezer) zlaty za tvoj dôm. V zime päťraz (ötször) som bol v školе. Každy štvrty (negyedik) deň iďem do mesta. Pri nášej záhraďe stoja try kôňe, sedem voly a devät ovce. Ňebe je belave a na oblohe ňebeskej (ég bolton) sú veľo tisic hvezdy. Ňektory mesac má tricat (harmincz), ňektory jeden i tricat (harmincz egy) dňi, ľem Februar má dvacat osem (huszon nyolcz). Každy štvrty rok je prestupny. Ješenské dňi veľoraz sú bars ňeprijemne. Teho kôňa som od tvojeho súseda kupil. Z teho ľeňiveho chlapca ňebuďe (nem lesz) štästlivy človek. V tym vysokym dome jest jeden ňemocny vojak.

52.

Ajtó, dvere; kapu, vrata.
küszöb, prach; ajtófél, dveraj.
zár, zámek; sarkvas, opätovňik.
kulcs, kluč; kilincs, klučka.
kályha, hižny pec; kemencze, pekarny pec.
házfedél, strecha; — zsindelyfedél, cserépfedél, bádogfedél, rézfedél.
gerenda, hräda; fedélfa, krokva.
konyha, kuchyňa; tűz, oheň.
fazék, hrnik; serpenyő, šerpeň, paňvica.
lépcső, schody; létra, rebrik, drabina.
pad, lavka; padlás, pojd, poval.
pincze, pivňica; kamara, komora.
fatartó, drevňik; magtár, sipanec.
süt, peče; főz, vari.
ég, hori; kialudt, vyhasnul.

Minden háznak van egy, vagy több kapuja és egy vagy több ajtaja. A mi kapunk zöld, a ti kaputok vörös. A házak kapúi magasak és szélesek. Az ajtók nem oly szélesek mint a kapúk. A mi házunkban van 9 ajtó, és pedig valamennyi fehér. Az ajtókat rendesen (obyčajňe) puha (mäkky) fából készitik (hotovia). Ajtóink sarkvasakon függnek (višia) és a zárakat kulcscsal fölnyítják (otvoria) és kulcscsal bezárják (zátvoria). Télen néha nagy hideg van, s akkor kellemes a meleg kályha. Kályháink vagy vasból, vagy agyagból (z hliny) vannak. A vaskályhák hamar (skoro) megmelegszenek (zohrivaju sa) és hamar meghűlnek (vyhladňu); ellenben az agyag kályhák lassan melegszenek és lassan hűlnek: ezért

jobbak és egészségesebbek az agyagkályhák. Nővérem egyszerre 10 kenyeret süt uj kemenczéjében. Szomszédom neje az én konyhámban főz ebédet (obed) férjének és gyermekeinek.

Na nášej streche veľo ptačkov jest. Mojeho domu strecha je višša, jak tvoja. Náše hrády sú mocňejše, ponevač náše sú z tvrdého (kemény) dreva, a váše ľem z mäkkeho. Tvoj brat má tvrde srdce, bo on ňikdy ňedá chudobnému chlieba. V tejto hižbe može už ťeplo byť, bo už od dvoch hodinach hori v pecu. Polož tam ten vekši hľineny hrnik ku ohňu. Paňvice sú ľebo zo zeleza, ľebo z hľiny. Na schodoch z chadzame (lejárunk) do pivňici, a na rebriku vychadzame na poval. V tvojim pecu vyhasnul oheň. V mojim od rána do večera vždy hori, a precaj (mégis) zimna je moja hiža. V našim drevňiku už ňeňi dreva, ale v sipancu nášeho otca máme pšeňici, žita, jarcu a ovsa.

53.

Törvény, zákon.
vaj, maslo.
nekem lesz házam, buďem dom mať.
ha nekem könyvem volna, keby som mal kňižku.
nekem nem lesznek juhaim, ja ňebudem mať ovce.
ha neki gyümölcsfái volnának, keby on mal stromi.
meggyőződtem, predsvečil zom sa.
engedelmeskedik, poslušny je, poslucha.
érett, zrely, éretlen, ňezrely.
örülnék, radoval by som sa.

A madarak különfélék (všelijake), némelyeknek fehérfekete, másoknak vörös-sárga tollaik vannak. Ezeket a fazekakat mindenütt kerestem. Mit kerestél az utcán? Csak az a szabad ember, a ki kevéssel megelégszik (kontetny je) és a törvénynek engedelmeskedik. Mikor lesz az aratás? Az én búzám már régen érett, de gabonám még éretlen. Éretlen gyümölcs nem egészséges. Miért nem mentél a szobába? Senki sem volt otthon. Én e hetén mindennap itthon leszek (buďem). A város kapuja vasból van, ezért igen nehéz. Szo-

bám kulcsát elrejtettem. Hány éves a te öcséd? Este már kilencz órakor lefekszem. Nyáron még négy óra előtt fölkelek. Régen meggyőződtem róla, hogy a rosz ember sem boldog, sem boldog nem lehet. Nekem ez idén kevesebb búzám lesz, mint tavaly volt. Nekünk is lesz cserépfedelünk. Holnap készen lesznek ajtaink. Ha nekünk a városban házunk volna, igen örülnék. Mennyiért adtad el lovadat? Ha tehenek volnának, tejük és vajok is volna. Ha az embernek hallhatatlan lelke nem volna, igen szomorú lenne élete. Barátodnak sok öröme lenne, ha szorgalmas fia volna.

54.

Číslova (číselky, számnevek).

Základne číselky, tőszámnevek).

Na otázku: hány? mennyi? kolko? kelo?

Egy			tíz	10	husz	20	hetven	70
kettő	2		tizenegy	11	huszonegy	21	hetvenegy	71
két			„ kettő	12	harminczegy	30	nyolczvan	80
három	3		„ három	13	harminczegy	31	nyolczvanegy	81
négy	4		„ négy	14	negyven	40	kilenczven	90
öt	5		„ öt	15	negyvenegy	41	kilenczvenegy	91
hat	6		„ hat	16	ötven	50	száz	100
hét	7		„ hét	17	ötvenegy	51	ezer	1000
nyolcz	8		„ nyolcz	18	hatvan	60	százezer	100,000
kilencz	9		„ kilencz	19	hatvanegy	61	millio	1,000,000

Naznamka. 1. Tote korenne číselky tak bývaju skloňene, jak aj mena, ľem že množny počet, okrem **egy** ňe tvoria. K. pr.: kettő, kettőé, kettőnek, kettőt. **Egy** uživa sa i v množnym počte, k. pr.: egyek vagyunk (mi sme sa ujednočili).

2. Nekedi **száz, ezer, millio,** tiež stoja v množnym počte, k. pr.: annyi pénze van, hogy nem csak **százakat,** de **ezereket** is adhat (telo peňeži má, že ňe ľem sto, ale i tisice može dať).

3. Na otázku: hányan? mennyien? (kolko, kelo) aj ku číslovkom priklada sa pripon **an, en;** k. pr.: nyolczan jöttek (sem ich prišlo); négyen ott maradtak (štvero ich tam zostalo). — Ľem **egy** ňebere ku sebe pripon **en,** ale mesto: **egyen,** uživa sa: együl (sam jeden)

bám kulcsát elvesztettem. Hány éves a te öcséd? Este már kilencz órakor lefekszem. Nyáron még négy óra előtt fölkelek. Régen meggyőződtem róla, hogy a rosz ember sem kedves, sem boldog nem lehet. Nekem ez idén kevesebb búzám lesz, mint tavaly volt. Nekünk is lesz cserépfedelünk. Holnap készen lesznek ajtaink. Ha nekünk a városban házunk volna, igen örülnék. Mennyiért adtad el lovadat? Ha teheneik volnának, tejök és vajok is volna. Ha az embernek halhatatlan lelke nem volna, igen szomorú lenne élete. Barátodnak sok öröme lenne, ha szorgalmas fia volna.

54.

Čislova (čiselky, számnevek).

Základne čiselky, tőszámnevek).

Na otazku: hány? mennyi? kolko? kelo?

Egy		tiz	10	husz	20	hetven	70
kettő }	2	tizenegy	11	huszonegy	21	hetvenegy	71
két }		„ kettő	12	harmincz	30	nyolczvan	80
három	3	„ három	13	harminczegy	31	nyolczvanegy	81
négy	4	„ négy	14	negyven	40	kilenczven	90
öt	5	„ öt	15	negyvenegy	41	kilenczvenegy	91
hat	6	„ hat	16	ötven	50	száz	100
hét	7	„ hét	17	ötvenegy	51	ezer	1000
nyolcz	8	„ nyolcz	18	hatvan	60	százezer	100,000
kilencz	9	„ kilencz	19	hatvanegy	61	millio	1,000,000

Naznamka. 1. Tote korenne čiselky tak byvaju skloňene, jak aj mena, lem že množny počet, okrem **egy** ňe tvória. K. pr.: kettő, kettőé, kettőnek, kettőt. **Egy** uživa sa i v množnym počte, k. pr.: egyek vagyunk (mi sme sa ujednotili).

2. Nekedi **száz, ezer, millio,** tiež stoja v množnym počte, k. pr.: annyi pénze van, hogy nem csak szá**zakat,** de ezer**eket** is adhat (telo peňeži má, že ňe lem sto, ale i tišice može dať).

3. Na otazku: hányan? mennyien? (kolko, kelo) aj ku čislovkom priklada sa prípon **an, en;** k. pr.: nyolcz**an** jöttek (osem ich prišlo); négyen ott maradtak (štvero ich tam zostalo). — Lem **egy** ňebere ku sebe prípon **en**, ale mesto: **egyen**, uživa sa: **egyedül** (sam jeden)

Egy fecske (lastovka) nem teszen (urobi) nyarat. Egy meg egy, az kettő. Két csizma, egy pár. Száz tizenhat forint. Két urnak nem lehet egyszerre szolgálni (služit). Tiz forintban van ezer krajczár. Szomszédunktól ötven köböl búzát (pšeňica) vettem. Embernek két, lónak négy lába van. Egy esztendő háromszáz hatvan öt napból, öt órából és negyvennyolcz perczből (minuta) áll. Barátomnak öt könyve van. Nekem egy gyűrűm sincs (ňemám). Negyvennyolcz óra óta a városban vagyok Régi házunk huszonhét év óta áll. Ha egynek adok gyümölcsöt, másnak is kell adnom (dať).

55.

Radovo číselky (sorszámnevek).

Na otazku: hányadik? kolky?

Első, prvy.	huszadik, dvacaty.
második, druhy.	huszonegyedik, jeden i dvacaty.
harmadik, treťy.	harminczadik, trycaty.
negyedik, štvrty.	negyvenedik, štyrycaty.
ötödik, piaty.	ötvenedik, pätdesaty.
hatodik, šesty.	hatvanadik, šestdesaty.
hetedik, sedmy.	hetvenedik, sedemdesaty.
nyolczadik, osmy.	nyolczvanadik, osemdesaty.
kilenczedik, devaty.	kilenczvenedik, devätdesaty.
tizedik, desaty.	századik, stocaty.
tizenegyedik, jedenacty.	ezeredik, tišicaty.
tizenkettedik, dvanacty.	

Naznamka. 1. Egy, ma: **első** kdiž samo stoji; tak tiež i kettő, ma: **második** kdiž samo stoji. Ked sú ale s druhyma spojene, maju: egyedik, kettedik, k. pr.: tizenegyedik, tizenkettedik a t. d.

2. Ňekedy sa posledne **ik** vyňecha, a sice najviac ked číselka s menom jest spojena, k. pr.: harmadnap (treťy deň); negyedrész (štvrta častka) a t. d.

3. Kilenczed, tized, század, ezred sa uživáju bez **ik**, ale vtedy sa ku hlávnym menom počituju, a značia: devatu, desatu častku, sto, tišic leta.

Szent-király szerint az első ember pár nem volt engedelmes az Istennek. Második Lajos magyar király, egy szerencsétlen csata (šiťka) után, Mohácsnál elveszett (zahinul). Negyedik Béla király alatt tatárok (tatare) elpusztították (vypustili) országunkat. Atyám ötvennegyedik számú házban lakik (bývaj). Én ezernyolczszáz hatvankettedik évben születtem (narodil som sa). Az én nevem János; Május tizenkettedikn ünneplem (sviatim) nevemnapját. Csak kevés ember éri el (dožije) a nyolczvanadik évet.

56.

Rozdelujuce číselky (osztó számnevek).

Na otazky: hány-hány? hányan-hányan? kolko-kolko? hányszor? hányanként? po kolko-kolko? hányféle? takojáky? kolkonásobny? – hányfelé? na kolko strany? – hányadszor? kolkorázy?

Hány-hány forintot kap (dostaňe) ezen ember naponként? (na deň). Ezen ember kap két-két forintot naponként, de amazok kapnak tiz-tiz forintot hetenkint (na tideň). Öt-öt garast kap minden fiu egy-egy napra. Ketten-ketten mennek a gyermekek az iskolából. Százan-százan mennek a katonák egy-egy sorban. Nekem háromféle ruhám van, de ösemnek még csak kétféle ruhája van. Hányfelék az állatok? Az állatok sokfélék. Sok ezerféle állatot és növényt (bilina) teremtett az Isten. A világon mindenféle emberek vannak. Ez idén még csak másodszor megyek az erdőbe. Te már negyedszer voltál ott. Mióta haza jöttem még csak először voltam a réten.

57.

Rozmnožujuce číselky (sokszorozó számnevek).

Na otazky: hányszor, kolkorác? – hányszori? hányszorna? kolkonásobny? – hányrészi? kolko rzisázy? – hányra? kolkonásobny?

Egy fecske (lastovka) nem teszen (urobi) nyarat. Egy
egy, az kettő. Két csizma, egy pár. Száz tizenhat fo-
Két urnak nem lehet egyszerre szolgálni (služit). Tu
ban van ezer krajczár. Szomszédunktól ötven kilo
t (pšeňica) vettem. Embernek két, lónak négy lába vo
esztendő háromszáz hatvan öt napból, öt órából és negy
nyolcz perczből (minuta) áll. Barátomnak öt könyve vo
kem egy gyűrűm sincs (ňemám). Negyvennyolcz
a városban vagyok Régi házunk huszonhét év óta áll
egynek adok gyümölcsöt, másnak is kell adnom (dat)

55.

Radovo čiselky (sorszámnevek).

Na otazku: hányadik? kolky?

első, prvy.	huszadik, dvacaty.
második, druhy.	huszonegyedik, jeden i dvacaty
harmadik, treti.	harminczadik, trycaty.
negyedik, štvrty.	negyvenedik, štyrycaty.
ötödik, piaty.	ötvenedik, pätdesaty.
hatodik, šesty.	hatvanadik, šestdesaty.
hetedik, sedmy.	hetvenedik, sedemdesaty.
nyolczadik, osmy.	nyolczvanadik, osemdesaty.
kilenczedik, devaty.	kilenczvenedik, devätdesaty.
tizedik, desaty.	századik, stocaty.
tizenegyedik, jedenacty.	ezeredik, tisícaty.
tizenkettedik, dvanacty.	

Naznámka. 1. Egy, ma: **első** kdiž samo stoji; ká
kettő, ma: **második** kdiž samo stoji. Ked su ale s drugými
jene, maju: egyedik, kettedik, k. pr.: tizenegyedik, tizenkettedik
2. Někedy sa posledne **ik** vynecha, a sice najviac kd
s menom jest spojena, k. pr.: harmadnap (treťy deň), negy
(štvrta čeľka) a t. d.
3. Kilenczed, tized, század, ezred sa užívaju len ik
ne ks hlavným menom počítaju, a značia: devätu, desatu
tisícu leda.

Szent irás szerint az első ember pár nem volt engedelmes az Istennek. Második Lajos magyar király, egy szerencsétlen csata (bitka) után, Mohácsnál elveszett (zahinul). Negyedik Béla király alatt tatárok (tatare) elpusztitották (zpustošili) országunkat. Atyám ötvennegyedik számú házban lakik (byva). Én ezernyolczszáz hatvankettedik évben születtem (narodil som sa). Az én nevem János; Május tizenhatodikán ünneplem (svätim) nevemnapját. Csak kevés ember éri el (dožije) a nyolczvanadik évet.

56.

Rozdelujuce čiselky (osztó számnevek).

Na otázky: hány-hány? hányan-hányan? kolko-kolko? hányával? hányanként? po kolko-kolko? hányféle? kelojaky? kolkonásobny? — hányfelé? na kolko strany? — hányadszor? kolkorázy?

Hány-hány forintot kap (dostaňe) ezen ember naponként? (na deň). Ezen ember kap két-két forintot naponként, de amazok kapnak tiz-tiz forintot hetenkint (na tideň). Öt-öt garast kap minden fiu egy-egy napra. Ketten-ketten mennek a gyermekek az iskolából. Százan-százan mennek a katonák egy-egy sorban. Nekem háromféle ruhám van, de öcsémnek még csak kétféle ruhája van. Hányfélék az állatok? Az állatok sokfélék. Sok ezerféle állatot és növényt (bilina) teremtett az Isten. A világon mindenféle emberek vannak. Ez idén még csak másodszor megyek az erdőbe. Te már negyedszer voltál ott. Mióta haza jöttem még csak először voltam a réten.

57.

Rozmnožujuce čiselky (sokszorozó számnevek).

Na otázky: hányszor, kolkoráz? — hányszerű? hányszoros? kolkonásobny? — hányrétű? kolko vrstevny? — hányas? kolkonásobny?

Egyszer, jedenraz.	egyszeres, jednonásobny.
kétszer, dvaraz.	kétszeres, dvojnásobny.
háromszor, tryraz.	háromszoros, trojnásobny.
tizszer, desätraz.	ötszörös, pätnásobny.
tizenegyszer, jedenactraz.	tizszeres, desätnásobny.
húszszor, dvacatraz.	százszoros, stonásobny.
százszor, storaz a t. d.	—
—	egyes, jednotny.
egyszerű, jednonásobny.	kettős, dvojny.
többszerű, viacnásobny.	hármas, trojny.
sokszerű, mnohonásobny.	négyes, štvrny.
	ötös, pätny, pätak.
	hatos, šestak.

tizes, desätňik.	egyrétű, o jednym polu.
százas, stovka.	kétrétű, o dva pola.
ezeres, tišicatka a t. d.	többrétű, viac vrstevny.
	sokrétű, velo vrstevny.

Kétszer kettő, négy. Ötször hat, harmincz. Tizszer tiz, száz. Megyek barátomhoz minden héten kétszer háromszor. Egy évben háromszáz hatvanötször kel (stáva, vychádza) és ugyan annyiszor nyugszik (zachádza) a nap. Százszor könnyebben (lähši) elveszti (strati) a boldog örömét, mint a szerencsétlen fájdalmát. Ez a dolog igen egyszerű. E földön sokszerű az öröm; de még többszerű a bánat és a fájdalom. Kétszeres örömük van azon szülőknek, kiknek gyermekeik nem csak engedelmesek, de szorgalmasak is. Ha szántóföldedet jól megműveled (ked tvoju roľu dobré obrobiš) jó és egészséges maggal (šeme) beveted (zašeješ) és ha az Isten áldását (požehnaňie) adja reája, százszoros hasznod lehet belőle. Négy hatost kaptam ajándékúl. Számokat (ćisla) ugy kell irni (pisať), hogy első helyen álljanak (žebi stali) az egyesek, másodikon a tizesek, harmadikon a százasok, negyediken az ezresek s a többi. Az én lepedőm (plachta) egyrétű, a tied pedig kétrétű (o dva pola).

58.

fej, hlava.	kar, rameno.
szem, mirutka.	kéz, ruka.
fül, ucho.	váll, pleco.
homlok, čelo.	mell, prsi.
orr, nos.	szív, srdce.
szám, ústa.	haj, vlas.
nyak, krk.	térd, koleno.
ujj, prst.	láb, noha.
köröm, nehet.	ujj, palec.
	köröm, nohec.

Hány óra lehet most? Már öt óra lesz (bude). Az életben sok kellemes, de sok kelemetlen óránk is van. Tegnap hat órakor jött hozzám a fiu. Az embernek két karja, két keze, két szeme, két füle, két lába, minden kézen és lábon öt-öt ujja, mindegyik ujjon egy-egy körme, de csak egy feje, egy homloka, egy orra és egy szája van. Nekem ugyan csak egy nyelvem van, de mégis több nyelven tudok beszélni. Az én hajam fekete, a tied pedig szőke (belaste). Szent István volt az első magyar király. Második Lajos királynak igen rövid, Zsigmondnak ellenben (naproti ale) igen hosszu élete volt. Minden negyedik év szökő év (prestupny rok). Ma van Julius huszonkettedike. Karácson ünnepe (hody, kračun) mindég December huszonötödikére esik. Isten akarata (vuľe) nélkül egy hajam szála (jeden vlas) sem esik le. Egy hajszálon függ (viší). Az 1851-iki összeirás szerint honunkban (v našej krajině) a lovak száma 1,105,996. A vieliczkai sóbányában (soľna baňa) 600 ember dolgozik (robí) naponként, kik egy-egy év alatt több mint 600,000 mázsa (cent) sót dasnak ki (vykopaju). 1712-től fogva 1838-ig Pesten 13 árvia volt. Ezek között legnagyobb 1712-ben, 1775-ben, és 1838-ban. Bornasztó (strásna) volt az 1838-iki árvíz. Pestvármegyében, összeirás szerint, 3977 ház dőlt össze (zburili sa).

Koľko hodin? Čili už jest poľ dvoch? (Vaľjon vaz-e

zer, jedenraz.
zer, dvaraz.
mszor, tryraz.
zer, desätraz.
negyszer, jedenactraz.
zszor, dvacatraz.
zszor, storaz a t. d.

—

vszerű, jednonásobny.
obszerű, viacnásobny.
kszerű, mnohonásobny.

egyszeres, jednonásobny.
kétszeres, dvojnásobny.
háromszoros, trojnásobny.
ötszörös, pätnásobny.
tizszeres, desätnásobny.
százszoros, stonásobny.

—

egyes, jednotny.
kettős, dvojny.
hármas, trojny.
négyes, štvrny.
ötös, pätny, pätak.
hatos, šestak.

zes, desätník.
zázas, stovka.
zeres, tisícatka a t. d.

egyrétű, o jednym pola.
kétrétű, o dva pola.
többrétű, viac vrstevný.
sokrétű, velo vrstevný.

Kétszer kettő, négy. Ötször hat, harminc. Tíz, száz. Megyek barátomhoz minden héten kétszer hétszer. és ugyan annyiszor nyugszik (zachádza) a nap. Szerencsétlen fájdalmát. Ez a dolog igen egyszerű. A sokszerű az öröm; de még többszerű a bánat és a fájdalom. Kétszeres örömük van azon szülőknek, kiknek gyermekeik nem csak engedelmesek, de szorgalmasak is. Ha szülőik dedet jól megműveled (ked tvoju rolu dobré obrobíš), egészséges maggal (šeme) beveted (zaseješ) és ha az áldását (požehnanie) adja reája, százszoros haszonnal fogsz lőle. Négy hatost kaptam ajándékúl. Számokat (čísla) kell írni (pisať), hogy első helyen álljanak (čísla egyesek, másodikon a tizesek, harmadikon a számok, negyedikon az ezresek s a többi. Az én lepedőm (plachta) rétű, a tied pedig kétrétű (o dva pola).

58.

Óra, hodina.
percz, minuta.
fej, hlava.
homlok, čolo.
arcz, tvar.
szem, oko.
orr, nos.
fül, ucho.
száj, usta.
fog, zub.

kar, rameno.
kéz, ruka.
váll, pleco.
mell, prš.
sziv, srdce.
haj, vlas.
térd, koleno.
láb, noha.
újj, palec.
köröm, nohec.

Hány óra lehet most? Már öt óra lesz (buďe). Az életben sok kellemes, de sok kelemetlen óránk is van. Tegnap hat órakor jött hozzám a fiu. Az embernek két karja, két keze, két szeme, két füle, két lába, minden kézen és lábon öt-öt ujja, mindegyik újjon egy-egy körme, de csak egy feje, egy homloka, egy orra és egy szája van. Nekem ugyan csak egy nyelvem van, de mégis több nyelven tudok beszélni. Az én hajam fekete, a tied pedig szőke (beľaste). Szent István volt az első magyar király. Második Lajos királynak igen rövid, Zsigmondnak ellenben (naproti aľe) igen hosszu élete volt. Minden negyedik év szökő év (prestupny rok). Ma van Julius huszonkettedike. Karácson ünnepe (hody, kračun) mindég December huszonötödikére esik. Isten akarata (vuľe) nélkül egy hajam szála (jeden vlas) sem esik le. Egy hajszálon függ (viši). Az 1851-iki összeirás szerint honunkban (v nášej krajiňe) a lovak száma 1,105,996. A vielicskai sóbányában (soľna baňa) 600 ember dolgozik (robi) naponként, kik egy-egy év alatt több mint 600,000 mázsa (cent) sót ásnak ki (vykopaju). 1712-től fogva 1838-ig Pesten 13 árviz volt. Ezek között legnagyobb 1712-ben, 1775-ben, és 1838-ban. Borzasztó (strášna) volt az 1838-iki árviz. Pestvármegyében, összeirás szerint, 3977 ház dölt össze (zburili sa).

Kolko hodin? Čili už jest pol dvoch? (Valjon van-e

már fél kettőre?) Ňe, ešte ňeňi pol dvoch. O keľej (kolkej) prijdu (jönnek) robotňici (munkások) z pola na obed? O dvanactej. Mojo šestry prijdu z Peštu domu (haza) na zeleznici o try štvrti (negyed) na tretu. Kolko ste boli na luke? Boli sme tricat sedem. Kolko dňov ma jeden rok? Jeden rok ma 365 dňov. Dňeš som o pol dvoch stanul (keltem fel). Za šesť hodiny iđem pešo (gyalog) do mesta. Za keľo roky hođiel ši do školy? Za 12 roky. Keľo ši platiel (fizettél) za toto platno? Za platno som platiel (fizettem) šesť i dvacat zlati, za košeľe (ing) osem zlati, za kôňe sto pädesať try zlati a za voz štyracať dva zlati devätnact grajcare.

59.

Vagyok, som.	volnék, bol, a, o, bych som.
vagy, si.	volnál, bol, a, o, bych si.
van, je, jest.	volna, bol, a, o, by.
vagyunk, sme.	volnánk, boli by sme.
vagytok, ste.	volnátok, boli by ste.
vannak, sú.	volnának, boli by.
—	—
voltam, bol, a, o, som.	leszek, buđem.
voltál, bol, a, o, si.	leszesz, buđeš.
volt, bol, a, o.	lesz, buđe.
voltunk, boli sme.	leszünk, buđeme.
voltatok, boli ste.	lesztek, buđete.
voltak, boli.	lesznek, budu.

Mivel (ponevač) jó és szorgalmas vagyok, tanitóm és szüleim szeretnek engemet. Te az idén szerencsés voltál, mert jó termésed volt, sok búzád, rozsod, árpád, zabod és szénád termett (urođilo sa). Húgom a mult héten beteg volt, de most már egészséges. Csak akkor vagyunk Isten és emberek előtt kedvesek, ha mindennemü kötelességeinket (povinnosť) szivesen teljesitjük (vyplnujeme). Ti nem vagytok boldogok, mert ifjukorotokban (mlady vek) nem voltatok istenfélők (bohabojny) és szorgalmasak. Kevés ember van, aki mindig egészséges volna. Én külföldön még nem

voltam, de ha pénzem lesz, elmegyek. Te sohasem voltál még tesémnek kertjében. De igen, tavaly ott voltam nevednapján. Uj törvény szerint minden polgárnak kötelessége három évig lenni (být) katonának, te is az leszesz.

Ja ešte ňikdy ňebol v tvojim đeđinskym dome. Pan doktor bol včera ráno u nas, bo moj maly brat je hory. Zajtra aj druhe koste prijdu do nas, bo deň mena mojej matky buđe. Dňeš v čas ráno sme boli na horach, kde sme dvoch vlkoch (farkas) a jednu srnu (őz) videli (láttunk). Učitel po vas poslal (küldött), ale ste ňeboli doma. Pred dvoma tižňami velo vojakoch bolo u vas. Žňivo teho roku ňebuđe take dobre, jak pred dvoma rokami bolo. Dňeš po poludňu v meste buđeme, asnád (talán) i vy tam budete. Mojo priateľe nebudu na jarmarku. Moj brat ňebuđe vojakom, bo slabe (gyenge) prši ma.

60.

Légy, bol.	lenni fogunk, buđeme.
legyen, ňech buđe, ňech je.	lenni fogtok, buđete.
legyünk, buđme.	lenni fognak, budu.
legyetek, buđte.	menni fogok, pojđem.
legyenek, ňech budu, ňech sú.	tanulni fogok, učiť sa buđem.
—	igyekezni fogok, usilovať sa buđem
lenni fogok, buđem.	kerülni fogok, obejđem.
lenni fogsz, buđeš.	dolgozni fogok, robiť buđem.
lenni fog, buđe.	

Egy évnek van 12 holnapja, 365 napja, vagy 52 hete. Egy hóban van 30 vagy 31 nap, csak februárhónak van 28 vagy 29 napja. Egy hétnek van 7 napja, ugymint (to jest): vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek, szombat. Jövő (budúci) héten szorgalmasan fogok dolgozni. Kerülni fogok minden roszat, mert azt az Isten nem szereti. Légy szorgalmas gyermekkorodban, hogy később (poslnejšie) sikeresett és boldog légy. Legyünk erényesek, mert csak erény által leszünk valóban (oprávdive) emberek. Atyánk azt akarja

fél kettőre?) Ňe, ešte ňeňi pol dvoch. O kelej (kolko)
du (jönnek) robotňici (munkások) z pola na obeď? O
tej. Mojo šestry prijdu z Peštu domu (haza) na zakusku
štvrti (negyed) na trettu. Kolko ste boli na lubu?
e tricat sedem. Kolko dňov ma jeden rok? Jeden rok
5 dňov. Dňeš som o pol dvoch stanul (keltem fel). Za
diny idem pešo (gyalog) do mesta. Za kelo roky
školy? Za 12 roky. Kelo ši platiel (fizettél) za toto
a platno som platiel (fizettem) šesť i dvacat zlati,
ele (ing) osem zlati, za kôňe sto pädesat try zlati a
tyracat dva zlati devätnact grajcare.

59.

Vagyok, som.	volnék, bol, a, o, byť som.
vagy, si.	volnál, bol, a, o, byť si.
van, je, jest.	volna, bol, a, o, by.
vagyunk, sme.	volnánk, boli by sme.
vagytok, ste.	volnátok, boli by ste.
vannak, sú.	volnának, boli by.
—	—
voltam, bol, a, o, som.	leszek, buďem.
voltál, bol, a, o, si.	leszesz, buďeš.
volt, bol, a, o.	lesz, buďe.
voltunk boli sme.	leszünk, buďeme.
voltatok, boli ste.	lesztek, buďete.
voltak, boli.	lesznek, budu.

Mivel (ponevač) jó és szorgalmas vagyuk, tanítóink szüleim szeretnek engemet. Te az idén szerencsés vagy, mert jó termésed volt, sok búzád, rozsod, árpád, zabod, szénád termett (urodilo sa). Húgom a mult héten beteg volt, de most már egészséges. Csak akkor vagyunk Isten szemeiberek előtt kedvesek, ha mindennemű kötelességünket (povinnosť) szivesen teljesitjük (vyplnujeme). Ti most vagytok boldogok, mert ifjukorotokban (mlady vek) pedig istenfélők (bohabojny) és szorgalmasak. Kinek van szerencsés, aki mindig egészséges volna. Én kívánlak szerencsés

voltam, de ha pénzem lesz, elmegyek. Te sohasem voltál még öcsémnek kertjében. De igen, tavaly ott voltam nevednapján. Uj törvény szerint minden polgárnak kötelessége három évig lenni (byť) katonának, te is az leszesz.

Ja ešte ňikdy ňebol v tvojim ďedinskym dome. Pan doktor bol včera ráno u nas, bo moj maly brat je hory. Zajtrá aj druhe hoste prijdu do nas, bo deň mena mojej matky buďe. Dňeš v čas ráno sme boli na horach, kde sme dvoch vlkoch (farkas) a jednu srnu (őz) viďeli (láttunk). Učitel po vas poslal (küldött), ale ste ňeboli doma. Pred dvoma tižnámi velo vojakoch bolo u vas. Žňivo teho roku ňebuďe take dobre, jak pred dvoma rokami bolo. Dňeš po poludňu v meste buďeme, asnád (talán) i vy tam buďete. Mojo priatele nebudu na jarmarku. Moj brat ňebuďe vojakom, bo slabe (gyenge) prši ma.

60.

Légy, buď.	lenni fogunk, buďeme.
legyen, ňech buďe, ňech je.	lenni fogtok, buďete.
legyünk, buďme.	lenni fognak, budu.
legyetek, buďte.	menni fogok, pojďem.
legyenek, nech budu, ňech sú.	tanulni fogok, učit sa buďem.
—	igyekezni fogok, usilovat sa buďem
lenni fogok, buďem.	kerülni fogok, obejďem.
lenni fogsz, buďeš.	dolgozni fogok, robit buďem.
lenni fog, buďe.	

Egy évnek van 12 holnapja, 365 napja, vagy 52 hete. Egy hóban van 30 vagy 31 nap, csak februárhónak van 28 vagy 29 napja. Egy hétnek van 7 napja, ugymint (to jest): vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csötörtök, péntek, szombat. Jövő (buduci) héten szorgalmasan fogok dolgozni. Kerülni fogok minden roszat, mert azt az Isten nem szereti. Légy szorgalmas gyermekkorodban, hogy később (pozdnejši) elégedett és boldog légy. Legyünk erényesek, mert csak erény által leszünk valóban (opravdive) emberek. Atyánk azt akarja

(hce), hogy otthon legyetek, mert délután az uj (novotny) tanitóval hozzátok jő. A gyermekek azért is legyenek szorgalmasak, mert később munka által kell keresniök (musa hledať) kenyeröket. Ha jól fogtok tanulni ifjuságtokban, egész életetekben boldogok lesztek.

61.

Len, len.	répa, repa.
kender, konope.	retek, retkev.
köles, proso.	tök, tikvica.
repcze, repica.	dinnye, diňa.
pohánka, tatarka.	hagyma, cibula.
bükköny, ledňik.	foghagyma, cesnik.
mohar, mušec.	petrezselyem, petruška.
mák, mak.	káposzta, kapusta.

A mi szántóföldjeinken sok len és kender terem (rodi sa). Lenből és kenderből fonalat fonnak (predu) az asszonyok, fonalból pedig vásznat szőnek (tkaju). Az idén megint rosz termés lesz. Nálunk tavaly kevés bükköny és mohar termett (zrodilo sa), mert nem volt elég eső. Egész télen nem volt zöld takarmányom (potrava), a szegény marha csak szalmán telelt (zimovalo sa). A répa és retek szereti az esőt. A máknak kevesebb eső kell, mint a káposztának. Hagyma, sárgarépa (mrkva) és petrezselyem levesbe is jó. Némely ember nem szereti a petrezselymet. Egyik szereti a retket, másik a tökkáposztát, én pedig ha éhes vagyok minden ételt szeretek. Mire való (na co je) a repcze? A repcze olajra való, mely ha bőven terem, a gazdának sok hasznot hoz; szalmája nem szolgál takarmányul, hanem csak tűzre való.

62.

Lóhere, trebikoňina.	baraczk, breskiňa.
szőlő, hrozno.	eper, jahoda.
makk, žaluď, žir.	gesztenye, kastaň.
szilva, šliva.	tölgyfa, dub.
körtve, hruška.	bükkfa, buk.

záporeső, prival.	
konkoly, kukol.	
üszög, snet.	

diňa, orech.
hamfa, lipa.
jegenye, topol.

Ocséd igen szereti a sárga dinnyét én pedig inkább szeretem a vizi dinnyét. Heves vármegyében terem a legjobb dinnye. Némely helyütt tökkel hizlalják (tučia) a sertést (šviňe). A réten sok szénát kaszáltunk (košili sme) holnap pedig lóherét fogunk kaszálni. Éretlen ugorkától és dinnyétől beteg lesz az ember. A te buzád tele van (plna je) konkolyval. Konkolyos buzának soha sincs fehér lisztje. Atyám buzája ugyan (sice) nem konkolyos, hanem üszögös volt. A mi éveink már jó ideje (od davna) igen szárazak (suchy). 1863-ban Magyarországban nagy szárazság (suchota) volt. A szőlő már érett. Nálunk nem sokára szüret (vinobraňe) lesz. A szőlőhegyek szépek. Egész nyáron nem esett esőnk ez okból rosz termésünk volt. Tegnapelőtt minálunk nagy jégeső volt, az egész határt elverte volna (hotar bol by zbil) de szerencsére záporesővel jött. Tölgy- és bükkfán terem makk. Makkon igen meghízik (vytije) a sertés.

Po vinobraňu zaš (megint) pojdem do mesta. V min lej zime mnoho šňechu padalo, na štyry šuchy (lábnyira) l žel šňeh na horach, na jar z horach velo vody zešlo na pol ešte aj teraz pod vodu stoja (állnak) náše role. Teho ro viac šena sme košili, jak minulého. Zaluď sa na dube a buku rodi. Dubova deska je bars mocna. Každe tvrde (kemé drevo je mocne. Najlepši oheň jest z bukového dreva. Šli a hrušky sú velmi zdrave ovoce. V našich vinňiecoch t roku maličko sa zrodi. Náše vinňice zbil kameňec (hra Topol je bars krechky (puha, lágy) strom. Pan Boh š nás hraňi (óvjon meg) od ňejakého zlého privalu. Už z bude, bo prvši šňeh pada.

Kelet, vychod.
nyugat, západ.

63.

	észak, polnoc.
	dél, południe.

), hogy otthon legyetek, mert délután az uj (...
nitóval hozzátok jő. A gyermekek azért is legyenek ...
galmasak, mert később munka által kell ke...
musa hledať) kenyerőket. Ha jól fogtok tanulni ifjú...
oan, egész életetekben boldogok lesztek.

61.

Len, len.	répa, repa.
kender, konope.	retek, retkev.
köles, proso.	tök, tikvica.
repcze, repica.	dinnye, diňa.
pohánka, tatarka.	hagyma, cibula.
bükköny, ledňik.	foghagyma, cesnik.
mohar, mušec.	petrezselyem, petrželn
mák, mak.	káposzta, kapusta.

A mi szántóföldjeinken sok len és kender terem (...
Lenből és kenderből fonalat fonnak (predu) az asz...
fonalból pedig vásznat szőnek (tkaju). Az idén meg...
termés lesz. Nálunk tavaly kevés bükköny és mohar ...
(zrodilo sa), mert nem volt elég eső. Egész télen ...
zöld takarmányom (potrava), a szegény marha csak ...
telelt (zimovalo sa). A répa és retek szereti az esőt. A ...
nak kevesebb eső kell, mint a káposztának. Hagyma ...
garépa (mrkva) és petrezselyem levesbe is jó. Nem...
ber nem szereti a petrezselymet. Egyik szereti a ...
másik a tökkáposztát, én pedig ha éhes vagyok mind...
szeretek. Mire való (na co je) a repcze? A repcze ...
való, mely ha bőven terem, a gazdának sok haszon...
szalmája nem szolgál takarmányul, hanem csak tüz...

62.

Lóhere, trebikoňina.	baraczk, broskňa.
szőlő, hrozno.	eper, jahoda.
makk, žalud, žir.	gesztenye, kaštet.
szilva, šliva.	tölgyfa, dub.
körte, hruška.	bükkfa, buk.

diófa, orech.	záporeső, prival.
hársfa, lipa.	konkoly, kukol.
jegenye, topoľ.	üszög, sneť.

Öcséd igen szereti a sárga dinnyét én pedig inkább szeretem a vizi dinnyét. Heves vármegyében terem a legjobb dinnye. Némely helyütt tökkel hizlalják (tučia) a sertést (šviňe). A réten sok szénát kaszáltunk (košili sme) holnap pedig lóherét fogunk kaszálni. Éretlen ugorkától és dinnyétől beteg lesz az ember. A te buzád tele van (plna je) konkolylyal. Konkolyos buzának soha sincs fehér lisztje. Atyám buzája ugyan (sice) nem konkolyos, hanem üszögös volt. A mi éveink már jó ideje (od davna) igen szárazak (suchy). 1863-ban Magyarországban nagy szárazság (suchota) volt. A szőllő már érett. Nálunk nem sokára szüret (vinobraňe) lesz. A szőlőhegyek szépek. Egész nyáron nem esett esőnk, ez okból rosz termésünk volt. Tegnapelőtt minálunk nagy jégeső volt, az egész határt elverte volna (hotar bol by zbil), de szerencsére záporesővel jött. Tölgy- és bükkfán terem a makk. Makkon igen meghízik (vytije) a sertés.

Po vinobraňu zaš (megint) pojdem do mesta. V minulej zime mnoho šňechu padalo, na štyry šuchy (lábnyira) ležel šňeh na horach, na jar z horach velo vody zešlo na polia, ešte aj teraz pod vodu stoja (állnak) náše role. Teho roku viac šena sme košili, jak minulého. Zaluď sa na dube a na buku rodi. Dubova deska je bars mocna. Každe tvrde (kemény) drevo je mocne. Najlepši oheň jest z bukového dreva. Šlivky a hrušky sú veľmi zdrave ovoce. V nášich vinňicoch teho roku maličko sa zrodi. Náše vinňice zbil kameňec (hrad). Topoľ je bars krechky (puha, lágy) strom. Pan Boh ňech nás hraňi (óvjon meg) od ňejakého zlého privalu. Už zima bude, bo prvši šňeh pada.

63.

Kelet, vychod.	észak, polnoc.
nyugat, západ.	dél, poludňe.

Napsugár, paperšlek.
ború, chmara.
derű, jasnosť.
szél, vietr.
harmat, rosa.
dér, mráz.
fagy, mráz.
köd, mlha.
jég, lad.
szivárvány, ducha.
nap süt, slunce švici, hreje.
kár, škoda.
árt, škoďi.
ártott, škoďil.
ártalmas, škodlivy.
káros, škodlivy.

A jégeső sok kárt tett (zrobil) nálunk. A fagy télen nem ártalmas, de nyáron igen ártalmas. Estve napnyugta után leesik a harmat. Korán reggel legszebbek a növények (byliny) mikor harmattal vannak tele. A fagy akkor árt leginkább, midőn a növények virágjukban vannak. Ez idén igen nagy kárt tett a fagy szőlőinkben és gabonáinkban. Tavaszszal és őszszel gyakran vannak ködök. Oly sűrű (husty) a köd, hogy 10 lépésre sem lehet látni. Keleten kel a nap és nyugaton lenyugszik. Mennél tovább megyünk észak felé, annál nagyobb hideget tapasztalunk (skusime). Déli Európában melegebb van, mint nálunk. Melegebb országokban igen finom gyümölcs terem, ugymint: narancs, czitrom, füge s a többi. Borura derű. Harmatos virágnak szebb illata van. Oh! mint szeretem én a napsugarat! oly kedves, oly mosolygó (ušmievajici) az, hogy ha látom (ho viďim) ujra vidámabb vagyok magam is. Az északi szelek, télen nagyon hidegek. Mellbeteg embernek igen ártalmas a hideg szél. Mikor lehet látni szivárványt? Szivárványt akkor lehet látni, midőn egy felől eső esik, más felől pedig a nap süt; tehát nap és szivárvány mindig más-más oldalon vannak. A természetben legkedvesebb látvány (videňie) a szivárványos ég.

64.

Odev a ňektore domašne veci.

Ruha és némely házi szerek.

Ing, košula.
gatya, gače.
nyakkendő, hustka na hrdlo.
mellény, prsňik.
nadrág, nohavice.
harisnya, štrumpla.

Csizma, čižma.
czipő, čerevika.
cokkya, sukeň.
lábtörlő, lista.
ablakfa, kríž.
bunda, bunda.
köpeny, kapeň.
ágy, posteľ.
vánkos, podhlavek.
takaró, zakrývka.
szekrény, skrňa, kaňa.
tükör, zrcadlo.
kép, obraz.
edény, nádoba.
pamlag, kanapej.
csernyő, dieďnik.
gyertyatartó, sviečtník.
zsámoly, podnožka.
teknő, koryto.
guzsaly, kuďel.
szövőszék, krosná.
liszt, muka.
zsír, omaszta.
tíró, tvaroch.
sajt, syr.

Ňektore remesla a jejich nastroje.

Némely kézművek és szerszámaik.

Kézműves, mesterember, remeselník.
ács, tesár.
aranyműves, zlatník.
asztalos, stolár.
bognár, bednár.
csizmadia, čižmar.
czipész, šuster.
czukrász, cukrár.
csatorgalyos, tokár.
ezüstműves, striebrník.
fazekas, hrnčar, halász, rybár.
kalapos, klobúčník.
kőműves, murár.
kőfaragó, kameňár.
kereskedő, kupec.
kertész, záhradník.
kéménysöprő, komíňár.
könyvkötő, knihár.
könyvnyomtató, knihtlačiar.
kötőgyártó, pončiarník.
kovács, kovaľ.
lakatos, zámočník.
mészáros, mäsiar.
molnár, mlynár.
mézeskalácsos, medoviňčar.
óráš, hodinár.
serfőző, pivovarník.
szabó, krajčír.
ezüstgyártó, remeňár.
szakács, kuchár.
takács, tkač.
tímár, garbár.
üveges, skleňár.
vadász, jáger.

—

ár, šidlo.
ásó, ryľ.
bárd, topor (sekera).
ecset, štetka.
fejsze, sekera.
fúró, švider.
fűrész, pila.
fűvő, duchadlo.
gyalu, hoblík.
gép, mašina.
háló, šiť, sak.
harapófogó, kliešte.
kalapács, mlatok.
kapa, motyka.

gár, paperšlek.
chmara.
, jasnosť.
el, vietr.
armat, rosa.
dér, mráz.
fagy, mráz.
köd, mlha.

jég, lad.
szivárvány, ducha.
nap süt, slunce świeci.
kár, škoda.
árt, škodi.
ártott, škodil.
ártalmas, škodlivý.
káros, škodlivý.

A jégeső sok kárt tett (zrobil) nálunk. A fagy
nem ártalmas, de nyáron igen ártalmas. Estve
után leesik a harmat. Korán reggel legszebbek a
(byliny) mikor harmattal vannak tele. A fagy
leginkább, midőn a növények virágjukban vannak.
igen nagy kárt tett a fagy szőlőinkben és
Tavaszszal és őszszel gyakran vannak ködök. Oly sűrű
a köd, hogy 10 lépésre sem lehet látni. Keleten
és nyugaton lenyugszik. Mennél tovább megyünk
annál nagyobb hideget tapasztalunk (skusíme).
pában melegebb van, mint nálunk. Melegebb
igen finom gyümölcs terem, ugymint: narancs,
s a többi. Borura derű. Harmatos virágnak
van. Oh! mint szeretem én a napsugarat! oly
mosolygó (ušmievajíci) az, hogy ha látom (ho
vidámabb vagyok magam is. Az északi szelek,
hidegek. Mellbeteg embernek igen ártalmas a
Mikor lehet látni szivárványt? Szivárványt akkor
midőn egy felől eső esik, más felől pedig a nap
nap és szivárvány mindig más-más oldalon vannak.
mészetben legkedvesebb látvány (videňie) a szivárvány.

64.

Odev a ňektore domašne reči.
Ruha és némely házi szerek.

ing, košula.
gatya, gaće.
nyakkendő, kustka na hrdlo.

mellény, prsník.
nadrág, nohavice.
harisnya, štrupla.

Czizma, čižma.
czipő, čerevika.
szoknya, sukeň.
köntös, šata.
ködmön, kožuch.
bunda, bunda.
köpeny, kepeň.
ágy, postel.
vánkos, podhlavek.
takaró, zakrivka.
szekrény, skriňa, kasňa.
tükör, zrcadlo.
kép, obraz.

edény, nádoba.
pamlag, kanapej.
esernyő, dišdnik.
gyertyatartó, świečňik.
zsámoly, podnožka.
teknő, koryto.
guzsaly, kuďel.
szövőszék, krosná.
liszt, muka.
zsír, omaszta.
túró, tvaroch.
sajt, syr.

Ňektore remesla a jejich nastroje.
Némely kézmüvek és szerszámaik.

Kézmüves, mesterember, } remešelňik.
ács, tesár.
aranymüves, zlatňik.
asztalos, stolar.
bodnár, bednár.
csizmadia, čižmar.
czipész, šušter.
czukrász, cukrár.
esztergályos, tokár.
ezüstmüves, striebrňik.
fazekas, hrčar, halász, rybár.
kalapos, klobučňik.
kőmüves, murár.
kőfaragó, kameňár.
kereskedő, kupec.
kertész, záhradňik.
kéményseprő, komiňár.
könyvkötő, kňihár.
könyvnyomtató, kňihtlačar.
kötélgyártó, porvazňik.
kovács, koval.
lakatos, zámečňik.
mészáros, mäsär.
molnár, mlynár.

mézeskalácsos, mädovňičar.
órás, hodinár.
serfőző, pivovarňik.
szabó, krajčier.
szijgyártó, remeňár.
szakácsnő, kuchár.
takács, tkač.
timár, garbár.
üveges, skleňár.
vadász, jáger.

—

ár, šidlo.
ásó, ryl.
bárd, topor (sekera).
ecset, stetka.
fejsze, sekera.
furó, švider.
fürész, pila.
fúvó, duchadlo.
gyalu, hoblik.
gép, mašina.
háló, šiet, sak.
harapófogó, klieste.
kalapács, mlatek.
kapa, motika.

kasza, kosa.	rőf, ryf.
kerék, koleso.	sarló, srp.
lábszij, lapšik.	tű, ihla.
mérleg, vaška.	véső, dlatko.
olló, nožňice.	üllő, kovadlo.
ráspoly, pilňik.	zsinór, šnôra.

65.

Časoslovo (ige, verbum).

I.

Predznamosť.

A) Časoslovo značí činňeňie, pohyb, trpeňie, aneb trvajici stav ňejakej osoby abo reči, k. pr.: a tanitó **tanit** (učiteľ učí); János **ir** (János piše); a madár **repül** (ptak ľeta); a virág **illatozik** (kvet pachňe, voňi); a fiú **taníttatik** (chlapec byva učeni). Časoslova sú teda:

1. Činné (cselekvő ige), k. pr.; levelet **irok** (ľist pišem); **tanítok** (učim).

2. Trpné (szenvedő ige), k. pr.: a gonosz **üldöztetik** (zly byva prenásledovány).

3. Stredňé, aneb stavné (közép ige, állapot ige), k. pr.: **alszom** (špim); a virág **illatozik** (kvet pachňe).

B) Ponevač aľe činnosť može sa vsťahovať ľebo na podmet (alany, subjectivum) sady; ľebo na predmet (tárgy, objectivum): preto činne časoslovo je dvojake, totižto:

1. Podmetné, abo ňeprechodné (dnuka zostavajica činnosť, beható ige, alanyi ige), k. pr.: ülök (šedim); szaladok (bežim).

2. Predmetné, abo prechodné (von vychadzajica činnosť, átható ige, tárgyi ige), k. pr.: irok levelet (pišem ľist); eszem kenyeret (jem chlieba); olvasok könyvet (čitam kňihu).

Naznamka. 1. V uherskej reči činne časoslovo je vlastňe ľem prechodné, ponevač ňeprechodné sa ku stredňemu počítuje.

2. Trpné časoslova sú ľem tie, ktore s priveškami aneb pu-
ami **at, et, tat, tet** sa tvória, k. pr.: üldöztetik (prenásledovany
je); hivatik (volany je).

3. Okrem tych višiej znašených sú ešte jine časoslova, ktore
s všeljakyma priveškami sa tvória, take sú: zdrobnujice časo-
slova, k. pr.: faragcsál (strúška); irkál, firkál (šarbe); — častot-
live, k. pr.: olvasgat (počitava); irogat (popisuje); — zdrobnu-
jice-častotlive, k. pr.: csipdes (poštipkuje); aldogál (postarka);
možné, k. pr.: allhat (može stať); írhat (može písať); — pričinné,
k. pr.: vigatok (dam rubať); iratok (dam písať) a t. d. a t. d. —
Ale všecke te časoslova ľebo ku činnym, ľebo ku trpnym, ľebo ku
stredňym priňadaju.

C) Z jineho ohľedu časoslova sú ľebo osobné (személyes igék); ľebo ňeosobné (személytelen igék).

Osobné sú tote, ktore v troch osobach sa užívaju, k. pr.; én adok (ja dám), te adsz (ty dáš) ő ad (on da), — mi adunk (my dáme), ti adtok (vy dáte), ők adnak (oňi dáju).

Ňeosobné sú tote, ktore ľem v trečej osobe jednotňeho počtu sa užívaju, k. pr.: hajnalodik (švita), villámlik (blíska sa). — Nektore z tych ňeosobnych možu sa aj na všecke try osoby tak jednotňeho, jak množňeho počtu potahovať, ale pri tym všeckym vždy ľem v trečej osobe jednotňeho počtu stoja. Take sú:

nekem neked neki nekünk nektek nekik	šiš, boli. ňik, svedčí. szabad, slobodno, ja smiem. lehet, ja môžem. kell, treba.

D) Naposledi sú ešte tak rečené pomocné časoslova, ktore sa ku jinym časoslovom ňekaki pričiňaju, take sú: van (je), fog (bude), k. pr.: adtam volt (bol som dal), olvasni fogok (čitať budem) a t. d.

kasza, kosa.
kerék, koleso.
lábszij, lapšik.
mérleg, vaška.
olló, nožnice.
ráspoly, pilňik.
rőf, ryf.
sarló, srp.
tű, ihla.
véső, dlatko.
üllő, kovadlo.
zsinór, šnôra.

65.

Časoslovo (ige, verbum).

I.

Predznamosť.

A) Časoslovo značí činňenie, pohyb, trpeňie, aneb v
jici stav ňejakej osoby abo reči, k. pr.: a tanító **tanít**
teľ učí); János **ir** (János piše); a madár **repül** (ptáľ
a virág **illatozik** (kvet pachňe, voňi); a fiú **tanítta**
(chlapec byva učeni). Časoslova sú teda:

1. Činné (cselekvő ige), k. pr.; levelet **irok** (
šem); **tanítok** (učim).

2. Trpné (szenvedő ige), k. pr.: a gonosz **üldözt**
(zly byva prenásledovány).

3. Stredňé, aneb stavné (közép ige, állapot ige), k. p
alszom (špim); a virág **illatozik** (kvet pachňe).

B) Ponevač ale činnosť može sa vsťahovať
podmet (alany, subjectivum) sady; ľebo na predmet
objectivum): preto činne časoslovo je dvojake, totiže:

1. Podmetné, abo ňeprechodné (dnuka zostavajúca
nosť, beható ige, alanyi ige), k. pr.: ülök (sedim),
dok (bežim).

2. Predmetné, abo prechodné (von vychadzajúca
nosť, átható ige, tárgyi ige), k. pr.: irok levelet (
eszem kenyeret (jem chlieba); olvasok könyvet (čítam

Naznamka. 1. V uherskej reči činne časoslovo je vlastňe ľem prechodné, ponevač ňeprechodné sa ku stredňemu počituje.

2. Trpné časoslova sú ľem te, ktore s priveškami aneb priponmi **at, et, tat, tet** sa tvôria, k. pr.: üldöztetik (prenásledovány je); hivatik (volany je).

3. Okrem tych viššej značených sú ešte jine časoslova, ktore s všelijakyma priveškami sa tvôria, take sú: zdrobnujice časoslova, k. pr.: faragcsál (stružka); irkál, firkál (čarbe); — častotlive, k. pr.: olvasgat (počitava); irogat (popisuje); — zdrobnujice-častotlive, k. pr.: csipdes (poštipkuje); áldogál (postavka); možné, k. pr.: állhat (može stať); irhat (može pisať); — pričinné, k. pr.: vágatok (dam rubať); iratok (dam pisať) a t. d. a t. d. — Ale všecke te časoslova ľebo ku činnym, ľebo ku trpnym, ľebo ku strednym prisluchaju.

C) Z jineho ohľedu časoslova sú ľebo osobné (személyes igék); ľebo ňeosobné (személytelen igék).

Osobné sú tote, ktore v troch osobach sa uživaju, k. pr.; én adok (ja dám), te adsz (ty dáš) ő ad (on da), — mi adunk (my dáme), ti adtok (vy dáťe), ők adnak (oňi dáju).

Ňeosobné sú tote, ktore ľem v treťej osobe jednotného počtu sa uživáju, k. pr.: hajnalodik (švita), villámlik (bľiska sa). — Ňektore z tych ňeosobnych možu sa aj na všecke try osoby tak jednotného, jak množného počtu poťahovať, ale pri tym všeckym vždy ľem v treťej osobe jednotného počtu stoja. Take sú:

nekem	fáj, boli.
neked	illik, švedči.
neki	szabad, šlebodno, ja šmiem.
nekünk	lehet, ja možem.
nektek	kell, treba.
nekik	

D) Naposledi sú ešte tak rečené pomocné časoslova, ktore sa ku jinym časoslovom ňekedi prikladaju, take sú: van (je), fog (buďe), k. pr.: adtam volt (bol som dal), olvasni fogok (čitať buďem) a t. d.

E) Podľa zevnitrnej tvary ňektore časoslova vychadzaju na **ik**, k. pr.; alsz**ik** (špi); jine ale ňemaju **ik** pri koreňu svojim, k. pr.; ad (da), vár (čäka), ir (piše).

II.

Skloňeňie časoslov (igeragozás) sa stava skrze privešky, aneb pripony. Pri tym ale pozorovať treba: *a)* na osobu, *b)* na počet, *c)* na čas, *d)* na spôsob, *e)* na tvar časoslova.

a) Osoby a počet:

Každe osobné časoslovo (személyes ige) može sa užívať vo všeckych troch osobach jednotného a množného počtu, k. pr.: adok (dám), adsz (dáš), ad (da), — adunk (dáme) adtok (dáťe), adnak (dáju).

Osobné prípony sú trojaké:

1. Ktore ľem činnosť podmetu (alany cselekvést; Thätigkeit des Subjectes, activitatem subjecti) značia, tote sa nazivaju ňeurčite (határozatlan), k. pr.: vár**ok**, vár**sz**, vár, vár**unk**, vár**tok**, vár**nak** (čäkám, čäkáš, čäka, čäkáme, čäkáťe, čäkaju) kehokoľvek abo cokoľvek.

2. Ktore ňe ľem činnosť podmetu, ale aj poťah tej činnosti na isty predmet (vonatkozást bizonyos meghatározott tárgyra, Beziehung auf ein bestimmtes Object, relationem ad certum objectum) značia, tote sa nazivaju určite (határozott), k. pr.; vár**om**, vár**od**, vár**ja**, vár**juk**, vár**játok**, vár**ják** (atyámat), (čäkám, čäkáš, čäka, čäkáme, čäkáťe, čäkáju mojeho otca).

3. Ktore sa privešuju ku časoslovom zvratnym, trpnym a na **ik** vychadzajicim, a tote sa nazivaju zvratné, k. pr.: játsz**om**, játsz**ol**, játsz**ik** (ja sa bávim, báviš, bávi).

b) Čas:

Čas je: pritomny, minuly (predešly) a budúci.

Ponevač ale minulého času činnosť, trpeňie aneb stav ešte trva, abo sa už dokončiel, preto aj ten poťah s vlastnyma priveškami sa može vyložiť, a tak teda máme pät časi, totižto:

1. Čas pritomny (jelen idó), k. pr.: adok (dám), ölek (ňijem).

2. Čas ňenukončeny minuly, aneb polminuly (aligmúlt, félmúlt idó), k. pr.: adék (dal som), irék (pisal som — ešte ľem teraz). Ten čas sa aj dejepisnym (történeti múlt) naziva, ponevač obyčajňe v dejepisoch sa užíva. Jiny polminuly čas sa tak užíva, že ku pritomnému času slovičko **vala** položi, k. pr.: adok vala (dal som), irok vala (pisal som).

3. Čas dokonale minuly (múlt idó), k. pr.: adta (dal som), irtam (pisal som — ale už ňepišem).

4. Čas davno minuly (régmult idó), je složený z minulého a zo slovička **volt** aneb **vala**, k. pr.: adtam volt, adtam vala (dal som bol — už predtym davňejši).

5. Čas budúci je obyčajňe složeny z ňeurčitého s soba časoslova (határtalan igemód, infinitivus) a z pom ného fogok (budem). fogsz (budeš), fog (bude), fogunk (deme), fogtok (budeťe), fognak (budu), k. pr.: adni fo (dam — dať budem), irni fogok (pisať budem). — Mnoh ale mesto teho buducného času sa užíva pritomny čas. rému sa slovička **el, fel, le, meg, majd**, a t. d. p ložia, k. pr.: elmegyek, (pojdem), leirom (spišem), me dom (doznám sa), majd veszek (hňed kupim) a t. d.

c) Spôsoby časov:

Uherska reč má štyry spôsoby časov: ukazov rozkazovaci, spojovaci a žadaci spôsob.

1. Ukazovaci spôsob (jelentő mód) ten znaději tečnosť, bytnosť činnosti trpeňia aneb stavu poď k. pr.: irok, irtam, irni fogok. — Alszom (spim), alu (spal som), aludni fogok (spať budem).

la zevnitrnej tvary ňektore časoslova vychad-
pr.; alszik (špi); jine ale ňemaju ik pri
k. pr.; ad (da), vár (čāka), ir (piše).

II.

e časoslov (igeragozás) sa stava skrze priveškr,
Pri tym ale pozorovať treba: *a)* na osobu,
, *c)* na čas, *d)* na spôsob, *e)* na tvar

Osoby a počet:

osobné časoslovo (személyes ige) môže sa
šeckých troch osobach jednotného a množného
r.: adok (dám), adsz (dáš), ad (da), — adunk
k (dáte), adnak (dáju).

obné prípony sú trojaké:
ore ľem činnosť podmetu (alany cselekvést, Thätigkeit
Subjectes, activitatem subjecti) značia, tote su ne-
určite (határozatlan), k. pr.: várok, várunk,
nk, vártok, várnak (čākám, čākáš, čāka, čākáme,
áte, čākaju) kehokoľvek abo cokoľvek.
Ktore ňe ľem činnosť podmetu, ale aj poťah tej čin-
isty predmet (vonatkozást bizonyos meghatározott
Beziehung auf ein bestimmtes Objekt, relationem ad
bjectum) značia, tote sa nazivaju určite (hatá-
pr.; várom, várod, várja, várjuk, várjátok,
(atyámat), (čākám, čākáš, čāka, čākáme, čākáte,
nojeho otca).
. Ktore sa privešuju ku časoslovom zvratnym, trpným
vychadzajicim, a tote sa nazivaju zvratne, k. pr.:
m, játszol, játszik (ja sa bávim, bávíš, bávi).

b) Čas:
Čas je: pritomny, minuly (predošly) a budúci.

Ponevač ale minulého času činnosť, trpeňie aneb stav ešte trva, abo sa už dokončiel, preto aj ten poťah s vlastnyma priveškami sa može vyložiť, a tak teda máme pät časi, totižto:

1. Čas pritomny (jelen idő), k. pr.: adok (dám), élek (žijem).

2. Čas ňeukončeny minuly, aneb polminuly (aligmúlt, félmúlt idő), k. pr.: adék (dal som), irék (pisal som — ešte ľem teraz). Ten čas sa aj dejepisnym (történeti múlt) naziva, ponevač obyčajňe v dejepisoch sa uživa. Jiny polminuly čas sa tak uživa, že ku pritomnému času sa slovičko **vala** položi, k. pr.: adok vala (dal som), irok vala (pisal som).

3. Čas dokonale minuly (múlt idő), k. pr.: adtam (dal som), irtam (pisal som — ale už ňepišem).

4. Čas davno minuly (régmult idő), je složeny z minulého a zo slovička **volt** aneb **vala**, k. pr.: adtam volt, adtam vala (dal som bol — už predtym davňejši).

5. Čas budúci je obyčajňe složeny z ňeurčitého spôsoba časoslova (határtalan igemód, infinitivus) a z pomocného fogok (buďem). fogsz (buďeš), fog (buďe), fogunk (buďeme), fogtok (buďeťe), fognak (buďu), k. pr.: adni fogok (dam — dať buďem), irni fogok (pisať buďem). — Mnohoraz ale mesto teho buďucného času sa uživa pritomny čas, ktorému sa slovička **el, fel, le, meg, majd,** a t. d. predložia, k. pr.: elmegyek, (pojdem), leirom (spišem), megtudom (doznám sa), majd veszek (hňed kupim) a t. d.

c) Spôsoby časov:

Uherska reč má štyry spôsoby časov: ukazovaci, rozkazovaci, spojovaci a žadaci spôsob.

1. Ukazovaci spôsob (jelentő mód) ten znači skutečnosť, bytnosť činnosti trpeňia aneb stavu podmetu, k. pr.: irok, irtam, irni fogok. — Alszom (spim), aludtam (spal som), aludni fogok (spať buďem).

2. Rozkazovaci spôsob (parancsoló mód) ten značí prišilenosť činnosťi a t. d. podmetu, k. pr.: adj (daj), adjon (on ňech da); olvass (čitaj), olvassanak (ňech oňi čitaju) a t. d.

3. Spojovaci spôsob (kötmód), ten značí spojenosť činnosťi a t. d. s ňejaku pričinu aneb podmienku (föltétel) k. pr.: akarod hogy irjak (hceš žeby som pisal) a t. d.

4. Žadaci spôsob (óhajtó mód) ten značí tužobnosť činnosťi a t. d. podmetu, k. pr: adnék (dal by som), olvasnék (čital by som) a t. d. ku tym sa ešťe pričituje:

5. Ňeurčiti spôsob (határtalan mód, infinitiv) adni, (dať), irni (pisať).

F) Tvar časoslova (ige alak) je: určita (határozott), aneb ňeurčita (határozatlan) co tote dva tvary znamenáju, to už bolo viššej, pri osobnych príponoch predloženo.

1. Určitu tvar ľem činné, aneb činnosť znamenajice stredňe časoslova maju, ale ľem vtedy, ked predmet — na ktory činnosť podmetu prechodzi, — je určity.

2. Ňeurčitu tvar ma každe časoslovo. Ponevač ale vedľa zevnitrnej tvary časoslovo abo vychadza na **ik**, abo ňevichadza: zato dvojaka tvar jest ňeurčita, totizto: jedna časoslôv bez **ik**; — a druha časoslôv na **ik**.

III.

Koreň (peň) časoslova (ige gyök).

Koreň časoslova je vždy 3-ta osoba jednotného počtu, pritomného času ukazovacého spôsobu. Ten koreň sa najde, ked ňeurčitého spôsobu sľabika **ni** sa odreže, k. pr: ad-ni, vár-ni, lát-ni, a t. d. Odrež **ni**, máš koreň: ad, vár, lát, a t. d.

Ňekedi pred sľabiku **ni** jest ešťe jedna samohláska, i tota sa odreže, k. pr.: ront-ani (hubiť), fest-eni (maľovať), koreň je: ront, fest, a t. d.

Pri časoslovoch na **ik** vychadzajicich koreň sa najde, ked sa z trejej osoby jednotného počtu, pritomného času, ukazovacého spôsobu **ik** odreže, k. pr.: es-ik (padá), koreň es; hajl-ik (hibe sa) koreň: hajl a t. d.

Nachadzaju sa ešťe ňektore časoslova, ktore, ňe calkov podla viššej predloženych pravidloch bývaju skloňene, to sa nazývaju ňepravidelné (rendhagyó igék).

66.

Skloňeňie časoslôv (igeragozás).

Ukazovaci spôsob (jelentő mód).

Pritomny čas (jelen idő).

Ňeurčita tvar (határozatlan alak).

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-**ok**, čakám.	kér-**ek**, prosim.
vár-**lak**, čakám ťa.	kér-**lek**, prosim ťa.
vár-**sz**, čakáš.	kér-**sz**, prosiš.
vár- „ čaká.	kér- „ prosi.
vár-**unk**, čakáme.	kér-**ünk**, prosime.
vár-**tok**, čakáte.	kér-**tek**, prosite.
vár-**nak**, čakaju.	kér-**nek**, prosia.

Určita tvar (határozott alak).

vár-**om**, čakám (ho, ju, ich).	kér-**em**, prosim (ho,
vár-**od**, čakáš „ „ „	kér-**ed**, prosiš „
vár-**ja**, čaká „ „ „	kér-**i**, prosi „
vár-**juk**, čakáme „ „ „	kér-**jük**, prosime „
vár-**játok**, čakáte „ „ „	kér-**itek**, prosite „
vár-**ják**, čakaju „ „ „	kér-**ik**, prosia „

1. Naznamka. Pritomny čas ňemá vlastnu tv protoi osobné pripony ku ústemu koreňu sa prikladaj vár-**ok**, vár-**sz** a t. d.

2. Na **s, sz, z** vychadzajíce časoslova, tak aj tote dva spoluhlásky vychadzaju, berú v druhej osobe jednot pred osobny pripon ešťe jednu samohlásku, k. pr.: ad (

Pri časoslovoch na **ik** vychadzajicich koreň sa najde, ked sa z treťej osoby jednotného počtu, pritomného času, ukazovacého spôsodu **ik** odreže, k. pr.: es-ik (padá), koreň: es hajl-ik (hibe sa) koreň: hajl a t. d.

Nachadzaju sa ešte ňektore časoslova, ktore, ňe calkom podla viššej predloženych pravidloch byvaju skloňene, tote sa nazivaju ňepravidelné (rendhagyó igék).

66.

Skloňeňie časoslôv (igeragozás).

Ukazovaci spôsob (jelentő mód).

Pritomny čas (jelen idő).

Ňeurčita tvar (határozatlan alak).

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-**ok**, čäkám.	kér-**ek**, prosim.
vár-**lak**, čäkám ťä.	kér-**lek**, prosim ťä.
vár-**sz**, čäkäš.	kér-**sz**, prosiš.
vár- „ čäká.	kér- „ prosi.
vár-**unk**, čäkáme.	kér-**ünk**, prosime.
vár-**tok**, čäkäťe.	kér-**tek**, prosiťe.
vár-**nak**, čäkäju.	kér-**nek**, prosia.

Určita tvar (határozott alak).

vár-**om**, čäkám	(ho, ju, ich).	kér-**em**, prosim	(ho, ju, ich).
vár-**od**. čäkäš	„ „ „	kér-**ed**, prosiš	„ „ „
vár-**ja**, čäká	„ „ „	kér-**i**, prosi	„ „ „
vár-**juk**, čäkáme	„ „ „	kér-**jük**, prosime	„ „ „
vár-**játok**, čäkäťe	„ „ „	kér-**itek**, prosiťe	„ „ „
vár-**ják**, čäkäju	„ „ „	kér-**ik**, prosia	„ „ „

1. Naznamka. Pritomny čas ňemá vlastnu tvornu literu, protož osobné prípony ku čistemu koreňu sa prikladaju, k. pr.: vár-**ok**, vár-**sz** a t. d.

2. Na **s, sz, z** vychadzajice časoslova, tak aj tote, ktore na dva spoluhlásky vychadzaju, berú v druhej osobe jednotného počtu pred osobny prípon ešte jednu samohlásku, k. pr.: ás (kope), 2-ha

osoba: ás-asz (kopeš); hisz (veri), 2-a osoba: hisz-esz (veriš); néz (hlädi, patri), 2-a osoba: néz-esz (hlädiš, patriš). — Toto isté sa stava aj styma časoslovmi, ktorych koreň na dva spoluhlásky vychadza, k. pr.: ront (kaži, hubi), 2-a osoba: ront-asz (kážiš, hubiš); tekint (pohlädňe), 2-a osoba: tekint-esz (pohlädňeš). — Tiež aj v 2-ej a 3-tej osobe množného počtu, žeby try spoluhlásky sa ňezešli, k. pr.: ront-otok (kažiťe), ront-anak (kažia); tekint-etek (hlädiťe), tekint-enek (hlädia) a t. d.

3. Na **s, sz, z** vychadzajice hrubohlásne časoslova v tretej osobe jednotného počtu u r č i t e j tvary ňeberú prípon **ja,** ale, **sa, sza, za,** k. pr.: ás (kope), 3-ta osoba: ňe ás-ja, ale: ás-**sa**; — vadász (poluje), 3-ta osoba ňe vadász-ja, ale: vadász-**sza**; ruház (odieva), 3-ta osoba ňe ruház-ja, ale: ruház-**za** a t. d. — Toto isté sa stava aj s ťeňkohlásnima časoslovami v 1-ej osobe množného počtu, k. pr.: keres (hleda), 1-ša osoba ňe keres-jük, ale: keres-**sük**; fürkész (zkuma), 1-a osoba ňe fürkész-jük, ale: fürkész-**szük**; érez (ciťi), 1-a osoba ňe érez-jük, ale: érez-**zük** a t. d.

II. Naznamka. Tvar časoslôv určita sa uživa:

1. Ked ten 4-ti pad mena, na ktore časoslovo sa poťahuje ma pred sebu určiti član, k. pr.: **Az** atyát vár**om**, — A fiút lát**om**. — Naproti ale bez členu: Fiút várok, — könyvet kérek a t. d.

Vyberaju sa **a ki, mely, mi** zámena, poňevač tote či máju član, či ňemaju kdiž v 4-tim pade stoja, časoslovo vždy lem ňeurčite žadaju, k. pr.: kit a szerencse üldöz (keho šťaste prenásleduje) ňe: üldözi. — A hirek, melyeket beszélnek (chyre, ktore rozpovedáju) ňe: beszélik.

2. Pri v l a s t n y c h, m a j i t e l n y c h menoch a pri v l a s t n u j i c i c h z á m e n o c h, k. pr.: Pétert vár**om**; Pestet lát**od**? könyvemet keres**em** (hlädam). Az enyimet elvesztettem (stratiel som), a tiedet megtalál**om** (najdem). — Take aj pri zvratnych magam, magad, maga zámenoch, k. pr.: restség által megront**ja** magát (zakáži sa). — Magát becsüli, ki mást becsül (seba ucti, ktori druhého ucti).

Vlastne meno, ked určitost strati, nežada určite časoslovo, k. pr.: egy bizonyos Józsefet keresek (jedneho Jozefa hledám), ňe: keresem.

3. Ot, Őket, őt, őnőket (jeho, ich, ich milosť) osobné zámena žadaju určite časoslovo, k. pr. őt minden ember kedvli (jeho každý človek miluje). — Őket nem, látom (ich nevidím).

4. Ukazovace zámena az, ez, amaz, emez, žadaju určite časoslovo, k. pr: azt mondod (to povedaš); ezt nem akarod (to ňechceš); amazt választod (tamto vyvoliš) emezt elvetted (toto zahodiš); mit a szerencse nem adott, azt el nem veheti (čo staste ňe dalo, to ňe može odobrať).

Ked ale ukazovace zámeno na ňeurčite meno ukazuje, vtedy i časoslovo ňeurčite žada, k. pr: könyvet veszesz? én is azt veszek (knihu kupiš? i ja to kupim) ňe: veszem. — Tollkés kell? azt adok (penalik ti treba? to ti dám), ňe: adom.

5. Na **ik** vychadzajice pridavne mena a zámena, jako: jobbik, szebbik, melyik, egyik, másik, mindenik, akármelyik a t. d. — potym: egymás (jedendruhy) valamennyi, mindnyája, mindnyájok (každe, všecke) ked v 4-tim pade stoja, žadaju určite časoslovo, k. pr: melyiket választod, (ktore vyvoliš); egymást szeretik (miluju sa).

Časoslovo **beér,** ked telo známena jak: spokojny je na dačom, dosť mu, — vždy určite sa uživa, k. pr.: a takarékos kevéssel is beér, a pazarlónak sok is kevés (gazdovlivy i na malym je spokojny, marnotratníkovi i mnoho je malo).

Kit vársz? Reggel óta várok valakit, de senki sem jö
Már régen várunk esőt, mert nagy szárazság van. A kertb
megyek és ott várlak. Ma vendéget várunk. Ti is várto
valakit? Kérem őnt, adja nekem ezt a szép könyvet. Mi cs
a magunkét kérjük, idegen dolgot nem akarunk. Atyá
beteg, az orvost várja; te is beteg vagy (si), talán (ozdaj, sn
te is várod orvosodat? A sült (pečeny) galambot hi
(na darmo) várjuk, az nem repül szánkba (do ust). E fold
hiába keressük a teljes (dokonaly) boldogságot. Minden
tett (skutek) megnyeri (obsiahňe) jutalmát. Bátyám holnap
várja vendégeit. Én nem adom oda ruhámat. Ők nem

3. Ot, őket, őnt, őnőket (jeho, ich, ich milosť) osobné zámena žadaju určite časoslovo, k. pr. őt minden ember kedveli (jeho každy človek miluje). — Őket nem, látom (ich ňevidim).

4. Ukazováce zámena az, ez, amaz, emez, žadaju určite časoslovo, k. pr: azt mondod (to povedaš); ezt nem akarod (to ňehceš); amazt választod (tamto vyvoľiš) emezt elrontod (toto zahúbiš); mit a szerencse nem adott, azt el nem veheti (co stäšte ňe dalo, to ňe može odobrať).

Ked ale ukazovace zámeno na ňeurčite meno ukazuje, vtedy i časoslovo ňeurčite žada, k. pr: könyvet veszesz? én is azt veszek (kňihu kupiš? i ja to kupim) ňe: veszem. — Tollkés kell? azt adok (penalik ti treba? to ti dám), ňe: adom.

5. Na **ik** vychadzajice pridavne mena a zámena, jako: jobbik, szebbik, melyik, egyik, másik, mindenik, akármelyik a t. d. — potym: egymás (jedendruhy) valamennyi, mindnyája, mindnyájok (každe, všecke) ked v 4-tim pade stoja, žadaju určite časoslovo, k. pr: melyiket választod, (ktore vyvoľiš); egymást szeretik (miluju sa).

Časoslovo **beér,** ked telo známena jak: spokojny je na dačom, dosť mu, — vždy určite sa uživa, k. pr.: a takarékos kevéssel is beéri, a pazarlónak sok is kevés (gazdovlivy i na malym je spokojny, marnotratnikovi i mnoho je malo).

Kit vársz? Reggel óta várok valakit, de senki sem jő. Már régen várunk esőt, mert nagy szárazság van. A kertbe megyek és ott várlak. Ma vendéget várunk. Ti is vártok valakit? Kérem önt, adja nekem ezt a szép könyvet. Mi csak a magunkét kérjük, idegen dolgot nem akarunk. Atyám beteg, az orvost várja; te is beteg vagy (si), talán (ozdaj, snád) te is várod orvosodat? A sült (pečeny) galambot hiába (na darmo) várjuk, az nem repül szánkba (do ust). E földön hiába keressük a teljes (dokonaly) boldogságot. Minden jó tett (skutek) megnyeri (obšiahňe) jutalmát. Bátyám holnapra várja vendégeit. Én nem adom oda ruhámat. Ők nem ké-

VÁROSI KÖNYVTÁR

rik vissza (na zad) könyvüket. Kérjünk anyánktól pénzt tollra és papirra. Istentől kérjük és várjuk az áldást. Menynyiért adod el nekem lovaidat? Lovaimat el nem adom neked, mert magamnak is van szükségem reájok. Házunkat eladjuk. Mit látsz a hegyen? A hegyen látok sok fát és követ. Atyánk boldog, mert látja hogy jó gyermekei vannak. Most szeretlek, mert látom, hogy jó és szorgalmas vagy. Rosz gyermeket nem lehet szeretni. Nem szeretem a pajkos fiút. A szülők szeretik engedelmes gyermekeiket. Ők szeretnek minket, mi is szeretjük őket.

67.

Küldeni, pošilať.	tanulni, učiť sa.
tudni, znať.	csinálni, robiť, činiť.
mondani, povedeť.	szolgálni, služiť.
nyugodni, odpočivať.	izlelni, koštovať.
vágni, rezať.	nyitni, otvirať.
rakni, klasť.	épiteni, budovať.
vasalni, kovať, biglovať.	szántani, orať.
kapálni, kopať.	vetni, siať.
hallani, počuvať.	hasítni, stepať.
használni, užívať, osožiť.	önteni, liať.
olvasni, čitať.	készíteni, chystať, pripravovať.
gondolni, mišlieť.	bántani, uražiť, obražiť.
számolni, rátať.	rontani, hubiť, kaziť.
énekelni, spivať.	nyerni, vyhrať.
gyakorolni, čvičiť, činiť.	varrni, šiť.
beszélni, hovoriť.	fúrni, vertať.
irni, pisať.	szúrni, klať, pichať.

Virágot küldök. Könyvemet küldöm. Mit küldesz nekem? Atyám küld nektek gyümölcsöt. Ezt a vásznat hugom küldi. Embert küldünk értetek. Jánost küldjük értetek. Ők mindennap küldenek hozzánk valakit megtudni, hogy nem vagyunk-e betegek. Levéllel hozzánk küldik gyermeköket. Én erről a dologról semmit sem tudok. Hát te tudsz róla valamit? Ők nem tudják tulajdon (vlastny) házuk számát. Mit mondasz? Csak igazat kell mondani.

Mit mond atyád mindezekhez? Azt mondja, hogy a rest gyermeket nem szereti. Akármit mondjunk neki ő nem hallgat (slucha) reánk. Ti azt mondjátok, hogy én roszúl irok, a tanitó ur pedig azt mondja, hogy én jól irok. Ti jól irtok ugyan és szépen éneltek, de roszúl tanultok. Az én napszámosom (nadeňňik) fát vág. A fát, mely gyümölcsöt nem terem kivágjuk (vyrubeme) és a tüzre vetjük (hadzáme). Ertelen (šialený), a ki maga alatt vágja a fát. Mit csinálltok? Ölfát vágunk pénzért az uraság (panstvo) számára. Én őt még nem látom, de már messziről hallom, annyira (tak) kiabál (kričí). A kovács lovaimat vasalja. Hordókat vasalunk. Mindig szomorkodunk (zarmutime) valahányszor halljuk, hogy valamely rest gyermek ifjuságá éveit, jó és hasznos dolgok megtanulására (ku naučeňiu) nem használja. Hogy vagy (jak sa máš) barátom! már régen nem voltál nálunk? Köszönöm (dekujem), hála (chvála) Istennek jól vagyok. Mit csináltok egész nap oda haza? (doma). Mi munkánk (ňe unujeme) magunkat, egész nap találunk dolgot. Atyám ir, öcsém számol, húgom énekel, én leczkéimet tanulom, anyám pedig a szentirást olvassa. A hálátlan fe (zapomina) a jótéteményt (dobrodeňie) és a jóért rossz fizet (platí). Minél jobban fogadunk szót Istennek (čím prijmáme slovo bože) annál (tym) több áldást nyerünk (obdržíme) tőle. Sebesen repülnek (rychle utekáju) az napjai és a nem használt (užitu) órát semmi bánat (slza lutosty) nem hozza vissza. Isten szemei minden helyen látják a jókat és gonoszakat. Sokan kincsben gondolnak találni a boldogságot; én azon embert tartom legboldogabbnak, ki mások javára él és itt a földön mennyei cselekedet (skutky) gyakorol.

Chlapec piše, otec čita, matka šije, ja sa učím, ó prinása dreva z lesa. Dievče vari (föz). Žebrák v meste prosí almužnu. Mi sme tebe pisali list. Vesely chlapec deň spiva. Koho čakaš? Mojo mile priatele čakajte.

za (na zad) könyvüket. Kérjünk anyánktól pa
papirra. Istentől kérjük és várjuk az áldást. Ma
dod el nekem lovaidat? Lovaimat el nem adom
ert magamnak is van szükségem reájok. Három
. Mit látsz a hegyen? A hegyen látok sok fát
Atyánk boldog, mert látja hogy jó gyermekei vann
zeretlek, mert látom, hogy jó és szorgalmas vagy. B
eket nem lehet szeretni. Nem szeretem a pajkos
ülök szeretik engedelmes gyermekeiket. Ők szere
et, mi is szeretjük őket.

67.

eni, pošilať.
i, znať.
dani, povedeť.
godni, odpočivať.
ni, rezať.
ni, klasť.
alni, kovať, biglovať.
palni, kopať.
llani, počuvať.
sználni, užívať, osožiť.
ivasni, čitať.
ondolni, mišliet.
zámolni, rátať.
nekelni, spívať.
gyakorolni, čvičiť, činiť.
beszélni, hovoriť.
irni, písať.

tanulni, učiť sa.
csinálni, robiť, činiť.
szolgálni, skúsiť.
izlelni, koštovať.
nyitni, otvírať.
építeni, bodovať.
szántani, orať.
vetni, siať.
hasítni, štepať.
önteni, liať.
készíteni, chystať, pripraviť.
bántani, urážiť, obrážať.
rontani, kaziť, kaziť.
nyerni, vyhrať.
varrni, šiť.
fúrni, vŕtať.
szúrni, kłať, pichať.

Virágot küldök. Könyvemet küldöm. Mi
nekem? Atyám küld nektek gyümölcsöt. Ez a
hugom küldi. Embert küldünk értetek. Jónak kell
tetek. Ők mindennap küldenek hozzánk valakit
hogy nem vagyunk-e betegek. Levéllel hozatok
gyermekőket. Én erről a dologról semmit sem tudok
te tudsz róla valamit? Ők nem tudják tudjuk
tőnek számát. Mit mondasz? Csak igazat

brat mnoho hovori a malo robi. Na darmo očekávame blahoslavenstvo, ked ňepracujeme (dolgozunk); ľem s pracu a pilnosťu buďeme sťaslive. Od Boha prosme a čakajme všecko dobre. Moj sluha na dvoch koňoch ore, a my šejeme pšenicu a žito. U nás sa jačmen (jarec) dobre rodi. Preco ňeotvoriťe dvere vásej záhrady? Ňemáme kluc. Ja teba viďim. Ti verne služiš Panu Bohu. On dobre ore svoju zem. Krajčier odev, čizmar čižmy šije. Stolar stoli a stolice chysta. Ja koštujem tvoj chlieb, a ty koštuješ mojo vino. Ked v mladym veku sa ňeučiš v calym zivoťe tvojim ňebuďeš sťaslivy. Rodiče to povedali svojim synom: mile ďieťi, buďte čnosťlive a ušilovne, tak buďete spokojne a blahoslavene, bo Pan Boh, ktory na ňebesach prebyva (lakik) požehnáva čnosť a miluje dobrych. Kto na sen buduje, ten za ťieňom beži. Ľem čnosť pošlechťi (nemesiti), ľem hriech potupi (meggyalázza) človeka. Ked kremeň (kovát) s ocelom bijeme (verjünk) ohňa da. Ňeposlušne ďieťe najviae ľem sebe samemu škoďi, straťi lasku rodičov a učiťelov svojich a skoro ňebezpečnym (veszedelmes) človekom zostaňe (válik). Ked ruky tvoje vždy ľem v luňe tvojim (öledben) držiš (tartod) každodenny (mindennapi) chlieb tvoj ňezahledaš. My hledáme ponajprv kraľovstvi bože a jeho spravedlnosť, a všecke jine veci od Boha čakáme.

68.

Polminnly čas (félmúlt idő).

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne;	Ťenkohlásne:
vár-**ék**, čakal som.	kér-**ék**, prosil som.
vár-**álak**, čakal som ťa.	kér-**élek**, prosil som ťa.
vár-**ál**, čakal si.	kér-**él**, prosil si.
vár-**a**, čakal.	kér-**e**, prosil.
vár-**ánk**, čakali sme.	kér-**énk**, prosili sme.
vár-**átok**, čakali ste.	kér-**étek**, prosili ste.
vár-**ának**, čakali.	kér-**ének**, prosili.

Určita tvar.

vár-**ám**, čakal som (ho, ju, ich).	kér-**ém**, prosil som (ho, ju, ich).
vár-**ád**, čakal si „ „ „	kér-**éd**, prosil si „ „ „
vár-**á**, čakal „ „ „	kér-**é**, prosil „ „ „
vár-**ók**, čakali sme „ „ „	kér-**ők**, prosili sme „ „ „
vár-**átok**, čakali ste „ „ „	kér-**étek**, prosili ste „ „ „
vár-**ák**, čakali „ „ „	kér-**ék**, prosili „ „ „

Naznamka. Ten polminuly čas sa naziva dejopisny (történeti, historisch), ponevač najviac ľem v dejopisu sa uživa. — Jiny polminuly čas sa tak tvori, ked ku pritomnému času sa slovo „**vala**“ priloži, k. pr.: várok vala (čakal som), vársz vala (čakal si), vár vala (čakal) a t. d.

Na dejopisny polminuly čas máme krásne prikladi v svatym pišme, k. pr: **I**-a kňiha Mojžišova sa tak začina:

1. Kezdetben teremt**é** Isten a mennyet és földet.

2. A föld pedig puszta és üres **vala** és sötétség **vala** a mélység szinén és az Isten lelke lebeg**é** a vizek fölött.

3. És mond**á** Isten: Legyen világosság. És **lőn** világosság.

4. És lát**á** Isten a világosságot, hogy jó, és elválaszt**á** a világosságot a sötétségtől.

5. És nevez**é** a világosságot napnak, és a sötétséget éjnek; és **lőn** este és reggel, egy nap.

6. Mond**á** még az Isten: Legyen erősség a vizek k zött, és válaszsza el a vizeket, a vizektől.

7. És erősséget alkot**a** Isten, és elválaszt**á** a vizek melyek az erősség alatt **valának**, azoktól, melyek az er ség fölött **valának**. És ugy **lőn**.

8. És nevez**é** Isten az erősséget égnek; és **lőn** este reggel, második nap a t. d. — To jest:

„1. Na počatku stvoril Boh nebe a zem.

2 Zem pak byla pusta a prazna a tma byla nad tvaru b kosty a duch boži vznašal sa nad vodami.

Určita tvar.

vár-**ám**, čäkal som (ho, ju, ich).	kér-**ém**, prosil som (ho, ju, ich).
vár-**ád**, čäkal si „ „ „	kér-**éd**, prosil si „ „ „
vár-**á**, čäkal „ „ „	kér-**é**, prosil „ „ „
vár-**ók**, čäkali sme „ „ „	kér-**ők**, prosili sme „ „ „
vár-**átok**, čäkali ste „ „ „	kér-**étek**, prosili ste „ „ „
vár-**ák**, čäkali „ „ „	kér-**ék**, prosili „ „ „

Naznamka. Ten polminuly čas sa naziva dejopisny (történeti, historisch), ponevač najviac lem v dejopisu sa uživa. — Jiny polminuly čas sa tak tvori, ked ku pritomnému času sa slovo „**vala**“ priloži, k. pr.: várok vala (čäkal som), vársz vala (čäkal si), vár vala (čäkal) a t. d.

Na dejopisny polminuly čas máme krásne prikladi v svatym pišme, k. pr: **I**-a kňiha Mojžišova sa tak začina:

1. Kezdetben teremt**é** Isten a mennyet és föld**et**.

2. A föld pedig puszta és üres **vala** és sötétség **vala** a mélység szinén és az Isten lelke lebeg**é** a vizek fölött.

3. És mond**á** Isten: Legyen világosság. És **lőn** világosság.

4. És lát**á** Isten a világosságot, hogy jó, és elválaszt**á** a világosságot a sötétségtől.

5. És nevez**é** a világosságot napnak, és a sötétséget éjnek; és **lőn** este és reggel, egy nap.

6. Mond**á** még az Isten: Legyen erősség a vizek között, és válaszsza el a vizeket, a vizektől.

7. És erősséget alkot**a** Isten, és elválaszt**á** a vizeket, melyek az erősség alatt **valának**, azoktól, melyek az erősség fölött **valának**. És ugy **lőn**.

8. És nevez**é** Isten az erősséget égnek; és **lőn** este és reggel, második nap a t. d. — To jest:

„1. Na počatku stvoril Boh nebe a zem.

2 Zem pak byla pusta a prazna a tma byla nad tvaru hlbokosty a duch boži vznášal sa nad vodami.

3. A rekl Boh: buď svetlo. A učineno jest švetlo.

4. A viďel Boh švetlo, že je dobre: a oddělil švetlo od temnosti.

5. A nazval švetlo dňem a tmu noc: a bol večer a ráno, jeden deň.

6. Rekl take Boh: buď obloha u prostred vod a ona ňech oddeli vody od vod.

7. I učiňil Boh oblohu a oddělil vody, ktore byly pod oblohu od tych, ktore byly nad oblohu. I stalo sa tak.

I nazval Boh oblohu ňebem; i stal sa večer a ráno deň druhy a t. d.

69.

Minuly čas (múlt idő).

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-**t**-am, čäkal som.	kér-**t**-em, prosil som.
vár-**t**-alak, čäkal som tä.	kér-**t**-elek, prosil som tä.
vár-**t**-äl, čäkal si.	kér-**t**-él, prosil si.
vár-**t**, čäkal.	kér-**t**, prosil.
vár-**t**-unk, čäkali sme.	kér-**t**-ünk, prosili sme.
vár-**t**-atok, čäkali ste.	kér-**t**-etek, prosili ste.
vár-**t**-ak, čäkali.	kér-**t**-ek, prosili.

Určita tvar.

vár-**t**-am, čäkal som (ho, ju, ich).	kér-**t**-em, prosil som (ho, ju, ich).
vár-**t**-ad, čäkal si „ „ „	kér-**t**-ed, prosil si „ „ „
vár-**t**-a, čäkal „ „ „	kér-**t**-e, prosil „ „ „
vár-**t**-uk, čäkali sme „ „ „	kér-**t**-ük, prosili sme „ „ „
vár-**t**-átok, čäkali ste „ „ „	kér-**t**-étek, prosili ste „ „ „
vár-**t**-ák, čäkali „ „ „	kér-**t**-ék, prosili „ „ „

I. Naznamka. Minuly čas ma svoju vlastnu tvornu literu **t,** ponajprv tota sa položi ku koreňu časoslova, a tak prichadzaju ku ňej osobne prípony, k. pr.: vár-**t**-am, kér-**t**-em, a sice:

1. Časoslova, ktore na **j, l, ly, n, ny, r** vychadzaju, ked pred posledňu totu spoluhlásku jednu samohlásku maju, vtedy ku koreňu čiste **t** beru v každej osobe, k. pr.: nyer (vyhra), nyer-t-em, nyer-t-él, nyer-t, nyer-t-ünk, nyer-t-etek, nyer-t-ek, a t. d.

2. Ked ale na dva spoluhlásky, abo na: **it, itt** vychadzaju, vtedy ku koreňu beru **ott, ett, ött** v každej osobe, k. pr.: ront (ničí), ront-ott-am, ront-ott-ál, ront-ott, ront-ott-unk, ront-ott-atok, ront-ott-ak a t. d. — segit (pomaha), segit-ett-em, segit-ett-él a t. d. fűt (topí), fűt-ött-em, fűt-ött-él a t. d.

II. Naznamka. 1. Časoslova, ktore na **b, d, f, g, gy, k, m, p, s, sz, t, z** vychadzaju, dostaňu v treťej osobe jednotného počtu ňeurčitej tvary **ott, ett, ött,** v druhych ale osobach vždy čiste **t,** k. pr.: szab (prikrava, predpisuje), szab-t-am, szab-t-ál, szab-ott, szab-t-unk, szab-t-atok, szab-t-ak. — Szab-t-am, szab-t-ad, szab-t-a, szab-t-ák, szab-t-átok, szab-t-ák.

Vyberaju sa:

bocsát, (pustí).	nyit, (otvira).
fut, (beží).	sűt, (peče).
hat, (može, učinkuje).	tát, (roztvori).
jut, (prijde, dostaňe sa mu).	üt, (bije).
köt, (viaže, pletie).	vet, (šeje).
lót, (beží).	vét, (chrieši, previiňi).

Tote maju v každej osobe **ott, ett, ött,** k. pr.: fut-ott-am, fut-ott-ál, fut-ott a t. d. — vet-ett-em, vet-ett-él, vet-ett a t. d. — köt-ött-em, köt-ött-él, köt-ött a t. d.

2. Dvojsyllabne na **ad, ed** vychadzajice časoslova možu lem čiste **t** vzať, k. pr.: meghasad-t (rozstepilo sa), elreped-t (ro parało sa) a t. d.

3. Na **gg** vychadzajice časoslova, k. pr.: agg (stari sa), fü (viší), gugg (čupí), zadrňa sice **ott, ett, ött** v treťej osobe jedn ného počtu ňeurčitej tvary, ale vo všeckych jinych osobach možu čiste **t,** jak aj **ott, ett, ött** vzať, k. pr.: függ-tem, abo: függ-ött-e függ-t-él, abo: függ-ött-él, függ-ött a t. d.

4. Na **ll, rr** vychadzajice časoslova, jak: áll (stojí), hall (č forr (vre), možu v každej osobe čiste **t,** abo: **ott, ett, ött** vzať; na **ll** vychadzajice obyčajňejši lem **ott. ett, ött** beru, k. pr.: ott-am, hall-ott-ál a t. d. — Varr (šije) lem čiste **t** bere, varr-t-am, varr-t-ál a t. d.

5. Na **ang, eng, ong, öng** vychadzajice časoslova le treťej osobe beru **ott, ett, ött,** v jinych osobach vždy maju **t,** k. pr.: lappang (skriva sa), lappang-t-am, lappang-t-ál, lappang a t. d.

ekl Boh: buď svetlo. A učineno jest svetlo.
iděl Boh švetlo, že je dobre: a oddělil švetlo od tm
azval švetlo dňem a tmu noc: a bol večer a ráno, je
take Boh: buď obloha u prostred vod a oma ňo
d vod.
iňil Boh oblohu a oddělil vody, ktore były pod oblo
e były nad oblohu. I stalo sa tak.
al Boh oblohu ňebem; i stal sa večer a ráno ňoň trzy

69.

Minuly čas (múlt idő).

Ňeurčita tvar.

bohlásne:	Ťenkohlásne:
čakal som.	kér-t-em, prosil som. / kér-t-elek, prosil som ňi.
čakal som ťa.	kér-t-él, prosil si.
al si.	kér-t, prosil.
čakali sme.	kér-t-ünk, prosili sme.
čakali ste.	kér-t-etek, prosili ste.
kali.	kér-t-ek, prosili.

Určita tvar.

čakal som (ho, ju, ich).	kér-t-em, prosil som (ho, ju, ich)
čakal si „ „ „	kér-t-ed, prosil si „ „ „
kal „ „ „	kér-t-e, prosil „ „ „
čakali sme „ „ „	kér-t-ük, prosili sme „ „ „
čakali ste „ „ „	kér-t-étek, prosili ste „ „ „
čakali „ „ „	kér-t-ék, prosili „ „ „

Naznamka. Minuly čas ma svoju vlastnu tvarsu
rv tota sa položi ku koreňu časoslova, a tak pridadzaju
e prípony, k. pr.: vár-t-am, kér-t-em, a sice:
Časoslova, ktore na **j, l, ly, n, ny, r** vychadzaju, do
bňu tota spoluhlásku jednu samohlásku majú, vtedy ňi
e **t** beru v každej osobe, k. pr.: nyur (vyhra), nyer-t-em,
, nyer-t, nyer-t-ünk, nyer-t-etek, nyer-t-él, a t. d.

2. Ked ale na dva spoluhlásky, abo na: **ft, üt** vychadzaju, vtedy ku koreňu beru **ott, ett, ött** v každej osobe, k. pr.: ront (káži), ront-ott-am, ront-ott-ál, ront-ott, ront-ott-unk, ront-ott-atok, ront-ott-ak a t. d. — segit (pomaha), segit-ett-em, segit-ett-él a t. d. fűt (topi), fűt-ött-em, fűt-ött-él a t. d.

II. Naznamka. 1. Časoslova, ktore na **b, d, f, g, gy, k, m, p, s, sz, t, z** vychadzaju, dostaňu v treťej osobe jednotného počtu ňeurčitej tvary **ott, ett, ött,** v druhych ale osobach vždy čiste **t,** k. pr.: szab (prikrava, predpisuje), szab-t-am, szab-t-ál, szab-ott, szab-t-unk, szab-t-atok, szab-t-ak. — Szab-t-am, szab-t-ad, szab-t-a, szab-t-uk, szab-t-átok, szab-t-ák.

Vyberaju sa:

bocsát, (pusti).	nyit, (otvira).
fut, (beži).	süt, (peče).
hat, (može, učinkuje).	tát, (roztvori).
jut, (prijde, dostaňe sa mu).	üt, (bije).
köt, (viaže, pletie).	vet, (šeje).
lót, (beži).	vét, (chrieši, previňi).

Tote maju v každej osobe **ott, ett, ött,** k. pr.: fut-ott-am, fut-ott-ál, fut-ott a t. d. — vet-ett-em, vet-ett-él, vet-ett a t. d. — köt-ött-em, köt-ött-él, köt-ött a t. d.

2. Dvojsyllabne na **ad, ed** vychadzajice časoslova možu aj lem čiste **t** vzať, k. pr.: meghasad-t (rozstepilo sa), elreped-t (rozparalo sa) a t. d.

3. Na **gg** vychadzajice časoslova, k. pr.: agg (stari sa), függ (viši), gugg (čupi), zadržia sice **ott, ett, ött** v treťej osobe jednotného počtu ňeurčitej tvary, ale vo všeckych jinych osobach možu tak čiste **t,** jak aj **ott, ett, ött** vzať, k. pr.: függ-tem, abo: függ-ött-em; függ-t-él, abo: függ-ött-él, függ-ött a t. d.

4. Na **ll, rr** vychadzajice časoslova, jak: áll (stoji), hall (čuje), forr (vre), možu v každej osobe čiste **t,** abo: **ott, ett, ött** vzať; ale na **ll** vychadzajice obyčajňejši lem **ott. ett, ött** beru, k. pr.: hall-ott-am, hall-ott-ál a t. d. — Varr (šije) lem čiste **t** bere, jak varr-t-am, varr-t-ál a t. d.

5. Na **ang, eng, ong, öng** vychadzajice časoslova lem v treťej osobe beru **ott, ett, ött,** v jinych osobach vždy maju čiste **t,** k. pr.: lappang (ukriva sa), lappang-t-am, lappang-t-ál, lappang-ott a t. d.

70.

Davnominuly čas (régmult idő).

Davnominuly čas je složeny s minulého času ku ktorému sa pridava slovičko **volt**, abo **vala**, k. pr.: vártam volt, vártam vala (čäkal som bol), vártál volt (vala) (čäkal si bol), vártad volt (vala) (čäkal si bol — ho, ju, ich) a t. d.

Tegnap vendéget vártam. Mi is vártunk vendégeket, de nem jöttek. Ti holnap a városba mentek, hol szép dolgokat láthattok (možěte videť). Öcsém sokáig várt reám a kertben, de én csak este mentem oda, mert sok dolgom volt. Örömmel vártad volna tanitódat, ha tudtad volna, hogy eljő. Ha nem mondtad volna nekem, hogy barátom már elment, még most is vártam volna. Hol voltál tegnap? Tegnap a réten voltam. Mit csináltál ott? Én szénát kaszáltam, öcsém pedig száritotta. Gabonád már érett, mikor aratod le? A szabó megvarrta már a ruhát. Mennyit kell érte fizetni (plaťiť)? Három forintot. Ki hozta el könyvemet? Mi hoztuk el, ott találtuk a pataknál. Látta ön már az uj házat? Még nem láttam, mert csak most jöttem a faluról. Mi eladjuk búzánkat, ti nem adjátok el a tiéteket? Atyám még most nem akarja eladni. Ki énekelt ma oly szépen? Hárman énekeltek. Kis hugom énekli legszebb dalát. Ti nem énekliteк ezt a dalt.? Ma nem éneklünk, mert torkunk fáj. Irtál már levelet? Én nem irtam, mert nem volt időm reá, de anyám már megirta a magáét. Ha jól tanulsz, fiam és jól viseled (spravuješ) magadat, ember lesz belőled. Addig kértük őtet, mig (dokaľ) végre reá állott (na to pristal). Olyan rosz volt a papiros, hogy öcsém alig tudott reá irni. A kőmüvesek nyáron épitenek. Testvéreim ujra épitik házukat. Tűzvész (ňebezpečenstvo ohňa) után ujra fölépitették a házat. Ruhámat vizzel leöntötted. A Duna a fekete tengerbe önti habjait (vlny, vodu). Kiöntöttük a vizet. Nagy gond miatt az álom is elhagyta (zohabil) szemeinket. Midőn

mindenki elhagyott és a földi segélynek (pomoc) minden remége elenyészett (zmizla) szemeimet és szivemet ég felé fordittottam (obratil som) s Istentől kértem segélyt.

Neviděli oňi moju matku? Ňe, ešťe sme ju ňeviděli. Co ste robili caly tyden? Ja sa učil, moj otec oral a šal, moju matka košelu šila, moj brat v záhrade pracoval (dolgozott) a naše sluhove na hore drevo rubali. Kde šťe viděli naše kone? Tam, na ňižnym (alsó) polu sme ich viděli. Neboľi šťe na višňej (felső) luke? Teho roku sme ešťe tam ňeboľi. Učitel mne pochvaliel (megdicsért) že som sa dobre učil. Tvoj otec mojeho brata pochvaliel. Predal si vcera mnoho ovoci? Ktory dom predal tvoj otec? Mi ňepredali náš dom, ale oňi predali svoju velku záhradu. Kto ma (u keho je) moj nož? Tvoj súsed ho ma (u tvojeho súseda je). Kemu si dal moje nožnice? (ollómat). Ja ich ňikemu ňedal, ale ty ich dal súsedovemu synovi. Ty ňeznál že ja prijdem. Mi znali že nam priňešeťe z mesta postavu a platna. Ďitky pracovali caly deň na polu. Slunce jásňe (fényesen) svetilo (világitott, sütött). Dňes sme svetili (ünnepeltük) deň narodenia našej matky. Pčoly ľetali z kvetka na kvetek a hledali sladku stavu (nedvet) k svojej praci. Tvoju šestru sme hledali, ale sme ju ňenašli. Ty si ňepoznal (ismerted) teho človeka, ktory včera s mojim bratom sa dohvaral. Otvoril som dvere, bo velky dym (füst) bol v hiži. To je zly človek, ktory i tam zňie, kde ňe šal. Kde si bol, ked som ťa hledal (kerestelek)? Prave (épen) vtedy som mojeho priateľa naštivoval (látogattam). Ešťe slunce ňevychodzilo, ked sme stavali. Matka prichystala večeru, a my domu sa navratili jak už na ňebi mesac a hvezdy sa objavili (föltűntek). Po večeri sme sa všecke pomodlili (imádkoztunk) a išli spať. Ráno sme stanuli a zaše ku každodennej našej praci sme sa lapili (fogtunk).

mindenki elhagyott és a földi segélynek (pomoc) minden reménye elenyészett (zmizla) szemeimet és szivemet ég felé forditottam (obratil som) s Istentől kértem segélyt.

Ňeviďeľi oňi moju matku? Ňe, ešťe sme ju ňeviďeľi. Čo ste robiľi caly tyďeň? Ja sa učil, moj otec oral a šal, moja matka košelu šila, moj brat v záhraďe pracoval (dolgozott) a naše sluhove na hore drevo rubaľi. Kde sťe viďeli naše koňe? Tam, na ňižnym (alsó) poľu sme ich viďeli. Neboľi sťe na višňej (felső) luke? Teho roku sme ešťe tam ňeboľi. Učiteľ mne pochvaľiel (megdicsért) že som sa dobre učil. Tvoj otec mojeho brata pochvaľiel. Predal si vcera mnoho ovoci? Ktory dom predal tvoj otec? Mi ňepredali náš dom, aľe oňi predaľi svoju veľku záhradu. Kto ma (u keho je) moj nož? Tvoj súsed ho ma (u tvojeho súseda je). Kemu si dal moje nožnice? (ollómat). Ja ich ňikemu ňedal, aľe ty ich dal súsedovemu synovi. Ty ňeznál že ja prijďem. Mi znaľi že nam priňešeťe z mesta postavu a platna. Ďitky pracovaľi caly deň na poľu. Slunce jásňe (fényesen) sveťiľo (világitott, sütött). Dňes sme sveťiľi (ünnepeltük) deň naroďenia nášej matky. Pčoly ľetaľi z kvetka na kvetek a hľedaľi sladku sťavu (nedvet) k svojej praci. Tvoju šestru sme hľedaľi, aľe sme ju ňenašli. Ty si ňepoznal (ismerted) teho cloveka, ktory včera s mojim bratom sa dohvaral. Otvoril som dvere, bo veľky dym (füst) bol v hiži. To je zly ćlovek, ktory i tam zňie, kde ňe šal. Kde si bol, ked som tä hľedal (kerestelek)? Prave (épen) vtedy som mojeho priaťela naštivoval (látogattam). Ešťe slunce ňevychodzilo, ked sme stavali. Matka prichystala večeru, a my domu sa navraťiľi jak už na ňebi mesac a hvezdy sa objaviľi (föltüntek). Po večeri sme sa všecke pomodľili (imádkoztunk) a išli spať. Ráno sme stanuľi a zaše ku každodennej nášej praci sme sa lapiľi (fogtunk).

71.

Budúci čas (jövő idő).

Budúci čas vyloži sa — jak už známe — skrze pritomny čas. Obyčajne ale složi sa s ňeurčitého (infinitivus) na **ni** vychadzajicého spôsobu a s pomocného časoslova: fogok (budem), fogsz (budeš), fog (bude), fogunk (budeme), fogtok (budete), fognak (budu). — A v určitej tvary; fogom, fogod, fogja, fogjuk, fogjatok, fogják.

Kérni fogok az Istentől erőt és egészséget. Jer ide (hodz sem) olvasni foglak tanitani. Reménylem (ufam), nem fogsz reám haragudni. Holnap mi is fogunk szántani és vetni. Ne féljetek (ňebojte sa) nálam nem fogtok szükséget szenvedni (trpeť, znašať). Későn jöttek a mezőről, csak most fognak ebédelni. Iskolába fogom küldeni fiamat. Azt fogod neki mondani. Ő nem fogja szüleit megszomorítani. Ott maradunk (zostaňeme) ha látni fogjuk, hogy valamit kereshetünk (zahľedať možeme). Elvesztett (ztratene) egészséget nem fogjátok oly hamar visszanyerni. Ők nem fogják tőlem könyveiket visszakérni. Majd megmondom neked máskor. Későbben én is elmegyek oda. Ha valamit fog akarni tőled, majd megirja neked.

72.

Rozkazovaci spôsob (parancsoló mód).

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne.	Ťenkohlásne.
2-a vár-**j**, čäkaj.	kér-**j**, proš.
3-a vár-**j**-on, ňech čäka.	kér-**j**-en, ňech prosi.
3-a vár-**j**-atok, čäkajte.	kér-**j**-etek, proste.
3-a vár-**j**-anak, ňech čäkaju.	kér-**j**-enek, ňech prosia.

Určita tvar.

2. vár-**d**, vár-**j**-ad, čäkaj (ho, ju, ich)	kér-**d**, kér-**j**-ed, proš (ho, ju, ich).
3. vár-**j**-a, ňech čäka „ „ „	kér-**j**-e, ňech prosi „ „ „
2. vár-**j**-atok, čäkajte „ „ „	ker-**j**-étek, proste „ „ „
3. vár-**j**-ák, ňech čäkaju „ „ „	kér-**j**-ék, ňech prosia „ „ „

I. Naznamka. Tvorna litera rozkazovacého spôsobu je **j**; nejer ona sa priloži ku koreňu, a tak za ňu následuju osobne pripony.

II. Naznamka. Pri časoslovoch na **t, s, sz, z** vychadzajících tvorna litera **j** obrati sa na inakšu, a sice:

1. Časoslova na **t**:

a) Keď pred **t** kratka samohláska stoji, **t** a **j** obrati sa na **s**, k. pr.: ít (ňeti), fess (beť); üt (bije), üss (bi); arat (žňie), aratss (žňi); nevet (smeje sa), nevess (smej sa).

b) Keď pred **t** dluha samohláska, abo krem **s, sz** jakakolvek jina spolohláska stoji, vtedy lem **j** sa obrati na **s**, k. pr.: fűt (topi), fűt-**s** (top); hűt (chladi), hűt-**s** (ochladz); tanit (učí), tanit-**s** (uči); segit (pomaha), segit-**s** (pomahaj); ront (zhubi, zkazi), ront-**s** (zkaz); sert (obraží), sért-**s** (obraž); szánt (ore), szánt-**s** (oraj).

Tu sa lem try časoslova vyberu: lát (vidi), lót (beha), bocsát (pusti, odpusti), toto maju: liss, lóss, bocsáss.

c) Keď **s, sz** stoji pred literu **t**, vtedy **t** sa strati, a **j** sa na **s** aneb **sz** obrati, k. pr.: fest (maluje), fes-**s** (maluj); oszt (rozdava), osz-**sz** (rozdavaj) a t. d.

2. Časoslova na **s, sz, z** vychadzajice obrati sa **j** na **s, sz** aneb **z**, k. pr.: ás (kope), ás-**s** (kopaj); vadász (poluje), vadász-**sz** (poluj); ruház (odieva), ruház-**z** (odievaj) a t. d.

3. Rozkazovacého spôsobu určitej tvary jednotného počtu 2-ha osobu i tak sa može tvorit, že **j** a samohláska osobného pripona sa vychali, a lem **d** sa priloži ku časoslovu, k. pr.: vár-**d**, mesto: vár-**j**-**ad**; ad-**d**, mesto: ad-**j**-**ad**; tanul-**d**, mesto: tanul-**j**-**ad**; neves-**d**, mesto: neves-**s**-**ed** a t. d. — V tych časoslovoch v ktorych **t** zostaňe a **j** sa na **s** obrati, toto **s** zostaňe a ku ňemu sa položi **d**, k. pr.: tanit-**s**-**d**; fűt-**s**-**d**, a t. d.

Sokat láss, hallj, de keveset szólj. Keresd, szeresd a békességet, ha nyugodt (spokojny) szivvel akarod élni életedet. Alázd (poňižuj) meg magadat Isten előtt, és az ő kezeitől várj segedelmet. Maradj hűséges (verny) barátodhoz szegénységében is. Ne itélj (sudz) hogy tégedet se (aňi) itélje-nek. Ne mondj olyat, mit mondani nem szabad. Ne akarj nagyobbnak látszani (zdať sa) mint vagy, mert ugy jársz (tak pochodiš), mint a fűlfúvott (naduta) és megpukkadt (rozpukla) béka. Jóért jót ne várj emberektől, majd meg-

71.

Budúci čas (jövő idő).

čas vyloži sa — jak už známe — skrze pritomny
složi sa s ňeurčitého (infinitivus) na **ni** vychadzajúc
pomocného časoslova: fogok (budem), fogsz (budeš)
nk (budeme), fogtok (budete), fognak (budu). —
; fogom, fogod, fogja, fogjuk, fogjátok, fogják.

i fogok az Istentől erőt és egészséget. Jer
olvasni foglak tanitani. Reménylem (ufam),
n haragudni. Holnap mi is fogunk szántani
féljetek (ňebojte sa) nálam nem fogtok szántani
(trpeť, znašať). Késő jöttek a mezőről, csak
édelni. Iskolába fogom küldeni fiamat.
dani. Ő nem fogja szülni megszomorítani.
k (zostaňeme) ha látni fogjuk, hogy valamit
zahledať možeme). Elvesztett (ztratene)
n fogjátok oly hamar visszanyerni. Ők nem
nyveiket visszakérni. Majd megmondom neked
ésőbben én is elmegyek oda. Ha valamit fog
najd megirja neked.

72.

Rozkazovaci spôsob (parancsoló mód).

	Ňeurčita tvar.	Ťenkohlásne.
Hrubohlásne.		
r-j, čákaj.		kér-j, proš.
ár-j-on, ňech čáka.		kér-j-on, ňech proší.
ár-j-atok, čákajte.		kér-j-etek, prošte.
ár-j-anak, ňech čákaju.		kér-j-enek, ňech prosia.
	Určita tvar.	
-d, vár-j-ad, čákaj (ho, ju, ich)		kér-d, kér-j-ed, proš (ho, ju, ich)
ár-j-a, ňech čáka „ „		kér-j-e, ňech proší „ „
ár-j-atok, čákajte „ „		kér-j-etek, prošte „ „
ár-j-ák, ňech čákaju „ „		kér-j-ék, ňech prosia „ „

I. Naznamka. Tvorna litera rozkazovacého spôsobu je **j**; najprv ona sa priloži ku koreňu, a tak za ňu následuju osobne pripony.

II. Naznamka. Pri časoslovoch na **t, s, sz, z** vychadzajících tvorna litera **j** obrať sa na inakšu, a sice:

1. Časoslova na **t**:

a) ked pred **t** kratka samohláska stoji, **t** a **j** obrať sa na **s**, k. pr.: fut (beži), fu**ss** (bež); üt (bije), ü**ss** (bi); arat (žňie), ara**ss** (žej); nevet (šmeje sa), neve**ss** (šmej sa).

b) Ked pred **t** dluha samohláska, abo krem **s, sz** jakakolvek jina spoluhláska stoji, vtedy ľem **j** sa obrať na **s**, k. pr.: fűt (topi), fűt-**s** (top); hűt (chlaďi), hűt-**s** (ochlaďz); tanit (uči), tanit-**s** (uč); segít (pomaha), segít-**s** (pomahaj); ront (zhubi, zkázi), ront-**s** (zhub, zkáz); sért (obraži), sért-**s** (obraž); szánt (ore), szánt-**s** (oraj).

Tu sa ľem try časoslova vyberu: lát (viďi), lót (beha), bocsát (pušti, odpušti), tote maju: lá**ss**, ló**ss**, bocsá**ss**.

c) Ked **s, sz** stoji pred literu **t**, vtedy **t** sa strať, a **j** sa na **s** aneb **sz** obrať, k. pr.: fest (maluje), fes-**s** (maluj); oszt (rozdava), osz-**sz** (rozdavaj) a t. d.

2. Časoslova na **s, sz, z** vychadzajice obrať ia **j** na **s, sz** aneb **z**, k. pr.: ás (kope), ás-**s** (kopaj); vadász (poluje), vadász-**sz** (poluj); ruház (oďieva), ruház-**z** (oďievaj) a t. d.

3. Rozkazovacého spôsobu určitej tvary jednotného počtu 2-ha osoba i tak sa može tvoriť, že **j** a samohláska osobného pripona sa vychabi, a ľem **d** sa priloži ku časoslovu, k. pr.: vár-**d**, mesto: vár-**j**-**a**d; ad-**d**, mesto: ad-**j**-**a**d; tanul-**d**, mesto: tanul-**j**-**a**d; neves-**d**, mesto: neves-**s**-**e**d a t. d. — V tych časoslovoch v ktorych **t** zostaňe a **j** sa na **s** obrať, toto **s** zostaňe a ku ňemu sa položi **d**, k. pr.: tanít-**s**-**d**; fűt-**s**-**d**, a t. d.

Sokat láss, hallj, de keveset szólj. Keresd, szeresd a békeséget, ha nyugodt (spokojny) szivvel akarod élni életedet. Alázd (poňižuj) meg magadat Isten előtt, és az ő kezeitől várj segedelmet. Maradj hűséges (verny) barátodhoz szegénységében is. Ne itélj (suďz) hogy tégedet se (aňi) itéljenek. Ne mondj olyat, mit mondani nem szabad. Ne akarj nagyobbnak látszani (zdať sa) mint vagy, mert ugy járs (tak pochoďiš), mint a fölfúvott (naduta) és megpukkadt (rozpukla) béka. Jóért jót ne várj emberektől, majd meg-

fizet érte az Isten. Baglyokkal huhogass, (huhukaj) verebekkel csiripelj (šťebotaj). Nyisd föl szemeidet embertársaid inségére, majd szived is utánok nyilik. Lassan járj, tovább érsz. Hol nincs, ott ne keress. Tanácsot (radu) ne adj, ha nem kérnek. Ne tagadd meg (ňe zataj) a szegénytől a segedelmet. Vagy igazat mondj, vagy hallgass. Oszd el (rozdeľ) terhedet, ha nem birsz (vladaš) vele. Keveset igérj, de tartsd meg igéretedet. Ajánld föl (poruč) dolgaidat Istennek és bizzál (dufaj) benne, ő mindent jóvá teszen. Ne forralj (ňe var) felebarátod (bližny) ellen roszat, midőn benned helyezi (základa) bizodalmát (ufnosť) Kitől tanulhatsz, arra hallgass. Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű lehess (mohol byť) a földön.

73.

Spojovaci spôsob (kötmód).

Pritomny čas.

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-j-ak, ňech čäkam.	kér-j-ek, ňech prosim.
vár-j-alak, ňech čäkam ťä.	kér-j-elek, ňech prosim ťä.
vár-j, čäkaj.	kér-j, proš.
vár-j-on, ňech čäka.	kér-j-en, ňech prosi.
vár-j-unk, čäkajme.	kér-j-ünk, prosme.
vár-j-atok, čäkajte.	kér-j-etek, proste.
vár-j-anak, ňech čäkaju.	kér-j-enek, ňech prosia.

Určita tvar.

vár-j-am, ňech čäkam (ho, ju, ich)	kér-j-em, ňech prosim (ho, ju, ich)
vár-j-ad, čäkaj „ „ „	kér-j-ed, proš „ „ „
vár-j-a, ňech čäka „ „ „	kér-j-e, ňech prosi „ „ „
vár-j-uk, čäkajme „ „ „	kér-j-ük, prosme „ „ „
vár-j-atok, čäkajte „ „ „	kér-j-étek, proste „ „ „
vár-j-ák, ňech čäkaju „ „ „	kér-j-ék, ňech prosia „ „ „

Naznamka. Spojovacého spôsobu pritomny čas tak vlastne sa tvôrí, jak rozkazovaci spôsob, lem že i prvšu osobu ma.

A ki beteg, menjen az orvoshoz. Barátunkat kérjük, hogy jöjjön hozzánk. A földmivelő kéri az Istent, hogy jó esztendőt adjon és vetéseit fagytól, jégesőtől, szárazságtól és egyéb kártékony időjárástól megőrizze (záchrani). Kérjétek meg anyátokat, hogy a városba küldjön benneteket. Igazat szólj, ha akarod, hogy az emberek neked higyjenek (verili). Hogy embertársaid szeressenek, te is szeresd őket. A ki nem akarja, hogy öreg napjaiban szükséget (ňedostatek) szenvedjen (trpel), fiatal korában munkálkodjék (ňech pracuje). Téged arról vádoltak (žalovali) hogy roszúl viseléd (spravoval) magadat, halljuk: mit tudsz előhozni mentségedre? (vyhvarka). Nem akarom fiamat magasztalni (vyvyšovať), minden dicsé ret helyett szóljanak tettei. Kedves jótevőim (dobrodinc éljenek boldogul, az Isten áldja meg, öröm és boldogság k vesse (ňech nasleduje) lépteiket. Kövessük a jó példát, L gyünk tökéletesek (dokonaly). Ne adjunk okot arra, ho az emberek gyülöljenek (ňenavideli) minket. Utolsó dolg inkről emlékezzünk meg (rozpamätajme sa), mert por hamu vagyunk s ugy éljünk, hogy minden órában nyugod (spokojňe) megjelenhessünk (by sme mohli sa predstaviť Isten itélőszéke előtt. Miveljük (čvičme) lelkünket és vünket, forditsuk (obratme, vynaložme) minden idő jó cselekedetekre. Mondjatok nekem szebb örömet, min melyet jó tett után érezünk (citime).

74.

Polminuly čas, aneb: Žadaci spôsob (félmult idő, vagy: óhajtó mód).

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-n-ék, by som čäkal.	kér-n-ék, by som prosil.
vár-n-alak, by som čäkal ťä.	kér-n-elek, by som prosil.
vár-n-al, by si čäkal.	kér-n-el, by si prosil.
vár-n-a, by čäkal.	kér-n-e, by prosil.

az Isten. Baglyokkal huhogass, (huhukaj) verebek-
pelj (šťebotaj). Nyisd föl szemeidet embertársaid
majd szived is utánok nyilik. Lassan járj, tovább
ol nincs, ott ne keress. Tanácsot (radu) ne adj, ha
nek. Ne tagadd meg (ňe zataj) a szegénytől a segé-
Vagy igazat mondj, vagy hallgass. Oszd el (rozdel
, ha nem birsz (vladaš) vele. Keveset igérj, de tartsd
éretedet. Ajánld föl (poruč) dolgaidat Istenedre
dufaj) benne, ő mindent jóvá teszen. Ne fordulj je
ebarátod (bližny) ellen roszat, midőn bennet bízol
a) bizodalmát (ufnosť) Kitől tanulhatsz, arra hall-
Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű legyen
l byť) a földön.

73.

Spojovaci spôsob (kötmód).

Pritomny čas.

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
-ak, ňech čäkam.	kér-j-ek, ňech prosím.
-alak, ňech čäkam tä.	kér-j-elek, ňech prosím tä.
j, čäkaj.	kér-j, proś.
j-on, ňech čäka.	kér-j-en, ňech prosí.
-j-unk, čäkajme.	kér-j-ünk, prosme.
-j-atok, čäkajte.	kér-j-etek, prosťe.
-j-anak, ňech čäkaju.	kér-j-enek, ňech prosia.

Určita tvar.

r-j-am, ňech čäkam (ho, ju, ich)	kér-j-em, ňech prosím (ho, ju, ich)
r-j-ad, čäkaj " " "	kér-j-ed, proś " " "
r-j-a, ňech čäka " " "	kér-j-e, ňech prosí " " "
r-j-ek, čäkajme " " "	kér-j-él, prosme " " "
r-j-ätak, čäkajte " " "	kér-j-ek, prosťe " " "
ar-j-ak, ňech čäkaju " " "	kér-j-ék, ňech prosia " " "

Poznamka. Spojovacího spôsobu prítomný čas má tolik
ne tedy, jak rozkazovací spôsob, lem že i prvée osoby mn.

A ki beteg, menjen az orvoshoz. Barátunkat kérjük, hogy jöjjön hozzánk. A földmivelő kéri az Istent, hogy jó esztendőt adjon és vetéseit fagytól, jégesőtől, szárazságtól és egyéb kártékony időjárástól megőrizze (záchraňi). Kérjétek meg anyátokat, hogy a városba küldjön benneteket. Igazat szólj, ha akarod, hogy az emberek neked higyjenek (veriľi). Hogy embertársaid szeressenek, te is szeresd őket. A ki nem akarja, hogy öreg napjaiban szükséget (ňedostatek) szenvedjen (trpel), fiatal korában munkálkodjék (ňech pracuje). Téged arról vádoltak (žalovaľi) hogy roszúl viseléd (spravoval) magadat, halljuk: mit tudsz előhozni mentségedre? (vyhvarka). Nem akarom fiamat magasztalni (vyvyšovať), minden dicséret helyett szóljanak tettei. Kedves jótevőim (dobrodinci) éljenek boldogul, az Isten áldja meg, öröm és boldogság kövesse (ňech nasleduje) lépteiket. Kövessük a jó példát, Legyünk tökéletesek (dokonaly). Ne adjunk okot arra, hogy az emberek gyűlöljenek (ňenaviďeľi) minket. Utolsó dolgainkról emlékezzünk meg (rozpamätajme sa), mert por és hamu vagyunk s ugy éljünk, hogy minden órában nyugodtan (spokojňe) megjelenhessünk (by sme mohľi sa predstaviť) az Isten itélőszéke előtt. Miveljük (čvičme) lelkünket és szivünket, forditsuk (obraťme, vynaložme) minden időnket jó cselekedetekre. Mondjatok nekem szebb örömet, mint az, melyet jó tett után érezünk (citime).

74.

Polminuly čas, aneb: Žadaci spôsob
(félmult idő, vagy: óhajtó mód).

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-**n**-ék, by som čäkal.	kér-**n**-ék, by som prosil.
vár-**n**-álak, by som čäkal tä.	kér-**n**-élek, by som prosil tä.
vár-**n**-ál, by si čäkal.	kér-**n**-él, by si prosil.
vár-**n**-a, by čäkal.	kér-**n**-e, by prosil.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-**n**-ánk, by sme čäkali.	kér-**n**-énk, by sme prosili.
vár-**n**-átok, by ste čäkali.	kér-**n**-étek, by ste prosili.
vár-**n**-ának, by čäkali.	kér-**n**-ének, by prosili.

Určita tvar.

vár-**n**-ám, by som čäkal (ho, ju, ich)	kér-**n**-ém, by som prosil (ho, ju, ich)
vár-**n**-ád, by si čäkal „ „ „	kér-**n**-éd, by si prosil „ „ „
vár-**n**-á, by čäkal „ „ „	kér-**n**-é, by prosil „ „ „
vár-**n**-ók, by sme čäkali „ „ „	kér-**n**-ők, by sme prosili „ „ „
vár-**n**-átok, by ste čäkali „ „ „	kér-**n**-étek, by ste prosili „ „ „
vár-**n**-ák, by čäkali „ „ „	kér-**n**-ék, by prosili „ „ „

Naznamka. Žadaci spôsob ma svoju vlastnu tvornu literu **n.** Ona sa položi najprv ku koreňu časoslova, a tak prichadzaju osobne pripony, k. pr.: ad-**n**-ék, ad-**n**-ál a t. d.

Öcsémet nem várnám, ha tudnám, hogy nincsen kedve jőni. Örömest (milerad) vártad volna barátodat, ha tudtad volna, hogy eljő. Ha nem mondtad volna, hogy bátyám már elment a városba, még most is várnám. Ha szorgalmasak volnátok, többet gondolnátok a könyvre, mint a játékra. Szeretnék tanulni, ha könyvem volna. Ha ő menne (išol) külföldre, én is mennék vele. Ti keményszivűek vagytok, a világért sem adnátok a szegénynek nehány krajczárt. Inségünkben (núdza) Istenen kívül nincs, a ki segitene (spomahal) vagy könyörülne (smiloval) rajtunk. Ha végczélunkat szemünk előtt tartanók, nem a mulandókban (časny) keresnők boldogságunkat, hanem egyedül a mennyeiek elnyerésére (ku zyskaňiu) törekednénk (ušilovať sa). Ha tanulni akarnál, többet tudnál s szüleid is jobban szeretnének. Szeretnők házatokat megvenni. Atyám elaďná falusi jószágát, ha vevője (kupec) volna, maga pedig a városba vonulna (vťahnut sa). Miért félnénk (bať sa) a haláltól, hiszen (však) sirjaink fölött is őrt áll (na ochranu stoji) az Isten irgalma (smilovaňie).

75.

Minuly a davnominuly čas (régmúlt idő).

Spojovacého spôsobu minuly a davnominuly čas tak vlastne sa tvori, jak v ukazovacim spôsobe, lem že sa doda v minulym čaše každej osobe slovičko: **volna**, k. pr: vártam legyen (žeby som bol čäkal), vártál legyen (žeby si bol čäkal), várt legyen (žeby bol čäkal), a t. d. — vártam volna (bol by som čäkal), vártál volna (bol by si čäkal), várt volna (bol by čäkal), a t. d.

76.

Budúci čas (jövő idő).

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-**and**-ok, by som čäkal.	kér-**end**-ek, by som prosil.
vár-**and**-lak, by som čäkal ťa.	kér-**end**-elek, by som prosil
vár-**and**-asz, by si čäkal.	kér-**end**-esz, by si prosil.
vár-**and**, by čäkal.	kér-**end**, by prosil.
vár-**and**-unk, by sme čäkali.	kér-**end**-ünk, by sme prosili.
vár-**and**-otok, by ste čäkali.	kér-**end**-etek, by ste prosili.
vár-**and**-anak, by čäkali.	kér-**end**-enek, by prosili.

Určita tvar.

vár-**and**-om, by som čäkal (ho, ju, ich)	kér-**end**-em, by som prosil
vár-**and**-od, by si čäkal (ho, ju, ich)	kér-**end**-ed, by si prosil
vár-**and**-ja, by čäkal (ho, ju, ich)	kér-**end**-i, by prosil
vár-**and**-juk, by sme čäkali (ho, ju, ich)	kér-**end**-jük, by sme prosili
vár-**and**-játok, by ste čäkali (ho, ju, ich)	kér-**end**-itek, by ste prosili
vár-**and**-ják, by čäkali (ho, ju, ich)	kér-**end**-ik, by prosili

Naznamka. 1. Spojovacého spôsobu budúci čas vlastnu tvornu syllabu **and, end**. Ona sa najprv priloži ku kor a tak prichadzaju osobne pripony.

2. Ňektore pisare tento budúci čas užívaju mesto ukazov budúcého času, ale to je ňeprave, ponevač veľky rozdíl jest, k

75.

Minuly a davnominuly čas (régmúlt idő).

Spojovacého spôsobu minuly a davnominuly čas tak vlastne sa tvôri, jak v ukazovacim spôsobe, ľem že sa doda v minulym čaše každej osobe slovičko: **legyen**, a v davnominulym čaše slovičko: **volna**, k. pr: vártam legyen (žeby som bol čäkal), vártál legyen (žeby si bol čäkal), várt legyen (žeby bol čäkal), a t. d. — vártam volna (bol by som čäkal), vártál volna (bol by si čäkal), várt volna (bol by čäkal), a t. d.

76.

Budúci čas (jövő idő).

Ňeurčita tvar.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-**and**-ok, by som čäkal.	kér-**end**-ek, by som prosil.
vár-**and**-lak, by som čäkal tä.	kér-**end**-elek, by som prosil tä.
vár-**and**-asz, by si čäkal.	kér-**end**-esz, by si prosil.
vár-**and**, by čäkal.	kér-**end**, by prosil.
vár-**and**-unk, by sme čäkali.	kér-**end**-ünk, by sme prosili.
vár-**and**-otok, by sťe čäkali.	kér-**end**-etek, by sťe prosili.
vár-**and**-anak, by čäkali.	kér-**end**-enek, by prosili.

Určita tvar.

vár-**and**-om, by som čäkal	ho, ju, ich.	kér-**end**-em, by som prosil	ho, ju, ich.
vár-**and**-od, by si čäkal		kér-**end**-ed, by si prosil	
vár-**and**-ja, by čäkal		kér-**end**-i, by prosil	
vár-**and**-juk, by sme čäkali		kér-**end**-jük, by sme prosili	
vár-**and**-játok, by sťe čäkali		kér-**end**-itek, by sťe prosili	
vár-**and**-ják, by čäkali		kér-**end**-ik, by prosili	

Naznamka. 1. Spojovacého spôsobu budúci čas ma vlastnu tvornu syllabu **and**, **end**. Ona sa najprv priloži ku koreňu, a tak prichadzaju osobne pripony.

2. Ňektore pisare tento budúci čas uživaju mesto ukazovacého buducého času, ale to je ňeprave, ponevač veľky rozďil jest, k. pr.

medzi **várni fogok** (budem čákať) a medzi **várandok** (by som čákal). Ten posledni budúci čas sa lem v spojovácim spôsobe môže užívať, k. pr.: ha atyámat várandom, nem fogok menni veletek (keď by som mojeho otca čákal, ňepojďem s vámi.

Ha valaki könyvemet kérendi, szivesen oda adom neki. Ha Isten nekem nyugalmat adand, hiven fogok neki szolgálni. Ha valaki azt kérdendi tőlem: miért nem megyek a többi gyermekekkel játszani, megmondom neki, hogy a házat őrzöm (chraňim). Ha szolgalmasan nem dolgozandunk, resteknek fog bennünket anyánk tartani.

77.

Ňeosobny ňeurčity spôsob (személytelen határozatlan mód).

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-**ni**, čákať.	kér-**ni**, prosiť.

Osobny ňeurčity spôsob (személyes határozatlan mód),

vár-**n**-om kell, mne treba čákať.	kér-**n**-em lehet, mňe možno prosiť.
vár-**n**-od kell, tebe treba čákať.	kér-**n**-ed „ tebe „ „
vár-**ni**-a kell, jemu, jej treba čákať.	kér-**ni**-e „ jemu, jej „ „
vár-**n**-unk kell, nám treba čákať.	kér-**n**-ünk „ nám „ „
vár-**n**-otok kell, vam treba čákať.	kér-**n**-etek „ vám „ „
vár-**ni**-ok kell, jim treba čákať.	kér-**ni**-ök „ jim „ „

I. Naznamka. Ňeosobny ňeurčity spôsob vždy na **ni** vychadza, k. pr.: ad**ni**, néz**ni**.

Pri takych koreňoch, ktore na dva spoluhlásky, abo na **ít, űt** vychadzaju, tvorna syllaba **ni** bere pred sebe na pomoc samohlásku **a**, aneb **e**, k. pr.: rent-**a**-ni, tanít-**a**-ni, kezd-**e**-ni, fűt-**e**-ni a t. d.

II. Osobny ňeurčity spôsob tvôri sa s priponami majetkovima, tak že **i** lem v tretej osobe jednotného a množného počtu zostava, a v jinych osobach sa strati, k. pr.: vár-**ni**-a, vár-**ni**-ok.

Ten osobny ňeurčity spôsob uživa sa vtedy, keď čin časoslova stojí v pokladnosti s ňejaku osobu. To je zvlastne nasledkom ňeosobnych časoslov, jak: kell—treba; illik—svedčí; lehet—možno; szabad—dobodno; fáj—boli; aneb ňektorych men, jak: kár—škoda; szükség—potreba; elég—dosť; nehéz—ťažko; könnyű—ľahko; szükséges—potrebno; hasznos—užitočne a t. d. ktore obyčajňe s tym ňeurčitym spôsobom stoja.

Önmagát dicsérni hiuság (ňičemnosť). Önmagátgyalázni alávalóság (podlosť). A fűnak addig kell várnia, mig reá kerül (dojde) a sor. Remény táplálja (chova) az életet, mig élsz, remélned kell. Jobb, később valamint megtanulnunk mint soha. Könnyű valakit boszantanod (pomržeť) de nehéz megengesztelned (udobriť). Ha a gyermek szülőit megbántotta, bocsánatot kell tőlök kérnie. Bolondság (blazenstvo) ugy vigadunk (veselif sa) hogy az öröm legtisztább kútjét (žriedlo) a jó lelkiismeretet elfojtsuk (zadušiť). Amit mitsem (ňič) akar hallani, azon mitsem lehet segitenünk. Nőnünk (rostnúť), nem magasra lépnünk (vykročiť) hogy nagyokká legyünk. Igen késő, ha valaki csak akar jó életet viselni (provadiť), mikor meg kell halnia. Az elmének ismernie (poznať), a szivnek éreznie (cítiť), a testnek mutatnia kell, mit a szá) mond. Az Istentől adott (daného) vakat nem szabad az embernek megvetnie (zapovrhnuť). Az igéretet teljesitenünk (vyplniť) kell, habár nagy áldozatunk kerülne is. Mit tapasztalásból (skusenosť) tudhatunk (mať znať), nem szükség könyvből olvasnunk. Vett jótétemnek kért (za obšahnute dobrodeňie) hálákat illik adnunk.

78.

Učastné, aneb časoslovné mena (részes vagy igenevek).

Učastné pritomného času (jelen részesülő).

vár-**ó**, čákaci (očakavajúci) očekavatel.	kér-**ő**, prosiač (prosici) p

várni fogok (budem čakať) a medzi **várandok** (ty sa
Ten posledni budúci čas sa lem v spojovacím spôsobe
k. pr.: ha atyámat várandom, nem fogok menni valaki
mojeho otca čakal, ňepojďem s vámi.

valaki könyvemet kérendi, szivesen oda adom
nekem nyugalmat adand, hiven fogok neki
da valaki azt kérdendi tőlem: miért nem megyek
gyermekekkel játszani, megmondom neki, hogy a
rzöm (chraňim). Ha szolgalmasan nem dolgozom
znek fog bennünket anyánk tartani.

77.

osobny ňeurčity spôsob (személytelen hatá-
rozatlan mód).

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
ni, čakať.	kér-**ni**, prosiť.

obny ňeurčity spôsob (személyes határoz-
lan mód),

r-n-om kell, mne treba čakať.	kér-**n**-em lehet, mňe treba prosiť.
r-n-od kell, tebe treba čakať.	kér-**n**-ed „ tebe „ „
r-ni-a kell, jemu, jej treba čakať.	kér-**ni**-e „ jemu, jej „ „
ár-n-unk kell, nám treba čakať.	kér-**n**-ünk „ nám „ „
ár-n-otok kell, vám treba čakať.	kér-**n**-etek „ vám „ „
ár-ni-ok kell, jim treba čakať.	kér-**ni**-ök „ jim „ „

I. Naznamka. Neosobny ňeurčity spôsob vždy sa
chadza, k. pr.: **adni**, **nézni**.

Pri takých koreňoch, ktore na dva spoluhlásky, ako na
vychadzaju, tvorna syllaba **ni** bere pred sebe na pomoc samohlá
a, aneb **e**, k. pr.: **rent-a-ni**, **tanít-a-ni**, **kend-e-ni**, **fit-e-ni** a t. d.

II. Osobny ňeurčity spôsob tvori sa s pripomoci
tej fe **l** lem v tretej osobe jednotného a množného
v jiných osobach sa stratí, k. pr.: **vár-ni-a**, **vár-ni-ok**!

Ten osobny ňeurčity spôsob uživa sa vtedy, keď čin časoslova stoji v potažnosti s ňejaku osobu. To je zvlastne nasledkom ňeosobnych časoslôv, jak: kell—treba; illik—svedčí; lehet—možno; szabad—slobodno; fáj—boli; aneb ňektorych men, jak: kár—škoda; szükség—potreba; elég—dosť; nehéz—ťažko; könnyü—lähko; szükséges—potrebno; hasznos—užitečne a t. d. ktore obyčajňe s tym ňeurčitym spôsobom stoja.

Önmagát dicsérni hiuság (ňičemnosť). Önmagát gyalázni alávalóság (podlosť). A fiúnak addig kell várnia, mig reá kerül (dojde) a sor. Remény táplálja (chova) az életet, mig élsz, remélned kell. Jobb, később valamint megtanulnunk, mint soha. Könnyü valakit boszantanod (pomržeť) de nehéz megengesztelned (udobriť). Ha a gyermek szülőit megbántotta, bocsánatot kell tőlök kérnie. Bolondság (blazenstvo) ugy vigadnunk (vešeliť sa) hogy az öröm legtisztább kútfejét (žriedlo) a jó lelkiismeretet elfojtsuk (zadušiť). Ki mitsem (ňič) akar hallani, azon mitsem lehet segitenünk. Nőnünk (rostnuť), nem magasra lépnünk (vykročiť) kell, hogy nagyokká legyünk. Igen késő, ha valaki csak akkor akar jó életet viselni (provadiť), mikor meg kell halnia. Az elmének ismernie (poznať), a szivnek éreznie (cítiť), a tettnek mutatnia kell, mit a száj mond. Az Istentől adott (dane) javakat nem szabad az embernek megvetnie (zapovrhnuť). Az igéretet teljesitenünk (vyplniť) kell, habár nagy áldozatunkba kerülne is. Mit tapasztalásból (skusenosť) tudhatunk (možeme znať), nem szükség könyvből olvasnunk. Vett jótéteményekért (za obšahnuťe dobrodeňie) hálákat illik adnunk.

78.

Učastné, aneb časoslovné mena (részesülők, vagy igenevek).

Učastné pritomného času (jelen részesülő).

vár-**ó**, čakaci (očäkavajici) očekavatel.	kér-**ő**, prosiač (prosici) prosiťel.

79.

Učastné polminulého času (félmult részesülő).

vár-**va**, vár-**ván**, } očekavajuc.	kér-**ve**, kér-**vén**, } prosiac.

80.

Učastné minulého času (múlt részesülő).

vár-**t**, čakany.	kér-**t**, proseny.
olvas-**ott**, čitany.	ég-**ett**, spaleny.
szök-**ött**, uskoknuly.	nő-**tt**, rosnuty, rostli.

81.

Učastné buducého času (jövő részesülő).

vár-**and**-ó, buduce čakajuci.	kér-**end**-ő, buduce prošiaci.

I. Naznamka. Tote viššej predložene slova nazívaju sa učastne, aneb časoslovné mena, ponevač sú i mena (hlavné, aneb pridavné) i učastné su činnosti, trpeňia, stavu časoslova, k. pr.:

esni - padať — eső - spadlivy - dišď . . . . . hlavné meno
aratni - žať — arató - žňejuci - žňec . . . . . „ „
tanulni - učiť sa — tanuló - učajici - učedelňik . „ „
adni - dať — adó - davajici - dan (dačka) . . . „ „
venni - kupiť — vevő - kupujici - kupec . . . . „ „ a t. d.
égni - horeť — égő - horici
égett - spaleny; égett-ebb, legégettebb pridavné meno
érni - zreť — érő - zrejici
érett - zrely; érettebb, legérettebb „ „
tapasztalni - skusiť — tapasztaló - skusujuci
tapasztalt - skuseny; tapasztaltabb, legtapasztaltabb „ „ a t. d.

II. Učastné, aneb časoslovné mena prisluchaju zajisťe ku krásy každého jazyka, a jest mnoho pravidlov ku jejich dokonalemu vysvetleňiu. Tote ale pravidla sú do uplnejšich mluvňicach súce, protož ich tu ňebudeme vyjadrovať, ale radši predložime ňektore priklady ku jejich vyrozumeňiu.

82.

Alv**ó** oroszlányt nem kell felkölteni.	Špiacého lva ňe treba zobudiť.
Az alv**ó**kat hagyd nyugodni.	Špiacich ňehaj odpočivať.

Szegvodőket vigasztalni, irgalmas cselekedet.
Ehező valék és ennem adtatok.
Hullámző tengerre törékeny sajkán ne bocsátkozzál.
Rozkadozó falra ne támaszkodjál.
Vereked**ő**k közé ne kevereljél.
Az égen feltűnő és elenyésző csillagok félelemmel töltötték el keblemet.
Ezen siránkozó és rettegő gyermeket a házba vezettem.

—

Közmondás szerint sir**va** vigad a magyar.
Fiam futva jött haza.
Ó irva is beszél.
Óhajtva vártalak kedves barátom!
Akarva sokat nyerni, mindent veszthetünk.
A házak már fölépitvék = (a házak már fölépitve vannak).
Szíveink örömmel telvék = (szíveink örömmel telve vannak).
Képet, csinos keretbe foglalvát, kaptam = (képet kaptam, mely már csinos keretbe foglalva volt.

Trpicich potešovať je skutek milosrdenstvi.
Lačny som bol a vy mi pokrm dali.
Ňevstup na krechkej lodi na sburlive moro.
Ňeopieraj sa na spadl stenu.
Medzi tych, ktore sa ňemiešaj sa.
Na ňebi vychadzajice a zujice hvezdy stra naplňili mojo srdce.
Toto plačice a prest dite do domu som v

—

Podľa prislovka plač rozveseluje uher.
Moj syn bežuci prisol
On i pisaci hovori.
Žaduci som ťä očeka priatelu.
Hcejice velo vyhra možeme stratiť.
Domy už sbudovale (domy už sbudov
Srdca náse s radosťu
Obraz, do pekne vpraveny, som d

Szenvedőket vigasztalni, irgalmas cselekedet.
Éhező valék és ennem adtatok.
Hullámzó tengerre törékeny sajkán ne bocsátkozzál.
Roskadozó falra ne támaszkodjál.
Verekedők közé ne keveredjél.
Az égen feltünő és elenyésző csillagok félelemmel töltötték el keblemet.
Ezen siránkozó és rettegő gyermeket a házba vezettem.

—

Közmondás szerint sir**va** vigad a magyar.
Fiam fut**va** jött haza.
Ő ir**va** is beszél.
Óhajt**va** vártalak kedves barátom!
Akar**va** sokat nyerni, mindent veszthetünk.
A házak már fölépit**vék** = (a házak már fölépitve vannak).
Sziveink örömmel tel**vék** = (sziveink örömmel telve vannak).
Képet, csinos keretbe foglal**vát**, kaptam = (képet kaptam, mely már csinos keretbe foglalva volt.

Trpicich potešovať je skutek milosrdenstvi.
Lačny som bol a vy mne pokrm dali.
Ňevstup na krechkej lodičke na sburlive moro.
Ňeopieraj sa na spadlivu stenu.
Medzi tych, ktore sa biju, ňemiešaj sa.
Na ňebi vychadzajice a zmizujice hvezdy strachom naplňili mojo srdce.
Toto plačice a prestrašene dite do domu som vovedol.

—

Podľa prislovka plačuci sa rozveseluje uher.
Moj syn bežuci prisol domu.
On i pisaci hovori.
Žaduci som tä očekaval mily priatelu.
Hcejice velo vyhrať, všecko možeme stratiť.
Domy už sbudovale súce, = (domy už sbudovane sú).

Srdca náse s radosťu naplňene.

Obraz, do pekneho ramu vpraveny, som dostal.

A tékozló fiu hazatér**vén** atyja lábaihoz borult = (midőn a tékozló fiu hazatért stb.)	Marnotratny syn domu sa navratice padol k noham sveho otca.
A király legyőz**vén** az ellenséget, Budára visszatért = (a király, miután legyőzte az ellenséget stb.)	Kraľ, jak premohol ňepraťela, navratil sa do Budina.
—	—
Jól vég**zett** munka után édes a pihenés.	Po dobre dokonanej praci sladke je odpočivaňie.
Bátyám sokat tapaszta**lt** ember.	Moj brat je mnoho skuseny človek.
A sokáig tar**tott** munkában elfáradtam.	V dluho trvajicej roboťe s unoval som sa.
A rég vár**t** levél végre megérkezett.	Davno očekavany list konečne prišol.
Eltün**t** ifjuságom évei hol vagytok?	Kde sťe mojeho mladého veku zmiznule roky?
Elmúl**t** esőnek nem kell köpönyeg.	Na minuly dišď ňe treba kepeň.
A harczban eles**ett**ekért imádkoznak.	Modľia sa za spadnutych vo vojňe.
Fátyolt vetni a mul**t**akra.	Zakriť minule veci (to jest: ňepamätať sa na ňych).
Tűzkárosul**t**ak kérnek segélyt.	Pohorenci prosia pomoc.
Folyton foly; — nő**tt**ön nő.	Ťekuci ťece; — rošniuci rošnie.
A **vettem** könyv elveszett = (a könyv, melyet vettem, elveszett).	Kňižka, ktoru som kupil, straťila sa.
Szélvészhány**ta** tenger = (tenger, melyet a szélvész hányt).	More, od povetru zburene.
Jégver**te** szőlő.	Vinňica, ktoru hrad zbil.
—	—
Tőlem pénzt kér**endő**, hozzám eljött.	Odomňe peňazi prosic majuci, prišol ku mňe.
Az indul**andó** gőzhajót látom.	Vidím sa rušiť majuci parolod.
A világon minden mul**andó**.	Na sveťe všecko minutedlne.
E földön nincs marad**andó** lakhelyünk.	Na tej zemi ňemáme zostavajice byvaňie.

83.

Hlástraťice časoslova (hangugrató igék).

Ňektore časoslova v jednej aneb druhej osobe straťi posledňu syllabu **j**, **l**, **ly**, **n**, **r**, **z**, **zs** stoji, k. pr.: sajog (boli, rana]); zajog (krik robi); szédeleg (kruti, toči sa); gőzölög (pari bolyog (bluďi); mosolyog (usmiva sa); dörög (hrmi); forog (kruti a tak dalej.

2. Ňektore na **ol**, **el**, **öl** vychadzajice časoslova, k. pr.: korol (ćviči); érdemel (zasluži); merészel (opovaži sa); vezérel (prova čldókol (zabija); örökol (dedičtvo obšahňe) vásárol (kupi) a t. d.

3. Ňektore na **or**, **er**, **ör** vychadzajice časoslova, k. pr.: g (sušje); sodor (sťka, zachvati); söpör (zameta); tipor (dlavi) a

4. Ňektore na **oz**, **ez**, **öz** vychadzajice časslova, k. pr.: (ćelnje); kínoz (trapi); oroz (kradňe, lupi); képez (tvori, obra rögez (koňći); érez (ćiti); ösztönöz (popudzaje); szerez (nadobudňe)

5. Časoslovo: terem (roďi sa).

6. Ňektore na **ik** vychadzajice časoslova, ked pred **ik** : **a** stojí, k. pr.: feslik (rozparuje sa); oszlik (rozhadza sa); (lupe sa); ündöklik (blišći sa); habzik (peňi sa); porzik (pra virágzik (kvitňe) a t. d.

(tenger, melyet a szélvész hányt).	
Jégverte szőlő.	Vinňica, ktoru hrad zbil.
—	—
Tőlem pénzt kérendő, hozzám eljött.	Odomňe peňazi prosic majuci, prišol ku mňe.
Az indulandó gőzhajót látom.	Viďim sa rušiť majuci parolod.
A világon minden mulandó.	Na sveťe všecko minutedlne.
E földön nincs maradandó lakhelyünk.	Na tej zemi ňemáme zostavajice byvaňie.

83.

Hlástraťice časoslova (hangugrató igék).

Ňektore časoslova v jednej aneb druhej osobe straťia poslednej syllaby samohlásku, a zostaňu o jednu syllabu kratše. To ale lem v tych osobach je slebodno, v ktorych lähka vypoveď to dozvôli. Take sú:

1. Ňektore na **og, eg, ög** vychadzajice časoslova, ked pred posledňu syllabu **j, l, ly, n, r, z, zs** stoji, k. pr.: sajog (boli, pali [rana]); zajog (krik robi); szédeleg (kruti, toči sa); gőzölög (pári sa); bolyog (bludi); mosolyog (usmiva sa); dörög (hrmi); forog (kruti sa) a tak dalej.

2. Ňektore na **ol, el, öl** vychadzajice časoslova, k. pr.: gyakorol (cviči); érdemel (zasluži); merészel (opovaži sa); vezérel (provadi); öldököl (zabija); örököl (dedičtvo obšahňe) vásárol (kupi) a t. d.

3. Ňektore na **or, er, ör** vychadzajice časoslova, k. pr.: gyötör (sužuje); sodor (súka, zachvati); söpör (zameta); tipor (dlavi) a t. d.

4. Ňektore na **oz, ez, öz** vychadzajice časoslova, k. pr.: czéloz (cieluje); kinoz (trapi); oroz (kradňe, lupi); képez (tvori, obrazuje); végez (konči); érez (citi); ösztönöz (popudzuje); szerez (nadobudňe) a t.d.

5. Časoslovo: terem (rodi sa).

6. Ňektore na **ik** vychadzajice časoslova, ked pred **ik** : **l** aneb **z** stoji, k. pr.: feslik (rozparuje sa); oszlik (rozhadza sa); hámlik (lupe sa); tündöklik (blišči sa); habzik (peňi sa); porzik (praši sa); virágzik (kvitňe) a t. d.

Priklad ku hlástraťeňiu: gyö**tr**-öm, gyö**tr**-öd, gyö**tr**-i, gyötör-j-ük, gyö**tr**-itek, gyö**tr**-ik a t. d. Medzitym ale to sa najlepši zo zviku a čvičeňia naučí, ponevač kde by vypoved slova ťažka bola, tam sa hlás ňikda ňestrati.

Kinek semmije sincs, nem sokat tékozol (marnotrati). A hizelgő (lichotňik, pochlebnik) sohasem szokott (zviknol) jóbarát lenni. Elrablott (ujatu) becsületet nehezebb visszatériteni, mint elrablott pénzt. Az ország akkor virágzik, midőn a polgárok a törvénynek engedelmeskednek. Gyarlóság (krehkosť) az ember öröksége (dedičtvo), mely őt bélyegzi (značí). Igen nehéz, talán lehetetlen is, hogy a nagyravágyás (ctižadostivosť) keserü gyöke (koreň) a szeretet édes gyümölcsét teremje. Minél (čim) erősebben tündöklik az élet, annál (tym) kevesebb ideig tart annak fénye. Igazságtalanul szerzett (nadobudnuťe) kincsek nem használnak nekünk. Az igazi becsület abban áll: a legkisebb büntetést soha meg nem érdemleni. A roka ravasz, orzó állat. A pipiske (pipiška) levegőben lebegve (v lufťe sa vznašajuci) énekli el dalát. Ki nagyon siet, később végzi dolgát. A pókok (pavuk) szemei éjjel fénylenek (blisčia sa) mint a macskáéi. Irgalmat gyakorolj, hogy irgalmat találj. A bolygó csillagok, melyekhez földünk is tartozik (prislucha), a naptól kölcsönzik (požičaju) fényöket és melegőket. Ha ellenségeddel jót teszesz (čiňiš), elszégyenli magát (zahaňbi sa) és visszafordul (navrati sa) hozzád. Nem érdemlette meg a jótéteményt, ki azt megköszönni elfeledi (zapomňe). Forgó a szerencse, nincs állandó kincse. Drágán vásárlott házban nem lehet olcsón lakni. Ha Isten parancsait megőrzitek (záchovaťe), mind a jelen, mind a jövő életben boldogok lesztek. A fösvény (skupy) annyira szereti a pénzt, hogy a szükségeseket sem szerzi meg. Az erőt, hogy nőjön, gyakorolni kell. Ki romlott erkölcsü (zakazenych mravov) társakkal szövetkezik (spoji sa), megromlik. Drágán vásárlott nevetés az, mit becsületünk árán (za cenu poctivosti) vásároltunk.

84.

Tvar trpného časoslova (a szenvedőige alakja).

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
var-at-**om**, čákany som.	kér-et-**em**, proseny som.
var-at-**ol**, čákany si.	kér-et-**el**, proseny si.
var-at-**ik**, čákany je.	kér-et-**ik**, proseny je.
var-at-**unk**, čákane sme.	kér-et-**ünk**, prosene sme.
var-at-**tok**, čákane ste.	kér-et-**tek**, prosene ste.
var-at-**nak**, čákane sú.	kér-et-**nek**, prosene sú.

Polminuly čas.

var-at-**ám**, čákany som bol.	kér-et-**ém**, proseny som bol.
var-at-**ál**, čákany si bol.	kér-et-**é**, [illegible] seny si bol.
var-at-**ék**, čákany bol.	kér-et-**ék**, [illegible] seny bol.
var-at-**ánk**, čákane sme boli.	kér-et-**énk**, prosene sme boli.
var-at-**átok**, čákane ste boli.	kér-et-**étek**, prosene ste boli.
var-at-**ának**, čákane boli.	kér-et-**ének**, prosene boli.

Minuly čas.

var-at-**tam**, čákany som bol.	kér-et-**tem**, proseny som bol.
var-at-**tál**, čákany si bol.	kér-et-**tél**, proseny si bol.
var-at-**ott**, čákany bol.	kér-et-**ett**, proseny bol.
var-at-**tunk**, čákane sme boli.	kér-et-**tünk**, prosene sme boli.
var-at-**tatok**, čákane ste boli.	kér-et-**tetek**, prosene ste boli.
var-at-**tak**, čákane boli.	kér-et-**tek**, prosene boli.

Davnominuly čas.

var-at-**tam** vala, bol som bol čákany.	kér-et-**tem** vala, bol som bol proseny.
var-at-**tál** vala, bol si bol čákany.	kér-et-**tél** vala, bol si bol proseny.
a t. d.	a t. d.

Budúci čas.

var-at-**ni** fogok, budem čákany.	kér-et-**ni** fogok, budem proseny.
var-at-**ni** fogsz, budeš "	kér-et-**ni** fogsz, budeš "
var-at-**ni** fog, bude "	kér-et-**ni** fog, bude "
var-at-**ni** fogunk, budeme čákane.	kér-et-**ni** fogunk, budeme prosene.
var-at-**ni** fogtok, budeťe "	kér-et-**ni** fogtok, budeťe "
var-at-**ni** fognak, budu "	kér-et-**ni** fognak, budu "

84.

Tvar trpného časoslova (a szenvodőige alakja).

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
vár-at-**om**, čäkany som.	kér-et-**em**, proseny som.
vár-at-**ol**, čäkany si.	kér-et-**el**, proseny si.
vár-at-**ik**, čäkany je.	kér-et-**ik**, proseny je.
vár-at-**unk**, čäkane sme.	kér-et-**ünk**, prosene sme.
vár-at-**tok**, čäkane ste.	kér-et-**tek**, prosene ste.
vár-at-**nak**, čäkane sú.	kér-et-**nek**, prosene sú.

Polminuly čas.

vár-at-**ám**, čäkany som bol.	kér-et-**ém**, proseny som bol.
vár-at-**ál**, čäkany si bol.	kér-et-**é** , [illegible]oseny si bol.
vár-at-**ék**, čäkany bol.	kér-et-**ék**, [illegible]seny bol.
vár-at-**ánk**, čäkane sme boli.	kér-et-**énk**, prosene sme boli.
vár-at-**átok**, čäkane ste boli.	kér-et-**étek**, prosene ste boli.
vár-at-**ának**, čäkane boli.	kér-et-**ének**, prosene boli.

Minuly čas.

vár-at-**tam**, čäkany som bol.	kér-et-**tem**, proseny som bol.
vár-at-**tál**, čäkany si bol.	kér-et-**tél**, proseny si bol.
vár-at-**ott**, čäkany bol.	kér-et-**ett**, proseny bol.
vár-at-**tunk**, čäkane sme boli.	kér-et-**tünk**, prosene sme boli.
vár-at-**tatok**, čäkane ste boli.	kér-et-**tetek**, prosene ste boli.
vár-at-**tak**, čäkane boli.	kér-et-**tek**, prosene boli.

Davnominuly čas.

vár-at-**tam** vala, bol som bol čäkany.	kér-et-**tem** vala, bol som bol proseny.
vár-at-**tál** vala, bol si bol čäkany.	kér-et-**tél** vala, bol si bol proseny.
a t. d.	a t. d.

Budúci čas.

vár-at-**ni** fogok, buďem čäkany.	kér-et-**ni** fogok, buďem proseny.
vár-at-**ni** fogsz, buďeš ,,	kér-ot-**ni** fogsz, buďeš ,,
vái-at-**ni** fog, buďe ,,	kér-et-**ni** fog, buďe ,,
vár-at-**ni** fogunk, buďeme čäkane.	kér-et-**ni** fogunk, buďeme prosene.
vár-at-**ni** fogtok, buďete ,,	kér-et-**ni** fogtok, buďete ,,
vár-at-**ni** fognak, budu ,,	kér-et-**ni** fognak, budu ,,

Rozkazovaci spôsob.

Hrubohlásne:	Tenkohlásne:
vár-as-**sál**, buď čäkany.	kér-es-**sél**, buď proseny.
vár-as-**séк**, ňech buďe čäkany.	kér-es-**séк**, ňech buďe proseny.
vár-as-**satok**, buďte čäkane.	kér-es-**setek**, buďte prosene.
vár-as-**sanak**, ňech budu čäkane.	kér-es-**senek**, ňech budu prosene.

Spojovaci spôsob.

Pritomny čas.

vár-as-**sam**, ňech som čäkany.	kér-es-**sem**, ňech som proseny.
vár-as-**sál**, „ si „	kér-es-**sél**, „ si „
vár-as-**séк**, „ je „	kér-es-**séк**, „ je „
vár-as-**sunk**, „ sme čäkane.	kér-es-**sünk**, „ sme prosene.
vár-as-**satok**, „ ste „	kér-es-**setek**, „ ste „
vár-as-**sanak**, „ sú „	kér-es-**senek**, „ sú „

Polminuly čas. (Žadaci spôsob).

vár-at-**nám**, by som bol čäkany.	kér-et-**ném**, by som bol proseny.
vár-at-**nál**, „ si „ „	kér-et-**nél**, „ si „ „
vár-at-**néк**, „ „ „	kér-et-**néк**, „ „ „
vár-at-**nánk**, „ sme boli čäkane.	kér-et-**nénk**, „ sme boli prosene.
vár-at-**nátok** „ ste „ „	kér-et-**nétek**, „ ste „ „
vár-at-**nának** „ „ „	kér-et-**nének** „ „ „

Minuly čas.

vár-at-**tam** legyen, žeby som bol čäkany byval.	kér-et-**tem** legyen, žeby som bol proseny byval.
vár-at-**tál** legyen, žeby si bol čäkany byval, a t. d.	kér-et-**tél** légyen, žeby si bol proseny byval, a t. d.

Davnominuly čas.

vár-at-**tam** volna, bol by som čäkany byval.	kér-et-**tem** volna, bol by som proseny byval.
vár-at-**tál** volna, bol by si čäkany byval, a t. d.	kér-et-**tél** volna, bol by si proseny byval, a t. d.

Budúci čas.

vár-atand-**om**, by som bol čäkany.	kér-etend-**em**, by som bol proseny
vár-atand-**ol**, „ si „ „	kér-etend-**el**, „ si „ „
vár-atand-**ik**, „ „ „	kér-etend-**ik**, „ „ „
vár-atand-**unk** „ sme boli čäkane	kér-etend-**ünk**, „ sme boli prosene
vár-atand-**otok** „ ste „ „	kér-etend-**etek** „ ste „ „
vár-atand-**anak**, by „ „	kér-etend-**enek**, by „ „

Složený budúci čas.

Hrubohlásne:	Tenkohlásne:
vár-at-**ni** fognék, by som bol čäkany	kér-et-**ni** fognék, by som bol proseny
vár-at-**ni** fognal, „ si „ „	kér-et-**ni** fognal, „ si „ „
vár-at-**ni** fogna, „ „ „	kér-et-**ei** fogna, „ „ „
vár-at-**ni** fognánk, „ sme boli čäkane	kér-et-**ni** fognánk, „ sme boli prosene
vár-at-**ni** fognátok, by ste „ „	kér-et-**ni** fognátok, by ste „ „
vár-at-**ni** fognának, „ „ „	kér-et-**ni** fognának, by „ „

Ňeurčity spôsob.

vár-at-**ni**, čäkanym byť. | kér-et-**ni**, prosenym byť.

Osobny ňeurčity spôsob.

čäkane čäkany	prosene proseny
vár-at-**nom** kell, mám byť	kér-et-**nem** kell, mám byť
vár-at-**nod** „ máš „	kér-et-**ned** „ máš „
vár-at-**nia** „ má „	kér-et-**nie** „ má „
vár-at-**nunk** „ máme „	kér-et-**nünk** „ máme „
vár-at-**notok** „ máte „	kér-et-**netek** „ máte „
vár-at-**niok** „ majú „	kér-et-**niök** „ majú „

Účastné.

vár-at-**ó**, čäkany súci.	kér-et-**ő**, proseny súci.
vár-at-**va** (van), čäkany byv.	kér-et-**vé** (vén), proseny byv.
vár-at-**ott**, čäkany byv.	kér-et-**ett**, proseny byv.
vár-atand-**ó**, čäkany budúci.	kér-etend-**ő**, proseny budúci.

Fiam már egy hét óta váratik, talán beteg lett, hogy nem jö. Holnapra vendégek váratnak, tegnap is várattak, de nem jöttek. Ha tudtam volna hogy váratol, én is vártalak volna. Atyám búzája már behordatott és öcsém földjei nem csak megszántattak, de be is vettettek már. A lovak már befogattak (zaprahnute sú). Az ökrök kihajtatnak a mezőre. Az étel már az asztalon van, a vendégek kéretnek, hogy ebédelni menjenek. Barátaink kéretni fognak, hogy hozzánk jöjjenek. Én is kérettem volna lakadalomba, ha idehaza lettem volna. A rest fiu eleinte (zapred) intetik és kéretik, hogy tanulja meg leczkéjét, de ha a jó szó nem használ neki, megbüntettetik. Nagy városokban a házak kapui

Složeny budúci čas.

Hrubohlásne:		Ťenkohlásne:	
vár-at-**ni** fognék, by som bol	čakany	kér-et-**ni** fognék, by som bol	proseny
vár-at-**ni** fognál, „ si „		kér-et-**ni** fognál, „ si „	
vár-at-**ni** fogna, „ „		kér-et-**ei** fogna, „ „	
vár-at-**ni** fognánk „ sme boli	čakane	kér-et-**ni** fognánk, „ sme bolí	prosene
vár-at-**ni** fognátok, by ste „		kér-et-**ni** fognátok, by ste „	
vár-at-**ni** fognának, „ „		kér-et-**ni** fognának, by „	

Ňeurčity spôsob.

vár-at-**ni**, čakanym byť.	kér-et-**ni**, prosenym byť.

Osobny ňeurčity spôsob.

vár-at-**nom** kell, mám byť	čakany	kér-et-**nem** kell, mám byť	proseny
vár-at-**nod** „ máš „		kér-et-**ned** „ máš „	
vár-at-**nia** „ má „		kér-et-**nie** „ má „	
vár-at-**nunk** „ máme „	čakane	kér-et-**nünk** „ máme „	prosene
vár-at-**notok** „ máte „		kér-et-**netek** „ máte „	
vár-at-**niok** „ máju „		kér-et-**niök** „ máju „	

Učastné.

vár-at-**ó**, čakany súci.	kér-et-**ő**, proseny súci.
vár-at-**va** (ván), čakany byv.	kér-et-**vé** (vén), proseny byv.
vár-at-**ott**, čakany byv.	kér-et-**ett**, proseny byv.
vár-atand-**ó**, čakany budúci.	kér-etend-**ő**, proseny budúci.

Fiam már egy hét óta váratik, talán beteg lett, hogy nem jö. Holnapra vendégek váratnak, tegnap is várattak, de nem jöttek. Ha tudtam volna hogy váratol, én is vártalak volna. Atyám búzája már behordatott és öcsém földjei nem csak megszántattak, de be is vettettek már. A lovak már befogattak (zaprahnute sú). Az ökrök kihajtatnak a mezőre. Az étel már az asztalon van, a vendégek kéretnek, hogy ebéďelni menjenek. Barátaink kéretni fognak, hogy hozzánk jöjjenek. Én is kérettem volna lakadalomba, ha idehaza lettem volna. A rest fiu eleinte (napred) intetik és kéretik, hogy tanulja meg leczkéjét, de ha a jó szó nem használ neki, megbüntettetik. Nagy városokban a házak kapui

este 9 órakor bezáratnak. Az ellenség miután megveretett, futásnak indult (začial utekať). Ezen könyvecske Kassán nyomatott. Nem tudok dolgozni, ha minduntalan (ňeustavičňe) háborgattatom (buriť, nepokojiť). Kí hazugsággal akar boldogulni, mindenkitől megvettetik. Minden fa, mely nem hoz jó gyümölcsöt kivágatik és a tűzre vettetik. Ne itéljetek, hogy ne itéltessetek. Nem dicsértetni, hanem dicséretre méltó lenni iparkodjál (ušiluj sa).

85.

Tvar časoslôv na **ik**. (**Ik**-es igék alakja).

Ňeurčita tvar.

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
Lakik, byva (nasiťi sa).	Éhezik, lačňem.
lak-**om**, byvám.	éhez-**em**, lačňem.
lak-**ol**, byváš.	éhez-**el**, lačňeš.
lak-**ik**, byvá.	éhez-**ik**, lačňe.
lak-**unk**, byváme.	éhez-**ünk**, lačňeme.
lak-**tok**, byváte.	éhez-**tek**, lačňete.
lak-**nak**, bývaju.	éhez-**nek**, lačňia.

Polminuly čas.

lak-**ám**, byvál som.	éhez-**ém**, lačňel som.
lak-**ál**, byvál si.	éhez-**él**, lačňel si.
lak-**ék**, byvál.	éhez-**ék**, lačňel.
lak-**ánk**, bývali sme.	éhez-**énk**, lačňeli sme.
lak-**átok**, bývali ste.	éhez-**étek**, lačňeli ste.
lak-**ának**, bývali.	éhez-**ének**, lačňeli.

Minuly čas.

lak-**tam**, byvál som.	éhez-**tem**, lačňel som.
lak-**tál**, byvál si.	éhez-**tél**, lačňel si.
lak-**ott**, byvál.	éhez-**ett**, lačňel.
lak-**tunk**, bývali sme.	éhez-**tünk**, lačňeli sme.
lak-**tatok**, bývali ste.	éhez-**tetek**, lačňeli ste.
lak-**tak**, bývali.	éhez-**tek**, lačňeli.

Davnominuly čas.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
lak-**tam** volť (vala), byval som bol. a t. d.	éhez-**tem** volť (vala), lačňel som bol. a t. d.

Budúci čas.

lak-**ni** fogok, byvať budem, a t. d.	éhez-**ni** fogok, lačňeť budem, a t. d.

Rozkazovaci spôsob.

lak-j-**ál**, bývaj.	éhez-z-**él**, lačňej.
lak-j-**ék**, ňech byva.	éhez-z-**ék**, ňech lačňi.
lak-j-**atok**, bývajte.	éhez-z-**etek**, lačňiťe.
lak-j-**anak**, ňech bývaju.	éhez-z-**enek**, ňech lačňia.

Spojovaci spôsob.

Pritomny čas.

lak-j-**am**, ňech byvam.	éhez-z-**em**, ňech lačňim.
lak-j-**ál**, „ bývaš	éhez-z-**él**, „ lačňiš.
lak-j-**ék**, „ byva.	éhez-z-**ék**, „ lačňi.
lak-j-**unk**, „ bývaime.	éhez-z-**ünk**, „ lačňime.
lak-j-**atok**, „ bývaite.	éhez-z-**etek**, „ lačňiťe.
lak-j-**anak**, „ bývaju.	éhez-z-**enek**, „ lačňia.

Polminuly čas. (Žadaci spôsob.)

lak-n-**ám**, by som byval.	éhez-n-**ém**, by som lačňel.
lak-n-**ál**, „ si „	éhez-n-**él**, „ si „
lak-n-**ék**, „ „	éhez-n-**ék**, „ „
lak-n-**ánk**, „ sme bývali.	éhez-n-**énk**, „ sme lačňeli.
lak-n-**átok**, „ ste „	éhez-n-**étek**, „ ste „
lak-n-**ának**, „ „	éhez-n-**ének**, „ „

Minuly čas.

lak-t-**am** legyen, žeby som bol byval, a t. d.	éhez-t-**em** legyen, žeby som lačňel, a t. d.

Davnominuly čas.

lak-t-**am** volna, bol by sol byval. a t. d.	éhez-t-**em** volna, bol by som ňel, a. t. d.

akor bezáratnak. Az ellenség minután megvertetett,
ak indult (začial utekať). Ezen könyvesche Kazai
atott. Nem tudok dolgozni, ha minduntalan (ťesustavičn
gattatom (burit, nepokojiť). Ki hazugsággal akar bel
lni, mindenkitöl megvettetik. Minden fa, mely nem
ó gyümölcsöt kivágatik és a tüzre vettetik. Ne itéljétek
ne itéltessetek. Nem dicsértetni, hanem dicsérte
ó lenni iparkodjál (ušiluj sa).

85.

Tvar časoslôv na **ik**. (**Ik**-es igék alakjai.)

Ňeurčita tvar.

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
Lakik, byva (nasiťi sa).	Éhezik, lačňem.
lak-**om**, bývám.	éhez-**em**, lačňem.
lak-**ol**, bývaš.	éhez-**el**, lačňeš.
lak-**ik**, bývá.	éhez-**ik**, lačňe.
lak-**unk**, bývame.	éhez-**ünk**, lačňeme.
lak-**tok**, bývate.	éhez-**tek**, lačňete.
lak-**nak**, bývaju.	éhez-**nek**, lačňia.

Polminuly čas.

lak-**ám**, býval som.	éhez-**ém**, lačňel som.
lak-**ál**, býval si.	éhez-**él**, lačňel si.
lak-**ék**, býval.	éhez-**ék**, lačňel.
lak-**ánk**, bývali sme.	éhez-**énk**, lačňeli sme.
lak-**átok**, bývali ste.	éhez-**étek**, lačňeli ste.
lak-**ának**, bývali.	éhez-**ének**, lačňeli.

Minuly čas.

lak-**tam**, býval som.	éhez-**tem**, lačňel som.
lak-**tál**, býval si.	éhez-**tél**, lačňel si.
lak-**ott**, býval.	éhez-**ett**, lačňel.
lak-**tunk**, bývali sme.	éhez-**tünk**, lačňeli sme.
lak-**tatok**, bývali ste.	éhez-**tetek**, lačňeli ste.
lak-**tak**, bývali.	éhez-**tek**, lačňeli.

Davnominuly čas.

Hrubohlásne:	Ťenkohlásne:
lak-**tam** volt (vala), byval som bol. a t. d.	éhez-**tem** volt (vala), lačňel som bol. a t. d.

Budúci čas.

lak-**ni** fogok, byvať buďem, a t. d.	éhez-**ni** fogok, lačňeť budem, a t. d.

Rozkazovaci spôsob.

lak-j-**ál**, byvaj.	éhez-z-**él**, lačňej.
lak-j-**ék**, ňech byva.	éhez-z-**ék**, ňech lačňi.
lak-j-**atok**, byvajťe.	éhez-z-**etek**, lačňiťe.
lak-j-**anak**, ňech byvaju.	éhez-z-**enek**, ňech lačňia.

Spojovaci spôsob.

Pritomny čas.

lak-j-**am**, ňech byvam.	éhez-z-**em**, ňech lačňim.
lak-j-**ál**, „ byvaš	éhez-z-**él**, „ lačňiš.
lak-j-**ék**, „ byva.	éhez-z-**ék**, „ lačňi.
lak-j-**unk**, „ bývame.	éhez-z-**ünk**, „ lačňime.
lak-j-**atok**, „ bývaťe.	éhez-z-**etek**, „ lačňiťe.
lak-j-**anak**, „ bývaju.	éhez-z-**enek**, „ lačňia.

Polminuly čas. (Žadaci spôsob.)

lak-n-**ám**, by som byval.	éhez-n-**ém**, by som lačňel.
lak-n-**ál**, „ si „	éhez-n-**él**, „ si „
lak-n-**ék**, „ „	éhez-n-**ék**, „ „
lak-n-**ánk**, „ sme byvali.	éhez-n-**énk**, „ sme lačňeli.
lak-n-**átok**, „ sťe „	éhez-n-**étek**, „ sťe „
lak-n-**ának**, „ „	éhez-n-**ének** „ „

Minuly čas.

lak-t-**am** legyen, žeby som bol byval, a t. d.	éhez-t-**em** legyen, žeby som bol lačňel, a t. d.

Davnominuly čas.

lak-t-**am** volna, bol by sol byval. a t. d.	éhez-t-**em** volna, bol by som lačňel, a. t. d.

Budúci čas.

Hrubohlásne:	Tenkohlásne:
lak-and-om, by som byval.	éhez-end-em, by som lačňel.
lak-and-ol, „ si „	éhez-end-el, „ si „
lak-and-ik, „ „	éhez-end-ik, „ „
lak-and-unk, „ sme byvali.	éhez-end-ünk, „ sme lačňeli.
lak-and-otok, „ ste „	éhez-end-etek, „ ste „
lak-and-anak, „ „	éhez-end-enek, „ „

Ňeurčity spôsob a učastné skloňuju sa jak obyčajné.

Naznamka. Vedla predloženej tvary skloňuju sa časoslova na **ik** vychadzajice, ktore sú ňeurčité, aneb zvratné (beható igék). Nachadzaju sa ale mnoho aj take, ktore sú predmetné (atható igék), tote posledňe teda, maju ešte aj určitu tvar, tak jak predmetne časoslova bez **ik**. Priklad: éhezem (az igazságot — láčňím spravedlivosť); éhezed az igazságot; éhezi az igazságot a t. d.

Minden istenadta napodat ugy fogadd, mintha legutolsó volna, de mégis ugy iparkodjál (sa ušiluj), mintha örökre élnél. Hogy másokon könnyebben uralkodjál, magadon tanulj uralkodni. Ha az égre nézesz, lehetetlen, hogy a mindenható hatalmáról meg ne győződjél (by si sa ňepredsvečil). Nagy urnak is találkozik (najde sa) ura. A ki másnak vermet ás, maga esik bele. Puszta szerencsére támaszkodni (opirať sa) vakmerőség (šlepošmelosť). A ki maga lábain járhat (može hodiť), másra ne támaszkodjék. Az év első napját új évnek nevezik. A böjt (post) negyven napig tart; hamvazószerdán kezdődik és nagyszombaton végződik. Bizzál Istenben, ő el nem hagy szükségedben. Adj a munkásnak annyit enni, hogy jól lakjék (žeby sa nasiťil). Barátom velem lakik (byva) egy házban. Ez a szoba oly hideg, hogy télen nem lehet benne laknom. Ugy leszünk kedvesek Istennél, ha éhezzük és szomjuhozzuk (žižniť) az igazságot.

86.

Ňepravidlné časoslova (rendhagyó igék).

Ňepravidlné časoslova sú trojake:

1. Take, z ktorych **gy** vypadňe, tu prisluchaju: vagyok, megy
2. Take, z ktorych **sz** vypadňe, tu prisluchaju: leszek (buďem
teszek (položím, činím); veszek (kupím); hiszek (verím); viszek (
dem); eszem (jem); iszom (pijem).
3. Take, z ktorych **v** vypadňe, tu prisluchaju: hivok (volaj
rivek (plačem); sivok (plačem, vyjem); szívok (ťaham, cícam); v
(bojujem); óvok (varujem); róvok (režem, nakladam); fúvok (duj
búvok (skrývam sa); fövök (varím sa); jövök (prijdem); lövök (
lam); növök (rošňiem); nyövök (drem, tarham); szövök (tkam, pl

I. gy traťice časoslova.

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

Vagy-ok, som.	Megy-ek, iďem.
vagy, si.	mégy, mész, iďeš.
van, vagyon, je, jest.	megy-en, mén, iďe.
vagy-unk, sme.	megy-ünk, iďeme.
vagy-tok, ste.	men-tek, iďete.
vagy-nak, sú.	men-nek, idu.

Polminuly čas.

Val-ék, bol som.	men-ék, išol som.
val-ál, bol si.	men-él, išol si.
val-a, bol.	men-e, išol.
val-ánk, boli sme.	men-énk, išli sme.
val-átok, boli ste.	men-étek, išli ste.
val-ának, boli.	men-ének, išli.

Minuly čas.

vol-t-am, bol som.	men-t-em, išol som.
vol-t-ál, bol si.	men-t-él, išol si.
vol-t, bol.	men-t, išol.
vol-t-unk, boli sme.	men-t-ünk, išli sme.
vol-t-atok, boli ste.	men-t-etek, išli ste.
vol-t-ak, boli.	men-t-ek, išli.

Budúci čas.

z fogok lenni, buďem.	fogok menni, pojďem.
fogsz „ buďeš.	fogsz „ pojďeš.
fog „ buďe.	fog „ pojďe.

zfogok leszek.

86.

Ňepravidlné časoslova (rendhagyó igék).

Ňepravidlné časoslova sú trojake:

1. Take, z ktorych **gy** vypadňe, tu prisluchaju: vagyok, megyek.

2. Take, z ktorych **sz** vypadňe, tu prisluchaju: leszek (buďem); teszek (položim, činim); veszek (kupim); hiszek (verim); viszek (ňešem); eszem (jem); iszom (pijem).

3. Take, z ktorych **v** vypadňe, tu prisluchaju: hivok (volam); rívok (plačem); sívok (plačem, vyjem); szívok (ťaham, cícam); vívok (bojujem); óvok (varujem); róvok (režem, nákladam); fúvok (dujem); búvok (skrivam sa); fővök (varim sa); jövök (prijďem); lövök (strelam); növök (rošňiem); nyővök (drem, tarham); szövök (tkam, pleťem.

I. gy traťice časoslova.

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

Vagy-ok, som.	Megy-ek, iďem.
vagy, si.	mégy, mész, iďéš.
van, vagyon, je, jest.	megy-en, mén, iďe.
vagy-unk, sme.	megy-ünk, iďeme.
vagy-tok, sťe.	men-tek, iďeťe.
vagy-nak, sú.	men-nek, idu.

Polminuly čas.

Val-ék, bol som.	men-ék, išol som.
val-ál, bol si.	men-él, išol si.
val-a, bol.	men-e, išol.
val-ánk, boli sme.	men-énk, išli sme.
val-átok, boli sťe.	men-étek, išli sťe.
val-ának, boli.	men-ének, išli.

Minuly čas.

vol-t-am, bol som.	men-t-em, išol som.
vol-t-ál, bol si.	men-t-él, išol si.
vol-t, bol.	men-t, išol.
vol-t-unk, boli sme.	men-t-ünk, išli sme.
vol-t-atok, boli sťe.	men-t-etek, išli sťe.
vol-t-ak, boli.	men-t-ek, išli.

Budúci čas.

z časoslova: leszek.	fogok lenni, buďem.	fogok menni, pojďem.
	fogsz „ buďeš.	fogsz „ pojďeš.
	fog „ buďe.	fog „ pojďe.

z časoslova: leszek.

fogunk lenni, buďeme.	fogunk menni, pojďeme.
fogtok „ buďete.	fogtok „ pojďete.
fognak „ budu.	fognak „ pojdu.

Rozkazovaci spôsob.

z časoslova: leszek

légy, buď.	men-j, iď.
legyen, ňech je, buďe.	men-j-en, ňech iďe.
legyetek, buďte.	men-j-etek, iďte.
legyenek, ňech sú, budu.	men-j-enek, ňech idu.

Spojovaci spôsob.

z časoslova: leszek.

legy-ek, ňech som, buďem.	men-j-ek, ňech iďem.
légy, „ si, buď.	men-j, „ iďeš.
legy-en, „ je, buďe.	men-j-en, „ iďe.
legy-ünk. „ sme, buďme.	men-j-ünk, „ iďeme.
legy-etek, „ ste, buďte.	men-j-etek, „ iďete.
legy-enek, „ sú, budu.	men-j-enek, „ idu.

Polminuly čas. (Žadaci spôsob).

vol-n-ék, by som bol.	men-n-ék, by som išol.
vol-n-ál, „ si „	men-n-él, „ si „
vol-n-a, „ „	men-n-e, „ „
vol-n-ánk, „ sme boli.	men-n-énk, „ sme išli.
vol-n-átok, „ ste „	men-n-étek, „ ste „
vol-n-ának, „ „	men-n-ének, „ „

Budúci čas.

z časoslova: leszek.

le-end-ek, buďem, by som bol	men-end-ek, pojďem, by som išol.
le-end-esz, buďeš, „ si „	men-end-esz, pojďeš, „ si „
le-end, buďe, „ „	men-end, pojďe, „ „
le-end-ünk, buďeme „ sme boli	men-end-ünk, pojďeme, „ sme išli.
le-end-etek, buďete „ ste „	men-end-etek, pojďete, „ ste „
le-end-enek, budu, „ „	men-end-enek, pojdu, „ „

Ňeurčity spôsob.

len-ni, byť.	men-ni, isť, pojsť.
len-nem kell, ja mám byť.	men-nem kell, ja mám isť.
len-ned kell, ty máš byť.	men-ned kell, ty máš isť.
len-nie kell, on ma byť.	men-nie kell, on ma isť.
len-nünk kell, my máme byť.	men-nünk kell, my máme isť.
len-netek kell, vy máte byť.	men-netek kell, vy máte isť.
len-niök kell, oňi maju byť.	men-niök kell, oňi maju isť.

Účastné.

	me-nő, idúci (ktorý iďe).
	men-vén, idúci } ktorý išol.
	men-t, idúci
	men-end-ő, idúci (ktorý buďe isť).

vu-ló, vúc, skutočný.
— — —
volt, bol.
— — —

Hová mégy? Én a szőllőbe megyek; megnézem, hogy érik-e már a szőlő. Ne menj gonoszak társaságába, mert azoktól csak gonoszat fogsz tanulni. Kivel mentetek tegnap az utczán? Tegnap egy ismerősünkkel (známy) mentünk. Midőn ma reggel a gyümölcsös kertbe mentem, az úton egy kigyót láttam. Ha jobb idő volna, örömest mennék veled a városba. Menjünk a rétre, a nap melegen süt. A beteg menjen a kertbe ott jobb levegő van. Mi bajod van? (Co ti hyňiť?). Meghűtöttem magamat, fejem és mellem fáj, menj az orvosért, vagy küldj valakit érte. Segítsetek rajtam, mert igen rossul vagyok. Várj egy keveset, barátodnak mindjárt (hňed) itt kell lennie. Jók legyünk, hogy az emberek becsüljenek és az Isten megáldjon. Isten veletek, nekünk már mennünk kell; két évig nem látlak benneteket, éljetek boldogúl, emlékezzetek néha néha reám és irjatok levelet. Távolban (vzdalenosť) is emlékezem reátok. Mult éjjel éjfélig (polnoc) dolgoztam. Minek dolgozol oly sokat? Szegény vagyok, dolgoznom kell, hogy becsületesen (s poclivostu) megkeressem kenyeremet.

II. sz traťice časoslova.

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

	I.
lesz-ek, buďem.	
lesz-esz } buďeš.	hisz-ek, verim.
lész }	hisz-esz, veriš.
lesz-en buďe.	hisz-en, veri.
lesz-ünk, buďeme.	hisz-ünk, verime.
lesz-tek, buďete.	hisz-tek, veriťe.
lesz-nek, budu.	hisz-nek, veria.

fogunk lenni, buďeme. | fogunk menni, pojďeme.
fogtok „ buďete. | fogtok „ pojďete.
fognak „ budu. | fognak „ pojdu.

Rozkazovaci spôsob.

légy, buď. | men-j, iď.
legyen, ňech je, buďe. | men-j-en, ňech iďe.
legyetek, buďte. | men-j-etek, iďte.
legyenek, ňech sú, budu. | men-j-enek, ňech idu.

Spojovaci spôsob.

egy-ek, ňech som, buďem. | men-j-ek, ňech iďem.
égy, „ si, buď. | men-j, „ iďeš.
egy-en, „ je, buďe. | men-j-en, „ iďe.
legy-ünk. „ sme, buďme. | men-j-ünk, „ iďeme.
legy-etek, „ ste, buďte. | men-j-etek, „ iďete.
legy-enek, „ sú, budu. | men-j-enek, „ idu.

Polminuly čas. (Žadaci spôsob).

-ék, by som bol. | men-n-ék, by som išol.
-ál, „ si „ | men-n-él, „ si „
-a, „ „ | men-n-e, „ „
-ánk, „ sme boli. | men-n-énk, „ sme iśli.
-átok, „ ste „ | men-n-étek, „ ste „
-ának, „ „ | men-n-ének, „ „

Budúci čas.

le-end-ek, buďem, by som bol | men-end-ek, pojďem, by som iśl.
le-end-esz, buďeš, „ si „ | men-end-esz, pojďeš, „ si „
le-end, buďe, „ „ | men-end, pojďe, „ „
le-end-ünk, buďeme, „ sme boli | men-end-ünk, pojďeme, „ sme iśli.
le-end-etek, buďete, „ ste „ | men-end-etek, pojďete, „ ste „
le-end-enek, budu, „ „ | men-end-enek, pojdu, „ „

Neurčity spôsob.

len-ni, byť. | men-ni, iśť, pojďi.
-nem kell, ja mám byť. | men-nem kell, ja mám iśť.
-ned kell, ty máš byť. | men-ned kell, ty máš iśť.
-nie kell, on ma byť. | men-nie kell, on ma iśť.
-nünk kell, my máme byť. | men-nünk kell, my máme iśť.
-netek kell, vy máte byť. | men-netek kell, vy máte iśť.
-niök kell, oni majú byť. | men-niök kell, oni majú iśť.

Účastné.

va-ló, súc, skutečny. | me-nő. iduci (ktory iďe).
— — — | men-vén, iduci } ktory išol.
volt, bol. | men-t, iduci }
— — — | men-end-ő, iduci (ktory buďe iśť).

Hová mégy? Én a szőllőbe megyek; megnézem, hogy érik-e már a szőlő. Ne menj gonoszak társaságába, mert azoktól csak gonoszat fogsz tanulni. Kivel mentetek tegnap az utczán? Tegnap egy ismerősünkkel (známy) mentünk. Midőn ma reggel a gyümölcsös kertbe mentem, az úton egy kigyót láttam. Ha jobb idő volna, örömest mennék veled a városba. Menjünk a rétre, a nap melegen süt. A beteg menjen a kertbe ott jobb levegő van. Mi bajod van? (Co ťi hybi?). Meghűtöttem magamat, fejem és mellem fáj, menj az orvosért, vagy küldj valakit érte. Segítsetek rajtam, mert igen roszul vagyok. Várj egy keveset, barátodnak mindjárt (hňed) itt kell lennie. Jók legyünk, hogy az emberek becsüljenek és az Isten megáldjon. Isten veletek, nekünk már mennünk kell; két évig nem látlak benneteket, éljetek boldogúl, emlékezzetek néha néha reám és irjatok levelet. Távolban (vzdalenosť) is emlékezem reátok. Mult éjjel éjfélig (polnoc) dolgoztam. Minek dolgozol oly sokat? Szegény vagyok, dolgoznom kell, hogy becsületesen (s poclivostu) megkeressem kenyeremet.

II. sz traťice časoslova.

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

1.

lesz-ek, buďem. | hisz-ek, verim.
lesz-esz } buďeš. | hisz-esz, veriš.
lész } | hisz-en, veri,
lesz-en buďe. | hisz-ünk, verime,
lesz-ünk, buďeme. | hisz-tek, verite.
lesz-tek, buďete. | hisz-nek, veria.
lesz-nek, budu.

Polminuly čas.

le-v-ék, zostal som.	hi-v-ék, veril som.
le-v-él, zostal si.	hi-v-él, veril si.
le-v-e, lőn } zostal.	hi-v-e, veril.
le-v-énk, zostali sme.	hi-v-énk, verili sme.
le-vé-tek, zostali ste.	hi-v-étek, verili ste.
le-v-ének, zostali.	hi-v-ének, verili.

Minuly čas.

le-t-tem, zostal som.	hi-t-tem, veril som.
le-t-tél, zostal si.	hi-t-tél, veril si.
le-t-t, zostal.	hi-t-t, veril.
le-t-tünk, zostali sme.	hi-t-tünk, verili sme.
le-t-tetek zostali ste.	hi-t-tetek, verili ste.
le-t-tek, zostali.	hi-t-tek, verili.

Rozkazovaci spôsob.

légy, buď.	hi-gy, ver.
legy-en, ňech buďe.	hi-gy-en, ňech veri.
legy-etek, buďte.	hi-gy-etek, verťe.
legy-enek, ňech budu.	hi-gy-enek, ňech veria.

Spojovaci spôsob.

legy-ek, ňech buďem.	hi-gy-ek, ňech verim.
légy, ňech buďeš.	hi-gy, ver.
legy-en, ňech buďe.	hi-gy-en, ňech veri.
legy-ünk, ňech buďeme,	hi-gy-ünk, ňech verime.
legy-etek, ňech buďete.	hi-gy-etek, ňech veriťe.
legy-enek, ňech budu	hi-gy-enek, ňech veria.

Polminuly čas. (Žadaci spôsob).

le-n-n-ék, by som bol.	hi-n-n-ék, by som veril.
le-n-n-él, „ si „	hi-n-n-él, „ si „
le-n-n-e, „ „	hi-n-n-e, „ „
le-n-n-énk, „ sme boli.	hi-n-n-énk, „ sme verili.
le-n-n-étek, „ ste „	hi-n-n-étek, „ ste „
le-n-n-ének „ „	hi-n-n-ének, „ „

Budûci čas.

le-end-ek, ked buďem.	hi-end-ek, ked buďem veril.
le-end-esz, „ buďeš.	hi-end-esz, „ buďeš „
le-end, „ buďe.	hi-end, „ buďe „

le-end-ünk, ked buďeme.	hi-end-ünk, ked buďeme verili.
le-end-etek, „ buďete.	hi-end-etek, „ buďete „
le-end-enek, „ budu.	hi-end-enek, „ budu „

Neurčity spôsob.

le-n-ni, byť.	hi-n-ni, veriť.
le-n-n-em kell, mám byť.	hi-n-n-em kell, mám veriť.
le-n-n-ed „ maš „	hi-n-n-ed „ maš „
le-n-n-ie „ ma „	hi-n-n-ie „ ma „
le-n-n-ünk „ máme „	hi-n-n-ünk „ máme „
le-n-n-etek „ maťe „	hi-n-n-etek „ maťe „
le-n-n-iök „ maju „	hi-n-n-iök „ maju „

Účastné.

le-v-ő, síc.	hi-v-ő, verici.
le-v-én } bývši,	hi-v-én verivše.
le-t-t	hi-t-t uvereny.
le-end-ő, budúci.	hi-end-ő, buduce verici.

2.

Tak vlastne bývaju skloňene aj **enni** (jesť), **inni** (piť) časoslova, lem že sypiponámi časoslôv na **ik**; teda:

Ukazovaci spôsob.

Přítomný čas.	esz-em, jem.	isz-om, pijem.
	esz-el, ješ.	isz-ol, piješ.
	esz-ik, je.	isz-ik, pije.
	esz-ünk, jeme.	isz-ünk, pijeme.
	esz-tek jeťe.	isz-tok, pijeťe.
	esz-nek, jeďa,	isz-nak, piju.
Polminuly čas.	e-v-ém, jedol som.	i-v-ám, pil som.
	e-v-él, „ si.	i-v-al, „ si.
	e-v-ék, „	i-v-ék, „
	e-v-énk, jedli sme.	i-v-ánk, pili sme.
	e-v-étek, „ ste.	i-v-átok, „ ste.
	e-v-ének, „	i-v-ának, „
Minuly čas.	e-t-t-em, jedol som.	i-t-t-am, pil som.
	e-t-t-el, „ si.	i-t-t-al, „ si.
	e-v-ett, „	i-v-ott, „

le-end-ünk,	ked buďeme.	hi-end-ünk,	ked buďeme verili.
le-end-etek,	„ buďete.	hi-end-etek,	„ buďete „
le-end-enek,	„ budu.	hi-end-enek,	„ budu „

Ňeurčity spôsob.

le-n-ni, byť.		hi-n-ni, verit.	
le-n-n-em	kell, mám byť.	hi-n-n-em	kell, mám verit.
le-n-n-ed	„ máš „	hi-n-n-ed	„ máš „
le-n-n-ie	„ ma „	hi-n-n-ie	„ ma „
le-n-n-ünk	„ máme „	hi-n-n-ünk	„ máme „
le-n-n-etek	„ maťe „	hi-n-n-etek	„ maťe „
le-n-n-iök	„ maju „	hi-n-n-iök	„ maju „

Učastné.

le-v-ő, súc.		hi-v-ő, verici.	
le-v-én	byvši,	hi-v-én	verivše.
le-t-t		hi-t-t	uvereny.
le-end-ő, buduci.		hi-end-ő, buduce verici.	

2.

Tak vlastňe byvaju skloňene aj **enni** (jesť), **inni** (piť) časoslova, lem že spriponámi časoslôv na **ik**; teda:

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.	esz-em, jem.	isz-om, pijem.
	esz-el, ješ.	isz-ol, piješ.
	esz-ik, je.	isz-ik, pije.
	esz-ünk, jeme.	isz-unk, pijeme.
	esz-tek jeťe.	isz-tok, pijeťe.
	esz-nek, jeďa,	isz-nak, piju.
polminuly čas.	e-v-ém, jedol som.	i-v-ám, pil som.
	e-v-él, „ si.	i-v-ál, „ si.
	e-v-ék, „	i-v-ék, „
	e-v-énk, jedli sme.	i-v-ánk, pili sme.
	e-v-étek, „ ste.	i-v-átok, „ ste.
	e-v-ének, „	i-v-ának, „
minuly čas.	e-t-t-em, jedol som.	i-t-t-am, pil som.
	e-t-t-él, „ si.	i-t-t-ál, „ si.
	e-v-ett, „	i-v-ott, „

minuly čas.	e-t-t-ünk, jedli sme.	i-t-t-unk, pili sme.
	e-t-t-etek, „ ste.	i-t-t-atok, „ ste.
	e-t-t-ek, „	i-t-t-ak, „

Budúci čas.

fogok enni, buďem jesť. a t. d.	fogok inni, buďem piť. a t. d.

Rozkazovaci spôsob.

e-gy-él, jeď.	i-gy-ál, pí.
e-gy-ék, ňech je.	i-gy-ék, ňech pije.
e-gy-etek, jeďte.	i-gy-atok, piťe.
e-gy-enek, ňech jeďa.	i-gy-anak, ňech piju.

Spojovaci spôsob.

Pritomny čas.	e-gy-em, aby som jedol.	i-gy-am, aby som pil.
	e-gy-él, „ si „	i-gy-ál, „ si „
	e-gy-ék, „ „	i-gy-ék, „ „
	e-gy-ünk, „ sme jedli.	i-gy-unk, „ sme pili.
	e-gy-etek, „ ste „	i-gy-atok, „ ste „
	e-gy-enek, „ „	i-gy-anak, „ „

Žadaci spôsob.

polminuly čas.	e-n-n-ém, jedol by som.	i-n-n-ám, pil by som.
	e-n-n-él, „ „ si.	i-n-n-ál, „ „ si.
	e-n-n-ék, „ „	i-n-n-ék, „ „
	e-n-n-énk, jedli „ sme.	i-n-n-ánk, pili „ sme.
	e-n-n-étek, „ „ ste.	i-n-n-átok, „ „ ste.
	e-n-n-ének, „ „	i-n-n-ának, „ „
budúci čas.	e-end-em, ked buďem jest.	i-and-om, ked buďem piť.
	e-end-el, „ buďeš „	i-and-ol, „ buďeš „
	e-end-ik, „ buďe „	i-and-ik, „ buďe „
	e-end-ünk, „ buďeme „	i-and-unk, „ buďeme „
	e-end-etek, „ buďeťe „	i-and-otok, „ buďeťe „
	e-end-enek, „ budu „	i-and-nak, „ budu „

Ňeurčity spôsob.

e-n-n-i, jesť.	i-n-ni, piť.
e-n-n-em kell, mám jesť.	i-n-n-om kell, mám piť.
e-n-n-ed „ máš „	i-n-n-od „ máš „
e-n-n-ie „ ma „	i-n-n-ia „ ma „
e-n-n-ünk „ máme „	i-n-n-unk „ máme „
e-n-n-etek „ máťe „	i-n-n-otok „ máťe „
e-n-n-iök „ máju „	i-n-n-iok „ máju „

Účastné.

e-v-ő, jedlač.	i-v-ő, pijač.
e-v-én (eve), jedúc.	i-v-án (ivа), pijúc.
e-v-ett, jedený, a, e.	i-v-ott, pitý, a, o.
e-end-ő, buďuce jedený, a, o.	i-and-ó, buďuce pitý, a, o.

Ponevač ale do tej triedy prislúchajúce časoslova, krem le-
xek si predmetné, protož majú aj určitu tvar. Z ohľadu lep-
šího vysvetlenia dávame tu následujúce try časoslova:

Určita tvar.

Ukazovaci spôsob.

	čiňim (ho, ju, ich).	jem (ho, ju, ich).	pijem (ho, ju, ich).
prítomný čas.	tesz-em	esz-em	isz-om
	tesz-ed	esz-ed	isz-od
	tesz-i	esz-i	isz-sza
	tesz-szük	esz-szük	isz-szuk
	tesz-itek	esz-itek	isz-szátok
	tesz-ik	esz-ik	isz-szak
polminuly čas.	tev-ém	ev-ém	iv-ám
	tev-ed	ev-ed	iv-ád
	tev-é	ev-é	iv-á
	tev-ék	ev-ék	iv-ák
	tev-etek	ev-étek	iv-átok
	tev-ék	ev-ék	iv-ák
minuly čas.	tet-tem	et-tem	it-tam
	tet-ted	et-ted	it-tad
	tet-te	et-te	it-ta
	tet-tük	et-tük	it-tuk
	tet-tétek	et-tétek	it-tátok
	tet-ték	et-ték	it-ták

Budúci čas.

fogok tenni, a t. d.	fogok enni, a t. d.	fogok inni, a t. d.

Rozkazovaci a Spojovaci spôsob.

Pritomny čas.	tegy-em	egy-em	igy-am
	tegy-ed (tedd)	egy-ed (e-d-d)	igy-ad (i-d-d)
	tegy-e	egy-e	igy-a

Učastné.

e-v-ő, jeďiač.	i-v-ó, pijak.
e-v-én (eve), jeduc.	i-v-án (iva), pijuc.
e-v-ett, jeďeny, a, e.	i-v-ott, pity, a, o.
e-end-ő, buďuce jeďeny, a, o.	i-and-ó, buďuce pity, a, o.

Ponevač ale do tej triedy prisluchajice časoslova, krem **leszek** sú **predmetné**, protož máju aj určitu tvar. Z ohlädu lepšého vysvetleňia davame tu následujice try časoslova:

Určita tvar.

Ukazovaci spôsob.

	čiňim (ho, ju, ich).	jem (ho, ju, ich).	pijem (ho, ju, ich).
prítomný čas.	tesz-em	esz-em	isz-om
	tesz-ed	esz-ed	isz-od
	tesz-i	esz-i	isz-sza
	tesz-szük	esz-szük	isz-szuk
	tesz-itek	esz-itek	isz-szátok
	tesz-ik	esz-ik	isz-szák
polminuly čas.	tev-ém	ev-ém	iv-ám
	tev-éd	ev-éd	iv-ád
	tev-é	ev-é	iv-á
	tev-ők	ev-ők	iv-ók
	tev-étek	ev-étek	iv-átok
	tev-ék	ev-ék	iv-ák
minuly čas.	tet-tem	et-tem	it-tam
	tet-ted	et-ted	it-tad
	tet-te	et-te	it-ta
	tet-tük	et-tük	it-tuk
	tet-tétek	et-tétek	it-tátok
	tet-ték	et-ték	it-ták

Budúci čas.

fogok tenni, a t. d.	fogok enni, a t. d.	fogok inni, a t. d.

Rozkazovaci a Spojovaci spôsob.

prítomný čas.	tegy-em	egy-em	igy-am
	tegy-ed (tedd)	egy-ed (e-d-d)	igy-ad (i-d-d)
	tegy-e	egy-e	igy-a

pri-tomny čas.	tegy-ük	egy-ük	igy-uk
	tegy-étek	egy-étek	igy-átok
	tegy-ék	egy-ék	igy-ák

Žadaci spôsob.

tenn-ém	enn-ém	inn-ám
tenn-éd	enn-éd	inn-ád
tenn-é	enn-é	inn-á
tenn-ők	enn-ők	inn-ók
tenn-étek	enn-étek	innátok
tenn-ék	enn-ék	inn-ák

budúci čas.	teend-em	eend-em	iand-om
	teend-ed	eend-ed	iand-od
	teend-i	eend-i	iand-ja
	teend-jük	eend-jük	iand-juk
	teend-itek	eend-itek	iand-játok
	teend-ik	eend-ik	iand-ják.

Én reggel meleg tejet iszom s egy darab fekete kenyeret eszem. Csak oktalan (ňerozumny) ember iszik pálinkát. Ha pálinkát iszól rövid lesz életed; mert a pálinka mint méreg (jed) emészti (strovi) a testet. A gyermek ne igyék sem bort, sem sört, sem pálinkát, neki legegészségesebb ital a fris viz. Megetted már az ebédet? Megettem. Váljék egészségedre. Ha minden keresményünket (zárobek) egyszerre megeszszük, vagy megiszszuk, jövőre mi marad? Hiszed, hogy öcséd még ma eljő? Nem hiszem, mert sokat kell még dolgoznia. Hiszek egy Istenben mindenható atyában, mennynek és földnek teremtőjében. A ki hiszen és jót teszen üdvözül (bude spaseny), a ki nem hiszen és roszat cselekszik, elkárhozik (bude zatraceny). Nem hittem volna, hogy oly gyönyörű képet fessen, ha szemeimmel nem láttam volna. Boszorkányokban és kisértő lelkekben (v straškoch) nem kell hinnünk, mert nincsenek. Ha kötelességedet hiven megtetted, semmitől ne félj. Tégy mindent, a mi hatalmadban van, hogy öreg szülőidnek segítségére légy. Gyermekeknek

nem szabad mindenből enniök, mert könnyen megrontják gyomrukat. A beteg vegyen orvosságot. Hogy (jak) vetted irodalt? 100 forinton.

87.

Alk-uz-ik	alk-ez-ik	alk-ud-ik (jedna sa)
al-uz-ik	al-ez-ik	al-ud-ik (spi)
esk-uz-ik	esk-ez-ik	esk-ud-ik (prišaha)
fek-uz-ik	fek-ez-ik	fek-ud-ik (leži)
nyug-oz-ik	nyug-ez-ik	nyug-od-ik (spočiva)
harag-uz-ik	harag-ez-ik	harag-ud-ik (hňeva sa).

Naznamka. Tote s **od, ed, öd, ud, üd,** abo: s **osz, esz, öz, usz, üsz** tvorene časoslova najobyčajňejši sa tak skloňuju, jak následujica tvar ukazuje (lem že ohlad treba mať na ťenko- a hrubohlasnosť).

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.	al-usz-om, al-usz-ol, al-usz-ik, al-usz-unk, al-usz-tok, al-usz-nak,
Polminuly čas.	al-uz-ám, al-uz-ál, al-uz-ék, al-uz-ánk, al-uz-átok, al-uz-ának.
Minuly čas.	al-ud-tam, al-ud-tál, al-ud-ott, al-ud-tunk, al-ud-tatok, al-ud-tak.

Budúci čas.

fogok al-ud-ni, a t. d.

Rozkazovaci a Spojovaci spôsob.

Pritomny čas.	al-ud-jam, al-ud-jal, al-ud-jék, al-ud-junk, al-ud-jatok, al-ud-janak
Polminuly čas.	al-ud-nám, al-ud-nál, al-ud-nék, al-ud-nánk, al-ud-nátok, al-ud-nának
Budúci čas.	al-uvand-om, al-uvand-ol, al-uvand-ik, al-uvand-unk, al-uvand-tok, al-uvand-nak

nem szabad mindenből enniök, mert könnyen megrontják gyomrukat. A beteg vegyen orvosságot. Hogy (jak) vetted lovaidat? 100 forinton.

87.

Alk-usz-ik .	alk-sz-ik .	alk-ud-ik (jedna sa)
al-usz-ik .	al-sz-ik .	al-ud-ik (spi)
esk-üsz-ik .	esk-sz-ik .	esk-üd-ik (prišaha)
fek-üsz-ik .	fek-sz-ik .	fek-üd-ik (leži)
nyug-osz-ik .	nyug-sz-ik .	nyug-od-ik (spočiva)
harag-usz-ik	harag-sz-ik	harag-ud-ik (hňeva sa).

Naznamka. Tote s **od, ed, öd, ud, üd,** abo: s **osz, esz, ösz, usz, üsz** tvorene časoslova najobyčajňejši sa tak skloňuju, jak následujica tvar ukazuje (lem že ohläd treba mať na ťenko- a hrubohlásnosť).

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.
al-usz-om,
al-usz-ol,
al-usz-ik,
al-usz-unk,
al-usz-tok,
al-usz-nak,

polminuly čas.
al-uv-ám,
al-uv-ál,
al-uv-ék,
al-uv-ánk,
al-uv-átok,
al-uv-ának.

minuly čas.
al-ud-tam,
al-ud-ál,
al-ud-ott,
al-ud-tunk,
al-ud-tatok,
al-ud-tak.

Budúci čas.
fogok al-ud-ni, a t. d.

Rozkazovaci a Spojovaci spôsob.

Pritomny čas.
al-ud-jam
al-ud-jál
al-ud-jék
al-ud-junk
al-ud-jatok
al-ud-janak

Žadaci spôsob.

polminuly čas.
al-ud-nám
al-ud-nál
al-ud-nék
al-ud-nánk
al-ud-nátok
al-ud-nának

budúci čas.
al-uvand-om
al-uvand-ol
al-uvand-ik
al-uvand-unk
al-uvand-tok
al-uvand-nak

Ňeurčity spôsob.		Učastné.
al-ud-ni.		al-v-ó.
al-ud-nom	kell.	al-ud-va (ván).
al-ud-nod	„	al-ud-ott.
al-ud-nia	„	al-vand-ó.
al-ud-nunk	„	
al-ud-notok	„	
al-ud-niok	„	

Jó barátok társaságában hamar múlik az idő. Kevély (nadhrdny) ember nem lehet kedves Isten előtt. A nap már fölkelt és te még alszol? Alszom még mert igen későn (pozdné) lefeküdtem. A jó anya bölcsőben (koliska) ringatva (kolisajice) gyermekét, igy énekel neki: „Óh édes kedvesem, aludjál csendesen.“ Én forró (horuci) nyári időben igen szeretem az aludt (kisle) tejet. Áldottak legyenek ősapáink (predkove), kik a sirban nyugosznak. Miért nyugszol oly sokáig. Öcsém a fa alatt árnyékban nyugovék, midőn hozzá jöttem. A halottak nyugodjanak békével. Sirkövekre (hrobovy kameň) ezt szokták (zvikli) felirni: nyugodjék békével. Miért haragszol? Nem haragszom, hanem szomorú vagyok. De tegnap haragudtál? Haragudtam, mert a fiú nem engedelmeskedett. A ki mással jót cselekszik (zrobi), az menynyei kincseket gyüjt (shromažduje) magának. A szerény (skromny) ember nem dicsekszik (ňechvali sa) eszével és érdemeivel. Miért fekszel a fűbe? Estve 9 órakor lefekszünk. Sok eső után a gabona lefekszik.

88.

bůnhödik, trest trpi.
dühödik, bešňeje, žuri sa.
egyeledik, pomieša sa.
elevenedik, oživa.
háborodik, ňepokojny je.
heveredik, vyvaluje sa.
iszonyodik, ošklivuje, strachuje sa.
keményedik, tvrdňe.
kérkedik, chvasta, chvali sa.
keveredik, zamieša sa.
nyomorodik, zopsotňeje.
rakodik, naklada sa.
savanyodik, kvasňi, kisleje sa.
szaporodik, rozmnožuje sa.

bakrodik, prata sa.
tántorodik, kyve, toči sa.
bakrodik, akrutuje, vije sa.
tévelyedik, bludi, mili sa.
undorodik, oslivi sa.
vénhedik, stari sa.
alapodik, naklada sa.
betegedik, ošemocnuje.
cselekedik, čini.
csillapodik, utiši sa.
dicsekedik, chvali sa.
elégedik, uspokojuje sa.
fehéredik, bieli sa, bladňe.
gazdagodik, bohati sa.
gyanakodik, ňedoveruje.
gyarapodik, priberva, prirasta.
hidegedik, ninni sa, hladňe.
kövéredik, tlustňeje.
könnyebbedik, polahči sa.
marakodik, hriže, vadi sa.
melegedik, utepluje sa.
menekedik, utíka, oslobodi sa.
növekedik, rošňie.
öregedik, stari sa.
részegedik, opija sa.
tanakodik, radi sa.
telepedik, usadi sa.
tolakodik, ptizka sa.
törekedik, usiluje sa.
ülepedik, šeda sa.
vastagodik, hrubňe.
vélekedik, misli.
veszekedik, vadi sa.
vetekedik, srovnava sa, dohadruje.
vonakodik, utahuje sa.

Naznamka. Všecke tu vložene časoslova mesto litery **d** mohu sa viať, k. pr: bůnhödik, abo; bůnhöszik; kérkedik, abo: kérkeszik; elégedik, abo: elégszik; hidegedik, abo: hidegszik, a t. d. V pritomnym čase ukazovacého spôsobu užívaju sa obidva, k. pr.: bůnhödöm, bůnhödöl, bůnhödik, bůnhödünk, bůnhödnek; abo: bůnhöszöm, bůnhöszöl, bůnhöszik, bůnhöszünk, bůnhöszrtök, bůnhöszrnek. — Ale v jinych spôsoboch a časoch **d** sa navrati, k. pr.: bůnhödém, bůnhödtem, bůnhödjel, bůnhödjem, bůnhödném, a t. d.

Vyberaju sa lem: cselekszik, dicsekszik, menekszik, törekszik, tote v polminulym čase ukazovacého spôsobu, a v učastnym pritomného a polminulého času mohu sa dvojakym spôsobem skloňovať, totiito tak:

Polminuly čas.

cselekedém — cselekvém.	dicsekedém — dicsekvém.
cselekedél — cselekvél.	dicsekedél — dicsekvél.
cselekedék — cselekvék.	dicsekedék — dicsekvék.
cselekedénk — cselekvénk.	dicsekedénk — dicsekvénk.
cselekedétek — cselekvétek.	dicsekedétek — dicsekvétek.
cselekedének — cselekvének.	dicsekedének — dicsekvének.

Učastné.

cselekedő — cselekvő.	dicsekedő — dicse[illegible]
cselekedve (vén) — cselekve (vén).	dicsekedve (vén — [illegible]

takarodik, prata sa.
tántorodik, kyve, toči sa.
tekeredik, skrutuje, vije sa.
tévelyedik, bluđi, mili sa.
undorodik, oskliví sa.
vénhedik, stari sa,
alapodik, zaklada sa.
betegedik, oňemocnuje.
cselekedik, čiňi.
csillapodik, utíši sa.
dicsekedik, chvali sa.
elégedik, uspokojuje sa.
fehéredik, bieli sa, blädňe.
gazdagodik, bohati sa.
gyanakodik, ňedoveruje.
gyarapodik, pribyva, prirasta.
hidegedik, zimni sa, hladňe.
kövéredik, tlustňeje.
könnyebbedik, polähči sa.
marakodik, hriže, vađi sa.
melegedik, utepluje sa.
menekedik, utíka, oslobođi sa.
növekedik, rošňie.
öregedik, stari sa.
részegedik, opija sa.
tanakodik, rađi sa.
telepedik, usađi sa.
tolakodik, vtizka sa.
törekedik, usiluje sa.
ülepedik, šeda sa.
vastagodik, hrubňe.
vélekedik, misli.
veszekedik, vađi sa.
vetekedik, srovnava sa, dohadzuje.
vonakodik, utahuje sa.

Naznamka. Všecke tu vyložene časoslova mesto litery **d** možu **sz** vžať, k. pr: bűnhödik, abo; bűnhöszik; kérkedik, abo: kérkeszik; elégedik, abo: elégszik; hidegedik, abo: hidegszik, a t. d. V pritomnym čaše ukazovacého spôsobu užívaju sa obidva, k. pr.: bűnhödöm, bűnhödöl, bűnhödik, bűnhödünk, bűnhödnek; abo: bűnhöszöm, bűnhöszöl, bűnhöszik, bűnhöszünk, bűnhösztök, bűnhösznek. — Ale v jinych spôsoboch a časoch **d** sa navrati, k. pr.: bűnhödém, bűnhödtem, bűnhödjél, bűnhödjem, bűnhödném, a t. d.

Vyberaju sa lem: cselekszik, dicsekszik, menekszik, törekszik, tote v polminulym čase ukazovacého spôsobu, a v učastnym pritomného a polminulého času možu sa dvojakym spôsobem skloňovať, totižto tak:

Polminuly čas.

cselekedém	— cselekvém.	dicsekedém	— dicsekvém.
cselekedél	— cselekvél.	dicsekedél	— dicsekvél.
cselekedék	— cselekvék.	dicsekedék	— dicsekvék.
cselekedénk	— cselekvénk.	dicsekedénk	— dicsekvénk.
cselekedétek	— cselekvétek.	dicsekedétek	— dicsekvétek.
cselekedének	— cselekvének.	dicsekedének	— dicsekvének.

Učastné.

cselekedő	— cselekvő.	dicsekedő	— dicsekvő.
cselekedve (vén)	— cselekve (vén).	dicsekedve (vén	— dicsekve (vén).

MATICA KOSICE

A gonosztevő bűneért bűnhődjék, (abo: lakoljon). A ki korpa (otruby) közé egyeledik, megeszik a disznók. Én nem egyeledném közéjök. A beteg elájult (zamdleť), de ujra fölelevenedett. Kár ily csekélység (ňepatrnosť) miatt fölháborodnod. A fűbe heveredve gyönyörködtem (oblíbovať sa) a lenyugvó napban és a fölkelő holdban. Ha az ember meggondolja az Isten jóságát, lehetetlen (ňemožno) a bűntől nem iszonyodnia. Kigyótól és békától mindig iszonyodom. Eliszonyodtunk tőle, midőn hallottuk, hogy káromkodik (hrešiť). Sok munkától megkeményedett a kezem. Ha embertársadat szenvedni látod, szived meg ne keményedjék. Csak hiú (marnomišelny) ember kérkedik érdemeivel (zasluha), a bölcs megalázza (poňižiť sa) magát. Az ugorka már megsavanyodott. Minél tovább élünk, annál inkább (viac) szaporodnak gondjaink. Haragom vagy fájdalmam már kissé csillapodott. Minek dicsekedném vagyonommal (majetnosť), vagy tudományommal (učenosť), hiszen (však) mindenemet, mivel birok (vladnuť) Istentől vettem. Jobb kevéssel megelégedni, mint sok után törekedni. Ha megis gazdagodnám, ki tudja: volnék-e boldogabb? Testvéreim szépen gyarapodnak, vettek maguknak házat, kertet és mégis (ešte vždy) maradt egy kevés pénzök is. Bajainkban (bieda) hozzád fohászkodunk (vzdychať) és oltalmad (ochrana) alá menekszünk ur Isten! Ez a szemtelen (bez oči) ember mindenüvé tolakodik. Törekedjél ideje korán (včas) megkedvelni (milovať) a munkát. Kötelességemet megtenni soha sem vonakodtam.

III. v traťice časoslova.

Ukazovaci spôsob.

	Neurčita tvar.		Určita tvar.	
	hi — vola	sző — tha	hi-ja — vola (ho, ju, ich)	sző-vi — tka (ho, ju, ich)
Přítomný čas.	hi-v-ok	sző-v-ök	hi-v-om	sző-v-ôm
	hi-v-ják	sző-lek	hi-v-od	sző-v-ôd
	hi-sz	sző-sz	hi-ja	sző-v-i
	hi	sző	hi-j-uk	sző-j-ük
	hi-v-unk	sző-v-ünk	hi-j-átok	sző-v-itek
	hi-tok	sző-tök	hi-j-ák	sző-v-ik
	hi-nak	sző-nek		
Budoucný čas.	hi-v-ék	sző-v-ék	hi-v-ám	sző-v-ém
	hi-v-ják	sző-v-ellek	hi-v-ád	sző-v-éd
	hi-v-ál	sző-v-el	hi-v-á	sző-v-é
	hi-v-a	sző-v-e	hi-v-ók	sző-v-ők
	hi-v-ünk	sző-v-ünk	hi-v-átok	sző-v-ötek
	hi-v-átok	sző-v-étek	hi-v-ák	sző-v-ék
	hi-v-ának	sző-v-ének		
Minulý čas.	hi-t-t-am	sző-t-t-em	hi-t-t-am	sző-t-t-em
	hi-t-t-ál	sző-t-t-el	hi-t-t-ád	sző-t-t-ed
	hi-v-ott, hi-tt	sző-v-ött, sző-t-t	hi-t-t-a	sző-t-t-e
	hi-t-t-ünk	sző-t-t-ünk	hi-t-t-ük	sző-t-t-ük
	hi-t-t-átok	sző-t-t-etek	hi-t-t-átok	sző-t-ttétek
	hi-t-t-ák	sző-t-t-ek	hi-t-t-ák	sző-t-t-ék

Rozkazovaci spôsob.

hi-j	sző-j	hi-j-ad, hi-d-d	sző-j-ed, sző-d-d
hi-j-on	sző-j-ön	hi-ja	sző-j-e
hi-j-átok	sző-j-ünk	hi-j-átok	sző-j-étek
hi-j-ának	sző-j-enek	hi-j-ák	sző-j-ék

Spojovaci spôsob.

Přítomný čas.	hi-j-ak	sző-j-ek	hi-j-am	sző-j-em
	hi-j-ják	sző-j-elek	hi-j-od, hi-d-d	sző-j-ed, sző-d-d
	hi-j	sző-j	hi-j-a	sző-j-e
	hi-j-on	sző-j-ön	hi-j-uk	sző-j-ük
	hi-j-unk	sző-j-ünk	hi-j-átok	sző-j-étek
	hi-j-átok	sző-j-etek	hi-j-ak	sző-j-ék
	hi-j-anak	sző-j-enek		

gonosztevő bűnért bűnhődjék, (abo: lakol
pa (otruby) közé egyeledik, megeszik a
nem egyeledném közéjök. A beteg elájult (zamlel)
fölelevenedett. Kár ily csekélység (ňepatrnosť) m
borodnod. A fübe heveredve gyönyörködtem (
a lenyugvó napban és a fölkelő holdban. Ha
gondolja az Isten jóságát, iehetetlen (ňemožno) a
nem iszonyodnia. Kigyótól és békától mindig
Eliszonyodtunk tőle, midőn hallottuk, hogy
(hrešiť). Sok munkától megkeményedett a kezem.
bertársadat szenvedni látod, szived meg ne
Csak hiú (marnomišelny) ember kérkedik
sluha), a bölcs megalázza (poňižiť sa) magát.
már megsavanyodott. Minél tovább élünk,
(viac) szaporodnak gondjaink. Haragom vagy
már kissé csillapodott. Minek dicsekedném
(majetnosť), vagy tudományommal (učenosť),
mindenemet, mivel birok (vladnut) Istentől
kevéssel megelégedni, mint sok után törekedni.
gazdagodnám, ki tudja: volnék-e boldogabb?
szépen gyarapodnak, vettek magunknak
(ešte vždy) maradt egy kevés pénzük is.
hozzád fohászkodunk (vzdychat) és oltalmul
menekszünk ur Isten! Ez a szemtelen (ňa
denűvé tolakodik. Türekedjél ideje
velni (milovať) a munkát. Kötelességemet
nem vonakodtam.

III. v tračice časoslova.

Ukazovaci spôsob.

	Ňeurčita tvar.		Určita tvar.	
	hí — vola.	sző — tha.	hí-ja — vola (ho, ju, ich)	szö-vi — tka (ho, ju, ich)
Prítomný čas.	hi-v-ok	szö-v-ök		
	hi-v-lak	sző-lek	hi-v-om	szö-v-öm
	hí-sz	sző-sz	hi-v-od	szö-v-őd
	hí	sző	hí-ja	szö-v-i
	hi-v-unk	szö-v-ünk	hí-j-uk	sző-j-ük
	hí-tok	sző-tök	hí-j-átok	szö-v-ítek
	hí-nak	sző-nek	hí-j-ák	szö-v-ik
polminuly čas.	hi-v-ék	szö-v-ék		
	hi-v-álak	szö-v-élek	hi-v-ám	szö-v-ém
	hi-v-ál	szö-v-él	hi-v-ád	szö-v-éd
	hi-v-a	szö-v-e	hi-v-á	szö-v-é
	hi-v-ánk	szö-v-énk	hi-v-ók	szö-v-ők
	hi-v-átok	szö-v-étek	hi-v-átok	szö-v-étek
	hi-v-ának	szö-v-ének	hi-v-ák	szö-v-ék
minuly čas.	hí-t-t-am	sző-t-t-em		
	hí-t-t-alak	sző-t-t-elek	hí-t-t-am	sző-t-t-em
	hí-t-t-ál	sző-t-t-él	hí-t-t-ad	sző-t-t-ed
	hi-v-ott, hí-tt	szö-v-ött, sző-t-t	hí-t-t-a	sző-t-t-e
	hí-t-t-unk	sző-t-t-ünk	hí-t-t-uk	sző-t-t-ük
	hí-t-t-atok	sző-t-t-etek	hí-t-t-átok	sző-t-ttétek
	hí-t-t-ak	sző-t-t-ek	hí-t-t-ák	sző-t-t-ék

Rozkazovaci spôsob.

hí-j	sző-j	hí-j-ad, hí-d-d	sző-j-ed, sző-d-d
hí-j-on	sző-j-ön	hí-ja	sző-j-e
hí-j-atok	sző-j-ünk	hí-j-átok	sző-j-étek
hí-j-anak	sző-j-enek	hí-j-ák	sző-j-ék

Spojovaci spôsob.

Prítomný čas.	hí-j-ak	sző-j-ek		
	hí-j-alak	sző-j-elek	hí-j-am	sző-j-em
	hí-j	sző-j	hí-j-ad, hí-d-d	sző-j-ed, sző-d-d
	hí-j-on	sző-j-ön	hí-j-a	sző-j-e
	hí-j-unk	sző-j-ünk	hí-j-uk	sző-j-ük
	hí-j-atok	sző-j-etek	hí-j-átok	sző-j-étek
	hí-j-anak	sző-j-enek	hí-j-ák	sző-j-ék

Žadaci spôsob.

	Ňeurčita tvar.		Určita tvar.	
Polminuly čas.	hí-n-ék hí-n-ālak	sző-n-ék sző-n-élek	hí-n-ám	sző-n-ém
	hí-n-ál	sző-n-él	hí-n-ád	sző-n-éd
	hí-n-a	sző-n-e	hí-n-á	sző-n-é
	hí-n-ánk	sző-n-énk	hí-n-ók	sző-n-ők
	hí-n-átok	sző-n-étek	hí-n-átok	sző-n-étek
	hí-n-ának	sző-n-ének	hí-n-ák	sző-n-ék
Minuly čas.	hi-v-and-ok hi-v-and-alak	szö-v-end-ek szö-v-end-elek	hi-v-and-om	szö-v-end-em
	hi-v-and-asz	szö-v-end-esz	hi-v-and-od	szö-v-end-ed
	hi-v-and	szö-v-end	hi-v-and-ja	szö-v-end-i
	hi-v-and-unk	szö-v-end-ünk	hi-v-and-juk	szö-v-end-jük
	hi-v-and-otok	szö-v-end-etek	hi-v-and-játok	szö-v-end-itek
	hi-v-and-anak	szö-v-end-enek	hi-v-and-ják	szö-v-end-ik

Ňeurčity spôsob.

hí-ni	sző-ni	hí-ní	sző-ni
hí-n-om	sző-n-öm	hí-n-om	sző-n-öm
hí-n-od	sző-n-öd	hí-n-od	sző-n-öd
hí-n-ia	sző-n-ie	hí-n-ia	sző-n-ie
hí-n-unk	sző-n-ünk	hí-n-unk	sző-n-ünk
hí-n-otok	sző-n-ötök	hí-n-otok	sző-n-etek
hí-n-iok	sző-n-iök	hí-n-iok	sző-n-iök

Učastné.

hi-v-ó	szö-v-ő	tiež tak	tiež tak
hi-v-a (ván)	szö-v-e (vén)		
hi-v-ott (hí-t-t)	szö-v-ött (sző-t-t)		
hi-v-and-ó	szö-v-end-ő		

Veďla tychto sa skloňuju i tamte do tej triedy prisluchajice časoslova, lem časoslovo **jő** (prijde) ma ňektore časi kusčik inakši, a sice:

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.	Minuly čas.
jö-v-ök (prijdem).	jö-t-t-em (prišel som).
jö-sz (prijdeš).	jö-t-t-él (prišol si).
jö, (jön), (prijde).	jö-t-t (prišol).
jö-v-ünk (prijdeme).	jö-t-t-ünk (prišli sme).
jö-t-t-ök (prijdete).	jö-t-t-etek (prišli ste).
jö-nek (jön-nek), (prijdu).	jö-t-t-ek (prišli).
Polminuly čas.	
jö-v-ék, (prišol som). a t. d.	

Rozkazovaci spôsob.

jö-j, — jö-j-j, — (jer, jöszte, jövel), (prijď).
jö-jön, — (jö-j-j-ön), (ňech prijde).
jö-j-etek, — (jö-j-j-etek, jer-tek), (prijďte).
jö-j-enek, — (jö-j-j-enek), (ňech prijdu).

Žadaci spôsob.

jö-n-ék, — (jö-n-n-ék), (prišol by som).
jö-n-él, — (jö-n-n-él), (prišol by si),
jö-n-e, — (jö-n-n-e), (prišol by).
jö-n-énk, — (jö-n-n-énk), (prišli by sme).
jö-n-étek, — (jö-n-n-étek), (prišli by ste).
jö-n-ének, — (jö-n-n-ének), (prišli by).

Ňeurčity spôsob.	Učastné.
jö-n-i (jö-n-ni), (prijsť).	jö-v-ő (prichadzajici).
jö-n-öm (jö-n-n-öm).	jö-v-e (vén), (prichadzajuce)
jö-n-öd (jö-n-n-öd).	jö-t-t, (ten ktory prišol).
jö-n-ie (jö-n-n-ie).	jö-v-end-ő.
jö-n-ünk (jö-n-n-ünk).	
jö-n-etek (jö-n-n-etek).	
jö-n-iök (jö-n-n-iök).	

Barátom magához hívt engemet. Anyám hija ö
Hijad ide a munkásokat. A levegót tüdőnkbe (plu
juk, vagyis beleheljük (dychať). Azon iskolákat, mely
kis gyermekeket őriznek (chraniť) és tanítanak, kisde

Ukazovaci spôsob.

Pritomny čas.

jö-**v**-ök (prijđem).
jö-sz (prijđeš).
jö, (jön), (prijđe).
jö-**v**-ünk (prijđeme).
jö-**t**-t-ök (prijđete).
jö-**nek** (jön-nek), (prijdu).

Polminuly čas.

jö-**v**-ék, (prišol som). a t. d.

Minuly čas.

jö-**t**-t-em (prišel som).
jö-**t**-t-él (prišol si).
jö-**t**-t (prišol).
jö-**t**-t-ünk (prišli sme).
jö-**t**-t-etek (prišli ste).
jö-**t**-t-ek (prišli).

Rozkazovaci spôsob.

jö-**j**, — jö-**j**-j, — (jer, jöszte, jövel), (prijđ).
jö-**j**-ön, — (jö-**j**-j-ön), (ňech prijđe).
jö-**j**-etek, — (jö-**j**-j-etek, jer-tek), (prijđte).
jö-**j**-enek, — (jö-**j**-j-enek), (ňech prijdu).

Žadaci spôsob.

jö-**n**-ék, — (jö-**n**-n-ék), (prišol by som).
jö-**n**-él, — (jö-**n**-n-él), (prišol by si),
jö-**n**-e, — (jö-**n**-n-e), (prišol by).
jö-**n**-énk, — (jö-**n**-n-énk), (prišli by sme).
jö-**n**-étek, — (jö-**n**-n-étek), (prišli by ste).
jö-**n**-ének, — (jö-**n**-n-ének), (prišli by).

Ňeurčity spôsob.

jö-**n**-i (jö-**n**-ni), (prijsť).
jö-**n**-öm (jö-**n**-n-öm).
jö-**n**-öd (jö-**n**-n-öd).
jö-**n**-ie (jö-**n**-n-ie).
jö-**n**-ünk (jö-**n**-n-ünk).
jö-**n**-etek (jö-**n**-n-etek).
jö-**n**-iök (jö-**n**-n-iök).

Učastné.

jö-**v**-ő (prichadzajici).
jö-**v**-e (vén), (prichadzajuc).
jö-**t**-t, (ten ktory prišol).
jö-**v**-end-ő.

Barátom magához hítt engemet. Anyám híja öcsémet. Híjad ide a munkásokat. A levegőt tüdőnkbe (pľuca) szíjuk, vagyis beleheljük (dychať). Azon iskolákat, melyekben kis gyermekeket őriznek (chraňiť) és tanítanak, kisdedovók-

nak (ochranka) nevezik (nazivať). Télen fagyos északi szelek fúnak. Fúdd meg a levesedet, ha igen meleg. A burgonya már megfőtt, mindjárt fogunk enni belőle. Puskával vigyázva (pozorňe) kell bánnod (obcovať) nehogy meglőjed magad. Mióta nem láttalak igen megnőttél. Gyümölcsfáink szépen nőnek. A takács fonalból szövi a vásznat. Azon széket, melyen a takácsok vásznat szőnek, szövőszéknek (krosna) nevezünk. Mi többször jönnénk hozzátok, ha oly távol nem laknátok. Öcsémnek már kellene jönnie, nem tudom hol késik (sa meška). A tudomány mindenkor hasznos, és az idő, melyet megszerzésére fordítunk, soha sincsen elveszve. A név pusztán hangzik el, ha nagy tettek nem víják ki a mulandóságból (pominutelnosť).

89.

hat, het, može.	**at, et, tat, tet,** kaže.
ad**hat**ok, možem dať.	ad**at**ok, kažem dať.
dicsér**het**ek, možem chvalit.	fő**zet**ek, kažem varit.

Naznamka. Možné časoslova sa tvória, ked ku koreňu časoslova sa priloži: **hat,** abo: **het,** k. pr.: vár**hat** (može čákať); néz**het** (móže patriť); jár**hat** (može hodiť); jö**het** (može prijsť).

Pričinné časoslova sa tvória, ked ku koreňu časoslova sa priloži: **at, et, tat, tet,** k. pr.: vár**at**ok (dam, kažem čákať, pričina som temu žeby čákal); néz**et**ek (dam, kažem patriť); olvas**tat**ok (dam čitať); vége**tet**ek (dam končiť) a t. d.

Öcsém nem tanulhat, mert teje fáj; én nem irhatok, mert tollam nincs. Szorgalmas embernek fáj, ha munkája által nem szerezhet annyit, hogy megélhessen belőle. Villámtól (bľesk, streľa) csak az félhet, ki hegyen, vagy magas fa alatt áll, vagy a ki mennydörgéskor (v hrmoťe) lóháton vagy szekeren sebesen fut. A mennydörgés igen nagyszerű természeti tünemény (preveľiky ukaz natury), de attól csak gyáva (ňemotorny, bojažlivy) emberek félhetnek. Nem mehettem hozzád, mert ide haza kis testvéremre kellett vigyáz-

nom. Igen örülhet, a ki sokat láthat és tapasztalhat. Lovaimat jártatom, mert a lovak, ha az istállóban sokáig állanak és minden nap egy kissé nem jártatnak, könnyen megbetegszenek. A szegénynek minden héten adatok meleg ételt. Ha mint gyermek nem tanulsz, majd sirhatsz véusségedben. Mit csinálsz? Ettem és itatom lovainkat. Fiam, megitattad már a szarvasmarhát? Már megetettem, de még meg nem itattam. Menj, etesd és itasd meg a juhokat is. A ki nyáron nem dolgozott, télen éhezhetik.

90.

alkonyodik, mrka.	szemzik (esö), kropi (dišď).
estelledik (estelik), zvečeri sa.	esik (esö), pada (dišď).
éjjeledik, nochi sa.	havazik, šneži.
hajnalodik (hajnallik), švita.	látszik, viďi sa, zdá sa.
hallik, čuje sa.	tetszik, pači sa, zdá sa.
mennydörög, hrmi.	rémlik, zdá sa.
villámlik, blíska sa.	harmatozik, rosi.
	illik, svedči sa.

Naznamka. Tote časoslova sa neosobné (személytelen), treťej osobné (harmadik személyes igék) nazívaju, ponevač vždy v treťej osobe sa užívaju.

Télben már négy órakor alkonyodik, nyáron csak lenez óra után. Tegnap korán alkonyodott, mert felhők ritották (zakrit) az eget. Ma egész nap esik. Három nap óta nem esett nálunk az esö, legelőnk (pašvisko), jeink, tarlóink (strnisko) sót még kútjaink is kiszár (vyschnuť). Néha csak szemzik, néha pedig vastag esö ben esik az esö. Két éjjel egymásután mindig villám Uj év körül sokszor havazik. Bár csak (kebi lem) hava mert öszi vetéseink kifagynak, ha a hó be nem borítja valaki jót teszen velünk, illik, hogy háladatosak (podek livy) legyünk iránta. Ez a falu nekem nem tetszik. N ugy rémlik (tetszik, látszik), hogy ó is ott volt. Forró ben, ha nehéz felhők tornyosulnak (vážu sa) az égen, vil

nom. Igen örülhet, a ki sokat láthat és tapasztalhat. Lovaimat jártatom, mert a lovak, ha az istállóban sokáig állanak és minden nap egy kissé nem jártatnak, könnyen megbetegszenek. A szegénynek minden héten adatok meleg ételt. Ha mint gyermek nem tanulsz, majd sirhatsz vénségedben. Mit csinálsz? Etetem és itatom lovainkat. Fiam, megitattad már a szarvasmarhát? Már megetettem, de még meg nem itattam. Menj, etesd és itasd meg a juhokat is. A ki nyáron nem dolgozott, télen éhezhetik.

90.

alkonyodik, mrka.
esteledik (estellik), zvečeri sa.
éjjeledik, nocňi sa.
hajnalodik (hajnallik), švita.
hallik, čuje sa.
mennydörög, hrmi.
villámlik, bliska sa.

szemzik (eső), kropi (dišď).
esik (eső), pada (dišď).
havazik, šneži.
látszik, viďi sa, zdá sa.
tetszik, pači sa, zdá sa.
rémlik, zdá sa.
harmatozik, rosi.
illik, svedči sa.

Naznamka. Tote časoslova sa ňeosobné (személytelen), abo: tretej osobné (harmadik személyes igék) nazivaju, ponevač vždy len v tretej osobe sa uživaju.

Télben már négy órakor alkonyodik, nyáron csak kilencz óra után. Tegnap korán alkonyodott, mert felhők boritották (zakriť) az eget. Ma egész nap esik. Három holnap óta nem esett nálunk az eső, legelőnk (pašvisko), rétjeink, tarlóink (strnisko) sőt még kútjaink is kiszáradtak (vyschnuť). Néha csak szemzik, néha pedig vastag csöppekben esik az eső. Két éjjel egymásután mindig villámlott. Uj év körül sokszor havazik. Bár csak (kebi ľem) havaznék, mert őszi vetéseink kifagynak, ha a hó be nem borítja. Ha valaki jót teszen velünk, illik, hogy háladatosak (poďekovanľivy) legyünk iránta. Ez a falu nekem nem tetszik. Nekem ugy rémlik (tetszik, látszik), hogy ő is ott volt. Forró időben, ha nehéz felhők tornyosulnak (väžu sa) az égen, villám-

lik és mennydörög. Ki mondja meg, mi a felhő és a köd? A felhő és köd gőzből állanak, a tenger és a folyók a napsugár melegétől gőzölögnek, ezen gőz fölszáll, ott fönn (hore) hidegség által megsűrűsödik (shustnuť) és látható felhővé válik. Ha a gőz lenyomatik (dolu stisnut) a földre, ködnek neveztetik. A köd sokszor keverve (miesať) van füsttel. A föld és növények kigőzölgéséből támad (povstať) a harmat (rosa). Este és reggel a hideg levegő által a gőz cseppekké válik, melyek a füvek és más növények leveleihez tapadnak (lepiť sa). A dér pedig nem más, mint megfagyott harmat. Nem mind arany a mi fénylik. A te ajtód nehezen nyilik. Téli éjszakákon legszebben fénylenek a csillagok. Beszélik, hogy ez idén üstökös (kometa) lesz látható. Mondják, hogy nem sokára háborúnk (vojna) lesz. Isten mentsen háborútól. Tavaly is beszélték azt, de hála Istennek a jóslat (proroctvi) nem teljesült (vyplniť). Tegnap rút idő volt, szél fújt és havazott, én ugy fáztam, hogy ajkaim egészen kékek valának, fogaim vaczogtak (klapať) és egész testemben dideregtem (trasť sa).

91.

bot, palica.	asszony, nő, žena.	vőlegény, ženich.
palaczk, skleňica.	férj, manžel.	menyasszony, paňi mlada (brauta).
abrosz, obrusz.	feleség, manželka.	egyház, cirkev.
tojás, vajco.	nagyatya, ďedo.	esküvő, prišaha.
sült, pečene.	unoka, vnuk.	nász, vešele.
lakoma, hostina.	sógor, švoger.	házasodik, žeňi sa.
reggeli, ranšy (frištik).	koma, kmoter.	férjhez megy, za muž iďe.
ozsonna, olovrant.	keresztatya, kerstny otec.	
férfi, chlap.		

Botra támaszkodom (opirať sa), bottal védelmezzem magam a kutyák ellen. Reggel eltörted (rozbil) a poharat, vigyázz hogy most a palaczkot el ne törjed. Ha lakomára meghivod barátaidat, tiszta abroszt terits (prestreť) az asztalra. Minden étel között, leginkább szeretem a sültet. Ke-

ményre főtt tojás nem egészséges. Pénteken este két lág
(puha) tojást eszem. Hány órakor szoktál reggelizni? Hé
kor reggelizünk, 12 órakor ebédelünk, 9 órakor vacsorálun
Menjünk a templomba öcsém esküvőjére. A menyasszon
nak koszorút tesznek fejére. Bátyám is megházasodott (
megnősült) s igen jó férj lett belőle. Ez a fiatal ember
gomat kérte feleségül. Nagyatyátoknak már 9 unokája
ő szegény már igen öreg (abo: elaggott, vén) ember,
egészen ősz és homloka csupa merő (holy, samy) ráncz.
kor halt meg apád? Én nem emlékezem reá, mert a
még kicsiny voltam, de anyám azt mondja, hogy már 1
óta özvegy (vdova).

92.

buzavirág, modračka.	fenyőmag, jedlovec.	szarka, straka.
nefelejts, ňezabudka.	köménymag, raška.	holló, havran.
gyöngyvirág, konvalinka.	szarvas, jeleň.	pacsirta, prepi
szegfű, hvozdík.	egér, myš.	rigó, drozd.
székfű, rumeček.	vakond, krutica.	kenderke, kon
harangvirág, zvonček.	kecske, koza.	fülemile, slav
ibolya, fijalka.	kakas, kohut.	gólya, bocian
bodza, habza.	tyúk, kura.	sas, orel.

Ki nem szeretné a virágokat, a természetnek e
(krasny) gyermekeit, melyek szinökkel szemeinket és
kal orrunkat gyönyörködtetik? A vetések között s
virágot, a bokrok között ibolyát és nefelejtset, a me
szegfüvirágot szedtem (sbirať) és zöld levelekkel
(miešať) koszorúba kötöttem (viazať). Székfüvet és
rágot orvosságnak is használják. Tavaszszal ibolyá
goznak legelőször. Alig (sotva) olvad el (sa roztop
már is találhatni az erdőben ibolyát. Városokban
kis leánykák tányérokon hordva ibolyát árulnak (
s házról házra menve igy kinálják (nukať): „tess
ibolyát.“ A vakond sokszor föltúrja (zriť) a réteke

ményre főtt tojás nem egészséges. Pénteken este két lágy (puha) tojást eszem. Hány órakor szoktál reggelizni? Hétkor reggelizünk, 12 órakor ebédelünk, 9 órakor vacsorálunk. Menjünk a templomba öcsém esküvőjére. A menyasszonynak koszorút tesznek fejére. Bátyám is megházasodott (abo megnősült) s igen jó férj lett belőle. Ez a fiatal ember húgomat kérte feleségül. Nagyatyátoknak már 9 unokája van, ő szegény már igen öreg (abo: elaggott, vén) ember, haja egészen ősz és homloka csupa merő (holy, samy) ráncz. Mikor halt meg apád? Én nem emlékezem reá, mert akkor még kicsiny voltam, de anyám azt mondja, hogy már 15 év óta özvegy (vdova).

92.

buzavirág, modračka.
nefelejts, ňezabudka.
gyöngyvirág, konvalinka.
szegfű, hvozdik.
székfű, rumenček.
harangvirag, zvonček.
ibolya, fijalka.
bodza, habza.

fenyűmag, jedlovec.
köménymag, raška.
szarvas, jeleň.
egér, myš.
vakond, kruťica.
kecske, koza.
kakas, kohut.
tyúk, kura.

szarka, straka.
holló, havran.
pacsirta, prepilka.
rigó, drozd.
kenderke, konopka.
fülemile, slavik.
gólya, bocian.
sas, orel.

Ki nem szeretné a virágokat, a természetnek ezen ékes (krasny) gyermekeit, melyek szinőkkel szemeinket és illatukkal orrunkat gyönyörködtetik? A vetések között szép buzavirágot, a bokrok között ibolyát és nefelejtset, a mezőn vad szegfűvirágot szedtem (sbirať) és zöld levelekkel vegyítve (miešať) koszorúba kötöttem (viazať). Székfűvet és bodzavirágot orvosságnak is használják. Tavaszszal ibolyák virágoznak legelőször. Alig (sotva) olvad el (sa roztopi) a hó, már is találhatni az erdőben ibolyát. Városokban szegény kis leánykák tányérokon hordva ibolyát árulnak (predavať) s házról házra menve igy kinálják (nukať): „tessék venni ibolyát.“ A vakond sokszor főltúrja (zriť) a réteket. Patká-

nyok és egerek sok kárt okoznak (pričiniť) házakban és szántóföldeken. Ha a farkas juhok közé lopódzik (vkradnuť sa), sok kárt teszen köztök. Mondják, hogy az oroszlány fél a kakastól. Pacsirták és fülemilék nem szép madarak, de gyönyörűen énekelnek. Tyúkok, ludak, kacsák, pulykák házi madarak és udvarainkban, emberek körűl tartózkodnak (pretrimovať sa). A baglyok nappal alusznak, éjjel kirőpűlnek és sok egeret elpusztítanak: ez okból hasznot hajtanak nekünk. Csak tudatlan (ňeumely) emberek hiszik, hogy a bagoly halált hoz azon házba, melynek tetejére, vagy kéményére száll.

93.

süket, hluchy.	tüdővész, suchoťiny.	vizkór, vodňačka.
vak, šlepy.	vérhas, červenka.	marhavész, zdych.
púpos, hrbaty.	szélhüdés, poraženie.	ebvész, bešnosť.
köhögés, kašleňie.	betegség, } ňemoc.	gyuladás, zapaleňie.
hidegláz, žimňica.	nyavalya, } ňemoc.	fajás, boleňie.
forróláz, hluška.	himlő, poky.	gyűlés, obiraňie.

Minek beszélni süketnek hangokról és vaknak szinekről. A betegség szerencsétlenség, és nem szégyen (haňba). Púpos embert nem illik csúfolnunk (pošmievať). Minden beteget sajnálnunk kell. Vigyázz fiam, meghűtöd (prechladiť) magad, azután kapsz köhögést és náthát. Posványos (mocsaristy) helyeken uralkodik (panovať) a hideglelés (hidegláz). A köhögés rontja a mellet és elfojtja (zadušiť) a lélekzetet (dych). A ki megizzad (uznojiť sa) és hideg levegőre kimegyen, könnyen kap köhögést. A ki köhög, feküdjék le az ágyba, hogy izzadjon. Hideglelés van többféle, ugymint (jakožto) harmadnapos, negyednapos és mindennapos; orvosok azt mondják, hogy a negyednapos hidegláz igen veszélyes (ňebezpečny). A kik forrólázban szenvednek, csak lassan gyógyulnak (vyzdraviť sa). Veszett (sbesňety) kutyától (ebtől) őrizkednetek kell (varovať sa vám treba). Ha valakit veszett eb megmar (ukusiť), az tüzes vassal égesse (vypa-

liť) ki a sebet, mert különben (inakši) igen könnyen eshetik a legborzasztóbb (hrozny) betegségbe, a veszettségbe. Mi-csoda betegségben halt meg ez a szegény ember? Ő nem volt beteg, szélhüdésben halt meg. A ki sokat jár vagy fut és megmelegszik, az ne igyék mindjárt (hňed) vizet, mert tüdőgyuladást kaphat, melle fog fájni és tüdővészben meg i halhat. A ki rendesen (poraďňé) dolgozik és mértékletese (mierňé) él, az könnyen meg nem betegszik.

94.

Melyik világrészben fekszik Magyarország? Magy ország Európában fekszik. Határai: éjszakról: a kárpá bérczei (hory), melyek szép hazánkat Morva,- Sléziá- Galiciától elválasztják (oddeliť). Ezen hegyek Erdél félkörben terjelnek Pozsonyig (Prešpurg) és gazdag kinc kel bővelkednek (oplývať); felületükön (povrch) gyön erdők, leginkább fenyvesek (jedlina), terülnek el (rozšir sa), melyek kedves hazánkat örökzöld koszorúval körül zik (opasať); belsejökben pedig aranyat, ezüstöt, rezet, v sót és drágaköveket rejtenek (kryť). Keletről határai: Gal és Oláhország; délről: a török birodalom (riša, majet némely országai, ugymint: Szerb- és Bosnyákország; gatról: az adriai tenger, Krain,- Stajerország és Aus Magyarországnak egész kiterjedése (rozšírnosť) Erdély-, vát-, Slavon- és Dalmátországokkal együtt, teszen 8175 (négyszeg) mértföldet. Hazánknak összes (sučetný) n sége (narodnosť) csaknem (blizko) 16,000,000 lélekre (uderiť). Van Magyarországon 52 szabad királyi város, más kisebb város, 13,765 falu és 1204 puszta. Orszá főrárosa Buda-Pest, melyek egymással, a Dunán keres lánczhiddal vannak összekötve.

liť) ki a sebet, mert különben (inakši) igen könnyen eshetik a legborzasztóbb (hrozny) betegségbe, a veszettségbe. Micsoda betegségben halt meg ez a szegény ember? Ő nem volt beteg, szélhüdésben halt meg. A ki sokat jár vagy fut és megmelegszik, az ne igyék mindjárt (hňed) vizet, mert tüdőgyuladást kaphat, melle fog fájni és tüdővészben meg is halhat. A ki rendesen (poradňé) dolgozik és mértékletesen (mierňé) él, az könnyen meg nem betegszik.

94.

Melyik világrészben fekszik Magyarország? Magyarország Európában fekszik. Határai: éjszakról: a kárpátok bérczei (hory), melyek szép hazánkat Morva,- Slézia- és Galicziától elválasztják (oddeliť). Ezen hegyek Erdélytől félkörben terjednek Pozsonyig (Prešpurg) és gazdag kincsekkel bővelkednek (opľyvať); felületükön (povrch) gyönyörü erdők, leginkább fenyvesek (jedlina), terülnek el (rozširovať sa), melyek kedves hazánkat örökzöld koszorúval körülövezik (opasať); belsejökben pedig aranyat, ezüstöt, rezet, vasat, sót és drágaköveket rejtenek (kryť). Keletről határai: Galiczia és Oláhország; délről: a török birodalom (riša, majetnosť) némely országai, ugymint: Szerb- és Bosnyákország; nyugatról: az adriai tenger, Krain,- Stajerország és Ausztria. Magyarországnak egész kiterjedése (rozširnosť) Erdély-, Horvát-, Slavon- és Dalmátországokkal együtt, teszen 8175$^{4}/_{5}$□ (négyszeg) mértföldet. Hazánknak összes (sučetny) népessége (narodnosť) csaknem (blizko) 16,000,000 lélekre rug (uderiť). Van Magyarországon 52 szabad királyi város, 828 más kisebb város, 13,765 falu és 1204 puszta. Országunk fővárosa Buda-Pest, melyek egymással, a Dunán keresztül, lánczhíddal vannak összekötve.

95.

Prislovka (igehatározók, adverbia).

Kladu sa pred časoslovom, abo za ňim a značia spôsob a jine bočné okoličnosti, ktore sa na časoslovo poťahuju.

Mestné prislovka (helyjelentő határozók).

Na otazku: hol? kde?

alúl (nižej), felűl (viššej), kivűl (zvon), belűl (zdnu), elűl (na predku), hátúl (na zadku), itt, itten (tu), ott, ottan (tam), imitt, amott (dakedi, tu i tam), közel (blizko), távol, messze (daleko), máshol, másutt (inďej), szanaszét, szerteszét (rozptilene sem i tam).

Na otazku: hová? kde? — merre? melyfelé? na ktoru stranu?

föl (do hory), alá (pod), le (dolu), be (dnu), ki (von), erre, emerre, (tadeto), arra, amarra (tam, tade), ide (tu), oda (tam), jobbra (na pravo), balra (na levo), kifelé (vonka), befelé (dnuka), előre (na predek), hátra (na zadek).

Na otazku: honnan? honnét? odkud? zkadzi?

innen (z tadzi, z tej strany), onnan (z tamtej strany), jobbról (z pravej strany), balról (z levej strany), elülről (z predku), hátulról (zo zadku). alúlról (zo spodku), felülről (z vrchu), a t. d.

Ott alúl jő. Kivűl dolgozik. A gyermekek elűl járnak az öregek pedig hátúl. Némely falu közel fekszik nagy városhoz. Távol lakom tőletek. Az alma nem messze esik fájától. Ha betegen nem feküdném, én is fölmennék a hegyre. Ez igen rendetlen gazda, minden szerszáma szanaszét hever (ležeť). Egy kő leesett a szivemről. Katonáknak igy kiált (kričiť) az ezredes (oberster, plukovňik): jobbra fordulj, balra nézz! Menjetek előre, én majd utánatok megyek.

96.

Časné prislovka (időt jelentő határozók).

Na otazku: mikor? kedi?

ma (dňeš), holnap (zajtra), éjjel (v noci), nappal (vedňe), késön (pozdňe), korán (časňe), most (teraz), máskor (dru-

hyraz), olykor, néha (ňekedi), hajdan, régen (davno), minap (v onebdi), mindenkor, mindig (vždy), naponta (každy deň), tűstént (ňned) a t. d.

Na otazku: meddig? dokal?

reggelig (do rana), virradtig (do švitanňa), sokáig (dlubo), örökké (veňe), egyideig (za jeden čas), ideigóráig (za kratky čas), holtig (do smrti) a t. d.

A ki nappal szorgalmasan dolgozik, az éjjel édesdedd (sladko) nyugodhatik. Hajdan nem voltak rendes katoná mint most, hanem minden polgárnak kellett hazáját véden A ki korán kel, aranyat lel (najsť). Minap a városban támadt (nastanuť), ötven ház leégett. Mindenkor emlék zél meg arról, hogy minden cselekedeteidről számot kell nod egykor Istennek.

97.

Početne prislovka (számjelentő határozó

Na otazku: hányan? kolko?

négyen, öten, százan, ezeren, a t. d.

Na otazku: hányszor? kolkoraz?

egyszer, kétszer, húszszor, százszor, nehányszor (dak sokszor (veloraz), elégszer (dosťraz).

Na otazku: hányszorra? na kolkorazi?

egyszerre, kétszerre, százszorra, a t. d. — Tu s všecke otazky opakuvať, ktore jakym kolvek spôso číselky dotikaju.

98.

Spôsobné (jakovosťné) prislovka (módje határozók.

Na otazku: hogy? hogyan? mint? miként? miképen? mi jak? na jaky spôsob?

igy, így (tak), imigy, amúgy (takym, jinym sp sebogy (šijak), akarhogy (jakokolvek), jól (dobre (žlo), ifjanta (mlado), bölcsen (mudro), sebesen

hyraz), olykor, néha (ňekedi), hajdan, régen (davno), minap (v onehdi), mindenkor, mindig (vždy), naponta (každy deň), tüstént (hned) a t. d.

Na otazku: meddig? dokäl?

reggelig (do rana), viradtig (do švitaňia), sokáig (dluho), örökké (večňe), egyideig (za jeden čas), ideigóráig (za kratky čas), holtig (do smrti) a t. d.

A ki nappal szorgalmasan dolgozik, az éjjel édesdeden (sladko) nyugodhatik. Hajdan nem voltak rendes katonák, mint most, hanem minden polgárnak kellett hazáját védenie. A ki korán kel, aranyat lel (najšť). Minap a városban tűz támadt (nastanuť), ötven ház leégett. Mindenkor emlékezzél meg arról, hogy minden cselekedeteidről számot kell adnod egykor Istennek.

97.

Početne prislovka (számjelentő határozók).

Na otazku: hányan? kolko?

négyen, öten, százan, ezeren, a t. d.

Na otazku: hányszor? kolkoraz?

egyszer, kétszer, húszszor, százszor, nehányszor (dakeloraz), sokszor (veloraz), elégszer (dosťraz).

Na otazku: hányszorra? na kolkorazi?

egyszerre, kétszerre, százszorra, a t. d. — Tu sa možu všecke otazky opakuvať, ktore jakym kolvek spôsobom sa čiselky dotikaju.

98.

Spôsobné (jakovosťné) prislovka (módjelentő határozók.

Na otazku: hogy? hogyan? mint? miként? miképen? mimódon? jak? na jaky spôsob?

igy, úgy (tak), imígy, amúgy (takym, jinym spôsobom), sehogy (ňijak), akárhogy (jakokolvek), jól (dobre), roszul (žle), ifjanta (mlado), bölcsen (mudro), sebesen (chytro),

szépen (pekňe), gyorsan (rychle), bizton (spokojňe), folyvást (vždy), örömest (radostné) a t. d.

Csak az halhat meg nyugodtan, ki becsületesen élt. Rút dolog, Isten képére teremtett embernek, gonoszul élni. Mit az ember ifjanta tanul, azt aggodtan (staro) is nehezen feledi. A fecsegő (ľabdavy, zvatlavy) ember sokat és roszul, a bölcs pedig röviden és jól szokott szólni. A rövid élet is elég hosszú arra, hogy jól és dicséretesen éljünk. A napórának csak addig vehetjük hasznát, mig a nap süt. Ha nem mindig tanácsos (radno jest) is minden igazat kimondani; de mindenkor tilos (zakazano) azt, mi nem igaz, beszélni. Többet árt, miről hiszed, hogy tudod, ha roszul tudod, mint ha nem tudod. Ha kötelességeidet hiven teljesíted, nincs mitől félned, bátran (šmelo) nézhetsz mindenkinek szemeibe.

99.

Prislovka stupnované (fokozott határozók).

Ňektore z tych prislovkoch beru aj pripony druhého aňeb tretího stupna, tote sú:

Obydva stupňe maju následujice.:

alá (pod),	alább (ňižej),	legalább (najňižej, aspon).
benn (dnu),	bennebb (vnutrňejšej),	legbennebb (najvnutrňejšej).
elő (pred),	előbb (pro, skorej),	legelőbb (najskorej).
elé (pred),	elébb (predňejši),	legelébb (najpredňejšej, najprv).
föl (hore),	fölebb (viššej),	legfölebb (calkom hore, najviac).
fönn (hore),	fönnebb (viššej),	legfönnebb (najviššej).
hamar (skoro),	hamarabb (skoršej),	leghamarabb (najskoršej).
hátra (nazad),	hátrább (dalej nazad),	leghátrább (najdalej nazad).
—	inkább (radšej),	leginkább (najradšej).
ki (von),	kiebb (lepši von),	legkiebb (najviac von).
közel (blizko),	közelebb (bližšej),	legközelebb (najbližšej).
kül (z vonku),	külebb (lepši von),	legkülebb (najlepšej z von).
le (dolu),	leebb (ňižej),	legleebb (najňižšej).
lent (dolu),	lentebb (ňižej),	leglentebb (najňižej).
messze (daleko),	messzebb (dalej),	legmesszebb (najdalej).
össze (vjedno),	összébb (lepšej vjedno),	legösszébb (najlepšej vjedno).

távol (daleko), távolabb (dalej), legtávolabb (najdalej).
tova (preč), tovább (dalej), legtovább (najdalej).
bel (be) (dnu), belebb (vnutrňejšej), legbelebb (najvnutrňejšej).

Tem druhy stupeň maju následujice:

amoda, tam. — amodább, dalej tam.
amarra, tamaňi. — amarrább, dalej tamaňi.
arra, tam taňi. — arrább, dalej taňi.
emerre, tadeto. — emerrebb, bližej tadeto.
erre, sem. — errébb, bližej sem.
ide, tu, sem. — idébb, bližej tu.
oda, tam. — odább, dalej tam.

Najviši stupeň maju, ked sa im slovičko **leg** predloži následujice:

alól, na spodku. — legalúl, na samym spodku.
alól, z pod. — legalól, zo samého spodku.
alulról, zo spodku. — legalulról, zo samého spodk
belül, dnuka. — legbelől, najviac dnuka.
belülről, z dnuka. — legbelülről, najviac zdnuka.
elől, na predku. — legelül, na samym predku.
elülről, z predku. — legbelülről, zo samého pre
fölül, na vrchu. — legfölül, na samym vrchu.
fölülről, z vrchu. — legfelülről, zo samého vrch
hátul, na zadku. — leghátul, na samym zadku
hátulról, zo zadku. — leghátulról, zo samého za
kivül, von. — legkivül, najviac von.
kivülről, z vonku. — legkivülről, najviac zvonk
ott, tam. — legott, doraz, na skutku.
szélül, na straňe. — legszélül, na samej straňe
szélről, zo strany. — legszélről, zo samej stran
utól, za, na zadek. — legutol, na sami zadek.
végül, konečňe, na posledek. — legvégül, na najposledňej
végről, z konca. — legvégről, zo samého ko

Hova tegyem a pipát és a dohányt? Tedd amoda. van a fejszém? Nézd, amodább van. Voltál már Pe Nem, arra még nem jártam. Jer ide. Ide tettem a k ket. Tedd idébb, mert kezemmel el nem érem (ňedosta Fejem alól kivette a vánkost. A házat alulról kezdik nat) építeni (budovať). Ha ezt a sort megirtad, kedj el Hidd ide ezt a fiút, a ki leghátul megyen.

hyraz), olykor, néha (ňekedi), hajdan, régen (davno), minap (v onehdi), mindenkor, mindig (vždy), naponta (každy deň), tüstént (hned) a t. d.

Na otazku: meddig? dokäl?

reggelig (do rana), viradtig (do švitaňia), sokáig (dluho), örökké (večňe), egyideig (za jeden čas), ideigóráig (za kratky čas), holtig (do smrti) a t. d.

A ki nappal szorgalmasan dolgozik, az éjjel édesdeden (sladko) nyugodhatik. Hajdan nem voltak rendes katonák, mint most, hanem minden polgárnak kellett hazáját védenie. A ki korán kel, aranyat lel (najšť). Minap a városban tűz támadt (nastanuť), ötven ház leégett. Mindenkor emlékezzél meg arról, hogy minden cselekedeteidről számot kell adnod egykor Istennek.

97.

Početne prislovka (számjelentő határozók).

Na otazku: hányan? kolko?

négyen, öten, százan, ezeren, a t. d.

Na otazku: hányszor? kolkoraz?

egyszer, kétszer, húszszor, százszor, nehányszor (dakeloraz), sokszor (veloraz), elégszer (dosťraz).

Na otazku: hányszorra? na kolkorazi?

egyszerre, kétszerre, százszorra, a t. d. — Tu sa možu všecke otazky opakuvať, ktore jakym kolvek spôsobom sa čiselky dotikaju.

98.

Spôsobné (jakovosťné) prislovka (módjelentő határozók.

Na otazku: hogy? hogyan? mint? miként? miképen? mimódon? jak? na jaky spôsob?

igy, úgy (tak), imígy, amúgy (takym, jinym spôsobom), sehogy (ňijak), akárhogy (jakokolvek), jól (dobre), roszul (žle), ifjanta (mlado), bölcsen (mudro), sebesen (chytro),

100.

Spojky (kötszók).

To jest slova, ktore cale sady reči spojuju, k. pr.: **Minél** jobban müveled a földet, **annál** többet terem. (Ćim lepši obrabjaš tvoju zem, **tym** vecej rodi). — Szeressed szülőidet, **mert** ezt kivánja **nemcsak** az Isten törvénye, **de** a hála **is,** melylyel nekik tartozol. (Miluj tvojo rodiče, **bo** to žada ňelem prikaz boži, ale **i** đekovaňie, ktore si im podlužen).

Spojky sú následujice:

1. Spojovace: és, s, is, meg (i, aj), még (ešte), mégis (predca), ismét (zase, znovu), mind-mind (i—i), nemcsak — hanem (ňelem — ale), pedig (predca, ale) a t. d. k. pr.: Én **még csak** nehány hét óta tanulok magyarúl **és** már **is** szépen tudok beszélni. **Mind** én, **mind** ő megköszöntük a jótéteményt. — Ez a valódi nemes ember, a ki szerencsétlenségünkben **nemcsak** jó tanácsot ad, **hanem** tettel is segít (pomahať).

2. Rozđelujice: vagy-vagy (abo-abo), akár-akár (či-či), sem-sem, se-se (aňi-aňi), részint-részint (zo stranky — zo stranky), k. pr.: **Vagy** tanulsz, **vagy** irsz. — **Akár** esztek, **akár** isztok, **akár** mást valamit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére cselekedjetek. — **Sem** maga el nem jött, **sem** levelet nem irt.

3. Pričinné: mert (ponevač, bo), hogy (že), mivel, mivelhogy, minthogy (ponevač, preto že), azért, miért (preto), a t. d. k. pr.: Ez a gyermek nem érdemel dicséretet, **mert** nem szorgalmas. — **Mivel** jó és munkás vagy, az emberek becsülnek és az Isten megáld.

4. Tajice: nem (ňe), sem (aňi, tiež ňe), k. pr.: Én **nem** megyek, de te **sem** mégy.

5. Zakazujice: ne (ňe), se (aňi, tiež ňe), k. pr.: **Ne** ölj. **Ne** orozz. Felebarátodnak **ne** kivánjad **se** házát, **se** mezejét, **se** szolgáló leányát, **se** ökrét, **se** szamarát, **se** egyébbnemű jószágat.

6. Opytovace: hát? (nuž? teda?), hogy? hogyan? (jak? jako?) miként? (jakym spósobom?), valljon? (či?), e? (či?), k. kr.: Nem tudtam, valljon örüljek-e vagy szomorkodjam?

7. Umišelné: ha, hogyha, hahogy (hed, že ked), hacsak (ked lem), ha ugyan (ked sice), hanem (ale, ked ňe) a t. d. k. pr.: Nem elég csak szóval hinnünk, a mit Isten kinyilatkoztatott (zjevil), **hanem** szükséges hitünk szerint élnünk is.

8. Dopuščajice: bar, ámbár, habár, bárha, bátor, ámbátor, noha, jóllehet (ačprave, ačkolvek), mégis (predca), k. pr.: Ámbár sok nehézséggel (obtižnost), kellett küzdenem (bojavat) az Isten mégis megsegitett.

9. Protivné: ámde (avšak), úgyde (ked ale, tak ale), ellenben, ellenkezőleg (naproti), mégsem (predca ňe), k. pr: Bármenynyire kértem, **mégsem** hallgatott reám. Én városba akartam menni, ő **ellenben** falun akart maradni.

10. Srovnavajice: mint-úgy, valamint-úgy (jako-tak), mennyire-annyira (na kelo — na telo), miként-akként (jako-tak), minél-annál (čim-tym), k. pr: **Valamint** a földre — ha elmult a tél — uj tavasz következik: **úgy** mi is uj életre ébredünk föl sirjainkból. **Minél** többet igyekszel, **annál** többet szerezhetsz.

11. Vysvetlujice: azaz (to jest), mint vagyis (jako), tudni illik (znať treba); például (na priklad), ugymint (totižto) a t. d. k. pr: Magyarországnak négy nagyobb folyója van, **ugymint**: Duna, Tisza, Száva, Dráva.

12. Nasledkovace: tehát (teda), azért (preto), következőleg, következésképen (nasledovňe), a t. d. k. pr: Minthogy ez életben sokat kell tűrni és szenvedni: **azért** igyekezzél már ifju korodban a béketűrést (trpezlivosť) megtanulni.

13. Vyberajice: csak, csakis, csupáncsak (lem), egyedül (jediňe), a t. d. k. pr: **Csak** az lehet nyugodt, a ki megtette kötelességét. Szenvedéseimben **egyedül** az vigasztalt (potešiť), hogy bajaimnak (sužeňie) oka nem vagyok.

14. Zastavujice: mihelyt — azonnal (jak náhle — zaraz), alighogy — mindjárt (ledvo — doraz, hňed), addig — mig (dotäl — dokäl) a t. d. k. pr: **Mihelyt** megkapom pénzemet, **azonnal** veszek magamnak ruhát. **Addig** nem mégy játszani, **mig** leczkédet meg nem tanulod.

15. Časné: azalatt (za ten čas), mig, miglen (dokäl), mielőtt (prv ňež, prv jak), azóta (od toho času), addig, meddig (dotäl, dokäl), a t. d. k. pr: **Mig** én irtam, ő **azalatt** olvasott. **Mielőtt** eljött volna, már elküldöttem neki.

16. Zveličujice: sőt (ba, ba anó), inkább (radňejšej) méginkább (ešte radňejsej), leginkább (najradňejšej), annálinkább (tym radňej), mi több (co vecej) a t. d. k. pr: én ugyan mindig szerettelek, de most látva szorgalmadat és jóviseletedet **méginkább** szeretlek.

17. Zaverajice: egyébbiránt, egyébbként (inač), végre végül, végtére, elvégre (konečňe, naposledí), utóljára (na ostatku), különben (inač) a t. d. k. pr.: Kérlek **végre** küldd vissza (nazad), a tölem kölcsönözött (požičiť) könyvet, mert **különben** panaszt emelek ellened a biró urnál.

18. Spojky časoslôv: át (cez, pre), be (dnu) el (od), föl (na vrch), fön (z, na vrch), ki (von, vy), le (dolu), rá (na), meg (u, po, za, roz, o, ob, od, z, vy, na, do, pri, pod, pre), szét (roz), túl (za), alá (pod), alább (ňižej), bele (do), egybe (vjedno), elé (pred), ellen (naproti), fölül (na vrchu), félre (na stranu), hátra (na zadek), hozzá (ku), körül (okolo), közbe (do dačého), külön (osobňe), oda (tam), össze (vjedno), végre (konečňe), vissza (nazad). — Tote spojky pripojuju sa ňekedi samému časoslovu, ňekedi ale stoja pred čazoslovom, ku ňemu ňepripojene, a ňekedi za ňim.

Priklad na spojky časoslôv;

adni, dať.	önteni, liať.
átadni, oddať.	**át**önteni, preliať.
beadni, dnu dať.	**be**önteni, vliať.
eladni. predať, oddať.	**el**önteni, rozliať.
feladni, nadať.	**fel**önteni, naliať.
kiadni, vydať, von dať.	**ki**önteni, vyliať.
leadni, dolu dať.	**le**önteni, zliať.
ráadni, dodať na daco.	**rá**önteni, na daco liať.
megadni, udať, vdať.	**meg**önteni, poliať.
túladni, oddať, premarňiť.	**szét**önteni, rozliať.
beleadni, do dačeho dať.	**alá**önteni, podliať.
aláadni, poddať,	**bele**önteni, vliať.
egybeadni, vjedno dať.	**egybe**önteni, vjedno zliať.
eléadni, preddať, predložiť.	**fölül**önteni, na vrch liať.
hozzáadni, ku dačemu dať.	**körül**önteni, v okölo liať.
odaadni, tam dať.	**hozzá**önteni, ku dačemu liať.
összeadni, vjedno dať, spojiť.	**össze**önteni, vjedno zliať.
visszaadni, nazad dať, vratiť.	**vissza**önteni, nazad liať.

Čo značia pri jednym každym časoslove tote spojky, pravidlňé sa ňemože dosť vysvetliť, tota vec sa najlepšej nauči z čitaňia a z cvičeňia.

101.

Ha jó helyed van, ne keress más helyet. Ha kérdésedre több választ (odpovec) adnak, a legjobbikat válaszd.

(vybrať). A cserebogár ártalmas rovar (hmyz), a méh ellen-
ben hasznos rovar; ez mézet gyűjt (sbirať), amaz lerágja
fák lombjait (ratolesť). A mennyi ház, annyi szokás. Gon
dos kezek közt még a morzsalék (odrobinka) sem vesz el.
jó ember csak jóval szövetkezik (spojiť sa). A sasok sz
lára fészkelnek (hňezdo robiť). Ki ellened tör (naproti
kého sa usilovať), gyakran nyelvén a tőr (nož, pomeč).
okos ember nem bizza el magát (mnoho v sebe duvero
ha dicsérik, hanem igyekszik, hogy a dicséretet megé
melje. Gyakorlat által érjük el (došiahnuť) a tökélyt (d
nalosť). Ki sokba kap (do velo sa lapiť), keveset véget
nyárban nem gyűjt, télen keveset fűt. A hideg viz sok
elvisz. A mely mű hamar kész (hotovy), hamar vész
tiť sa). A drágán szerzett öröm, néha üröm mé (pelinek
lik. A bölcseség legjobb uti (cestny) költség. Ki mi
kedvel, azt nem teszi jó kedvvel. Ki törvényt megszeg
mat), arra a törvény büntetést követel (žadať). Mind
lyóviz a tengerbe szakad (vliať sa, urvať sa). Hizelkedő
nyalva (lizajúci) ejti a sebet (raňi). A munka három
rosztól óriz meg (zahraniť): bűntől, unalomtól (un
és szükségtől. Mihez könnyen férünk (dojsť), azt nem
tuk (zviknuť) nagyra becsülni. Nehezebb a jó bar
fontartani (zatrimať), mint barátságot kötni. Vannal
temények, melyeket pénzzel meghálálni (poďekovať) n
het. Másét ne bántsd, magadét ne engedd. Ha so
nem vagy megelégedve, menj a szegénynek kuny
(chalupa) s megtanulod, hogyan lehet kevéssel megel
Ki emberben bízik, könnyen csalatkozik (sklamať s
bocsátkozzál (ňe pustiť sa) oly játékba, mely csupán
rencsétől függ. A szokás természetté válik. A sok
pasztalás bölcsesé teszi az embert. A szemérmesség
blivosť, styd) órangyal (anďel strazce) kit Isten az ár
ság (ňevinnosť) védeűl (ohrana) rendelt (ustanoviť).

17. Zaverajice: egyébbirant, egyébként; [illegible] végtére, elvégre (konečňe, naposlední), [illegible] ben (inač) a t. d. k. pr.: Kérlek **végre** [illegible] [illegible]lem kölcsönözött (požičiť) könyvet, mert **különben** [illegible] emelek ellened a biró urnál.

18. Spojky časoslôv: át (ez, per), be (dnu) el (el), [illegible] (na vrch), fön (z, na vrch), ki (von, vy), le (dolu), ri (na), [illegible] po, za, roz, o, ob, od, z, vy, na, do, pri, pod, pred, [illegible] (za), alá (pod), alább (niže), bele (do), egybe (vjedno), [illegible] ellen (naproti), fölül (na vrchu), felre (na stranu), [illegible] hozzá (ku), körül (okolo), közbe (do daľeho), kölön (osobňe), [illegible] össze (vjedno), végre (konečňe), vissza (nazad). – Tieto spojky [illegible] juju sa ňekedi samému časoslovu, ňekedi ale stojia pred [illegible] ku ňemu ňepripojene, a ňekedi za ním.

Priklad na spojky časoslôv:

adni, dať.	öntöni, lať.
átadni, oddať.	**át**öntöni, prelať.
beadni, dnu dať.	**be**öntöni, vliať.
eladni. predať, oddať.	**el**öntöni, roniť.
feladni, nadať.	**fel**öntöni, naliať.
kiadni, vydať, von dať.	**ki**öntöni, vyliať.
leadni, dolu dať.	**le**öntöni, zliať.
ráadni, dodať na daco.	**rá**öntöni, na daco liať.
megadni, udať, vdať.	**meg**öntöni, polliať.
túladni, oddať, premarniť.	**szét**öntöni, rozliať.
beleadni, do daľeho dať.	**alá**öntöni, podliať.
aláadni, poddať.	**bele**öntöni, vliať.
egybeadni, vjedno dať.	**egybe**öntöni, vyliať.
eléadni, preddať, predložiť.	**fölé**öntöni, na vrch liať.
hozzáadni, ku daľemu dať.	**körül**öntöni, kru daľemu liať.
odaadni, tam dať.	**hozzá**öntöni, ku daľemu liať.
összeadni, vjedno dať, spojiť.	**össze**öntöni, vyliať.
visszaadni, nazad dať, vrátiť.	**vissza**öntöni, nazad liať.

Čo značia pri jednym každym časoslove tieto spojky, prvotňe sa ňemože dosť vysvetliť, toto vec sa najlepšiť naučí z čítania a z cvičenia.

101.

Ha jó helyed van, ne keresse más helyed. Ha kétféle szebb választ (odpoveď) adnak, a legszebbiket válasszad.

(vybrať). A cserebogár ártalmas rovar (hmyz), a méh ellenben hasznos rovar; ez mézet gyűjt (sbirať), amaz lerágja a fák lombjait (ratolesť). A mennyi ház, annyi szokás. Gondos kezek közt még a morzsalék (odrobinka) sem vesz el. A jó ember csak jóval szövetkezik (spojiť sa). A sasok sziklára fészkelnek (hňezdo robiť). Ki ellened tör (naproti dakého sa usilovať), gyakran nyelvén a tőr (nož, pomeč). Az okos ember nem bizza el magát (mnoho v sebe duverovať) ha dicsérik, hanem igyekszik, hogy a dicséretet megérdemelje. Gyakorlat által érjük el (došiahnuť) a tökélyt (dokonalosť). Ki sokba kap (do velo sa lapiť), keveset végez. Ki nyárban nem gyűjt, télen keveset fűt. A hideg viz sok bajt elvisz. A mely mű hamar kész (hotovy), hamar vész (stratiť sa). A drágán szerzett öröm, néha ürömmé (pelinek) válik. A bölcseség legjobb uti (cestny) költség. Ki mit nem kedvel, azt nem teszi jó kedvvel. Ki törvényt megszeg (zlamať), arra a törvény büntetést követel (žadať). Minden folyóviz a tengerbe szakad (vliať sa, urvať sa). Hizelkedő nyelv nyalva (lizajuci) ejti a sebet (raňi). A munka három nagy rosztól őriz meg (zahraniť): bűntől, unalomtól (unovaňie) és szükségtől. Mihez könnyen férünk (dojsť), azt nem szoktuk (zviknuť) nagyra becsülni. Nehezebb a jó barátságot föntartani (zatrimať), mint barátságot kötni. Vannak jótétemények, melyeket pénzzel meghálálni (poďekovať) nem lehet. Másét ne bántsd, magadét ne engedd. Ha sorsoddal nem vagy megelégedve, menj a szegénynek kunyhójába (chalupa) s megtanulod, hogyan lehet kevéssel megelégedni. Ki emberben bízik, könnyen csalatkozik (sklamať sa). Ne bocsátkozzál (ňe pustiť sa) oly játékba, mely csupán a szerencsétől függ. A szokás természetté válik. A sok évi tapasztalás bölcscsé teszi az embert. A szemérmesség (hanblivost, styd) őrangyal (anďel strazce) kit Isten az ártatlanság (ňevinnosť) védeűl (ohrana) rendelt (ustanoviť). A jó

tettek (učinek) úgy ragyognak (blisčeť sa) Istennek örök könyvében, mint a fényes csillagok az égen.

102.

Vykrikňiky (indulatszók, interjectiones).

Tote značia city a trpnosťe, žadne určite myšlienky, a sú opravdive lem prirodne hlásy. K. pr.: ah! oh! jaj! hajh! hop! uczu! rajta! csitt! pszt! a t. d.

I. Privesek.

Časoslova,

ktore tak na **ik**, jak aj bez **ik** možu vychadzať, ale v každej tvary jine znamenaju.

ágaz, oklesa.
apróz, rozdrobi.
bokroz, klučka, rozkračuje.
bolondoz, do blaznoch dava.
bőröz, so skoru obťahuje.
bűzöl, smrďi.
cserepez, s čerepom zakriva.
csigáz, trapi, sužuje.
csiráz, ciňi žeby sa klalo.
csomóz, sviazuje, sklada.
csoportoz, hromaďi.
érez, ciťi.
fenekel, dno zaklada.
föcskendez, strika.
gallyaz, oklesa.
gúzsol, svija.
gyökerez, koreňe sbira.
gyöngyöz, perlami pristrojuje.
gyűrűz, oprstenkuje, obvije.
haboz, peňi, šamuje.
különöz, ďeli.
levelez, listi piše.

ágazik, vetvi sa.
aprózik, rozdrobi sa.
bokrozik, krači sa.
bolondozik, blazňeje sa.
bőrzik, skoru dostava.
büzlik, smerďi.
cserepzik, skornať sa.
csigázik, samo sa kruťi, obraca.
csirázik, kole sa, rošňe.
csomózik, viaže sa.
csoportozik, hromaďi sa.
érzik, voňi, čuť ho.
feneklik, uviažňe.
föcskendezik, samo strika.
gallyazik, ratolesti žeňe.
gúzslik, svija sa.
gyökerezik, koreňi sa.
gyöngyözik, peřli sa.
gyűrűzik, ovija sa.
habzik, peňi sa, vre.
különzik, oddeluje sa.
levelezik, listnati, rozvija sa.

old, rozviaže, odlusti.
öröl, dedictvo obšahňe.
poroz, praši.
sebez, raňi.
sugaroz, očvecuje.
szagol, pacha.
szemez, očkuje, po jednim sbira.
torol, na hromadu klaďe, pomsti.
tör, lame.
vérez, krvavi.
vesszőz, s prutom bije, oprutkuje.
virágoz, s kvetom obklada.

oldik, rozviazuje, topi sa.
öröklik, zvečiňi sa, ustavičňe
porzik, praši sa.
sebzik, samo sa raňi.
sugarzik, blisči, sveci sa.
szaglik, voňi, čuť ho.
szemzik, prši (dišď), puži
torlik, na kopu sa hromaď
törik, lame, trepe sa.
vérzik, krev teče.
vesszőzik, prutky žeňe.
virágzik, kvitňe.

Ňektore najpotrebňejše časoslova na **ik**.

adózik, dan plati.
ajuldozik, zamďleva.
áldozik, obetuje, zachadza.
ásítozik, ťjerka.
ázik, mokňe.
bánik, lutuje.
bánik vele, obcuje s dačim.
betegszik, oňemočňeje.
bimbózik, puči sa (kvet).
bízik valamiben, duveruje v dačim.
bomladozik, rozpadňe.
bomlik, svali sa.
borjazik / borjúzik } teli sa.
botlik, potkňe sa.
bücsuzik, odbere, luči sa.
buvik / bújik } ukriva sa.
bujdosik, bluďi, tula sa.
büdösik, smrďi.
cselekszik, čiňi.
csiklandik, laskota.
csillamlik, blišči sa.
csillapszik, uspokoji, ušedňe sa.
csuklik, čka sa.
csuszamlik, šlyakňe sa.
csikszik, kriňuje, bliska sa.
divik, v obyčaju je.

dohlik, potuchňe.
dolgozik, pracuje.
döglik, zdycha.
egyezik, srovnava sa.
éhezik, lačňi.
elhatalmazik, rozmaha sa
emlékezik, rozpamäta sa
érik, zreje.
esdik / esedezik } prosi.
esik, pada.
esőzik, ustavičňe prši.
estellik, nurka.
eszik, je.
fázik, zimno mu jest.
fehérlik, bielava sa.
fejlik, vyviňuje sa.
feketellik, čarňeje sa.
felemlik, laka sa.
felhőzik, zahmara sa.
fenylik, blišči sa.
feslik, rozparuje sa.
fázik, koťi sa.
ficzamik, vytika sa.
fogamik / fogamszik } prijima sa.
fogzik, zubi dostava.
foszlik, para, lupe sa.

činek) úgy ragyognak (blišček sa) Istennek örök
ben, mint a fényes csillagok az égen.

102.

Vykrikňiky (indulatszók, interjectiones).

Tote značia city a trpnosťe, žadne určite myšlienky, a sú opravdive lem prirodne hlásy. K. pr.: ah! oh! jaj! hajľ! hop! ucu! zujte! csitt! pszt! a t. d.

I. Privesek.

Časoslova,

ktore tak na **ik**, jak aj bez **ik** moźu vychadzať, ale v každéj tvary jine znamenaju.

ágaz, oklesa.
apróz, rozdrobi.
bokroz, klučka, rozkračuje.
bolondoz, do blaznoch dava.
bőrőz, so skoru obťahuje.
bűzöl, smrďi.
cserepez, s čerepom zakriva.
csigaz, trapi, sužuje.
csiráz, ciňi žeby sa klalo.
csomóz, sviazuje, sklada.
csoportoz, hromaďi.
érez, ciťi.
fenekel, dno zakladá.
fócskendez, strika.
gallyaz, oklesa.
grizsol, svija.
gyökerez, koreňe sbira.
gyöngyöz, perlami pristrojuje.
gyűrűz, opretenkuje, obvije.
habzs, peňi, šamuje.
kőlisda, ďeli.
levelez, listi piše.

ágazik, vetri sa.
aprózik, rozdrobi sa.
bokrozik, krači sa.
bolondozik, blažňeje sa.
bőrözik, skoru dostáva.
bűzlik, smrďi.
cserepezik, skornali sa.
csigazik, samo sa krači, obtrus.
csirázik, kolo sa, rvňe.
csomózik, viaže sa.
csoportozik, hromaďi sa.
érezik, vňi, čuť ho.
feneklik, uviaźe.
fócskendezik, samo strika.
gallyazik, ratolisti bieľe.
grizsülj, svija sa.
gyökerezik, kořeňi sa.
gyöngyözik, peňi sa.
gyűrűzik, ovija sa.
habzik, peňi sa, vre.
kőlisdázik, oddaje sa.
levelezik, listami, rozvija se.

old, rozviaže, odlusti.
örököl, dedictvo obšahňe.
poroz, praši.
sebez, raňi.
sugároz, ošvecuje.
szagol, pacha.
szemez, očkuje, po jednim sbira.
torol, na hromadu klaďe, pomsti.
tör, lame.
vérez, krvavi.
vesszőz, s prutom bije, oprutkuje.
virágoz, s kvetom obklada.

oldik, rozviazuje, topi sa.
öröklik, zvečňi sa, ustavičňe trva.
porzik, praši sa.
sebzik, samo sa raňi.
sugárzik, blišči, sveci sa.
szaglik, voňi, čuť ho.
szemzik, prši (dišď), puži sa.
torlik, na kopu sa hromaďi.
törik, lame, trepe sa.
vérzik, krev teče.
vesszőzik, prutky žeňe.
virágzik, kvitňe.

Ňektore najpotrebňejše časoslova na **ik.**

adózik, dan plaťi.
ájuldozik, zamdleva.
áldozik, obetuje, zachadza.
ásítozik, žjevka.
ázik, mokňe.
bánik, lutuje.
bánik vele, obcuje s dačim.
betegszik, oňemočneje.
bimbózik, puči sa (kvet).
bízik valamiben, duveruje v dáčim.
bomladozik, rozpadňe.
bomlik, svali sa.
borjazik } teli sa.
borjúzik }
botlik, potkňe sa.
búcsuzik, odbere, luči sa.
buvik } ukriva sa.
bűjik }
bujdosik, bluďi, tuľa sa.
büdöslik, smrďi.
cselekszik, čiňi.
csiklandik, laskota.
csillámlik, blišči sa.
csillapszik, uspokoji, ušedňe sa.
csuklik, čka sa.
csuszamlik, šlyskňe sa.
czikázik, križuje, bliska sa.
dívik, v obyčaju je.

dohlik, potuchňe.
dolgozik, pracuje.
döglik, zdycha.
egyezik, srovnava sa.
éhezik, lačňi.
elhatalmazik, rozmaha sa.
emlékezik, rozpamäta sa.
érik, zreje.
esdik } prosi.
esedezik }
esik, pada.
esőzik, ustavičňe prši.
estellik, mrka.
eszik, je.
fázik, zimno mu jest.
fehérlik, bielava sa.
fejlik, vyviňuje sa.
feketéllik, čarňeje sa.
félemlik, läka sa.
felhőzik, zahmara sa.
fénylik, blišči sa.
feslik, rozparuje sa.
fiazik, koťi sa.
ficzamik, vytika sa.
foganik } prijima sa.
foganszik }
fogzik, zubi dostava.
foszlik, para, lupe sa.

fuldoklik, zadušuje sa.
futamik } na uťek sa dava.
futamlik }
fürdik, kupe sa.
fűtözik, zohrieva sa.
gazdagszik } bohati sa.
gazdagodik }
gyanakszik, ňedovera.
gyarapszik, prirasta.
gyónik, spoveda sa.
gyülemlik, sbira sa.
gyümölcsözik, ovoc noši.
hajlik } uhina, ukloňi sa.
hajol }
hajnallik, švita.
halálozik, umira.
haldoklik, kona.
hallik, počuva sa.
hámlik, lupe sa.
hangzik, hlaši sa.
hanyatlik, upaduje.
harmatozik, rosi.
hasonlik, podobi sa.
havazik, šneži.
hiányzik } chybi.
hibázik }
hidegszik, zimňeje sa.
himlőzik, poky ma
hirhedik } do chiru prijde.
hirheszik }
hízik, tlustňe.
hólyagzik, mechuri sa.
hugyozik, šika.
hullámzik, peňi sa, vlny ruca.
huzódik, ťaha sa.
igyekszik, usiluje sa.
illatozik, krásňe voňi.
illik, svedči sa.
iramik } cvaluje, uťeka.
iramlik }
irtózik, deši, zhroži sa.
iszik, pije.
izlik, chutňi, šmakuje.
izzik, žeraveje.
játszik, bavi sa.
játszadozik, ustavičňe bavi sa.
jegellik } zmraži, zladuje sa.
jegzik }
jelenik, objavi sa.
káprázik, mihota sa.
kárhozik, zatraceny byva.
kérezik, vyprosi sa.
kékellik, belaveje sa.
keménysik, tvrdňe.
késedelmezik
késedežik } meška.
késik
keslik
kigyőzik, sem i tam sa ťaha.
kopik, dre sa.
kotlik, kvoka.
költözik, vyťahuje sa inde.
kölykezik, koti sa.
könnyebbszik, olähči sa.
könyezik, slzy vylieva.
kövérszik } tlustňe,
kövéredik }
kúszik, lieže.
különbözik, odďeluje sa.
különzik, rozďeluje sa.
lakik, byva, nasiti sa.
lakozik, prebyva.
lángozik, plameňuje.
lassúdik, tichňe, popuśtia.
látszik, viďi sa.
lélekzik, dycha.
létezik, je (bytnosť).
magaslik, vyvišuje sa.
mállik, rozsype sa, zprachňeje.
marakszik, } užira sa,
marakodik } ukusuje sa.
melegszik } zohrieva sa.
melegedik }
menekszik, utika, oslobodi sa.

menekedik, utika, oslobodi sa.
moskodik } umiva sa.
mosdik }
mulik, mine, kape.
növekszik } rošňe.
növekedik }
nyilik, otvira sa.
nyúlik, ťaha sa.
ocsúdik, k sebe prijde.
omlik } buri sa.
omol }
oszlik } rozchadza sa.
oszol }
öltözik, deli sa;
öltözik, obieka sa.
ömlik } leje sa.
ömöl }
öregszik, stareje sa.
ötlik, napadňe, (do oči, do rozuma).
pattogik, vypukuje.
pelyhedzik, obrasta.
piroslik, červeni sa.
pitymallik, švita.
rajzik, roji sa.
rejlik, skrito je.
rejtezik, ukryva sa.
remlik, tak sa vidi.
részegszik, pije, loče,
romlik } zhrdi sa.
romol }
rongyolik, roztavi sa.
sarjazik, vyrasta.
sikamlik } šikla sa.
siklik }
sötétlik, tmavi sa.
sóhajtozik, vzdycha.
sürödik, hrutňje.
sütkérezik, pri peci, pri ohni sa zahrieva.
szándékozik, strži sa, namyslí.
szarmazik, pochadza.
szikrázik, iskri sa.

szokik, privykňe.
szomjazik } žiži.
szomjúhozik }
szomjúzik
szopik, cyca.
szökdösik, poskakuje.
szökellik, vyskakuje.
szökik, uskoči, ujde.
szülemlik, narodi sa.
születik, narodi sa.
szűnik, prestava.
tajtékozik } peni sa.
tajtékzik }
tanakodik } radi sa.
tanakszik }
tarkallik, strakava sa.
tartozik, prislucha.
tavaszlik, jari sa
távozik, odchadza.
telepszik, useda sa.
telik, naplňuje sa.
tetszik, paci sa.
tojik, vajca noši.
tolakszik, tyska sa.
töredezik, lame sa.
törik, lame, rozbija sa.
törekszik, usiluje sa.
történik, stava sa.
tükrözik, zrkadli sa.
tündöklik, sveti sa.
tünik, mizne.
ugrándozik, poskakuje.
ülepszik, useda.
vajúdik, s bolesťami dobi
válik, odbera sa, zostav
vakodik, moti sa.
vasik, trpne.
vastagszik, hrubňe.
vedlik, leti sa.
véletlenik, nahodi.
vérzik } stavija s
vérzik }

menekedik, utika, oslobođi sa.
mosakodik } umiva sa.
mosdik }
múlik, mizňe, kape.
növekszik } rošňe.
növekedik }
nyílik, otvira sa.
nyúlik, ťaha sa.
ocsúdik, k sebe prijđe.
omlik } buri sa.
omol }
oszlik } rozchadza sa.
oszol }
osztozik, đeli sa;
öltözik, oblieka sa.
ömlik } leje sa.
ömöl }
öregszik, stareje sa.
ötlik, napadňe, (do oč, do rozuma).
pattogzik, vypukuje.
pelyhedzik, obrasta.
piroslik, červeňi sa.
pitymallik, švita.
rajzik, roji sa.
rejlik, skrito je.
rejtezik, ukryva sa.
rémlik, tak sa viđi.
részegszik, pije, loče,
romlik } zhubi sa.
romol }
rongyolik, rentavi sa.
sarjazik, vyrasta.
sikamlik } šlizka sa.
siklik }
sötétlik, tmavi sa.
sohajtozik, vzdycha.
sürűdik, hustňeje.
sütkérezik, pri pecu, pri slunku sa zohrieva.
szándékozik, stroji sa, zamyšli.
származik, pochadza.
szikrázik, iskri sa.
szokik, privykňe.
szomjazik } žižňi.
szomjuhozik }
szomjúzik }
szopik, cyca.
szökdösik, poskakuje.
szökellik, vyskakuje.
szökik, uskoči, ujđe.
szülemlik, narođi sa.
születik, narođi sa.
szünik, prestava.
tajtékozik } peňi sa.
tajtékzik }
tanakodik } rađi sa.
tanakszik }
tarkállik, strakava sa.
tartozik, prislucha.
tavaszlik, jari sa.
távozik, odchadza.
telepszik, ušeda sa.
telik, naplňuje sa.
tetszik, pači sa.
tojik, vajca noši.
tolakszik, ťyska sa.
töredezik, lame sa.
törik, lame, rozbija sa.
törekszik, usiluje sa.
történik, stava sa.
tükrőzik, zrkadli sa,
tündöklik, švetli sa.
tűnik, mizňe.
ugrándozik, poskakuje.
ülepszik, ušeda.
vájúdik, s ňejaku čežobu pracuje.
válik, odbira sa, zostava dačim.
változik, meňi sa.
vásik, trpne.
vastagszik, hrubňe.
vedlik, leňi sa.
vélekszik, myšli.
vénhedik } stareje sa.
vénheszik }

vergődik, trepota sa.
verekszik, bije sa.
vérengzik, krev prelieva.
vereslik, červeňi sa.
veszekszik, vadi sa.
viczkándozik, trepota.
viharzik, vichor buri sa.
világlik, švici.
villámlik, bliska sa.
vonaglik, natrhuje sa, kona.
vonakodik } odťahuje, odmaha sa.
vonakszik }
zajlik, šrieňi sa, lad žeňe.
zöldellik, želeňeje sa.

II. Privesek.

Kratka Čitanka.

Isten nevében kezdem el; ő segéljen kegyelmével. Ha ő segit, mi sem nehéz; ha ő elhagy (opustiť) erőm elvész. Azért legjobb e föltétel (predsevzeti): Isten nevében kezdem el.

Ha kötelességed teljesited, az Isten megsegit téged.

A mit nem kivánsz magadnak, te se tedd embertársadnak.

Sok beszédnek sok az alja (spodek). Ha hibáztál, vagy vétettél (previňiť), ne tagadd.

Nagy teher is könnyű, ha sokan emelik (dvihať). Keserű a tűrés (trpeňie), de édes a gyümölcse.

Mint rakod (klasť) a tüzet, ugy forralod (svariť) a vizet. Ki mint vet, ugy arat. A milyen ágyat vetsz (ágyat vetni = postielať) magadnak, olyanon alszol.

A kis tisztaság jobb, mint a nagy czifraság. Az ritkán tiszta lelkében, aki ronda (ňečisty) öltözetében.

Ne perelj (procesovať sa): a békesség mindig biztos (isty) nyeresség. Jól kezdeni jó; jól végezni jobb. Amit kimondani szégyen, vétek (hriech) forgatni (vrťeť) eszedben.

Hallgass atyád intésére (napominaňie) és ne vessed (zapovrhnut) meg anyád parancsát (rozkaz)! A bölcsesség kezdete az Ur félelme. Erre int bennünket az úr szava.

Nincsen olyan titkos dolog, mi napfényre jönni nem fog.

A mely dolget megtehetsz ma, azt ne halaszd (odkladať) el holnapra. Az idő becsesebb, drágább az aranynál, ki nem pótolhatod (nahradiť), mit elmulasztottál (zameskať).

A szorgalom hoz kenyeret, a henyeség (restség, lomhaság) okoz (pričinkovať) inséget.

Jobb az út, ha egyenes (rovna), mint ha tekervényes (krutlavý).

Ki bottal köszönt (zdravkať), annak bottal felelnek.

Másnak tett jó szolgálatért, ne kérj mindjárt és mindig bért (žold, placa).

Isten szeretete.

Ki mérheti meg Isten szeretetét? Ki tudja azt kifejezni, minek ég és föld élő bizonysága? (svedectvi).

Ha megkérdezem a tavaszt: honnan kapta ezer virágát? azt feleli reá: Isten szeretetétől. Ha az őszhöz fordulok (obraciť sa) és kérdem: ki adta neki gyümölcseit? azt feleli: a kegyes Isten.

Ha a virágtól tudakozom: kitől vette szineit, ki áldá meg édes illattal? és a gyümölcstől: ki osztá (udeliť) neki kedves zamatot (zapach)? azt felelik egy hangon: a világ ura, a teremtő szeretete. És bár merre fordítsam szemeimet és bárkitől, vagy bármitől kérdezek: hol van örömeinek forrása? Mind azt feleli: a szerető Istenben.

vergődik, trepota sa.
vereksik, bije sa.
vérengzik, krev prelieva.
vereslik, červeňi sa.
veszekszik, vadi sa.
viczkándozik, trepota.
viharzik, vichor buri sa.

világlik, svisi.
villámlik, blisha sa.
vonaglik, natrhuje sa, kum.
vonakodik
vonakszik } odkladuje, oklaňa sa.
zajlik, ŕinski sa, lad ide.
zöldellik, ňoleňuje sa.

II. Privesek.

Kratka Čitanka.

Isten nevében kezdem el; ő segéljen kegyelmével. Ha ő segit, mi sem nehéz; ha ő elhagy (opustiť) szőlőn eszem. Azért legjobb e föltétel (predsevzeťi): Isten nevében kezdem el.

Ha kötelességed teljesited, az Isten megsegit téged.

A mit nem kivánsz magadnak, te se tedd embertársadnak.

Sok beszédnek sok az alja (spodok). Ha hibáztál, vagy vétettél (previniť), ne tagadd.

Nagy teher is könnyű, ha sokan emelik (dviheť). Keserű a türés (trpeňie), de édes a gyümölcse.

Mint rakod (klasi) a tüzet, ugy fordul (svarí) a szenet. Ki mint vet, ugy arat. A milyen ágyat vetsz (ágyat vetni = postieleť) magadnak, olyanon alszol.

A kis tisztaság jobb, mint a nagy szörnyűség, ártatlan tiszta lelkében, aki rossz (škašty) ölelésben.

Ne pereli (procesovať sa): a bölcsség mindig hiába (iaty) nyerőség. Jól kezdeni jó; jól végezni jobb. Amit kimondani nagyon, vétek (hriech) hirgetni (vyhlasovať) mindenkinek.

Hallgass atyád intésére (napominaňie) és ne vessed (zapovrhnuť) meg anyád parancsát (rozkaz)! A bölcseség kezdete az Ur félelme. Erre int bennünket az úr szava.

Nincsen olyan titkos dolog, mi napfényre jönni nem fog.

A mely dolgot megtehetsz ma, azt ne halaszd (odkladať) el holnapra. Az idő becsesebb, drágább az aranynál, ki nem pótolhatod (nahraďiť), mit elmulasztottál (zameskať).

A szorgalom hoz kenyeret, a henyeség (restség, lomhaság) okoz (pričinkovať) inséget.

Jobb az út, ha egyenes (rovna), mint ha tekervényes (krutľavy).

Ki bottal köszönt (zdravkať), annak bottal felelnek.

Másnak tett jó szolgálatért, ne kérj mindjárt és mindig bért (žold, placa).

Isten szeretete.

Ki mérheti meg Isten szeretetét? Ki tudja azt kifejezni, minek ég és föld élő bizonysága? (svedectvi).

Ha megkérdezem a tavaszt: honnan kapta ezer virágát? azt feleli reá: Isten szeretetétől. Ha az őszhöz fordulok (obraciť sa) és kérdem: ki adta neki gyümölcseit? azt feleli: a kegyes Isten.

Ha a virágtól tudakozom: kitől vette szineit, ki áldá meg édes illattal? és a gyümölcstől: ki oszta (uďeliť) neki kedves zamatot (zapach)? azt felelik egy hangon: a világ ura, a teremtő szeretete. És bár merre forditsam szemeimet és bárkitől, vagy bármitől kérdezzek: hol van örömeinek forrása? Mind ezt feleli: a szerető Istenben.

Oh nagy szellem (duch) kegyességedet hirdeti (ohlasovať) a virágos föld; róla beszél a hullámaival (vlna) tovább hömpölygő (valiť sa) tenger, a földet körülfolyó levegő, a hold fénye, a csillagok ragyogása (skveňie), a nap mosolygó sugarai. A ligetben (háj, lešik) csattogó madárkát Isten tüze hevíti (zohriať), ez deríti (vyjasnovať) az ifju homlokát, s ettől feszül (pnuť sa) a dicső iránt a férfiu kebele.

---

elismerni, uznať.
osztr. érték, austriacka valuta.
kelt, dano, pisano.
s. k. (saját keze), vlastna ruka.
kölcsön venni, požičiť.
kikötés, vyjednaňie.
tőke, kapital.
ingó vagyon, pohnutelny majetek.
ingatlan, nepohnutelny.
kamat, interes.
hitelező, vierňik, (ten, ktory peňazi dava).
adós, dlužňik.
előleg, na predek.
járulék, prichadzka, pridavka.
per, proces.
helyrajzi szám, numer topografičny
betáblázás, intabulatia.

Nyugta (uspokojenka, Quietantia).

Alólirott elismerem, hogy Pataki Imre ur, a tőlem vett százötven mázsa szénáért, száz tizenkét, azaz 112 forintot osztr. értékben, mai napon lefizetett.

Kelt Enyiczkén, julius 10-én 1869.

azaz 112 frt. o. é.

Szénási János s. k.

Más.

Negyvenkét, azaz: 42 forintokról osztrák értékben, melyeket Kovács András urtól, a tőlem vásárolt gabonáért, mai nap fölvettem. Kelt . . . . . .

Kötelezvény (Dlužny list).

Alábbirott ezennel elismerem; miszerint Pénzes Mihály urtól 300 frtot, azaz háromszáz osztrák értékű forintot köl-

csön vettem, oly világos kikötéssel: hogy ezen tőkét, má
számitandó két év leforgása után, minden előleges megi
nélkül, a hitelező Urnak, vagy törvényes örökőseinek vis
fizetendem, a megegyezés szerinti 6 száztóli kamatokat, n
den fél évben előre fogom fizetni. Mit ha tenni vonakodn
azon esetben jogot adok a hitelező urnak, hogy a tőkét
rulékaival együtt, rövid szóbeli per utján, rajtam, vagy
radékaimon, minden ingó vagy ingatlan vagyonomból
vehesse. Nagyobb biztonságúl jogot adok továbbá a
lező urnak, hogy ezen kötelezvényemet a bárczai ha
15-ik helyrajzi szám alatt levő ⅔ urbéri telkemre, é
költségemre betábláztathassa.

Kelt Bárczán, Augustus 2-án 1869.

Előttünk:
Vörös Tamás s. k.
Zöld Károly s. k.

Bodnár Istvá
bárczai telk

Szolgálati bizonyitvány (sluzebné vysve

Ezen iratom erejénél fogva bizonyitom, hog
Ferencz házamnál 1868-iki Január 1-ső napjától,
December 31-keig mint béres, becsületesen, hive
s megelégedésemre szolgált s mai nap, saját kére
lem egészségben elbocsáttatott.

Kelt Széplakon, Január 1-ső napján 1870.

(Pecsét)

Biró Jó

Czimek (Napisy).

Mešianovi:
Tisztelt ur! (Ctený paňe!)
Žemianovi, Fiskalovi, Doktorovi a t. d.
Tekintetes ur! (Urodzený paňe!)

csön vettem, oly világos kikötéssel: hogy ezen tőkét, mától számítandó két év leforgása után, minden előleges megintés nélkűl, a hitelező Urnak, vagy törvényes örököseinek visszafizetendem, a megegyezés szerinti 6 száztóli kamatokat, minden fél évben előre fogom fizetni. Mit ha tenni vonakodnám, azon esetben jogot adok a hitelező urnak, hogy a tőkét, járulékaival együtt, rövid szóbeli per utján, rajtam, vagy maradékaimon, minden ingó vagy ingatlan vagyonomból megvehesse. Nagyobb biztonságáúl jogot adok továbbá a hitelező urnak, hogy ezen kötelezvényemet a bárczai határban 15-ik helyrajzi szám alatt levő $^{4}/_{8}$ urbéri telkemre, és saját költségemre betábláztathassa.

Kelt Bárczán, Augustus 2-án 1869.

Előttünk:

Vörös Tamás s. k. — **Bodnár István** s. k.
Zöld Károly s. k. — bárczai telkes.

Szolgálati bizonyitvány (sluzebné vysvečenie).

Ezen iratom erejénél fogva bizonyitom, hogy Kocsis Ferencz házamnál 1868-iki Január 1-ső napjától, 1869-iki December 31-keig mint béres, becsületesen, hiven, józanul s megelégedésemre szolgált s mai nap, saját kérelmére, tőlem egészségben elbocsáttatott.

Kelt Széplakon, Január 1-ső napján 1870.

(Pecsét) **Biró József** s k.

Czimek (Napisy).

Meštanovi:
Tisztelt ur! (Ucteny paňe!)

Žemianovi, Fiskalovi, Doktorovi a t. d.
Tekintetes ur! (Urodzeny paňe!)

Na viššim stupňu ňejakého úradu postavenému:
Nagyságos ur! (Velkomožny paňe!)

Grofovi, kralovskému radcu:
Méltóságos ur! (Osvieceny paňe!)

Kňižatu, aneb hercegovi:
Főméltóságú ur! Kegyelmes uram! (Osvieceny, milostivy paňe!)

Dediču koruny kralovskej, aneb: Arcikňižatu:
Főnséges ur! Császári királyi Főnség! (Vzňešeny paňe, čisarska, kralovska vysosť!)

Kralovi, aneb: Čisarovi:
Fölséges ur! császári kir. Fölség! (Najvišši paňe! čisarska kralovska Jasnosť!) Legkegyelmesebb ur! (Najmilostivejši paňe!)

Duchovnym osobam, k. pr.: Fararovi:
Tisztelendő ur! (Ctihodny paňe!)

Kapitulskému panu:
Főtisztelendő ur! (Visoko dostojny paňe!)

Biskupovi:
Méltóságos és Főtisztelendő ur! (Osvieceny a visoko dostojny paňe).

Arcibiskupovi:
Nagyméltóságú és Főtisztelendő ur! (Visoko hodny a visoko dostojny paňe. — Kegyelmes uram! (milostivy paňe).

Primasovi krajiny uherskej:
Főméltóságú herczeg primás! Kegyelmes ur! (Vzňešeno-osvieceny kňiže a primas! Milostivy paňe!) — A ked je Kardinal: Főmagasságú Bibornok! (Vzňešeny Kardinal).

Papežovi:
Szentséges Atya! (Svaty otec).

Vojenské:

Tekintetes { Hadnagy ur!
Főhadnagy ur!
Kapitány ur!

Nagyságos { Őrnagy ur! (Major).
Alezredes ur! (Oberstwachtmeister).
Ezredes ur! (Oberster).

Méltóságos Tábornok ur! (General).

Nagyméltóságú { Főhadszertárnok ur! (Feldzeugmeister).
Tábornagy ur! (Maršal).

Na viššim stupňu ňejakého úradu postavenému:
Nagyságos ur! (Velkomožny paňe!)

Grofovi, kralovskému radcu:
Méltóságos ur! (Osvieceny paňe!)

Kňižatu, aneb hercegovi:
Főméltóságú ur! Kegyelmes uram! (Osvieceny, milostivy paňe!)

Dediču koruny kralovskej, aneb: Arcikňižatu:
Főnséges ur! Császári királyi Főnség! (Vznešeny paňe, císarska, kralovska vysosť!)

Kralovi, aneb: Císarovi:
Fölséges ur! császári kir. Fölség! (Najvyšší paňe! císarska kralovska Jasnosť!) Legkegyelmesebb ur! (Najmilostivejší paňe!)

Duchovnym osobam, k. pr.: Farárovi:
Tisztelendő ur! (Ctihodny paňe!)

Kapitulskému panu:
Főtisztelendő ur! (Visoko dostojny paňe!)

Biskupovi:
Méltóságos és Főtisztelendő ur! (Osvieceny a visoko dostojny paňe).

Arcibiskupovi:
Nagyméltóságú és Főtisztelendő ur! (Visoko hodny a visoko dostojny paňe. — Kegyelmes uram! (milostivy paňe).

Primasovi krajiny uherskej:
Főméltóságú herczeg primás! Kegyelmes ur! (Vznešeny-osvieceny kňiže a primas! Milostivy paňe!) — A kol je Kardinal: Főmagasságú Bibornok! (Vznešeny Kardinal).

Papežovi:
Szentséges Atya! (Svaty otec).

Vojenské:

Tekintetes { Hadnagy ur! Főhadnagy ur! Kapitány ur!

Nagyságos { Őrnagy ur! (Major). Alezredes ur! (Oberstlandesmajor). Ezredes ur! (Oberster).

Méltóságos Tábornok ur! (General).

Nagyméltóságú { Főhadseregtábornok ur! (Feldzeugmeister). Tábornagy ur! (Marsal).

Obsah (Tartalom).

Úvod 1
Čvičeňie 4
Skloňeňie men 15
Hlávne základy skloňeňia men 16
Stupňovaňie pridavnych men 34
Prípony majetku, jejich jednotny a množny počet . . . 37
Záložky 56
Záložky s priponami majetku 58
Zámena 61
Ukazovacie zámena 64
Určovacie zámena 66
Poťazne zámena 66
Opytovacie zámena 67
Ňeurčite zámena 67
Čislova, čiselky 71
Radovo čiselky 72
Rozďelujuce čiselky 73
Rozmnožujuce čiselky 73
Odev a ňektore domašne veci 80
Časoslovo 82
Skloňeňie časoslov, pritomny čas 87
Polminuly čas 92
Minuly čas 93
Davnominuly čas 96
Budúci čas 98
Rozkazovaci spôsob 98
Spojovaci spôsob 100
Polminuly čas, aneb: Žadaci spôsob 101

Minuly a davnominuly čas 103
Budúci čas 103
Ňeosobny a osobny ňeurčity spôsob 104
Učastné, aneb časoslovné mena 105
Hlástrať ice časoslova 109
Tvar trpného časoslova 111
Tvar časoslôv na **ik** 114
Ňepravidlné časoslova 117
Prislovka 138
Mestné prislovka 138
Časné prislovka 138
Početné prislovka 139
Spôsobné (jakovosťne) prislovka 139
Stupnované prislovka 140
Spojky 142
Vykrikňiky 146
I. Priveska. Časoslova na **ik**, a bez **ik** 146
II. Priveska. Kratka Čitanka 150
Napisy (czimek) 153

Značnejše chyby tisku a napravky.

Na straňe:	v riatku:	na mesto:	ma stať:
10	od spodku 7	atya, aneb: az ő atya	atyja, aneb: az ő atyja.
16	„ „ 10	Z menoch ni **i**	Z menoch na **i**
24	„ vrchu 18	réz, častka	réz, medz
25	„ „ 15	eset, podvod	csel, podvod
93	„ „ 17	lebegé	lebege
99	„ spodku 16	jednotneho po	jednotneho počtu druha
105	„ vrchu 11	valamint	valamit
111	„ spodku 5	kér-et-**ni**	kér-et-**ni**
113	„ vrchu 5	kér-et-**ei**	kér-et-**ni**
134	„ spodku 5	védelmezzem	védelmezem
141	“ vrchu 20	legbelülről	legelülről.

uly čas
ony a osobny neurčity spôsob . . . 100
né, aneb časoslovné mena . . . 100
ratice časoslova . . . 104
trpného časoslova . . . 106
časoslov na **ik** . . . 108
avidlné časoslova . . . 111
ovka . . . 114
né prislovka . . . 117
é prislovka . . . 118
tné prislovka . . . 118
obné (jakovostne) prislovka . . . 119
nované prislovka . . . 120
ky . . . 121
rikčiky . . . 146
Priveska. Časoslova na **ik**, a bez **ik** . . . 150
Priveska. Kratka Čitanka . . . 153
piay (czimek) . . .

Značnejše chyby tisku a napravky.

na strahe:	v riatiku:	na mesto:	ma stať:
10	od spodku 7	atya, aneb: az ô atya	atyja, aneb: az ô atyja.
16	" " 10	Z menoch ni **i**	Z menoch na **i**
24	" vrchu 18	rés, častka	rés, meda
25	" " 15	esset, podrod	esel, podrod
93	" " 17	lebegé	lebege
99	" spodku 16	jednotného po	jednotného počtu trvia
105	" vrchu 11	valamint	valamit
111	" spodku 5	kér-et-**ni**	kér-et-**ni**
113	" vrchu 5	kér-et-**ei**	vélelmezzem
134	" spodku 5	vélelmezzem	legelhívó
143	" vrchu 20	legelhívó	

V KOŠICOCH,
TISKEM KARLA WERFERA.
1869.